87/7/19 המודיע

המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית — ירושלים

בס"ד יום ערש"ק פ' שלח כ"ב סיון מ"ז (19 ביוני 87)
דף היומי: בבלי — בבא בתרא ל"ד; ירושלמי — נזיר ט"ז

שנה ל"ח גליון 10818
1.10 ש"ח כ' מע"מ

"אגד" השבית שוב חלק משירותיו למרות צוים שהוצאו בבית המשפט

יחדש שירותיו הבוקר רק ב־7 ★ השירות הופסק אמש בקוים עירוניים ופרבריים ב־6 בערב ★ כל חברי מזכירות "אגד" התפטרו

חברת "אגד" השביתה אמש בשעה 6 בערב את שירותיה בקוים העירוניים והפרבריים, למרות שני צווים שהוצאו בבתי המשפט. השירות יחודש רק הבוקר ב־7 והצפויים שיבושים חמורים בגלל איחור זה.

נשיא בית המשפט המחוזי בירושלים, השופט יהודה וייס הוציא אמש סמוך לשעה 8 בלילה צו מניעה נוסף נגד חברת "אגד". הצו מורה לחברת "אגד" להימנע מכל מעשה או מחדל, שיביא להפסקת השירותים ש"אגד" מעניק לציבור.

צו מניעה זמני קודם הוצא בצהרים על ידי רשם בית המשפט המחוזי בירושלים, השופט אליהו בן זמרה, וכוון כנגד "אגד" — חברה שיתופית לתחבורה.

בעקבות ההתפטרות הקולקטיבית של חברי הנהלת "אגד" החליטה המועצה הישראלית לצרכנות, לאחר בחינה משפטית, לבקש מהשופט יהודה וייס צו מניעה זמני נוסף, שיבהיר את צו המניעה הראשון, מה גם שנפלה טעון בשם חברת "אגד" ושמה הנכון של החברה: "אגד — אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ".

השופט יהודה וייס, בביתו, נענה לבקשת המועצה הישראלית לצרכנות, שינה את שמה של "אגד" בעקבות הבקשה, ונתן תוקף נוסף לצו המניעה הזמני הראשוני.

במועצה הישראלית לצרכנות הוחלט לפנות היום לבית המשפט המחוזי בירושלים, בהליך של בזיון בית משפט, נגד חברת "אגד". המועצה תדרוש מבית המשפט לאכוף בקנס של 10 אלפים ש"ח, כל אחד מחברי "אגד", על כל יום בו ימשיכו בשיבושי התחבורה.

התפטרו חברי מזכירות "אגד"

כל חברי מזכירות "אגד" מסרו אמש ליו"ר הנהלת החברה הודעה על התפטרותם וחברותם במזכירות.

תוקף ההתפטרות משעה 17.30 של יום חמישי ה־18 ביוני־87'.

התפטרות חברי המזכירות נומקה בחוסר אפשרות לקיים באופן מלא את מערך ההיסעים של "אגד" וזאת לאחר ש"אגד" נאלצה להתאים את מערך ההיסעים לאפשרויותיה הכספיות. מצבה הכספי הקשה של "אגד" נגרם, לדבריהם, כתוצאה מהפרה חד־צדדית של הממשלה את התחייבויותיה הכספיות הפרה המתמשכת על פני חודשים ארוכים.

דובר משרד התחבורה הודיע לציבור, כי לאור אי הבהירות בהגדרתם של הקוים המושבתים התיד המפקח על התעבורה הסעה בשכר לרכב פרטי בכל הקוים ובמועדים בהם ישבת השירות על ידי "אגד".

בתוך כך נענו חברות אוטובוסים פרטיות לפניית משרד התחבורה להפעיל שירותים לאורך הקווים המושבתים. למרחק של עד 5 ק"מ 1 שקל לנוסע בתוספת של 1 שקל עבור כל 10 ק"מ נוספים.

הדלקת הנרות	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	7.09	8.30
תל־אביב	7.27	8.33
חיפה	7.22	8.34
מוצ"ש לשיטת ר"ת		9.02

הבלינצ'ס ההונגרי

באטרפליס
מסעדה סינית
גלאט כשר משגיח צמוד
הירקות ללא חשש שמיטה
כיכר דיזנגוף ת"א טל' 03-246332
(ליד הבלינצ'ס ההונגרי)

היחיד באיזור ת"א המתאים לדרישות הציבור החרדי חלבי — כשר למהדרין
כל המוצרים בהכשרים למהדרין בד"צ עדה החרדית
הרב לנדא אב"ד ב"ב
ועד הרבנים, חוג חתם סופר
הירקות ללא חשש שמיטה!
כיכר דיזנגוף—94
טלפון: 03-233466

משגיח צמוד
הכשר בהכשר הרב לנדא שליט"א אב"ד ב"ב

חניה היום בחניון דיזנגוף סנטר
(לאורחינו בזמן התשלום זיכוי עבור החניה)

מתיחות חדשה בין מפלגת העבודה והליכוד:

פרס החליט להנפיק אשרות הכניסה למשלחת הסובייטית

מבלי להמתין לשובו של ראש הממשלה מאפריקה ★ שמיר דרש להתנות הוצאת האשרות בביקור הדדי של משלחת מישראל

מאת סופרנו המדיני

אשרות הכניסה לחברי המשלחת הקונסולרית של בריה"מ הונפקו שלשום ע"י השגרירות ההולנדית במוסקבה, המייצגת את האינטרסים הישראלים, לאחר קבלת אישור של משרד החוץ בירושלים.

בדיונים מוקדמים טען ראש הממשלה, יצחק שמיר, שיש להתנות את אישור הכניסה למשלחת הקונסולרית מבריה"מ במתן אישור מקביל למשלחת ישראלית, אולם שר החוץ, שמעון פרס, החליט על דעת עצמו, לא לחכות לשובו של שמיר מסיורו באפריקה, ומיד עם קבלת הפניה הסובייטית הוצאו הרשיונות המבוקשים.

אבן־נגף חדשה צצה, איפוא, ביחסים שבין המערך והליכוד. נוסף על הויכוחים שנתחדשו בימים האחרונים מסביב לועידה הבין לאומית. שר החוץ עומד לצאת לשיחות מדיניות באירופה, בהן ינסה לשכנע את ראשי המשלחות לנקוט יוזמה בקשר לכינוס הועידה.

בפגישה בין נציגים ישראלים וסובייטים, שנערכה לפני כשנה בהלסינקי, הועלו הנציגים הישראלים, על דעתם של שמיר ופרס גם יחד, את התביעה שמשלחת ישראלית תבקר בבריה"מ. אולם דרישה זו נדחתה על הסף על ידי הסובייטים, בטענה, כי לבריה"מ יש נכסים בישראל, ואילו לישראל אין ברוסיה לא נכסים ולא אזרחים המעונינים בקשרים עם ישראל. הסובייטים אף נעלבו מדרישת ההדדיות, והדיונים שנועדו להמשך כיומיים הופסקו לאחר הישיבה הראשונה ללא סיכום על פגישה נוספת.

ד"ר נמרוד נוביק, יועצו המדיני של שר החוץ, טען כי למרות חוסר ההסכמה מצד בריה"מ להדדיות בביקורי משלחות ולמרות ההצהרות הנוקשות הבאות ממוסקבה, יש להתיחס למעשים ולא לדברים.

המספר הגדול והולך של היוצאים מבריה"מ מוכיח לדעתו, על כוונתה של בריה"מ לבוא לקראת ישראל.

יהדות העולם זועמת על פגישת האפיפיור - ואלדהיים

ניו־יורק, — ארגונים יהודיים באמריקה וקהילות יהודיות במערב אירופה הביעו אתמול זעם על שהאפיפיור הסכים להפגש עם נשיא אוסטריה, קורט ואלדהיים, המואשם בהשתתפות במעשי זוועה נאציים כאשר שירת בצבא הגרמני במלחמת העולם השניה.

האפיפיור מתכונן לקבל לראיון את ואלדהיים ב־25 ביוני, בעת ביקור של מזכיר האו"ם לשעבר בואתיקן.

בפריס פירסם הרב הראשי של צרפת, הרב שמואל סירא, הודעה, המוחה על הפגישה שאותה הגדיר כ"בלתי נסבלת" ועלבון לזכרונם של חללי השואה.

באיטליה אמרה נשיאת הפדרציה של הקהילות היהודיות האיטלקיות, טוליה צבי, כי הפגישה "עלולה להשפיע השפעה שלילית על היחסים בין קתולים ויהודים".

עשרות ארגונים יהודיים ברחבי מערב אירופה מתכוננים לנהל מערכה ציבורית, בדרישה מהאפיפיור לבטל את הזמנתו.

מנהל הקונגרס היהודי העולמי, אלן סטיינברג, אמר

"זה אותו האפיפיור שנפגש עם ערפאת. זה אותו האפיפיור המסרב להכיר בישראל. אין זו הדמות הבלתי נעימה הראשונה שהאפיפיור קיבל אותה לראיון".

יהדות ארה"ב עשויה לשקול מחדש את הקשרים עם האפיפיור

וושינגטון, — הפגישה הקרובה בין האפיפיור לבין נשיא אוסטריה עשויה להעמיד בספק את הפגישה האמורה להתקיים ב־11 בספטמבר במיאמי בין מנהיגי הקהילה היהודית האמריקנית לבין האפיפיור, מסרו אתמול ראשי ארגונים יהודיים.

בעקבות צמצום הקיצוצים הממשלתיים:

החינוך העצמאי נערך לקראת שנה"ל הקרובה

מאת סופר "המודיע"

ראשי החינוך העצמאי, הביעו הערכה רבה למאמצים המשותפים של חברי הכנסת של אגודת ישראל, הח"כ הרב אברהם יוסף שפירא, יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, והח"כ הרב מנחם פרוש, אשר הביאו להפחתה משמעותית בהיקף הקיצוצים שהוכנסו ע"י משרד החינוך.

הובעה תקוה להצלחת המשך המגעים לביטול הקיצוץ שנותר, שהוא 1886 שעות הוראה באותו יחס כמו לזרמי חינוך אחרים, (בנושא ההתיעלות ע"י העלאת סף התלמידים בכתה). ועוד 1060 שעות הורדה תיכוני של שעת לימוד כללית בכל כתה, ובס"ה 2946 שעות למוד בשבוע.

יחד עם זאת, יש להוריד 1000 שעות הוראה בתחום השעות התורניות שעל חשבון החינוך העצמאי.

בדיונים נקבע לוח זמנים לאירגון והיערכות המערכת לאור הנתונים והאילוצים תוך תפילה ותקוה, כי אכן יצליח החינוך העצמאי להמשיך ולמלא את יעודו ע"י ביטול מירבי של הקיצוצים שנכפו עליו.

● ואלטה, — 8 תיירים אוסטריים נפצעו מרסיסי כדורים, כאשר נפתחה אש לעבר האוטובוס שבו נסעו בין נמל התעופה לוקה של מלטה לבין בית מלונם. (ע"ר)

תחזית מזג האויר

התחזית מזג האויר להיום — מעונן חלקית עם טמפרטורות רגילות בעונה. תשקיף לשבת — נאה. גובה הגלים כ־80 עד 120. טמפרטורת הים 24 מעלות.

ירושלים 16 עד 26, צפת 16 עד 27, חיפה 21 עד 28, טבריה 19 עד 34.

16 חיילים נהרגו, 112 נפצעו, ועוד 12 אזרחים נפצעו מאז הנסיגה מלבנון

— מאת סופרנו הצבאי —

16 חיילי צה"ל נהרגו, 112 נפצעו ועוד 12 אזרחים נפצעו מאז הנסיגה מלבנון — אמר אתמול שר הבטחון, יצחק רבין, בפגישה עם כתבים צבאיים במלאות שנתיים להיערכות המחודשת בגבול הצפון.

שר הבטחון הדגיש, כי בתקופה זו לא נהרג בגבול הצפון אף אזרח. לצה"ל היו 76 הרוגים. המחבלים ירו 80 פטחים של קטיושות לשטח ישראל ו־8 פעמים ניסו המחבלים לחדור לשטח ישראל.

אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, אמר, כי צבא דרום לבנון מתגבש ובתוך שנה ניתן יהיה להעביר לשליטתו הבלעדית מרצבים רבים. נמסר כי בין 600 ל־800 פלשתינאים חזרו ללבנון רובם בסיוע הנוצרים.

בריטניה ואיראן הקפיאו את קשריהן

לונדון, — בריטניה ואיראן הודיעו אתמול על ההקפאתיהן לצמצם לאדם יחיד את נציגויותיהן בטהרן ובלונדון, ובכך הקפיאו למעשה את הקשרים הדיפלומטיים בלי להרחיק לכת עד ניתוק ממש.

שתי המדינות היו מיוצגות כל אחת על ידי 18 אנשי סגל דיפלומטי, בטרם פרץ, לפני שלושה שבועות, המשבר העשוי להשפיע השפעה שלילית מאד בתחומים המדיני, הכלכלי והקונסולרי.

חוגים בריטיים רישמיים מרדים, כי בתחום הכלכלי עלול הסחר בין שתי המדינות להיפגע, יצויין, כי היצוא הבריטי לאיראן הסתכם אשתקד ב־400 מיליון לישי"ט, ואילו היבוא מאיראן הגיע רק ל־100 מיליון לישי"ט.

ברוך דיין האמת

בצער רב הננו להודיע על פטירתה בשיבה טובה של דודתינו הצדקת המפר והחשובה בת קדושים מגזע אראלים ותרשישים

הרבנית מטשחויב ופייעקא־צאנז

מרת בת־שבע קנר־הלברשטאם ע"ה

א"ח כ"ק הגה"צ המפר מהר"ר ברוך זצוקללה"ה אדמו"ר ואב"ד טשחויב

בת כ"ק הגה"צ המפר מהר"ר שלו' הלברשטאם זצוקללה"ה

נכדת הרה"ק המפר רבי אהרן אב"ד צאנז

והרה"ק המפר ה"אמרי נעם" מדזיקוב זי"ע

נינת כ"ק מרן הגה"ק רשכבה"ג ה"דברי חיים מצאנז זי"ע

ארונה יצ"ע אי"המזר, יום שישי עש"ק פר שלח כ"ב סיון תשמ"ז בטיסת 004 מניו יורק

הלווייתה תצא בשעה 8.00 בבקר מביהמ"ד ביאלא "משכן יחיאל" רח' יצחק מאיר הכהן 4 רמת אהרן, בני ברק

בדרכה לחלקת אדמו"רי טשחויב בבית העלמין הישן שבטבריה

המשפחה

ברוך דיין האמת

הננו מודיעים בצער על פטירתו של ראש משפחתנו היקר

הרה"ח רבי שמואל זנוויל רוף ז"ל

ההלויה התקיימה אתמול בירושלים

יושבים שבעה ברח' דברי חיים 10, קרית צאנז, ירושלים

המתאבלים בנותיו וחתניו וצאצאיהם

משפחות גבירץ, בורד, אדרת ואטינגר

בס"ד

בשבח והודיה לבורא עולם שהחינו וקימנו לזמן הזה הננו להזמין את הציבור

לחנוכת האגף החדש של מקוה מטרסדורף

תרומת הנדיב החשוב

הרה"ח ר' אברהם מיכאל גרינהוט שליט"א

ורעיתו החשובה מרת גיטל שתחי'

שיתקיים בעזהי"ת ביום ג' כ"ז סיון תשמ"ז בשעה 5.00 אחה"צ במעמד רבנים ואישי ציבור סעודת מצוה תתקיים לאחר מכן

ועד המקוה

מוסדות "חסד לאברהם" באה"ק

בני ברק • רח' שפת אמת 3 • ת.ד. 333 • טל. 03-709344

הכונו לקראת מעמד

הנחת אבן הפינה

למרכז מוסדות "חסד לאברהם"

שיתקיים ברצות ה' ביום ג' י' תמוז תשמ"ז ולמספרם (7.7.87) בבני ברק

במעמד כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א

נשיא המוסדות

ובהשתתפות אדמורי"ם, ראשי ישיבות, רבנים אישי ציבור עסקני יהדות התורה, ותלמידי "חסד לאברהם" מכל רחבי הארץ

מוסדות התורה והציבור מתבקשים להשאיר ערב זה פנוי לכבודה של תורה

שיעורי שחיה נפרדים

בבריכת "אילן" רמת־גן

★ לילדים מגיל 6 ומבוגרים
★ שעות נפרדות לבנים ולבנות
★ קורסים מיוחדים למתחילים ומתקדמים
★ הדרכה מעולה ע"י מורי שחיה מוסמכים
★ הסעה מיוחדת לשיעורי השחיה מבני־ברק וחזרה

פרטים והרשמה

"מילצקי" ספרים ומכשירי כתיבה

רח' ר' עקיבא 37 בני ברק טל. 782400

מספר המקומות מוגבל

דפוס אריה

רח' ר' עקיבא 139 בני־ברק

703037

דפוס אופסט לשרותך

במגוון הצעות ★ צילום מסמכים

בא גם אתה לעסק הנבחר לשנת 1986 ותהנה משרות נבחר

העסק המצטיין 1986

פנקסי חשבוניות תוך 24 שעות

פתוח בין השעות: 8.30–2.00 לפנה"צ 4.00–8.00 אחה"צ

במהדורה נרחבת ומפוארת

יצאו לאור הספרים:

דקדוק לשון הקדש

מבחר קטעים מספרים של גדולי ספרד ואשכנז בסוגיות בדקדוק של לשון הקדש

כי מלתי מלים

פרקי סמנטיקה
משמעי מלים ושמושיהן
תרגילי נסוח.

בעריכת: רחל וולנר

בהוצאת: סמינר "בית יעקב" תל־אביב
רח' יצחק אלחנן 4, ת.ד. 29111

ההפצה הראשית: "משכן בצלאל",
רח' שד"ל 8, תל־אביב
רח' ר' עמרם גאון 9, בני־ברק

מוסדות סערט ויזניץ באה"ב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

רמת ויזניץ חיפה

ברכה לראש משביר

ברגשי כבוד והערצה ומתוך שמחה וחדוה הרינו מביעים מקרב לב ברכת מזלא טבא וגדיא יאה

למעלת הוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ולחדב"נ הרב הגאון ר' אהרון טוביה שפיטץ שליט"א

לרגל הולדת הנכדה — הבת בשעטו"מ

יהי"ר שיזכה מרן אדמו"ר שליט"א לרוות ממנה ומכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה ויזכו לגדלה בנקל לתורה, לחופה ולמעש"ט מתוך הרחבה, נחת וחדוה לתפארת רבותינו הקי זי"ע

הנהלת המוסדות

הרמי"ם והתלמידים אברכי הכולל

פיסגה

אבקת כביסה ישראלית באיכות בינלאומית

אבקת הכביסה הקלה "פיסגה" מיוצרת בשיטת "SPRAY DRYING" המבטיחה תוצאות מרביות. היא מתמוססת היטב במים, ומסירה כתמים ביעילות, גם בטמפרטורות נמוכות. האבקה מכילה מרכיבים מיוחדים להגנה על הבד, לשמירה על רעננות הצבעים, ולהגנה על מכונת הכביסה מפני קורוזיה.

"פיסגה" מכילה בושם עדין הנותן ניחוח רענן לכביסה. ל"פיסגה" תו תקן ישראלי ואישור כשרות.

"פיסגה" אבקת כביסה חסכונית במיוחד לעומת אבקות היבוא - 26 כביסות לאריזת 3 ק"ג. 43 כביסות לאריזת 5 ק"ג.

להשיג במחירי היכרות ברשת חנויות: "בשעריך ירושלים", "יד עזרה", "עורי", "ארוסמך", בכל חנויות חומרי הניקוי המובחרות וברשתות השיווק הגדולות.

יצרן: דליה תשלובת כימיקלים. עיבוד אריזה ושיווק: חוגלה כימיקלים (1986) בע"מ.

אפיכל

ממתיק-תק...ורזית

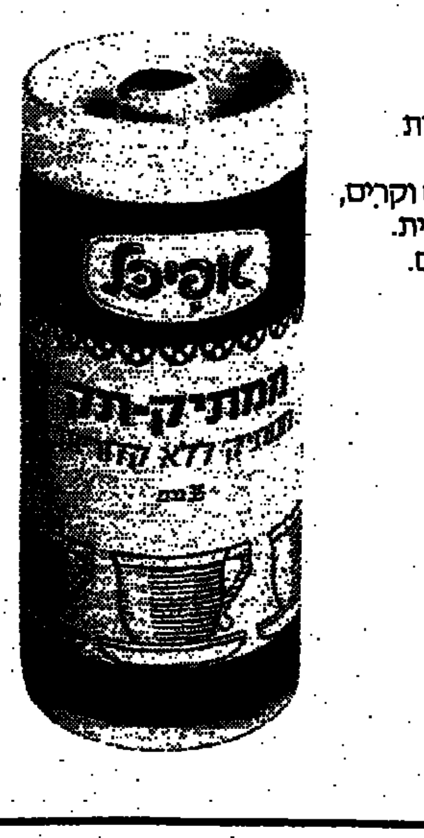

חדש מאפיכל: ממתיק ללא קלוריות.
משופר כמו בחריל.
מתמוסס בקלות במשקאות חמים וקרים,
באריזה מהפכנית, הגיינית וחסכונית.
הקץ לטעמי הלואי. הקץ למשקעים.
עברי לממתיק-תק ורזית.

ממתיק-תק אפיכל
טעים. מהיר. אלגנטי.

בהשגחת הבד"ץ ירושלים העדה החרדית

חדש

هكذا من الأصل

הדר היום

תרגיל משפטי של "אגד"

כ/ה. ההתפארות של מזכירות "אגד", לאחר צו בית המשפט המחייב אותה לחדש את התחבורה הציבורית בלילה, היא תרגיל משפטי, לא כל כך מבריק ולא כל כך מפתיע, קדמו להם בתרגיל זה שובתים בבתי החולים הממשלתיים, אלה כמו אלה ניסו בדרך זו להתחמק ממעמד על בזיון בית המשפט. אבל, אין בתרגיל זה כדי להפחית מאומה ממדת האחריות של מי שימשו עד אמש בכרב בחברי מזכירות "אגד".

השבוע, אמר דובר "אגד", כי השביתה איננה חוקית אבל זה מעשי, בכך ביקש לתת דגש חזק על הצד המעשי. של השבתת תחבורה ציבורית בלילות, דבר שגורם סבל רב לציבור הנוסעים.

צער שהוא מכוון ללחוץ על משרד התחבורה כדי להשיג את כל דרישותיו של שרות זה. מנהלי "אגד" למדו מן הנסיון, שאין אמצעי טוב יותר להשיג יתרונות כספיים, גם אם אינם מוצדקים מאשר להטיל מעמסה ולגרום סבל לציבור.

האמצעים שנקט משרד התחבורה, שמנסה להתמודד עם ההשבתה השרירותית, נראים עלובים מעט. הרכב הפרטי שנייס לעזרת הנוסעים, לא זו בלבד שהוא ביקר את הוצאות הנסיעה, גם לא מאורגן ולא מסודר בצורה שיענה על כל צרכי הציבור. "אגד" זכה במונופולין שמשלים לא ניסה איש להתמודד אתו. ואלה שניסו לא קבלו את הסיוע הדרוש לכך מידי משרדי הממשלה.

לאחר דבריו של דובר "אגד" שהיה בו משום לעג לחוק, לא היתה תקוה, כי יציית לצו בית המשפט שניתן לבקשת המועצה לצרכנות, משרד התחבורה היה צריך להגיב בצורה הרבה יותר חריפה, ויש לו דרכים כיצד להפעיל את הלחץ. אולם במשרד התחבורה נעדר השר מן הארץ ואין מי שיוכל להתמודד עם הקואופרטיב, שמהווה קונצרן גדול מן הגדולים ביותר בארץ.

הממשלה איננה יכולה להשאר פאסיבית נוכח התעללות זו בציבור הנוסעים, סבל שנפל בעיקר בחלקם של אנשים פשוטים שאין להם האמצעים לרכוש כלי תחבורה כל השנה. גם בהיעדרו של שר התחבורה ובהיעדרו של ראש הממשלה, חייבת היא להפעיל את כל המאמצים נגד "אגד". ההתפארות, סמוך להתחלת השביתה איננה משחררת את חברי המזכירות מן האחריות הציבורית. וספק לנו אם תרגיל כזה צריך לשחרר אותם מן האחריות המשפטית.

השבוע התריע מי שהיה היועץ המשפטי לממשלה יצחק שמיר, מפני התפוררות שלטון החוק, בשל גיאות העבריינות הפוליטית והפלילית כאחד. מה שעשתה אתמול "אגד" הוא מעשה חמור המעיד על כך. שבמדינת ישראל אין דין ואין דיין וההפקרות חוגגת בראש כל חוצות. אם לחברי מזכירות "אגד" יש יחס כזה כלפי צו בית המשפט הממונה על שמירת החוק, מה יעשו עבריינים לא פוליטיים. האם אפשר לדרוש מהם יותר הקפדה על החוק וציות לבית המשפט?

השיעור שנתנו חברי אגד הוא דוגמא רעה, ממשלה המכבדת את עצמה איננה רשאית לעבור לסדר היום והיא חייבת להגיב בדרך שלה על המעשה שאינו אלא התעללות שרירותית בציבור אזרחים גדול. הממשלה חייבת לבדוק מחדש, אם אכן זכאי קואופרטיב זה לאותן תמיכות מאסיביות שניתנו לו כדי לקנות מה שקרוי בשם "שקט תעשייתי". התיאבון של "אגד" גדל לאחר שקבל את ההטבות, חבריו יהרהרו פעם שניה, אם הממשלה תתחיל בתגובה יעילה יותר, חברי "אגד" כיחידים וכציבור הנשא באחריות, צריכים להרגיש את ידה של הממשלה.

אולם נראה לנו, כי מזכירות "אגד" יודעת נפש הממשלה, ולכן אמר דובר "אגד" זה לא חוקי וזה מעשי. היא עשויה להכנע לתכתיבים של המונופלין בהיעדר אלטרנטיבה לתחבורה צבורית מסודרת.

מנכ"ל משרד החוץ סיים ביקור בשוויץ

ג'נבה. — יוסי ביילין, המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, יצא אתמול משוויץ לשטראסבורג לדיונים של מועצת אירופה.

במהלך שלושה ימי ביקורו בברן, נועד ביילין עם שר החוץ השוויצי פייר אובר, אשר אמר לו, כי שוויץ תעודד את ישראל להמשיך בדו־שיח עם מדינות ערביות, והיא תומכת בעיקרון של ועידת שלום בינלאומית על המזה"ת.

בביתו של שגריר ישראל בברן, דוד ריבלין, נועד ביילין עם מנהיגים של הקהילה היהודית השוויצית, כדי להסביר את עמדת שר החוץ שמעון פרס בעניין ועידת שלום בינלאומית. (עסט"א).

הוחלף מנהל כלא עזה

נציב שרות בתי הסהר, נוגדר דוד מימון, ערך אתמול שורה של שינויים ומינויים בצמרת הפיקוד של השרות. הבולט ביניהם הוא החלפתו של מנהל כלא עזה — סגן גונדר מרצ'ל לבל, שתחת פיקודו ארע המנוס של בריחת ששת המחבלים לפני חודשיים ושנשבו רק אחד מהם נלכד.

סג"ד לבל הועבר לפני חודשים אחדים לניהול כלא עזה מכלא באר שבע, לאחר שורה של ארועים חמורים שם ומתפקידו האחרון הוא יוצא לגימלאות.

● טבריה, — 400 ש"ח קנס ו־3 חודשי מאסר על תנאי הוטלו בבית משפט השלום בטבריה על שוטר לשעבר במשטרת טבריה שהודשע בהכאתו של עציר שהוחזק בתחנת המשטרה המקומית. (עתי"ם)

בקונגרס נמתחת ביקורת חריפה על המדיניות האמריקאית במפרץ

התנגדות נמרצת להוכנית ההגנה על מיכליות כוויתיות

וושינגטון, — ביקורת חריפה נמתחה בקונגרס על המדיניות שמנהל הנשיא רייגן במפרץ, על אף דו"ח הפנטאגון, לפיו קבעים המיפקדים של ההגנה האמריקאים השוהים באיזור.

מנהיג הרוב הדמוקרטי בסינאט רוברט בירד הביע התנגדות להחלטת הממשלה להגן על 11 מיכליות נפט כוויתיות הנושאות דגל אמריקאי ואמר שממשלת ארה"ב לא לקחה בחשבון את כל הסכנות הנשקפות לכוחות האמריקאיים.

גם מנהיג המיעוט הרפובליקאי בסינאט רוברט דול מתח ביקורת על מדיניות הנשיא. "אני סבור שקיימת אי בהירות מסויימת באשר למדיניות במפרץ הפרסי".

הסינאטור הרפובליקאי ג'ון וורנר, הנמנה בדרך כלל עם תומכיו הנלהבים של הנשיא רייגן בשטח מדיניות החוץ, אמר כי הוא "מודאג ביותר" נוכח המדיניות האמריקאית במפרץ.

קלייבורן פל יו"ר ועדת החוץ של הסינאט, אמר כי התכנית הממשלתית להגנת אניות כוויתיות "עלולה לגרור אותנו למלחמה" בין איראן לעיראק.

בהודעה שפורסמה אתמול על ידי הפנטאגון נאמר כי מפקדי הצי האמריקאי במפרץ ראשאים לתקוף אתרי טילים, מטוסים ואניות המפעילים מב"ים לגילוי מטרות המסכנים בדרך אחרת מטוסים ואניות אמריקאים באיזור.

פקידי מערכת ההגנה, שביקשו לא לפרסם את שמותיהם ברבים, אמרו כי המטרות עלולות לכלול טילים נגד אניות מדגם "סילקוורם" או טילי חוף נגד מטוסים, אם אלה מופעלים ומכוונים לפגוע באניות ובמטוסים אמריקאים. (פ"ר ע"צ)

וושינגטון מציעה לחסל את כל הטילים הגרעיניים לטווח קצר

ז'נבה — ארה"ב העלתה בז'נבה הצעה חדשה בדבר חיסול ברחבי העולם של כל הטילים הגרעיניים קצרי־הטווח.

ההצעה הועלתה בישיבה מיוחדת של שיחות פירוק הנשק בין ארה"ב וברה"מ.

המשלחת האמריקאית הצליחה הצעה להשמיד את כל הטילים הגרעיניים בטווח שבין 500 ו־1,000 ק"מ — כחלק בלתי נפרד מטיוטת הסכם שהועלתה בתחילת שנה זו. הנשיא רייגן אמר כי הוא הורה למנהלי המשא־ומתן האמריקאיים בז'נבה לשנות את טיוטת ההסכם המקודמת, שקראה אמנם לחסל את מרבית הטילים לטווח זה, אך להותיר בידי כל אחת מהמעצמות העל מספר מוגבל של טילים מסוג זה.

הנציגים האמריקאיים בז'נבה גם ביקשו "להסב את תשומת הלב ליתרונות שיצמחו לארה"ב, לברה"מ, ולעולם כולו", אם יסכימו שתי מעצמות־העל להשמיד גם את כל הטילים לטווח בינוני. המדובר בטילים של אלף עד חמשת־אלפים ק"מ.

טיוטות הסכמים שהועלו בז'נבה ע"י ארה"ב וברה"מ קראו עד כה לחיסולם של כל הטילים לטווח בינוני באירופה, אך התירו לכל אחת משתי מעצמות העל להחזיק בבעלותה־היא מאה ראשי חץ גרעיניים.

ארה"ב טוענת זה כבר כי חיסולם של כל הטילים לטווח בינוני יקל על בדיקת הציות להסכמים כאלה. (ע"ר)

פרקליטו של בארבי: יצטרכו לשחרר את שולחי עם תום המשפט

מתבסס על שלושה נימוקים

ליון — "יצטרכו לשחרר של קלאוס בארבי עם תום משפטו, מאחר שכבר נידון למוות ב־1954 — מטבה זו השמיע פרקליטו של הפושע הנאצי ז'אק ורז'.

הפרקליט מבסס את טענתו על שלושה נימוקים:

— לפי החוק הצרפתי התישנה ז'רשעתו של בארבי משנת 1954 מאחר שעברו מאז 20 שנים.

— לפי החוק עונש שהתיישן נחשב כעונש שהנאשם ריצה אותו.

— החוק הצרפתי קובע שכאשר יש הרשעות בזו אחר זו, נבלעים העונשים השונים בעונש החמור ביותר, אפילו אם זה התיישן. שוזד שנידון פעם ל־10 שנות מאסר ופעם ל־3 שנות מאסר על פשעים שונים ולא ישב בבית הכלא 13 שנים, אלא 10 בלבד.

על יסוד נימוקים אלה מגיע הפרקליט למסקנה שללא כל קשר עם חומרת העונש שיוטל על בארבי, יהיו חייבים לשחררו עם תום המשפט.

לעמדה זו מתנגדים פורקליטי התובעים. הם טוענים כי בארבי מואשם בפשעים נגד האנושות ולגבי פשעים מעין אלה לא חל חוק התישנות. בית המשפט יביע את דעתו בנקודה זו עם תום הדיונים.

שניים מבין העדים שנקראו להעיד מטעם הסניגוריה במשפט בארבי אמרו ביום ג': "מערכת משפט זו פועלת אך ורק בשם האדם הלבן".

אדין לאחזאר־טומי, שהגיש תלונה לשלטונות צרפת ב־1986 על רקע פשעים נגד האנושות בעקבות מות אביו, אמר שהוא מתפלא על כל שנשיא בית המשפט לא נתן לו הזדמנות להביע את עמדתו. יצויין כי תלונתו של איש זה נדחתה על ידי שלטונות צרפת ולא הובאה לדיון.

עד שני שהוזמן על ידי הסניגוריה ביקש להעיד על מה שעבר עליו במהלך הפעולות שנעשו על ידי הצרפתים באלג'יריה ובמיוחד "הוצאתם להורג של מחצית תושבי כפר, שנחשדו בהגשת סיוע למורדים". (ע"צ)

נציגי איקרית וברעם יוותרו על שטחים המעובדים ע"י יהודים

– מאת כתב "המודיע" בכנסת –

השר ארנס הגן אתמול במליאת הכנסת על החלטתו שיש להחזיר את תושבי הכפרים המארוניים עיקרית וכברעם לאדמותיהם. השר עשה זאת במסגרת דברי התשובה לשש הצעות דחופות לסדר היום. מלבד אחת הועברו כל ההצעות לדיון נוסף בועדה הו"ב של הכנסת.

במרכז דבריו טען אתמול השר ארנס, כי מזה תשעה חודשים מעבד משרדו תכנית לבעיה. לפי הסיכומים "אני חייב לומר שלפי מיטב הערכתי החזרת התושבים של ברעם ועיקרית לא תשפיע לרעה על המצב הבטחוני בגבול הצפון" אמר השר והוסיף "אני חושב שצריך לייחס משקל מיוחד לנכונותם של אנשי הכפרים הללו להשתלב במערך ההגנה המרחבית בצפון ולעודד את הנוער שלהם להתנדב לשירות בצה"ל". השר גם גילה, כי "היום מוכנים להתחייב נציגי התושבים של שני הכפרים האלה לוותר על האדמות שבעבר היו בבעלותם והמעובדות כיום ע"י המושבים והקיבוצים בסביבה. ולכן, אני מעריך שהתנהגם בתנאים האלה לא תגרום לפגיעה כלשהי בתושבים שמאכלסים את האיזור זה הרבה שנים".

ירידה בתאונות בצה"ל

מאת כתב "המודיע" בכנסת

קו־הירידה של התאונות בצה"ל — נמשך. במחצית השנה האחרונה מסתמכת ירידה ממוצעת של 30 אחוז במספר תאונות בכלל, וירידה של 15 אחוז במספר ההרוגים כתוצאה מתאונות אימונים. נתונים אלה גילה אתמול בועדת חוץ ובטחון של הכנסת ראש אגף כוח אדם, (אכ"א) האלוף מתן וילנאי, במהלך סקירה ודיווח לועדה על תאונות בצה"ל.

הדיווח נמסר באורח שוטף לועדת חו"ב בפרקי־זמן של מחצית שנה. במהלכו מוסר ראש אכ"א נתונים על תאונות אימונים, תאונות דרכים, תאונות עבודה, תאונות מבצעיות, מחלות והתאבדויות. בעקבות הנתונים על הירידה בתאונות בצה"ל קיבלה ועדת חו"ב החלטה, המחזקת את ידי צה"ל במאמציו להפחתת התאונות במסגרות פעילותו.

שלשום השלימה הועדה למנות "ועדת שניים", שבה חברים החכים רפאל איתן ובנימין בן אליעזר, במטרה לעסוק בסוגיית של "הירפורמים" בצה"ל. לצורת זו, שיוזה בתקון של הנדרש משנה מיוחדת, תגבה פניות של הציבור הנופל עליו לעקוב אחר...

ארמונות חליפים לג'מאייל בלבנון מחשש להתקפות ארטילריה

כווית, — הנשיא אמין ג'מאייל פקד על כמה מהמקורבים אליו ביותר להכין־ארמונות חליפים לארמון הנשיאות הלבנוני, שיהיו עמידה כאשר יוחל בבעבדא יהיה חשוף לירי טילים או ארטילריה.

העתון "אלקאבס" מוסר, כי הוכנו כבר משרדים ומגורים מבוצרים היטב לנשיאות בבנייני משרד ההגנה באלירזה שמשמשים את הנשיא בשעת הצורך. לאחרונה נאלץ סלימאן פרנג'יה לעזוב את ארמון בעבדא ולעבור לארמון זמני בעיר אלכפור בקרבת ג'וניה. (צ"מ).

נבחר מזכיר למועצת העיר עמנואל

מליאת המועצה המקומית בעמנואל תתכנס בימים הקרובים כדי לאשר את מינויו של ר' דוד בנדה לתפקיד מזכיר העיר.

ציבור התושבים בעמנואל קיבל בקורת רוח ובשביעות רצון את בחירתו של המזכיר החדש למשרה שבחצי השנה האחרונה לא היתה מאויישת.

בישיבה שהתקיימה בלשכת ראש המועצה, בהשתתפות סגנו חיים פרקל והצוות הבכיר במועצה איחל ראש המועצה הרב אליהו מירב למזכיר החדש הצלחה במילוי תפקידו והביע את תקוותו שנסיונו העשיר יהווה תרומה ונוף לקידומה וביסוסה של העיר עמנואל ולרווחת תושביה הגרים בה. (עש"ת).

התענינות רבה בארץ ובעולם בשני הכרכים החדשים של "אטלס עץ חיים"

התעניינות רבה קיימת בימים אלה בשני הכרכים החדשים של "אטלס עץ חיים" — ברחבי הארץ ובעולם, עם המשך המבצע המיוחד של מכירתם לקוראי "המודיע".

הזמנות רבות הגיעו מערים וישובים בכל רחבי הארץ ותכן מארצות שונות באירופה וארה"ב חלק מההזמנות מתייחס לא רק לכרכים החדשים אלא לסידרה כולה.

בין הפונים — ספריות, אוצרי־ספרים של ישיבות, אוניבר־סיטאות, ואנשים פרטיים, כאשר חלקם מבקש להשלים את הכרכים מ"אטלס עץ חיים" החסרים, לאחר שקיבלו כמה מהם במתנה.

"אטלס עץ חיים" הזכור זה מכבר כאנציקלופדיה הגדולה והמקיפה ביותר, הסוקרת תקופה מבריאת העולם ועד ימינו. לאטלס נתנו את הסכמותיהם גדולי התורה והחסידות, כהם הגאונים הרבנים רבי משה פיינשטיין, רבי יעקב קמינצקי, רבי שמואל רוזובסקי, רבי בצלאל זולטי, רבי שלמה יוסף זוין, רבי יעקב לנדא, רבי ישראל אבוחצירה, האדמו"ר מלעלוב זצ"ל, ויבדלחט"א כ"ק מרן האדמו"ר מגור, כ"ק מרן האדמו"ר מויז'ניץ, כ"ק האדמו"ר מסאדיגורה, כ"ק האדמו"ר מסרט־ויז'ניץ, כ"ק האדמו"ר מבאבוב, כ"ק האדמו"ר מקאליב, כ"ק האדמו"ר מבוסטון, כ"ק האדמו"ר מקרעטשניף, והגאונים הרבנים רבי שלמה זלמן אויערבך, רבי שמואל הלוי ואזנר, רבי עובדיה יוסף, רבי יששכר מאיר, ועוד שורה ארוכה של רבנים וגדולי תורה, מלבד הסכמות של חוקרים ומדענים העוסקים בנושאים אלו.

"חוק הגליל" לצביון יהודי בגליל - לועדת הפנים

מאת כתב "המודיע" בכנסת

מליאת הכנסת העבירה בקריאה טרומית, הצעת חוק פרטית של חה"כ אהרן נחמיאס בענין ייהוד הגליל, לועדת הפנים. החוק עצמו מדבר על הקמת מועצה של 22 חברים, נציגי משרדי הממשלה ונציגים ציבוריים, שמטרתה לסייע פיתוח נרחב בכל התחומים לפיתוח הגליל. החוק קיבל את אישורה של ועדת שרים מיוחדת לנושא זה. הוא נדון כבר בכנסת הקודמת.

אולם, למרות ההסכמה העקרונית על הצורך לסייע לגליל ולהעדיפו לא נמצאו עדיין הדרכים המיוחדות לפעול בכיוון הצעת החוק. לפיכך נזקק המציע ח"כ נחמיאס, שהיה בעבר ראש עירית צפת, להשתמש במליצות רמות בבואו לתאר את חשיבות הגליל. "שליש מהאוצר הגדול של שפתנו מעט מילים ומעט בלבד, הדי כבר נאמר (?) שאם השמים יהיו לי יריעות היערות קולמוסין והימים לדיו, לא יספיקו לספר על יופיו של הגליל, על תושביו ומעשיהם מאז ועד היום"... זה היה קטע מתוך עטורת המליצה שמזוה וקשר לפיסגות הרי הגליל הח"כ המציע, בבואו לתאר את חשיבות הצעתו.

מטעם הממשלה השיב, שר המשפטים אברהם שריר, שהוא ממלא מקומו של שר התכנון והכלכלה, השוהה בחו"ל. השר שריר, שהיה חבר פתות בת־שוכנו, התייחס גם הוא לאופי הגליל ואמר "מי שמבקר בימים אלה בגליל רואה את התנועה האדירה של בני הארץ ומבקרים מחו"ל הבאים ליהנות מיופיו של הגליל וממה שהוא יכול להציע", ועבר מיד בדבריו להציע שועדת הפנים תדון בחוק המוצע. לא תקציב, לא תמיכה ולא תכנית. רק דיון נוסף בועדה. היתה זו תרומת־המילים המיוחדת, גבוהת־הלשון, לאופי היהודי הנחוץ להתיישבות היהודית בגליל.

● וושינגטון — 11 מיכליות הנפט של כווית שיירשמו בארה"ב, יקבלו גם שמות חדשים, וארבע מביניהן ייקראו על שמר תיהם של ערים במדינת ניו ג'רזי, נמסר היום בקונגרס. (ע"צ)

עלייה של 25% במספר התיירים הבאים לישראל

124 אלף תיירים הגיעו לישראל בחודש מאי 1987 — על כך נמסר מהמחלקה לסטטיסטיקה של משרד התיירות.

בחודש מאי 1987 הגיעו לארץ 124,100 תיירים, מספר הגבוה ב־35 אחוז ממאי אשתקד. אז באו 92,200 מבקרים לישראל. בחמשת החודשים של שנת 1987 הסתכמה תנועת התיירות לישראל בב־604,800 מבקרים, מספר הגבוה ב־27 אחוז, בהשוואה לחמשת החודשים האחרונים.

בעונת החורף '86/87 באו בטיסות ישירות לאילת 71 אלף תיירים, זאת בהשוואה ל־55,300 תיירים בעונת החורף 85/86.- עוד נמסר כי רמת התיירות הנכנסת בחודש מאי מגיעה על כ־1.5 מליון מבקרים לשנה, מה שהופך את שנת 1987 לשנת שיא בתיירות. (עש"ת למ"מ)

הרבנית בת־שבע קנר הלברשטאם ע"ה

מבורו פארק שבניו יורק נתקבלה הידיעה המעציבה על פטירתה בשיבה טובה של הרבנית בת־שבע קנר־הלברשטאם ע"ה מטשחויב ופייעקלא־צאנז.

נולדה לפני צ"ז שנה בצאנז לאביה הגה"צ רבי שלום, אב"ד פייעקלא־צאנז בן הרה"ק רבי אהרן תכר הגה"ק בעל הדברי חיים זי"ע מצאנז. בן היתה שריד אחרון מנכדיו של הרה"ק רבי מאיר הורביץ, בעל ה"אמרי נועם" זי"ע מדז'יקוב.

כשהגיעה לפירקה נישאה לכ"ק הגה"צ רבי ברוך קנר הלברשטאם, אדמו"ר ואב"ד טשחויב, נכד הגה"ק משינאווא זי"ע.

בשנות המלחמה, כשנדדו לערבות סיביר, נודעה בצדקותה ודבקותה בעבודת הבורא מתוך צער ומצוק, ובמיוחד עודדה על משמרת הצניעות בדרכי אבותיה הק'.

לאחר המלחמה גלו לפריז ומשם לארה"ב, שם נלב"ע בעלה בשנת תשט"ו.

בשלושים שנות אלמנותה בארה"ב הפיצה את תורת בעלה האדמו"ר זצוק"ל, ונודעה במעשי צדקה וחסד רבים מתוך צניעות ושלא על מנת לקבל פרס.

ארונה יגיע הבקר מארה"ב והלווייתה תצא מביהמ"ד בואלא "משכן יחיאל" ברמת אהרן בי"ב לחלקת אדמו"רי טשחויב, סמוך לקבר בעלה האדמו"ר זצ"ל בבית העלמין הישן שבטבריה.

רחוב הרצל בת"א הפך דו סטרי

"החל מיום חמישי שעבר הפך רחוב הרצל לדו־סטרי בקטע שבין דרך שלמה ועד קיבוץ גלויות. הפיכתו של רחוב הרצל לדו־סטרי תקף על זרימת התנועה דרומה והוציאה מהמיר", כך מוסר שלמה פלדמן מנהל אגף התנועה בעירית תל־אביב יפו.

"לאחר שהוקל עומס התנועה ברחוב הרצל, על ידי הקמת פרוייקט איילון והפיכת הרחובות אבן גבירול ובן־יהודה לצירים מהירים תתאפשר הזרמת התנועה ברחוב משני הכיוונים" אמר מר פלדמן.

הפיכתו של רחוב הרצל באה במשולב עם הפיכתו של רחוב בן־יהודה לציר מהיר. הציר המהיר ברחוב בן־יהודה יופעל השבוע מדרום לצפון בין השעות 16.00 ל־19.00. ההצלחה ברחוב אבן־גבירול שהופעל כציר מהיר בין השעות 06.30 ל־09.00 בבקר מצפון לדרום ו־16.00 עד־19.00 מדרום לצפון איפשרה את השינויים ברחוב בן־יהודה והרצל.

הפעלת הצירים המהירים מתאפשרת בזכות הפעלת סנדלי דנוור בשעות הפעלת הציר. מכוניות אשר יחנו בשני הצירים המהירים בשעות ההפעלה ינעלו בסנדלי דנוור. הנעילה בסנדלי דנוור תחול גם על מכוניות נכים. הנושאות תו נכה, על פי סיכום עם ארגוני הנכים.

עתון כוויתי: מבריחים דלק לישראל מדרום לבנון

כווית, — "לאלוטן" מוסר מ"מקורות מדיניים יודעי דבר", כי כמויות בנזין מוברחות דרך דרום לבנון לישראל.

סוחרי דלק מבריחים כמויות גדולות לישראל דרך רצועת הגבול, ומנצלים את ירידת מחירי מוצרי הנפט, לאחר צניחת הלירה.

הברחת חומרי הדלק הביאה למחסור בשוק המקומי ולתורים ארוכים בתחנות הדלק.

גם כמויות גדולות של לחם מוברחות מדי יום לקפריסין. כך נגרם מחסור בלחם ברוב איזורי לבנון במשך התקופה האחרונה — מוסר העתון. (ע"מ)

בית מדרש "אוהל יוסף"
רמות־פולין ירושלים
ההגרלה שהיתה אמורה להתקיים בט"ו בסיון
נדחתה
לט"ו בתמוז תשמ"ז
מבקשין אנו מכל המפיצים להחזיר הפנקסים בהקדם כדי שלא נצטרך לדחותה שוב
הגבאים

הישיבה הגדולה "שפת אמת" ירושלים
מדריך־תומכי "ישיבת שפת אמת"
נתן למעונינים להשכל במדריך להמציא את שמותיהם, כתובותיהם, ומספר הטלפון, בהקדם, לתורמים ישלח המדריך עם הדפסתו
הכתובת למשלוח פרטים ותרומות:
ישיבת שפת אמת ת.ד. 1059 ירושלים 91009
או ע"י בנק הדאר מספר ד'13544־4

מבצע! קנה 4 קסטות וקבל המתנה
רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

מרכז החינוך העצמאי בא"י
הודעה
ביום ראשון כ"ד בסיון ש.ז. (21.6.87)
לא תתקיים קבלת קהל
במשרד הראשי בירושלים ע"י ההנהלה

דרושים
★ רמי"ם ללימודי קודש לשעות הבוקר
★ מורים ללימודי חול אחה"צ
★ מנהל משק
לפרטים טל. 03-700156

סמינר בית יעקב על יסודי - "מגדל עוז"
רחוב קאסוטו 5 ירושלים טל: 02-420614
הרב שמעון גראמה - מנהל
ההרשמה לכיתות ט'-י' תשמ"ח נמשכת עד כ"ט סיון
בדבר פרטים נא לפנות בשעות הערב:
להנהלה: הרב ש. גראמה ורעיתו שיחי' - 02-824469-627570
למרכזת חינוכית: הרבנית מלכה בורודיאנסקי תחי' - 02-432588
למרכזת פעילות ומחנכת: גב' אילה מילצקי תחי' - 02-868378
הסמינר בית יעקב על יסודי "מגדל עוז" מוכר ע"י משרד החינוך המתנהל ב"רוח בית יעקב", בעידודם הרב של גדולי הדור שליט"א, שנתו הראשונה הניצבת בס"ד בסיומה. מעידה על הצלחה מרובה בישום עקרונותיו החשובים
בברכה ההנהלה

חדש
"עזר"
תשמישי קדושה
בשמחה הננו לבשרכם על פתיחת החנות החדשה לתשמישי קדושה תפילין ומזוזות מהודרים, טליתות רקמה וכו'
כמו כן כל סוגי קלף לסת"ם משלוחים לכל הארץ בואו לשתות עמנו כוס לחיים ביום ב' כה בסיון (22.6) משעה 5.00 אחה"צ ברח' ר' עקיבא 48 (בחצר) בני־ברק
להתראות
עזר עמרם

בשבוע הספר "העברית"
גלה את סוד השפה
"העברית"
מה הקשר
בין שנאה - לשנה - א
בין אשר - לשר - א
בין אבל - לכל - א
מול תאומים - לתומים - א
לאות א' המורכבת מ־ו' ושני יודים!!
בעזרת הספרים
★ המסתורין שבלשון הקודש
★ הסוד שביסוד הנשאון
★ על הבלבלה - ועל הקלקלה
★ סוד המספר 6
★ הוד והדרות - אין מזל לישראל
מאת: הרב מנחם גלזרסון
מעל דוכני הספרים
נ.ב. ... 02-420519

רמת החינוך
בי"ס תיכון ומדרשה לבנות קרית משה, ירושלים
לקראת פתיחת הפנימיה החדשה בשנה"ל תשמ"ח
נותרו מספר מקומות פנויים לכיתה ט'
בתנאי פנימיה מלאים
בית הספר פועל במגמה עיונית ובמגמה מקצועית:
חשבונאות, ומזכירות, כולל לימודי המחשב
מתקבלות תלמידות בוגרות כיתה ח' בעלות כישורים מתאימים מבתי ספר דתיים - חרדים.
פרטים והרשמה:
במשרד בית הספר רח' בן ציון 18 ירושלים
טלפון: 02-523291-3
בימים א-ה בשעות 13.00-9.00

מיוחד לקוראי "המודיע"
זה עתה יצאו לאור 2 כרכים חדשים
תולדות חכמי ישראל ממלחמת העולם הראשונה עד לאחר השואה — ה' תרע"ה־תש"ה (1945-1915)
אטלס עץ־חיים
מאת הרב רפאל הלפרין
★ אוצר בלום של מידע ★ כ־4,000 ערכים ★ רבבות פרטים ★ ותאריכים מדויקים על אישים ורבנים שנספו בשואה ★ שמות משפחה ★ שמות פרטיים ★ ערים ★ ספרים
מחיר הקטלוגי ל־2 הכרכים 95 ש"ח
לקוראי "המודיע" 30% הנחה — 66 ש"ח ב־2 תשלומים x 33 ש"ח
כולל מ.ע.מ. (+ 4 ש"ח — אריזה ומשלוח)
16 כרכים מהודרים של "אטלס עץ חיים"
(כולל 2 הכרכים החדשים)
מבריאת העולם ועד ימינו
★ האנציקלופדיה לשורשי עם ישראל הגדולה והמקיפה ביותר ★ יצירת ענק מונומנטלית ★ 700 מפות ★ רבבות ערכים ★ מפתחות ★ מבואות ★ 50 הסכמות של אדמו"רים, רבנים וראשי ישיבות
המחיר הקטלוגי ל־16 הכרכים 645 ש"ח
לקוראי "המודיע" 472 ש"ח ב־8 תשלומים שווים x 59 ש"ח
כולל מ.ע.מ. (+ 10 ש"ח — אריזה ומשלוח)
במזומנים 399 ש"ח כולל מ.ע.מ. (+ 10 ש"ח — אריזה ומשלוח)
לכבוד "אטלס עץ חיים" ת.ד. 975 בני ברק (סמן בריבוע את הזמנתך)
הנני להזמין אנציקלופדיה שלמה של "אטלס עץ חיים" 16 כרכים, כולל 2 הכרכים החדשים, בתנאי התשלום הבאים.
□ בתשלומים — 8 תשלומים שווים x 59 ש"ח. מצ"ב 8 צ'קים. מספר הצ'ק הראשון ____
□ במזומן — 399 ש"ח. מצ"ב צ'ק מספר ____ (+ 10 ש"ח אריזה ומשלוח)
□ 2 כרכים חדשים מצורף בזה 2 צ'קים x 33 ש"ח (+ 4 ש"ח אריזה ומשלוח)
את התשלום לכל ההזמנות יש לרשום לפקודת "אטלס עץ חיים"

בית מסחר לנברשות מכל הסוגים
הורביץ
ר' עקיבא 122 ב"ב
ר' עקיבא 138 ב"ב

ללא מתחרים!
שבוע אחרון!!!
299.99
יובל 40 שנה
חליפה ארוכה
2 מכנסיים
פיקוח על שעטנז
סימול
חיוטות והלבשה לגבר
ב"ב רח' ר' עקיבא 66

3 תשלומים שווים
ללא תוספת מחיר
אצל הורביץ
ר' עקיבא 122 ב"ב
ר' עקיבא 138 ב"ב

מבצע! קנה 4 קסטות וקבל המתנה
רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

מדרשה טכנולוגית לבנות
מיסודה של קרית החינוך "אור החדש"
ת.ד. 8 כפר חסידים — רכסים 20450 טל. 04-846511-2-3-4
בהסכמתם ובעידודם של גדולי הדור שליט"א
נפתחה ונמשכת ההרשמה למדרשה לשנה"ל תשמ"ח
תוכנית הלימודים כוללת לימודי קודש ברמה גבוהה ולימודי מקצוע במגמות המחשבים בפיקוח משרד העבודה
מתקבלות בנות שסיימו 12 שנות לימוד במוסדות מוכרים ואשר יעמדו במבחני מיון וראיון אישי
לשם קבלת פרטים נוספים ולקביעת מועד לבחינות קבלה יש לפנות למזכירות המדרשה (קיימת אפשרות של פנימיה לבנות מחוץ לאזור חיפה)
הרב נתן בולמן
יושב ראש ועד החינוך
הרב נחום זוין
מנהל רוחני

מוסדות רוז'ין סדיגורה
בנשיאות כ"ק אדמו"ר מסדיגורה שליט"א
ישיבת "בית ישראל" עזרא 16 ב"ב | ת"ת הדזין יואל 12 ב"ב | ישיבת "כתר ישראל" השלושה 20 ב"ב | "כנסת מרדכי" פנקס 41 ת"א

כוס תנחומים
לאחים שטוב הי"ו
לאשה החשובה והצנועה מב"ית
מרת ברכה פלדמן תחי'
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד
ולכל המשפחה הכבודה
על פטירת אביהם היקר באדם כביר המעש ודרך צדקה וחסד איש תם וישר
הרה"ח ר' אברהם שלמה שטוב ז"ל
המקום ינחם אתכם מתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד

י. שפיגל

"תור הזהב" של הרבנות הראשית...

לאחר שהשר יוסף שפירא הבריז, ומיד גם חזר בו, כי יתפטר מן הממשלה אם לא יתייעצו ברבנים הראשיים על "בעיית" היתר השמיטה, ולאחר ששר הדתות זבולון המר השמיע גם הוא דברי "אזהרה" משלו, הערך הדיון בממשלה כפי שנערך, סיכם העתון "הצופה" במאמר מערכת באחד מימי השבוע, כנימה של סיפוק את נפלאות שריו במלים כדלהלן: "במהלכים אלה החזירו שרי המפד"ל את כבודה של הרבנות הראשית"...

ואמנם, כבוד הרבנות הראשית לא רק עלה, אלא היא מצויה עתה ממש ב"תור הזהב" שלה. ממש לא ייאמן. מהפך כזה מקצה אל קצה, ביחס הישוב היהודי במדינת ישראל, על מוסדותיו ומנהיגיו, אל הרבנות הראשית כמורה ומדריכה של העם, שעל פיה ישק הכל וכאשר יאמרו הרבנים הראשיים כן ייעשה בכל דבר ובכל ענין.

הנה, הנה, אם לא מאמינים לנו, נפתח עינים ונקרא. נשיא המדינה, מר חיים הרצוג, נוסע לביקור נשיאותי בעיירה שלומי, ביקור שאין לו שום קשר לא לרבנות, לא לשמיטה, לא לחיטה ואפילו לא לשעורה, ובכל זאת הוא מנצל גם מאורע כזה כדי להביע את ההזדהות המלאה עם כבוד הרבנות הראשית, כי על כן, הדבר לא רק מעניין אותו, אלא גם את העתונאים שבאים לסקר את ביקורו שם, גם הם אינם נמים את שנתם במנוחה כל עוד אינם בטוחים שכבוד הרבנות הראשית מסודר עד תום, בלי פרץ ובלי צווחה, וכאשר הם שואלים אותו על עמדתו בנושא "המסעיר" של היתר השמיטה, משיב מר הרצוג:

"בכל הקשור בעניני דת — הרבנות בישראל היא הקובעת. אינני יכול להעלות על דעתי שבנושא דת, הרבנות הראשית אינה זו שקובעת. גדלתי באוירה בה הסמכות העליונה היא הרבנות וכך זה צריך להמשיך ולהיות. אם לא נכבד את סמכותה, יגדל התהליך ויגיע בסופו של דבר למוסדות ממלכתיים אחרים. ועל כן עלינו להתייצב לימין הרבנות בענין זה"...

מה יכול, איפוא, להיות טוב יותר מזה, שנשיא המדינה, המסמל את הממלכתיות של המדינה, מכריז ומודיע: "הרבנות היא הסמכות העליונה"?... אבל אם לא די בכך, הנה לפנינו גילוי עוד יותר גדול ואדיר, הפעם הצהרה שבאה מן ה...ועדה המרכזת של ההסתדרות, שכידוע כל מעשיה ופעולותיה נקבעים לפי דעת תורה, ובהתאם לכך היא מכריזה ומודיעה: "המדינה הסמיכה את הרבנות הראשית כסמכות דתית עליונה ואין לערער על מעמדה"...

הנה כי כן, ממש "תור הזהב" לרבנות הראשית. גם נשיא המדינה. גם הממשלה, שאילצה, לדברי "הצופה", את השר שרון להיפגש עם הרבנים הראשיים, גם הכנסת וגם אפילו ההסתדרות, הכל מודים: "הרבנות הראשית היא הסמכות העליונה ואין לערער על מעמדה"...

* * *

באורח די מקרי ובלי כל קשר לנושא השמיטה, אנו מוצאים ב"מעריב" מכתב של עו"ד אורי שטיינמן, שמשום מה מצא לו דוקא עתה את ההזדמנות להפר את האידיליה הגדולה ולהכניס טריז בין הדבקים הללו, נשיא המדינה והרבנות הראשית.

ומעשה שהיה כך היה: בימים אלה נערך טכס הנחת אבן פינה לבנין בית המשפט העליון בירושלים. נשיא המדינה היה נוכח. הרבנים הראשיים לא באו לטכס. מצא אחד העתונים כי דבר זה מהווה פגיעה ברבנים בנשיא, ועל כן בא בעל אותו מכתב לטעון שאין זה מקרה. הוא מביא ציטוט מדברי אבי הנשיא, הרב הראשי הגרי"א הרצוג ז"ל, שכתב על המשפט החילוני של המדינה:

"המשפט הקיים עשוי טלאים על גבי טלאים — חוק בריטי על גבי חוק תורכי. אפילו אם בריטניה היתה תופסת את מקומו של טורק, ואפילו אם היה המשפט הנידון כולו מתוקן הוא פסול מן המבט הלאומי — ובפרט הדתי, הרי הרעישו אבות העולם על ישראל ההולך להתדיין בערכאות של גויים. ומעתה אני אומר שעם ישראל בתוך שכונה בארץ קדשו, כשהוא מניח תורתנו הקדושה הזו עפ"י חוק זר, אעפ"י שהחוק ההוא אינו מתיימר לנבוע ממקור על־אנושי ואין לו אופי דתי, בכל זאת הרי הוא כופר בתורת אלקים חיים כפי שמסורה ופירושה הנביאים וחז"ל ורבותינו הפוסקים ממשה רבינו עד היום, והמצאתו של מצב מחפיר ומכאיב זה מי ישורנו! הנה כבר הושיבו בתי דינים וקבעו משרד למשפטים ובית דין עליון, ותורת ישראל לא מכרה ולא נפקדה".

אלה היו דבריו של אביו של הנשיא, ועתה נותר רק לשאול: למה מן האוירה שבה גדל הנשיא הרצוג, הוא למד רק שהסמכות העליונה של הרבנות היא בנושא הזה של "היתר מכירה" בשמיטה ובנסיון לכפותו על כולם ולנהל מסע־שיטוי פרוע ובלתי־מרוסן נגד שומרי שמיטה כהלכתה? למה מאותה "אוירה" לא למד עוד דברים, למשל, הענין הזה שקיומו של בית משפט, הדן לפי ערכאות של גויים, הוא "מצב מחפיר ומכאיב", כפי שכתב אביו הרב ז"ל?...

* * *

אכן, ודאי שהמערכה הקצופה הזו הצטיינה בעוד הרבה קוריוזים של גיחוך ושחוק, ואלמלא היה זה נושא כה רציני, כמו שמיטה, שבגינה גלינו מארצנו ובזכות שמירתה ניגאל, היינו יכולים לצחוק מלוא הפה ולהצות פעם מכמה בדיחות טובות ומצלצלות.

כמו, למשל, הדברים הבוטים כל כך של שר הקליטה מר יעקב צור, אחד מבעלי הפיות הגדולים ביותר בממשלה הנוכחית, אף כי בלא כל תיאום בין גודל הפה, רוב הדיבורים ותבונתם המעטה וה"ידע" שמאחוריהם. כי כן צעק־זעק השבוע מי שממונה לנו על קליטתם של עולים חדשים בחזקה של ארצנו הישנה המסובבת לנו מפי בורא העולם:

"אתם מחזירים את הגלות למדינה, ותלולים לציור מצב שבו לא מקיימים את המדינה בשנת שמיטה"...

דברים כדורבנות. "מחזירים את הגלות למדינה", וכל כך למה, מפני ששמיטה, כידוע, הוא ענין גלותי. הוא הומצא אי־שם בעיירה פולנית, רוסית או הונגרית, בודאי בגלל תנאי־הגלות המשפילים שהביאו לכך שהיהודים לא אהבו לעבוד, ואזי מצאו להם תירוץ לפחות פעם בשבע שנים על "שנת שמיטה", ואז רוצים להביא לנו מושג גלותי זה לתוך מדינת ישראל!...

וברור מאליו, שגם שר תלמיד חכם גדול זה, שייך החול מהשבוע לקטיגוריה של שומרי כבוד הרבנות ומחזירי כבודה, שבגינם שש "הצופה" ושמח כל כך. ואיך באמת לא ישמח? איפה ימצא בשאננה של מפלגה זו מי שיגן על כבוד הרבנות? בקיבוצים הדתיים? הרי שם ברור שחוק המדינה עדיף על דין התורה, בחינוך הממלכתי־דתי? הלא שם רוססים על פסיקת הרבנות, זו, למשל, שאוסרת על גיוס בנות, בעוד שראשי החינוך הזה אומרים ומכריזים, שיש לעזור לשליש מבנות הממ"ד שלמרות פסק הרבנות הן מתגייסות לצבא. האם מהם אפשר לתבוע את כבוד הרבנות? והאם אפשר לתבוע את הכבוד מן המפד"ל בכבודה ובעצמה, והלא במושבה האידיאולוגי שנערך לאחרונה היא ממש נתנקה בין הנוסחאות השונות, עד שבקושי קיבלה איזה נוסח המבטיח לרבנות הראשית את הזכות לחוות דיעה. ושצריכים "לה" תחשב בכך"...

* * *

הנה כי כן, אם ישועת הרבנות לא תבוא מן הקיבוץ הדתי, מן החינוך הממלכתי־דתי וגם לא מן המפד"ל, היא תבוא מן השר שרון, שמאלצים אותו ללכת לרבנים הראשיים, מנשיא המדינה המכריז על "האוירה שבה גדל", מן הועדה המרכזת של ההסתדרות, מן השר צור והשר יעקבי, שגם הוא מצא מקום בהילולה הזו, אעפ"י שלא ידע בדיוק מה לומר, ואז יצא בטענה שיש כאן "הפרת הסטטוס־קוו הדתי", ואשר על כן מנוחתו מופרת ומצפונו מתייסר, כפי שאמר בישיבת הממשלה ביום ראשון.

ואמנם, "יותר זהב", קונצנזוס מופלא בין מפד"ל־חילוניים, בשאלת הדו־קיום בין דתיים חילוניים, מה שלא ניתן היה להשיג במשך קרוב לארבעים שנות המדינה. בהרהור שני מתחילים בודאי לחשוב שם, שבכל זאת גדול כוחה של שנת שמיטה ואין לזלזל בו, כי הרי רק הודות לנושא הזה הגיעו למה שהגיעו...

אבל, הבעיה היא, כי הגיעו למה שהגיעו רק בנושא הזה. הכל אכן יוצאים למען כבודה של הרבנות וסמכותה, אבל על מה הסתדרו ביניהם? על שבת — לא; על עניני כשרות וביעור הטריפה מהמדינה — לא; על חינוך, שיחנכו את ילדי ישראל ליסודות האמונה היהודית — לא; על מלחמה נמרצת בשואת ההתבוללות ונשואי־התערובת — לא; על פתרון שאלת "מיהו יהודי" — לא; נשארה, איפוא, שאלה אחת ויחידה שעליה מסתדרים ביחד המפד"ל עם החילוניים, ובזה הם מתלכדים מסביב לרבנות הראשית, בנושא השמיטה, אבל לפי "היתר המכירה", כלומר איך לא לקיימה...

"יותר זהב" מופלא ויחיד במינו. כי אם יחזרו הרבנים הראשיים ויפרסמו עוד פעם את עמדתם, כי אסור להחזיר שטחים ואפילו במחיר שלום אמתי, מיד יאיימו עליהם בהליכים משפטיים, כפי שאיימו על הדיינים, והשר זבולון המר, מי שלדברי "הצופה" הוא אחד משני השרים ש"החזירו את כבוד הרבנות הראשית", יאבד שוב את לשונו, יופיע פעם נוספת בסידרת גמגומיו ברדיו, כדי להסביר בפיק־ברכיים לשורנים החוקרים, מה ברצונו לעשות נגד הרבנים העוברים על החוק ואיך הוא מתכוון לפעול כדי לרסן אותם...

אמנם, "הסמכות העליונה היא הרבנות", כדברי הנשיא הרצוג, אבל צריכים לדעת איפה ומתי, ועל כך קיים סיפור, גם הוא של נשיא, אבל הפעם מצריך לצורך זה את הנשיא הראשון של מדינת ישראל, פרופ' חיים ויצמן המנוח, שאמר בזמנו באירוניה מרה, לאחר שבן־גוריון דחק אותו הצדה ב"בעיטה למעלה", במינויו כנשיא חסר כל סמכות, כי ממחטתו היא המקום היחיד בו הוא יכול לתחוב את אפו!...

* * *

גם מנכ"ל הרבנות הראשית, הרב איתן אייזמן, נראה ונשמע מרוצה ומדושן עונג. קודם כל, מפני שבשלב הראשון הוא מצא לו מתנדב ראוי לשבח כדי לקלוס ולספר את כל החוצים, הלא הוא המזכיר־המדיני־של־המפד"ל, מר שאול יהלום, שעודד את ראשיתה של המהומה בהוכיחו את כשרונו בגיוס כלי־התקשורת למשימה הלאומית הגדולה של "החזרת כבוד הרבנות", אבל בסופו של דבר, כאשר שולחו, איתן אייזמן, ראה כי טוב, הוא לא ויתר על הכבוד והוא חשף את עצמו כמי שמניע את המהומה.

וכמגן אמתי ומסור על כבוד מעבידיו, הרבנים הראשיים, הוא משמיע הצהרה רבת־חשיבות: "תוקפו של היתר המכירה אינו נובע מן הפסק של הרב קוק, אלא מן הפסק המחודש, האקטואלי, העכשוי, שנתנו הרבנים הראשיים לישראל היום"...

כפתור ופרח ממש. יש "שלום עכשיו" ועתה יש לנו לגורל אושרנו גם "רבנות עכשיו". זו בודאי עקיצה "רטרואקטיבית" לאורך כל ההויה, גם בהרב גורן, הרב הראשי הקודם, שלאחר שבזמנו אף הוא נתן "היתר מכירה", היום חוזר בו, באומרו שאין לכך תוקף. בכן, יש כבר "רבנות עכשיו". ועתה, לאחר שכבודה החוזר לה מידי שולליו החרדיים, מן הראוי שהרב אייזמן ינסה לשכנע את הרבנים להוציא פסקים בנושאי שבת, כשרות, שהורים צריכים לשלוח ילדים לחינוך יהודי, שיכפו את דעתם על המפד"ל בעניינים כמו גיוס בנות ועוד ועוד, ואז נראה כולנו איפה מצויה ההגנה שלו...

* * *

אבל, לפי הכלל של "אין רע בלי טוב", הנה אנו מוצאים גם ב"הצופה" אי־אלה מלים טובות, קודם כל בדבריו הנבונים של מר צבי ברנשטיין, שאליהם עוד נשוב, וגם בכתבה של נ. גולן, המציינת: "גם בערוצותיה של התנועה הדתית־לאומית פורחות האירוניה. חלק מהחוגים התורניים שבתוכה מחפשים את חותמת הבד"ץ על מוצרי מזון ומסביר להבית שיחפשו אותה גם על כרכות הלחם"...

אלא שדברים טובים אלה הם רק מס־שפתיים לאחר הצגת "קושיה" נוראה כלפי הציבור החרדי, המלמדת גם היא על עומק של "ידיעה", כמעט כמו זה של השר צור, וכוהי הקושיה המרצנת:

"אגודת ישראל והבד"ץ אינם חשודים על צידנות, לא פעם הצהירו שגם בחו"ל אפשר לחיות כיהודי המקיים תרי"ג מצוות, מעולם לא האיצו בעם ישראל לעשות עליה כדי לקיים דוקא את המצוות התלויות בארץ ישראל ובאדמתה — מהיכן נולדה אצלם איפוא העקשנות הפתאומית לקיים מצוות שמיטה על כל חומרותיה?"...

על כגון דא אולי כדאי להביא מה ששמענו פעם מפיו של הגר"ז סורוצקין זצ"ל, כי כאשר בא פעם אחד המשכילים לפני תורתו, הגר"א גורדון זצ"ל, ראש ישיבת טעלז, והציג קושיה־סרק, הוא השיב לו: אנו מכירים מציאות שעל קושיה נדחקים ואזי מתרצים ב"יש ליישב בדוחק", ב"יש לתרץ בדוחק", אבל מעולם לא שמענו על "יש להקשות בדוחק"!...

אבל הקוריוזים המבדחים הללו לא חסרים גם בעתונות הכללית, שכולה התגייסה למאבק השמיטה של הרבנות הראשית וכבודה. והנה, כותב סגן עורך "מעריב", מר יובל אליצור, מאמר עם כותרת כדרבנות "מצוות בחסדי הדוד סם". ולמי שלא מבין את הרמז העמוק, הוא פשוט מפרש: "לתומנו האמנו, שחזרנו לארץ־ישראל כדי שלא נהיה תלויים עוד בחסדי הגויים, שנוכל להיות בלי שהגויים יגנו עלינו, בלי שהחקלאים הגויים יגדלו את הלחם שאנו אוכלים ובלי שממשלה של הגויים תתן לנו דולארים כדי שיהיה לנו במה לקנות להם זה"!...

השאיפה הנפשית לעצמאות ואי־תלות התעוררה כאן במלואה. לא רוצים "מצוות בחסדי הדוד סם". אבל מדינה שלמה בחסדי הדוד סם, זה אפשרי? לקבל שלשה מיליארד דולאר כדי לממן את הנשק הדרוש להגנתנו — זה כן, זה עצמאות, זו ריבונות, זו קומה זקופה אמתית!...

אכן, מכל מבול המלל הזה נותרו רק הדברים המתונים של מר צבי ברנשטיין מ"הצופה", שחרף היותו איש מפד"ל נאמן, הוא לא נסחף אחר הגל המטופש, והוא שואל: "מה דעת הנהגת המפד"ל על שיחה שקטה עם היהודים הקיצוניים" כשם שאנו משוחחים עם החילוניים הקיצוניים?"...

שאלה שתישאר ללא מענה, או שיזכה עליה בעת מאמר התקפה מצד מזכירו המדיני, שאול יהלום...

יצחק מתתיהו טננבוים

הצלב והקרס

הזמנתו של ולדהיים לבקר בותיקן ביום חמישי הבא, הינה תוצאה ישירה של מדיניות הצלב והקרס, אותה הורו הנאצים על דגלו של הרייך השלישי בראשות רב הצוררים — היטלר ימ"ש.

שמחתה של אוסטריה על ההזמנה של האפיפיור לנשיאה, לבוא ולבקר בקרית הנצרות ובכך לפרוץ את חומת הבידוד אשר נכרכה סביב ולדהיים, היא בהחלט סבירה נוכח היותה של אוסטריה הקתולית עריסתה של הנאציזם, ורבי המרצחים ובראשם אבי־אבות הנאצים ועוזריהם, היו ילידי אוסטריה.

האפיפיור מוכיח בהזמנתו של ולדהיים את העובדה אשר אותה הוכיחו פעמים רבות, חוזרות ונשנות, אלה אשר היו מעורבים בנסיונות להציל את יהדות אירופה מהכחדה, כי הנצרות בראשות הותיקן, לא די שלא עשתה מאומה כדי לנסות ולהציל את אשר ניתן היה להציל, אלא, אדרבא, מלבד עצם שתיקה גם תמכו אישים נוצריים בארצות אירופה הכבושות בתהליך השואה ובהדיפת היהודים.

אירופה הנאצית שאבה מלוא העידוד משלוחי הותיקן בכנסיות הארציות והמקומיות. ראשי הכמורה הנצרות התירו את דמם של היהודים בכל מקום בו השתלטה החיה הנאצית והקצה מלתעותיה הרצחניות באוכלוסיה היהודית.

כקתולים נאמנים לתאוריה הנוצרית, בדבר "נחיתותם של בני העם היהודי על פני הגזע הארי־נוצרי", עשו בזיה ומאמיניה של הכס ברומא את אשר עשתה הנצרות במשך דורות רבים רווי דם יהודי, הנאצים, כפי שכבר נטען בעבר, לא היו אלא ממשיכיה של המשטמה הנוצרית העתיקה, מאז התירה זו את דמם של היהודים בכל ארצות מושבותיהם.

היטלר וחבר מרעיו ניצלו את ההתקדמות הטכנולוגית והקידמה המדעית ליצור "מכונת השמדה משומנת" — מה שלא הצליחו ההיטלרים בדורות עברו. הרייך השלישי אשר השתלט על גרמניה בין שתי מלחמות העולם ועלייתו של היטלר לשלטון על ארץ שוטמת יהודים זו, ביטא בדיגלו את הדמות אשר העיד לשלטונו, בשלבו את הצלב של הנצרות עם הקרס הנאצי. הוא חרט בכך את היותו משולב ומחובר לצלב והוסיף עליו את הקרס הנאצי, היינו, שבעזרת הקרס יצליח להפוך את הצלב לחיה טורפת יהודים.

* * *

במשך שנות מלחמת העולם השניה, עת עלו בזה אחר זה קהילות שלמות של יהודים על מוקדי אש ועשן, עמדו בני האמונה הנוצרית הדהירו את מלאכת ההשמדה באריקות אקסטטית, אותה ירשו מאבותיהם ואבות אבותיהם, כממשיכי מסורת האינקוויזיציה אשר עשו את המוקד — במה למאכלת הנצרות ביהודים.

השואה אשר פקדה את יהודי אירופה וארצות הבלקן, לא היתה אלא המשכיות רצופה לאותה משטמה היסטורית של בני הגזע "העליון" לבני העם היהודי הגולה — אותה שינאה אשר פיסמה את "מסעות הצלב" שבראשם צעדו תמיד ראשי הכמורה והכנסיה הנוצרית.

בכל מקום אליו הגיעו יהודי הפזורה בנדודם מארץ ישראל וממדינה למדינה, כדי למצוא מרגוע כדי רגע־קט עד יעבור זעם, היו אלה אנשי הכמורה אשר הסיתו את חצרות המלוכה ובעלי האחוזות לפרוץ פרעות ביהודי חסותם, ולפחות לגרשם מתחומי שלטונם.

ההיסטוריה היהודית רצופה בגזירות־שמד, פרעות דמים, גירושים ועלילות דם. גם אם מצאה גולה יהודית זו או אחרת מנוח לכף רגלה בצל שלטונם של מלכים וקיסרים — הרי אשר לב מלכים ושרים בידו כפלגי ליבם לעשות ארצותיהם אכסניה זמנית לשמירת אותן מעט־עמים — באו שליחי הכנסיה להסית את המוני העם נגד המלוכה ושריה, ולא נחו עד אשר נטלו את זרוע הרשע בידיהם כדי להכות כבני העם היהודי, להעלות את המוניו על המוקד, לגרשם ממחוזות קרובים, ולעשות את מרובם מחייתם "עקר" מבני העם העתיק.

הנאצים המודרני, בדמותם של חיות טרף מרושעות, ידעו מראש, עוד בעת אשר תוכנן את מכונת ההשמדה של העם היהודי, כי העורף של הנוצרים בארצות אירופה כולן, על ראשי הכנסיות העומדים בראשן, שלוחי הותיקן, מובטח לך בעת מסע הכיבוש של מסע ההשמדה המורכב והמתוכנן. היטלר ועוזריו ידעו היטב כי הרחוב הנוצרי עומד לצידו בכל מקום, בפולין, באוסטריה, ברומניה ובהונגריה, בארצות הבלקן וברוסיה הקתולית — בכל מקום אליו יגיעו מכונת ההשמדה ופלוגות הסער הנאצי, הם יקבלו את מלוא העזרה מאחיהם הנוצריים של ארצות כי־בוש.

לא זו בלבד שהרייך השלישי ידע, כי מלבד גרמניה, אשר אזרחיה בחרו בשלטון הנאצי, הוא זכה לשיתוף פעולה מנושקי הצלב, אלא גם בארצות ומדינות אשר נכבשו במהלך מסע הכיבוש הנאצי של אירופה הלאה, גם במקומות אלה יקבלו את הצבא הכובש בזרועות פתוחות — זאת כדי לסייע לפלוגות הס.ס. למגר את היהודים אשר דורות רבים היו תושבים במדינות אלה.

יתירה מזו — היטלר ידע גם ידע את טיבה של הנצרות ואת אמונתה. כקתולי גרמני־אוסטרי מגזע ארי, הבין את תכניה ומזימותיה של הותיקן בראשות חוד חניתה הלוא הוא פיוס ה־12. אם לא ידע עדיין כי קיבל מרומא הנוצרית את ה"אור הירוק" להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים — אבל האמת ההיסטורית מוכיחה כי היטלר קיבל הסכמה שבשתיקה למעשיו האיומים.

* * *

הצלב והקרס נכרכו יחדיו בימי שלטונו של היטלר. בחסות הצלב יצא למלחמה הבצילה של הקרס — קרס ודרס את אלפי קהילות ישראל ומיליוני יהודיה. שלובי זרועות רשע צעדו הנצרות והנאציות בכל ארצות הכיבוש ותחת מגפי הרצח, עשו יחדיו את מלאכת ההשמד נגד העם היהודי.

מיליוני מאמיני הנצרות נתנו ידם לצבאה של גרמניה הנאצית בעת אשר זו נכנסה לארצותיהם. אלמלא שיתוף הפעולה, הישיר והבלתי ישיר, הביצועי והשתקני, לא יכלו צבאות גרמניה להשתלט על ארצות ענק כפולין, ליטא, רוסיה הגדולה, ועוד מדינות רבות ברחבי אירופה ולעבר המרחב המערבי־מוסלמי, לעשות בארצות אלה כבתוך שלהם ולארגן את משלוחי היהודים לכבשני הגאז ולמוקדי האש.

כנגד העם היהודי המטרה להשמידו ר"ל, קיבלו אזרחי פולין ואזרחי רוסיה ובכל ארצות הכיבוש הנאצי, למרות השינאה ההדדית לגרמניה ולשלטונה, את זרועות הטיהור הנאציים בקורת רוח מרובה. אלה שיתפו פעולה בעיקר באותו תחום ולאותן פלוגות אשר נועדו להפעיל את מכונת ההשמדה נגד העם היהודי. ההלשנות והמסירות, ההסגרות והעזרה בכוח האדם, נעשו בידי אזרחים מקומיים, אשר שמחו לאידם של שכניהם היהודים. האמונה הנוצרית היא זו אשר הלעיטה את האזרחים הפולנים לא פחות ואולי יותר מאשר את הצבא הגרמני. האוקראינים שאבו את שינאתם ליהודים מאותו מקור טמא ומאותו באר ארסי ממנו שאבו פלוגות הס.ס. תורה אחת היתה להם — להעביר את היהודים מהעולם — למרות ועל אף היותם שונאים זה לזה מבחינה של שלטון אזרחי וצבא כובש.

טירוף הדעת איחד את העולם הנוצרי, על כל אזרחי המדינות הכבושות והנכבשות, להסתער בזמת זעם על היהודים שבתחום מושבם.

* * *

הותיקן הרשמי שתק בעת השואה. היתה זו שתיקה רועמת אשר התירה את דמם של בני העם היהודי לכל פורעיהם.

פשר השתיקה התפרשה בעולם הנוצרי כהודאה וכהודיה. הנוצרים עשו את אשר השרוש בליבם ובמוחם שנים רבות לפני השואה.

הם המתינו וציפו דורות רבים מלפני כן להזדמנות שיקום איזה היטלר ויעשה "יותר טוב" את מה שעשו וביקשו לעשות ראשי הכמורה ב"מסעות הצלב" אשר כתובים בדם ובדמע בדברי ימי העם היהודי.

ולדהיים, אשר כבר הודה כי עשה בשירות הצבא הנאצי והיה חבר בפלוגות שנועדו להחיש את מסע ההשמדה נגד העם היהודי, הוא אורח טבעי בותיקן. שם מקומו תבצל הצלב, הנוצרי יקיים את הקירבה והאחוה המשותפת לפני אותם לדעת ולמעש.

אוסטריה אשר בחרה בחבר המפלגה הנאצית לנשיא מדינתה רשאית בהחלט להיות שבעת רצון מזימונו של ולדהיים לותיקן. היא מאושרת ושמחה כי הנצרות והאוסטריזם, אשר ממנו יצא הצמע הנאצי, שלובות זו בזו והשקפת עולמם של שני אלה תואמות זו לזו.

שינאת הגוי ליהודי ימיה כימי עולם. רדיפת הנצרות ליהדות גם היא מקורה בימי קדם. הנאציזם המתהדר אינו אלא המשך רצוף לאותה שיטה ורדיפת היהודים, אשר לא תמה גם בימינו ולא תיתום עד אשר ישב מרום יעשה עם העמים דין ומשפט בעמק יהושפט.

משה עקיבה דרוק

שמיטת כספים

שאלת אספקת החיטה שגדלה בשנת השמיטה, הפכה לנושא מרכזי המעסיק לא רק את כלי התקשורת, כלי התקשורת על פי דרכם קפצו בשקיקה רבה על נושא זה, נושא שיש בו כדי להזין את המצברים של שנאת יהודים נושא שהוא גם יכול לשעשע אותם בדיבורי לעג ובבידוי מספרים רחוקים מן המציאות, כדי ללבות יצרי איבה נגד אותו ציבור שנקלע שלא ברצונו למריבה מיותרת לגמרי, גם הממשלה, שעדיין לא התפנתה לדון בשאלת המשך ייצורו של המטוס "לביא", ייצור שגורם כל יום הפסדים של מיליוני דולרים, עשויה להתפנות כדי לדון בסוגיה הקשה של החיטה.

לא נחזור על כל מה שנאמר כבר בנושא זה, נושא שהואר בעתון זה מכל צדדיו בבהירות רבה. אנו רוצים לדון רק בהיבט הכספי שנופח מעבר לכל פרופורציה, אילו היה חי בתקופתנו הלל, לא היה צריך להזדקק לפרוזבול מפני תיקון העולם, כדי שהאנשים לא ימנעו מלהלוות לחברים, שמא ישמט החוב שחייבים להם. הוא היה פונה לנדמה הפיננסית הקיימת בישראל, שבה התהג מנהג של שמיטת כספים, ואיש אינו מיצר על כך, אף איש אינו נתלה "בבכפייה דתית" כדי להתריע על שיטה זו, שיטה שהשתרשה בחברה ובמשק.

החברה בישראל עברה כבר כמה פרשיות כספיות, שהיה בהם כדי לגרום לזעזוע המחייב חשבון הנפש ובדק בית, אלא שמתברר כי עולם כמנהגו נוהג וחדשות לבקרים מתחדשות פרשיות שנודף מהם ריח רע של שחיתות והסתאבות מוסרית.

גם השבוע לא היתה יכולה ועדת הכספים של הכנסת לאשר את ההסדר המוצע של האוצר, בדבר חילוץ המושבים מן המשבר הכספי. הסדר זה מדבר על מחיקת חובות בשיעורים גבוהים מאוד של עשרות, אם לא מאות מיליוני שקלים חדשים. המושבים טוענים שהם נקלעו למשבר בגלל הריבית הגבוהה שהיתה קיימת במדינה בתקופת האינפלציה הדוהרת. אולם, בדיקה שטחית מפריכה טענה זו, המשבר אינו של המושבים עצמם, אלא של ארגוני הקניות שגרמו לא מעט לסיבוך הגדול. אחרת קשה להבין, כיצד נהפכו חקלאים משגשגים לפושטי יד?

חברים בועדת הכספים אמרו השבוע, כי בפרשה נתגלו מעשי שחיתות מדהימים, כמו בפרשת מניות הבנקים. לועדה הוגשו גם מספרים שאינם אמינים אם נשתמש בלשון זהירה. זוהי האשמה הנופלת גם על צמרת משרד האוצר שלא ערכו בדיקה מוקדמת, כדי לוודא כי אין כאן מעשיה סחטנית מפולפלת שנתמכת על ידי מפלגות פוליטיות שהפעילו את מלוא השפעתן בצמרת, על יסוד השיטה של "שמור לי ואשמור לך". לא היינו מופתעים מן ההצעה שהעלתה בימים האחרונים, למנות ועדת חקירה, תביעה שנתמכה גם על ידי בני מושבים שנקלעו, שלא באשמתם, למשבר בשל שיטת הערבות ההדדית שנתחייבו בה על ידי ארגוני הקניות שהתמוטטו בגלל ניהול כושל דבר שהפך להיות רעה חולה של המשק כולו.

מנהלי הבנקים נאלצו לעזוב את משרתם, לא לפני שקיבלו פיצויים גבוהים מאד, פיצויים שנגזרו על פי המשכורת האסטרונומית שהם אישרו לעצמם. יש בכך גם היבטים פליליים, משלם המסים הוא שצריך לשאת במחיר, מחיר גבוה מאד. בימים אלה מתלבט האוצר בשאלה מהיכן יפרע את ההוצאה על פדיון מניות הבנקים שקבלה הממשלה על עצמה בחיפזון, מבלי שהבנקים עצמם ייזקו בפרוטה אחת. יש אוצר מדינה, לאוצר יש מכונת הדפסה של שקלים שתצטרך לעבוד שעות נוספות כדי למלא את החלל.

* * *

שמיטת כספים, הפכה לשיטה, לא בגלל שנת השמיטה כי אם בכל השנים. השבוע רק נתגלה קצהו של קרחון נוסף של אותה שיטה, המאפיינת את קלות הדעת של אלה אשר כספי הציבור מונחים בידיהם, כאילו היו אלה כספי היחיד. "אגד" השבית את התחבורה הציבורית בשעות הלילה בקוים העירוניים, בטענה שאין לו כסף לשלם בעד הדלק זאת בניגוד להסכמים ובניגוד לחוק, דובר מטעם אגד הודה שצעד זה אינו חוקי, אבל הוסיף בציניות כי, "אמנם זה לא חוקי אבל זה מעשי", ולא נמצא מי שידביק לצעד זה את המושג של "סחטנות". כאשר פורצת מריבה לרשות הרבים, אזנה מתוודע לעובדות שיש בהן כדי לעורר שטמה לא רק בלבם של עובדים רבים המתקשים לסיים את החודש בשכר המינימום והמקסימום שהם מקבלים.

השבוע גילה איש משרד התחבורה, כי שיטות הניהול של חברה זו, היא שגרמה למשבר. הוא גילה כי חברה זו הסמוכה על שלחן הציבור הרשתה לעצמה נוהגים פסולים של תשלום משכורת מוקדמת בחודש ימים, נהג שהיה קיים גם בכמה בנקים, חברי "אגד" מלבד המשכורת המפרות שמקבלים, נהנים גם מחמישים ושתים ימי חופשה לשנה, תנאי שכר כאלה שאינם קיימים בשום ענף עולים לקואופרטיב סכום של מאה מיליון שקל. קופת המדינה לא זו בלבד שהעניקה לקואופרטיב סובסידיה חודשית בסכום שלמעלה מ־7 מיליון ש"ח שבחזכו על ידי "אגד" מבלי נקיפת מצפון, המדינה התחייבה גם לממן חלק גדול מן ההוצאה של חידוש צי הרכב. איש באוצר לא ערער על החלטה זו, חילוקי הדעות סובבות רק סביב הסכום שהממשלה כבר העבירה ל"אגד", אם זה חמישים מליון שקל או שזה שמונים ושתים מיליון שקל, לפי טענת משרד התחבורה. לא באוצר ולא במשרד התחבורה טרחו לבדוק פרטים אלה לפני שפתחו את קופת האוצר, קופה שהיא מכלכלת את כל המפעלים הכושלים. אנו מסתפקים אם להגדיר זאת כמעשה שחיתות, שמעורר גם ספיקות בטוהר המידות של כמה אנשים, או כר־שלנות הגובלת בפשיעה.

אולי יימצא מישהו שיעלה גם בפרשה זו את ההצעה למנות ועדת חקירה. ומי יודע, מה עוד יתגלה בחקירה זו. אנו שבעים מועדות חקירה לעתים קרובות. כאשר המימשל מאבד את קנה המידה המצפונית, אין מנוס מועדות חקירה. לא מזמן העיר מבקר המדינה את הערותיו וביקורת קטלנית בנושא זה ובנושא המושבים ואין מישהו שיטריח את עצמו לתבוע את הנושאים באחריות ישירה לאותם משברים.

* * *

בפרשת החיטה בשנת השבע, הפיץ מי שה־פיץ בזדון את המספר של חמישים מיליון דולר כהפסד הצפוי למדינה, אם תבוצע אותה עיסקת חיטה. גם כאן פעלה השיטה, של בידוי מספרים, חוזרים עליהם גם לאחר שיו"ר איגוד הטחנות הזים את הטענה הזאת, והצביע על רווח שהיה צפוי כאשר העיסקא הוצעה, וגם היום אפשר לבצע אותה ללא הפסדים ניכרים, או לגמרי בלי הפסדים.

מי לא בחש בקדירה רותחת זו? איש לא ביקש לדעת, כי כל העיסקא אינה ענין דתי, היא נעשתה מטעמים אובייקטיביים והדרישה הועלתה על ידי מנהלי טחנות הקמח, והמאפיות שאין להם כל ענין דתי. המאפיות הקיבוציות, "אורנים" מקבוץ כפר החורש, מאפית "עין חי" מקיבוץ עינת, ומאפית "דגנית" מקיבוץ משמר השרון כמו יתר המאפיות אינם עושים את רצונם של הגופים הרבניים העוסקים בעניני כשרות, לנגד עיניהם עומד רק השיקול העיסקי. איש לא הכריח אותם לקבל הכשר מאותם גופים שאין להם שום סמכות כפייה.

גם לאחר כל ההכחשות נשמעים בקול, כל מיני רעיונות והצעות כיצד אפשר לפתור את בעיית הבריאות, את שעות ההוראה בבתי הספר בסכום זה, סכום שהופך על ידי בראים לצרכי ניגוח.

כאשר אנו עוסקים בשמיטת כספים, יש להזכיר גם פרשיות שאולי פינו את מקומן לפרשיות חד־שות. כמה כספים השמיטה המדינה בפרשת סולל בונה, חברה כלכלית שפרשה את רשתה על פני מדינות. חברה שבשנים הקודמות צברה הון רב. מדוע על קופת המדינה לבוא ולהציל אותה מהת־מוטטות, גם אם נקבל את הנימוק, שהיא עסקה בשליחות לאומית, היא לא עשתה זאת בהתנדבות. ומי חקר לדעת, מדוע זה נקלעה למשבר? מי יערוב לנו, כי גם במקרה זה, לא היתה כאן פרשה דומה לפרשת מניות הבנקים, פרשה שהכל ידעו עליה ואיש לא התריע עליה.

בפרשה זו נגרר גם סיוע לגופים אחרים, כמו הקבלנים, איש לא שאל אותם, האם הממשלה היתה שותפה ברווחים כאשר שיגשגו. ומי לא קיבל סיוע? גם היהלומנים דרשו וקבלו את חלקם. מי שיש לו צד ליד שלחן החלוקה ופשט את ידו קבל, ככל שידו משגת ברשימה זו אפשר למצוא גם את קופת חולים, שעסקה בפיתוח מואץ שלא לפי כחותיה, וכנראה יצאה מתוך ההנחה, שיש לקופת הציבור אמצעים מספיקים כדי לכסות כל הרפתקאה, גם אם היא עולה ממון רב. מבקר המדינה והיועץ המשפטי לממשלה הקודם נחלצו במהירות כדי להנחות את משרדי הממשלה, לחלק כספים למוסדות תורה וחסד אך ורק לפי קריטר־יונים. אלה עברו בשתיקה כאשר הממשלה חילקה ביד נדיבה תמיכה למוסדות לא דתיים כאוות נפשם של אלה היושבים ליד השלחן וקרובים יותר לצלחת המדינה.

גם הקיבוצים שהחברה החילונית, העמידה אותה בדרג העליון של חברה מתוקנת, זכתה לאחרונה לשמיטת כספים אחרי שהסתבכה קשות בספקולציות כספיות בבורסה, פרשת בלס גילתה את קלונה של חברה זו ברבים, ולא מדובר בקיבוץ אחד, אלא בתנועה קיבוצית שלימה, שבסופו של דבר הפסידה כספים רבים, ומי שילם זאת, שוב משלם המסים.

אין זאת אלא, שהאוירה המתירנית שהחלטה על החברה הישראלית, שהתירה כל איסורי התורה, התירה לעצמה גם מעשים שיש בהם פגם מוסרי חמור שהמיט עליה קלון.

* * *

לפרשת החיטה יש כמה היבטים שמחייבים גם את היהדות החרדית ללמוד לקח כיצד עליה לכלכל את צעדיה מבלי לתת עילה לפרץ הרגשות האנטי דתיות. הוברר כי ליהדות החרדית יש עורף ציבורי גדול הרבה יותר מכפי שאפשר היה להניח. אחרת לא היו מאפיות הקיבוציות המספקות 17 אחוז מתצרוכת הלחם במדינה, לא היו נזקקות להכשר של גוף רבני חרדי, שאינו מתחשב בהיתר המכירה הפיקטיבי של הרבנות הראשית. אלה הן מאפיות שאינן מספקות לחם עבור הריכוזים החרדיים בירוש־לים ובני ברק. אלה הן מאפיות שמספקות לחם לאיזורים אחרים. זוהי עדות על עוצמתה של היהדות החרדית.

עובדה זו העלתה את המפד"ל לבאריקדות, שלפתע פתאום מצאה את עצמה לא רק מובסת בקלפי. היא יצאה ללחום את מלחמתה של הרבנות הראשית שהיא קנינה של המפד"ל מאז יסודה. הרבנים הראשיים שמעורבותם הפוליטית במפד"ל הוכלסה כבר כמה פעמים, אלו נדהמו לראות שהקרקע נשמטה מתחת לרגליה.

ההצעה שהעלה מזכיר הרבנות הראשית, שה־ציבור השייך למפד"ל יכריז חרם על מוצרים שקבלו הכשר מטעם גוף רבני שלא במסגרת הרבנות הראשית מתעלמת מן המציאות. היא מרגישה בתרצפתה, אבל למעשה לא תועיל דבר. עובדה שהיא שבכל מוסד דתי המכבד את רצון תלמידיו, דואגים לספק מצרכים רק כאלה שאין עליו שום פקפוק. ולא־חשוב אם הרב המכשיר הוא מקבל משכורת מן המדינה, או לא.

זו שאלה של אימון אישי. אם ההכשר של הרבנות הראשית אינו מקובל על רוב הציבור, חייבת הרבנות לערוך את הבדיקה. אלה הם מן הדברים הנתונים ללב וקול המון כקול שד־די. המפד"ל לא תוכל להחזיר עטרה ליושנה אם תמשיך בדרך זו לפעול למחנה הלא דתי. רוב הציבור אינו סובל זאת.

יש לכך גם היבט פוליטי מנקודת ראות אחרת, הוכח שעוצמתו של הציבור החרדי יש לו משקל רב בכל שיקול של המפעלים הכלכליים. מדוע זה לא מתבטא כוח זה בעת תוצאות הבחירות? אדישות זו של הציבור אין לה רקע רעיוני. זוהי תוצאה של הרבה סיבות אחרות, שהן מחייבות גם אותנו לבדק בית ולפשפש מעשים.

הסתה נפשעת ללא כיסוי - עם כיפה ובלעדיה (ג')

מאת: ש.א. אשל

ההסתה הנפשעת ב"פרשת החיטה" מחייבת הסקת מסקנות כשוך הסערה

בנוהג שבעולם: אדם נכנס לחנות, יורק למוכר בפרצופו, מגדפו ומחרפו ואח"כ מציע לו עיסקה - או שהמוכר יורק את היורק מכל המדרגות או שיזמין משטרה, עיסקה לא תצא מזה. מדוע, במתן הכשרים, יכול מבקש הכשר לירוק בפרצופנו, לחרף ולגדף - ואת ההכשר ימשיך לקבל? שום אסון לא יתרחש אם מיגוון המוצרים בהכשר למהדרין לא יהיה רחב יתר על המידה...

★ כתבה שלישית ואחרונה

אתמול, יום חמישי כ"א בסיון תשמ"ז, בשעה 7.15 בבוקר לערך משדר הרדיו הממלכתי כתבה מאת כתבו הכלכלי, בה הוא מדווח לציבור המאזי־נים על ההסדר המסתמן ב"פרשת החיטה". הכתב, מסתמך על מקורות בדוקים במשרד התעשיה והמסחר, מדווח על כך ששוב לא מדובר ביצוא של חיטה מקומית, אלא על חלוקה ופריסה של החיטה המקומית מול חיטה מיבוא בין בעלי טחנות הקמח בארץ, ברוך שלא תפגע באיש.

הכתב מציין כי עדיין לא ברור כמה מן היבול השנתי האחרון יטחן כבר השנה וכמה ממנו יאוחסן לשנים הבאות. אחרי הכל: כבר שנים ע"ג שנים שבמדינת ישראל לא התמודדו עם כמות כה־גדולה של חיטה מקומית. ההסדר החדש, להערכת הגורמים עליהם מסתמך הכתב, יעלה כ־2.5 מיליון דולרים והדבר קיבל ברכת משרד האוצר. (אגב — זו הערה של כותב השורות — יבול כה־רב של חיטה מקומית, גם לא בשנת שמיטה, היה יוצר על־כרחו בעיות של איחסון וסיווג שהיו עולים בערכים דומים).

זהו כאמור, דיווח בשעה 7.15 בבוקר. עשר דקות בלבד לאחר מכן, גם כן: יום חמישי כ"א סיון תשמ"ז, בשעה 7.25 לערך, מביא אותו רדיו ממלכתי את דברי־הבלע של ד"ר — (נדמה לי שפעם היה פרופסור) — יהושע פורת. פורת תוקף כמובן את הצבור החרדי על כך שדרישותיו לענין החיטה בשנת השמיטה יעלו למשק... עשרות מיליוני דולרים...

פורת מפליג בדברי בלע והסתה. אינו בודד בלשונו, גם איש אינו מעז להפסיקו. שנאה נוטפת מפיו, הוא קורא להחרים מוצרים בהכשר וגם קובע שההכשר מכניס כספים למעניקיו ולא חלילה ליצרנים ולבעלי המפעלים...

איך, תוך פרק זמן כה קצר של עשר דקות בלבד, באותו יום, באותה תכנית ובהנחייתו של אותו מנחה מדברים בנשימה אחת על "שניים וחצי מליון דולר" ועל "עשרות מליוני דולר"? — שאלה טובה.

* * *

עתון הצהריים "ידיעות אחרונות". במשך השבו־עיים האחרונים לא פיגר אחר עמיתיו האחרים. הוא טרח לעדכן את הצבור דבר יום ביומו, הן ממקורותיו שלו והן תוך הסתמכות על שר התכנון והתקשורת גד יעקבי, על דרישתם של החרדים לייצא את כל החיטה המקומית ולייבא תמורתה חיטה מחו"ל.

במתכוון או שלא במתכוון, ברצון או שלא ברצון — (ויש לנו בהחלט הערכה ברורה שלנו אם היה זה במתכוון וברצון או לא) — הצטרפו גם דיווחיו של עתון זה למסכת ההסתה נגד הצבור החרדי על "סחטנותו".

אבל, ראו זה פלא: ביום שלישי האחרון, מדווח העתון לראשונה על הסדר מסתמן.

העתון מספר לקוראיו — (ובניגוד לדיווחיו הקודמים, הפעם אף כתב אינו חתום על הידיעה) — כי לפי הסדר חדש לא תיוצא חיטה מן הארץ, לא תיובא אחרת תחתיה אלא יהיה הנוהג שהיה בשנות השמיטה הקודמות. עד כאן דיווח יבש. אבל בסיום מגיע משפט מעניין ביותר: ההסדר החדש הוא לשביעות רצון כל הצדדים.

בכן, איך מתיישבת דרישה "דתית" וכמובן "סחטנית" לייצא את כל החיטה המקומית, עם "שביעות רצון" כאשר הדרישה הזו לא מתקבלת? אם "החרדים הפאנטיים" דרשו לייצא את כל החיטה המקומית מן הארץ, מדוע הם שבעי רצון כאשר זו נשארת כאן? — שאלה טובה.

* * *

העתון "דבר", הסתפק בשבוע שעבר בשורה אחת הבדל, במסגרתה של אותה ידיעה בעמודו השלישי, כדי לחצות בין שני דיווחים. האחד, של כתבו הכלכלי בירושלים. (יופי של דיווח, לפחות מבחינתנו). הכתב מספר כי דרישת היבוא והיצוא מקורה ברצונם של בעלי טחנות קמח ומאפיות לנצל את שנת השמיטה כדי לזכות בחיטה זולה יותר מן החיטה המקומית.

הכתב פשוט מתאר את הבדלי המחירים בין חיטה מן הארץ לחיטה מיובאת, אומר את האמת כי לא החרדים העלו דרישה כזו אלא חוגים כלכלי־ים. הוא מוסיף ומציין, כי במשרד האוצר מעריכים שאם אכן תתבצע עיסקה כזו יעלה הדבר לקופת האוצר 7 מליוני דולרים.

באותה ידיעה, עם שורת ריווח אחת בלבד, טרחו עורכי העתון להוסיף לכתב הכלכלי את דיווחו של סופרם בירושלים. והסופר הזה מספר: "החרדים שמחים מאד על יבוא החיטה מחו"ל שתעלה להערכת כלכלנים ועסקנים במפד"ל - שימו לב: — 50 מליון דולארים...

איך הולכים 7 מליון דולר ו־50 מליון בהערכה אחת לאותו נושא ולאותו ענין? איך ניתן, לפרסם סתירה בולטת שכזו תוך כדי דיבור, באותה ידיעה, באותה מסגרת בהבדל של שורה אחת בלבד? איך עתון המכבד עצמו, מצטט בנשימה אחת "כלכלנים של האוצר" מול "כלכלנים של המפד"ל"? — שאלה טובה.

* * *

שלושת הדוגמאות דלעיל — מקריות בלבד. סתירות דומות, הסתה דומה, היתה גם בכלי התקשורת האחרים הנוספים. ללא ספק שהדבר חמור, הוא בסך הכל מעיד איזו רדידות של מחשבה ואיזה מיתור של אחריות משקיעים עורכים וכתבים ושדרים כאשר הם עומדים לפרסם חומר מסית.

ניתן אולי להבין, מנקודת המבט החילונית שלהם, כי הם אינם אוהבים יתר על המדה את הצבור החרדי ובודאי שלא את דרישותיו. מקובל שמותר להם לתקוף, אך לא מקובל ולא יעלה על הדעת שמותר להם לא לדייק. בודאי שלא לסלף, בודאי שלא להטעות, בודאי שלא לשקר במצח נחושה.

ברגע, שהסתה נכתבת ומשודרת כלאחר יד, הוכחה ברורה היא שהעוסקים במלאכה זו נוטים להפקיר דמו של הצבור החרדי בכדי. שלא מעניינת אותם האמת ו"תיקון המעוות" מנקודת מבטם, אלא מניעה אותם כוונה זדונית להסית, להכפיש ולהשמיץ. ראיה שלא מדאיגה אותם עובדה של הפסד לכאורה, אלא של עצם הקיום החרדי בארץ ישראל, שלשמחתנו, ואולי לא לשמחתם, הוא גדל, פורח, צובר כח, משגשג ופורח. (זה נכון גם אם אי אפשר להחמיא לעצמנו יתר־על המדה בכל הקשור להתארגנותנו הציבורית).

המסקנא הזו, חמורה הרבה יותר מאשר ההסתה עצמה. התופעה הזו מדאיגה הרבה יותר מחוסר תגובתנו נגדה מאשר עצם קיומה. לו היינו מאר־גנים כדבעי, לו אחדות המחנה לא היתה רק סיסמא אלא גם מציאות, קשה להאמין שלא היינו מוצאים כלים להתמודד נגד מסיתי השקר.

זה שבשבועיים האחרונים לא הוגשה אף תלונה למשטרה, אף לא עתירה אחת לבג"צ, אף לא קובלנה אחת לועדת אתיקה תקשורתית למיניהן — מלמדת או שהגענו כבר לכלל יאוש, או שכר שורנו הארגוני לקוי מאד.

* * *

כך פני הדברים מחד גיסא. מאידך גיסא, אירועי השבועיים האחרונים מלמדים שוב על מערכת ההסברה הלקויה ביותר, עד כדי להחריד, של הצבור החרדי לגווניו ושדרותיו. "פרשת החיטה", היתה המקרה הקלאסי ביותר ל"מיתקפת הסברה". כאן, השקר ניתן היה להוכחה לא כתוצאה מתיאוריות או אידיאולוגיות, אלא מעיקר הדברים.

בנושא שלפנינו, חד־וחלק: אף אחד מן הצבור החרדי, לא גופי הכשרות שלו ובודאי שלא נציגות פוליטית שלו — שאין לה עסק במתן תעודות הכשר, לא דרש יצוא ויבוא חיטה. כל דרישת הצבור החרדי הסתכמה בבקשה הצנועה: אפשרו לנו לאכול לחם בשנה השביעית ללא חשש. איש לא הצהיר נגד בקשה כזו, אך כל הארץ "ידעה": החרדים דרשו יבוא ויצוא חיטה...

מתוך שיחות טלפוניות רבות שקיים כותב שורות אלו בעצמו עם רבים מן השדרים והכותבים בפרשה הזו למיניהם, הובהרה לו נקודה מאד מעניינת: לכולם לקח זמן להאמין, או לשמוע שאכן אלו הם פני הדברים. מרביתם, לפחות באותם שיחות, נטו לשנות דעתם. אמרו מפורשות:

(המשך בעמוד ה')

مكذا من الأمل

סמכויות הרבנות הראשית עומדות לבירור בבג"ץ

שלושה שופטים ישבו השבוע בבית המשפט העליון החילוני, ועסקו בסוגיא קשה, אם יש למועצת הרבנות הראשית סמכות להעניק תעודות כושר למועמדים להיות דיינים בבית הדין הגדול.

השופטים, דב לוין, משה בייסקי וזלימה דוזו את ניסוח ההלכות, כנראה מתוך מגמה לתת לרבנות הראשית דרך נסיגה בכבוד.

השאלה שעמדה לפניהם: אם דיין שכבר שימש שלש שנים בביה"ד הרבני האיזורי זקוק לאישור נוסף להתמנות כדיין בביה"ד הרבני הגדול. בזמנו התקינה מועצת הרה"ר תקנה הקובעת תנאים חדשים, שלא נתקבלו על דעתם של רוב הדיינים, אולם נאלצה לבטל אותן תקנות לאחר שהיועץ המשפטי לממשלה, הודיע שתקנות כאלה אינם בסמכותה, אלא בסמכות שר הדתות. התקנות של שר הדתות לא אושרו עד כה על ידי משרד המשפטים, כיוון שהוא מתנגד שהתקנות יחולו גם על העבר, אם לשפוט לפי התבטאויות השופטים בעת הדיון, מתברר כי גם לשופטים אין סמכות למנוע כושר ממי שנתקיימו בהם התנאים שהיתנה שר הדתות בתקנות הראשונות. השופט משה בייסקי, העיר דרך אגב כי אין בחוק אפילו רמז שמועצת הרבנות הראשית יכולה למלא את מקומה של ועדת המינויים על ידי זה שלא תעניק כושר לדיין הזה. גם השופט דוד ילין, העיר כי לפי נוסח התקנות היום, אין זכות למועצת הרה"ר למנוע כושר ממי שנתקיימו בו אותם תנאים הקבועים בחוק, כלומר מי ששימש שלש שנים כדיין.

השופט בייסקי העיר עוד, כי החוק קבע שני נציגי בית הדין הרבני הגדול בועדת המינויים נוסף על שני הרבנים הראשיים, מקום שם יוכרע המינוי ולא במקום אחר.

כזכור הגישו 28 דיינים את בקשתם להתמנות כחברי בית הדין הגדול, אולם מועצת הרבנות הראשית אישרה רק חלק מהם. מסתבר, כי בית המשפט ביקש לתת אפשרות למועצת הרה"ר הזדמנות לאשר את כל המועמדים לפני שיתן בית המשפט את הכרעתו, ולא להביא לידי עימות בין הרשויות.

את העותר א. גולדשמיד מייצג עורך הדין מישאל חשין, ואת המשיבים מיצג עורך דין פרטי רבנו יאראק בשם הרב יצחק יעקבוביץ שהוא עוסק ברבנות הראשית בכשרות היבוא של מזון מחוץ לארץ.

טוענים רבניים התריעו השבוע, כי בתי הדין הרבניים עומדים בפני התמוטטות לאחר שזה זמן רב לא התכנסה ועדת המינויים, ויש מקומות פנויים לדיינים בבתי הדין הרבניים, לאחר שכמה מהם פרשו לגימלאות, או שנפטרו, דבר זה גורם לעינוי הדין של מתדיינים רבים. הטוענים אמרו, שאינם רואים סיבה מדוע לא תתכנס ועדת המינויים למנות דיינים בבתי הדין האיזוריים, נושא שאינו נוגע לבג"ץ.

מ. דוחוי

280 אלף דולר לפאר את דמותו של היו"ר הפורש מהסוכנות

מזה שנתיים מונח כאבן שאין לו הופכין סרט בשם ותולדות הקונגרסים הציוניים מהרצל עד דולצין.

סרט זה שמכוון, בעיקר, לפאר ולרומם את דמותו של היו"ר הנוכחי אריה דולצין, לפני שנאלץ לנטוש את התפקיד לאחר פרשת יפת בבנק לאומי, עלה לקופת הסוכנות סכום של 280 אלף דולר, אולם, איש לא מתעניין בו.

הכנת הסרט נעשתה שלא כחוק, ללא מכרז.

חולה התעורר לתחיה לפני שהוציאו מגופו כליה להשתלה

חולה שהיה מועמד להוציא מגופו כליה כדי להשתילה אצל חולה אחר, לאחר שכבר הוגדר מצבו כמוות קליני התעורר ושב לאיתנו. והניתוח שעמד להתבצע בבי"ח רמב"ם על ידי ד"ר יגאל קם בוטל ברגע האחרון.

ד"ר יגאל קם שהיה בכנס רפואי בשוודיה הוזעק לחזור לחיפה כדי לבצע את הניתוח, אולם אי אפשר היה לבצע את הניתוח.

מבית החולים ניסו אתמול לטעון, כי הניתוח נדחה מפני שהתברר שהכליה אינה מתאימה להשתלה. בגוף החולה.

חוגים המקורבים לבית החולים, טענו, כי הניתוח נדחה כיון שהחולה שמת מוות קליני התעורר לתחיה. טענה שהיא מחזקת את ידיהם של הרבנים המתנגדים להשתלה. כיון שיש חילוקי דעות בענין הזמן שבו אפשר לקבוע כי החולה אכן נפח את נשמתו.

מ. דרור

זה יכול לקרות

זעם בחוגי המפד"ל כנגד יוזמת כץ־עוז...

מציע להקים אזורים חקלאיים נוספים לצרכי יצוא

בחוגי המפד"ל זועמים על יוזמתו החדשה של סגן שר החקלאות ח"כ אברהם כץ־עוז להקים עד סוף המאה הנוכחית עוד מספר גידולים עתירי־ידע ליצוא.

לא יתכן אומרים במפד"ל, שבדיוק בימים בהם כולם פועלים למען כבוד הרבנות הראשית האוסרת יצוא. יבוא סגן שר בממשלה ויפגע ברבנות הראשית.

כץ־עוז אמר את דבריו בפגישה עם פעילי משק בחקים — ובידיעת עתיים בנושא באמר: "סגן שר החקלאות א. כץ־עוז הודיע, כי לפי כל התיכנונים יוקמו עד סוף המאה הנוכחית עוד מספר איזורים חקלאיים שיהיו מבוססים על גידולים עתירי ידע לייצוא ובראש ובראשונה באיזור ניצנה".

לסופרנו נודע כי ח"כ כץ־עוז לא התכוון לפגוע ברבנות הראשית, אלא סבר לתומו שכל הנושא של איסור היצוא הינו רק בשנת שמיטה, שיש "היתר", אבל בכל שש השנים האחרונות, אין בעיה מבחינת הרבנות בנושא זה...

י. גושן

הגולם שקם על יוצרו

כאשר המשפטן אמנון רובינשטיין מתלונן על חדירת המשפטנים לתחומי המינהל והפוליטיקה ופגיעתם בשלטון החוק

מתוסכל מעט מחוסר התכלית של כמה שנים טובות בתפקיד שר בממשלת ישראל, כשאין מאחוריו שום הישג פוליטי ממשי, חזר בימים אלה ח"כ אמנון רובינשטיין אל המכתבה, ומהרהר, לעיתים בקול רם.

רובינשטיין שנשא את עיניו לתיק המשפטים לא זכה אלא לשבת על תיק התקשורת האפור והמתסכל, והוא מגלה כי גם כאשר הוא העיז לנקוט איזו שהיא יוזמה מעשית בתחום משרדו, עולים פקידי־משפטני משרד המשפטים ופשוט: "שמים לו רגלים". אותם משפטנים אנשי היועץ המשפטי, אנשי הפרקליטות, שחלקם היו צהובים למשפטן רובינשטיין עוד מן הימים ההם, פשוט פסלו, אמנם לטענתם מן הבחינה המשפטית רבות מיוזמותיו של שר התקשורת. עם פשיטת חליפת השר בא רובינשטיין לחסל את חשבונו עם המשפטנים הקטנים המחבלים בכרמו. ראיה משפטנית צרה כזו — אומר רובינשטיין — לא רק שאינה רצויה מבחינה מינהלית, היא מולידה שיתוק בממשלה, מדכאת יוזמה ומעודדת "ראש קטן", משבשת סדרי הדמוקרטיה, אך חמור מכל, לדעת השר לשעבר, התפשטות המשפטיזציה במימשל, היא לא פחות ולא יותר אלא פוגעת בשלטון החוק עצמו.

רובינשטיין מגלה כי משרד המשפטים שהוא משרד קטן יחסית ריכז בידיו סמכויות דומות לאלו של משרד האוצר, שליטתו של המשרד התפשטה על פני כל המשרדים בנושאים שאין להם שום קשר לחוק או לזכויות האזרח. אנשי המשרד שלרוב אינם אהודים במיוחד על רובינשטיין — יש לזכור רוב השרים שפעלו במשרד זה החדירו אליו אנשיהם, לא היו בזורים על פי העדפותיו של איש שינוי — יכולים למנוע כמעט כל פעולה מינהלית ויוזמה של משרד ממשלתי על ידי פסילת חוקיותו.

רובינשטיין המשפטן טוען, כי לא כל דבר צריך להבדק במאזנים משפטיות חוקתיות וכי יש צורך לתת למדינאים לפעול בתחומים מינהליים כפי השקפת עולמם, השקפת עולם אליבא דרובינשטיין מתכוונת כמובן להפעלת ערוץ שני בטלביזיה, זכיונות לערוצים פרטיים וכדומה, אך הוא בהחלט רוצה ומצפה למעורבות המשפטנים בנושאים מדיניים ופוליטיים שאינם מנוגדים להשקפת עולמו, כך לגבי החלטת הבג"ץ להפעיל טלביזיא בשבת, כך בפרשיות השב"כ, וכמובן בכל נושא דתי שעולה על הפרק. במקרים אלו הוא אינו טוען שהכוח שריכז בידו משרד המשפטים והיועץ המשפטי מוליד חוסר ריסון עצמי עד שהמשפטנים "מתערבים בענינים שאין להם שום היבט משפטי, מכתיבים את דעתם האישית ומנסים לטרפד כל מה שאינו נראה להם", מגישים חוות דעת משפטית — שלדעת הדיקן לשעבר בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב — אין להם בסיס משפטי, במקרים אחרים הם מטילים וטו על הרעות שלא תואמות את השקפתם, מפרשים את החוק בצורה הנוגדת את השקפת עולמו הליברלית של השר לשעבר וגורמים סבוכים מזיקים וביורוקראטיים, בקיצור, לדעת רובינשטיין מחזיקים המשפטנים ב"שאלטער" של המדינה ומחשיכים עלינו את המאורות...

אנן מה נענה אבתריה...

ד. ירושלמי

"אל־על" הכינה ארונות מתים לאפשר טיסה של כהנים

חברת "אל־על" הזמינה ארונות מתים. לפי תקן שהכין המכון הטכנולוגי לבעיות ההלכה. כדי לתת אפשרות לכהנים לטוס במטוסיה ללא חשש של טומאה.

בתשובה קנתרנית של עתונאים. אמר אחד מאנשי "אל־על" כי ההוצאה אפסית. ביחס להכנסה הצפויה מנוסעים שהם כהנים, אשר מנעו עצמם מלטוס בחברה זו מחשש שבמטוס מובילים ארונות מתים לקבורה בארץ.

הנס בכרמי הענבים שלא עברו זמירה בשנת השביעית

כרמי הענבים של ישובי פא"י, יסודות, שלעבים, מתתיהו, גמזו, מבוא חורון, הכזיבו את התחזית הקודרת של אנשי מחלקת ההתישבות של הסוכנות היהודית, והניבו פרי טוב למרות שלא נעשתה הזמירה כפי הוראת מחלקת ההתישבות.

כרמים אלה המספקים ענבים ליקבי היין של "כרמל מזרחי" קיבלו על עצמם להעביר את כרמי הענבים לאוצר בית דין בבני ברק. בראשותו של הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א.

לפי הוראותיו של הגר"נ קרליץ לא עסקו בשנת השמיטה בזמירה. זאת על אף שאנשי מחלקת ההתישבות אמרו כי בכך הם מעמידים בסכנה את קיומם של הכרמים לא רק לשנה זו.

הם קיבלו את הוראות ראש אוצר בית דין בבני ברק, באמונה תמימה ובבטחון כי לא יאונה להם כל רע, אם יקיימו שביעית כהלכתה ללא כל פשרות.

לישובים אלה הצטרף גם ישוב של תנועת ההתישבות "אמנה" כוכב השחר. והתוצאות הפתיעו את החקלאים וגם את אנשי מחלקת ההתישבות, שאמרו כי זה נסיון מעניין שצריך לחקות אותו גם בשנים הבאות.

הרב יוסף אפרתי שאישר לנו את הסיפור לאחר שהגיע אלינו ממקורות אחרים, הקרובים ליקבי כרמל מזרחי בזכרון יעקב, אמר, שהוא מפליא כח האמונה והבטחון של אותם יהודים תמימים, שקיבלו בלב שקט את הוראות הגר"נ קרליץ.

עם החקלאים בשדה — עבודה לפי הקלטי מטעם מסלולים ומודריכי המרכז הארצי מסביר לנו עניני השביעית בשדה, על קבולו של שדה חרוש בצד שדה מושמט המגדל קוצים. ברקע שדה חרוש הרוש. בתמונה: הרב דיויס, משטמל, שבדיה לוי, הרב מנדלסון, י. דרוק, הרב ב. רפפורט והרב אמנון אשורי רב במושב בנגב וממפקחי הסדרה.

גם אם אין קמח - שומרי שמיטה יש

וגם: המסייעים לגיבורי כח באים מכל חוגי היהדות וגם ממקומות נידחים

"גם כשאין קמח — שומרי שמיטה לא יכלו" — כך הסביר השבוע מנהל קרן השביעית הר"ר שמואל מרדכי מינץ לאורח הקרן, מנכ"ל אגודת ישראל באנגליה הרב חיים יעקב דיויס, הנמנה עם ידידי קרן השביעית ומן הפעילים המסורים לגיוס כספים לרעיון זה, הר"ר מינץ התכוון כמובן ל"קמח" על פי ההסבר הפשוט של "אם אין קמח אין תורה", אך הדברים השתלבו כמובן בפרשת הימים הללו של בעיית החיטה והקמח ומשמעות האמירה היונה מובנת מאד.

הרב דיויס התארח על ידי הנהלת הקרן וסייר במספר ישובים שבהם שומרי שביעית ועמד מקרוב על הפעלת רשת כוללי השביעית. הרב מינץ גילה כי בפני הגזברות של קרן השביעית הוגש החודש תקציב פעולה של חלוקת תמיכות ותמריצים בסכום כולל של ארבע מאות וחמש אלף שקלים חדשים, ארך בקופת קרן השביעית היו באותה שעה רק 80 אלף שק"ח. ההנהלה מצפה למימוש הבטחות של נדיבים והגברת קצב תרומות הציבור בארץ ובחו"ל. הרב דיויס, העומד ועמל לימין מגבית קרן השביעית באנגליה. שבראשה עומד הדיין הגאון רבי עזריאל שכטר, הבטיחו להעביר את קצב איסוף התרומות בחוגי הממלכה המאוחדת, ואכן מיד כאשר חזר דיויס לביתו, תוך שעה מעטות שיגר לקרן סכום של כ־10 אלפים דולר למימון התקציב הגרעוני, מהם יראו וכך יעשו — גם אחרים — אומר לנו הר"ר ש.מ. מינץ. מתברר שועדת הקרן באנגליה המופעלת באמצעות המרכז המקומי האגודאי בלונדון, כמו גם ביתר המרכזים הארציים של אגו"י — ועדה זו כבר שיגרה קרוב ל־100 אלף דולר להשתתפות בקרן השביעית.

הרב דיויס סיפר לנו על הפתעתו הגדולה לראות מי ומאיזה מקומות באה היענות למגבית קרן השביעית, מערים מרוחקות, כמו שפילד, וכד', שזה שנים רבות השבו שוכל יהודי לא דרכה שם, באים ציקים ותרומות, כל זאת הודות לפרסומים הקבועים בבטאון אגו"י הבינלאומי טריבון.

ואם בשמיטה עסקינן, הרי רש"ם מינץ המתמצא בנושא בהיקפו הרחב מגלה מספרים שנבדקו על ידי מקורות בלתי תלויים ומהם עולה כי אחוז שומרי השביעית (הכוונה למקפידים על מאכלים בשרים למהדרין — לא לחקלאים) מתקרב לכ־300־350 אלף נפשות בדתי הארץ, מכאן כמובן הסבר על תופעת הביקוש מצד מפעלים לקבלת הכשרים למהדרין, גם גופי הכשרות יכולים ללמוד מכאן על היערכויותיהם.

י"ד

ר"צ ומפד"ל מאוחדים" - כבר היה לעולמים

אחד מוותיקי וחשובי חברי הועד הפועל העולמי של אגודת ישראל העולמית — ניסה השבוע להרגיענו באמצעות ארכיונו, נוכח האיחוד שאולי לא הובן בין אנשי ר"צ מן השמאל עם אנשי המפד"ל שבימין במטרה לנגח את היהדות החרדית.

בכן, הקריקטורה המוצגת בזה — צויירה לפני ולמעלה מיובל שנים זה היה בפולין. יצחק גרינבוים, אבי־אבות השמאל נראה כאן מימין, כאשר מולו משמאל מתייצב מר פרבשטיין מראשי המזרחי.

השניים, על רקע בחירות בפולין, נראים מחובקים יחדיו והם דורכים על ראשו וגוו של היהודי החרדי.

מזכיר לכם משהו מהימים האלו?...

אגב, תרגום חופשי של החרוז (באידיש), מעל הציור, אומר דברים של טעם גם להיום, זה משהו כזה:

"שני ברי־הפלוגתא התפייסו
כדי לדרוך יחדיו על היהדות החרדית"...

י. גושן

חיים אשר ברגמן

סוף שבוע

בארה"ב נמשך התהליך האינפלציוני וגם בחודש האחרון עלה המדד בארבע עשיריות האחוז. בישראל הפתיע המדד פעם נוספת, כאשר עלה ב־0.6 אחוזים בלבד. (מן העתונות).

ממשלת ישראל תובעת עתה מהממשל האמריקני לפעול לריסון האינפלציה שאם לא כן תאלץ ישראל לשקול מחדש את קשריה הכלכליים עם ארה"ב.

★

חברת "אגד" תמשיך במתכונת זו של השביתה עד סוף השבוע, מלבד במוצאי שבת, שבו ונהל השביתה... מצאת השבת בלבד.

★

משרות בתי הסוהר נמסר כי "איוון האיום" לא ברח מכלאו ואף לא קיבל חופשה, ולכן לא יעלה על הדעת לטעון שהאיש היה מעורב בפרשה... גזיזת פאותיו של הילד מנתיבות.

★

בעיקבות ביקורו במספר מדינות באפריקה, סבור שמיר שהשחור של אפריקה, הרבה יותר לבן מהלבן שבממשלתנו.

★

שוב עלילה של החרדים:
מדוע אין הם מבינים שכאשר קוברים עמוק באדמה עשרות טונות של פלפלים וכרוב — צומחת לתפארת... חיטה משובחת.

★

כמה מוזרה היא הכותרת המספרת על תדהמה בקרב מנהיגי יהדות איטליה, בעקבות החלטת האפיפיור להיפגש עם ולדהיים — האם אין הם יודעים מדוע הולך הזרזיר אצל העורב...?

★

אין סיכוי לחקיקה שמטרתה בלימת ההתמכרות לכיתות המיסטיות, ולו רק מפני ש... הדתיים ונומכים בחוק שכזה

★

המחקר שהדהים

ארבעים אחוז מן הצעירים ובני הנוער הנמכים בארגוני הסירוד היהודיים, ורבע מהם מוכנים להצטרף לארגונים כאלו, מימצא זה שעלה במחקר של מכון "דחף" גרם תדהמה לגורמי החינוך והממשל בישראל.

המימצאים על המחקר נמסרו ביום עיון שנערך השבוע. ביום עיון זה גם נמסרו ממצאים אחרים שאינם מעט את התדהמה, ובהם ממצאים על רצונות כדורותיהם של צעירים המתגייסים לצבא, אם כי 10% סבורים שרצוי להיות "ראש קטן" בצבא.

בענין אחר, ממצא של מחקר באוניברסיטת בר אילן גילה שכ־30% מן הנוער הדתי בממ"ד סבורים שאין לחייב את בני הישיבות בגיוס, אפילו לא בישיבת הסדר.

ומחקר אחר הציבור מתקבא בעולים

חלקים גדולים מן הציבור חוששים מן התחרות הקיימת על משאבים בין ציבור הוותיקים ובין העולים החדשים. כך העלה סקר של משרד הקליטה.

הציבור מדרג את העולים רק במקום הרביעי בזכאות הסיוע. אך רוב הציבור מוכן לשאת בהוצאות ובירידה ברמת החיים לצורך קליטת העליה. כ־44 אחוז סבורים שהעליה גם גורמת קשיים בדיור להוותיקים.

גם נשיא חייב בכבוד אב ואם

נשיא המדינה חיים הרצוג מצא לנכון להרשיע דברים בענין פרשת החיטה בשנת השמיטה, ובין הדברים הגן על אביו הרב הראשי זצ"ל, שלדבריו צידד בהיתר המכירה.

כנראה, לא ידוע לחיים הרצוג, שאינו ממשיך מורשת אבות לכל פרטיה ודקדוקיה. שאמא שלו הרבנית שרה הרצוג ע"ה, שהיתה בתו של הרב הילמן זצ"ל, ואחות הנשים החכמות, עסקה הרבה במצוות, דאגה להכנסת כלות יתומות, טרחה בבנין המקוה בשכונת בקעה — היתה מקפידה בשנת השמיטה, לקנות פירות וירקות דוקא בחנויות המיוחדות שבהן לא נכנסו ספיחי שביעית, ובימים ההם חנויות כאלה היו מעטות.

שר הבטחון יצחק רבין מבקר בתלמוד תורה בפריז

שר הבטחון מר יצחק רבין שיצא לסלון האוירי בפריז שמתקיים בימים אלה, מצא לו פנאי לערוך ביקור במוסד החינוכי של "אוצר התורה", מפעל המטפל ביוצאי ארצות צפון אפריקה מזה שנים רבות, וקודם לכן באיראן שלפני עליית חומייני.

עם שובו של מר רבין צפויות לו שאילתות וביקורת מצד חוגים שמאליים בארץ.

הביקור בתלמוד תורה זה נערך במסגרת "אירוע לעידוד החינוך היהודי" שנערך בבית ספר חרדי זה.

ביקור זה במוסד חרדי־דתי, עורר תרעומת בקרב המנהיגים הציוניים בפריז. שהשמיעו טענות נגד דרך החינוך של מוסדות אוצר התורה, ובין היתר "מאשימים" את המוסד. על שאינו תולה דגל מדינת ישראל ביום העצמאות.

אלוף ברק: "מיטב הנוער מצביע ברגליים והולך לניו יורק וללוס אנג'לס"

חלקו של חלק מהנוער הטוב ביותר המצביע ברגליים והולך לניו יורק, וללוס אנג'לס — מטריד את סגן הרמטכ"ל אלוף ברק, לדבריו שנאמרו ביום עיון שנערך בתל־אביב.

הנוער הוא ציני וביקורתי וכישלונות צה"ל מעודדים בו הורדת קדימות. מבוכה ואבדן דרך. תגובות הנוער ויחסו לצה"ל חשובות לא פחות מהפעולות הצבאיות ולכן התשתית המוסרית לפעולתו של צה"ל אינה ערך מופשט אלא כוח ממשי.

לדבריו, יש לו גם מלה טובה על הנוער למרות הכל, הנוער מקיים רמת מחוייבות גבוהה לשירות בצה"ל ורמת ההתנדבות ליחידות הקרביות נשמרת, בלי להסביר, כיצד עולים שתי ההנחות בקנה אחד.

ברק הוסיף שהצבא חייב להיאבק על רמה מוסרית גבוהה, על טוהר הנשק ועל רמת איכות גבוהה בבדיקת המלחמה. למרות תופעות בלתי מוסריות המכרסמות בחברה הישראלית. כדי שלא להשאיר מקום לספק על כוונתו בענין "תופעות בלתי מוסריות", הוא פירט אותן. בין השאר: עבודה ערבית, התלות בהון האמריקאי, המתחים בין דתיים לחילוניים והניכוך של חלק מהנוער היותר טוב, שהוא מצביע ברגליים, הולך לניו יורק וללוס אנג'לס.

פסימי עוד יותר היה פרופסור אפרים יער, שאמר באותו יום עיון, כי "הירידה מן הארץ של הנוער "היותר טוב" תלך ותגבר ככל שרמת ההשכלה של האוכלוסיה תעלה.

העליה ברמת ההשכלה הגדילה את רמת השאיפות של הצעירים וישראל אינה יכולה לממש אותן בארץ.

מבלי לפרט הוא סומך רק למערכת ערכים משותפת מעבר לניגודים בין ימין ושמאל דתיים וחילוניים.

קצין חינוך ראשי נחמיה דגן ציין כי היום השתמטות משירות צבאי וקרבי, אינו דבר שמתביישים בו.

ד. ירושלמי

"מורה בבי"ס ממ"ד שדרשה מהתלמידות לא לבוא בשרוולים קצרים — פוטרה"

מורה בבית ספר ממלכתי דתי "מימון" בירושלים שדרשה מן התלמידות לבוא לביה"ס בשרוולים ארוכים, מטעמי צניעות, פוטרה מעבודתה מפני שנחשדה כי אמרה זאת לא מטעמי צניעות, כי אם מטעמים דתיים — זאת גילה דוד קאסוטו, אדריכל ירושלמי ידוע, המכהן גם את ראשו, העומד בראש תנועת מחאה של הורים נגד מה שנקרא "הקצנה דתית".

תנועה זו מתנגדת בתוקף למגמה שנתגלתה לאחרונה בבתי ספר ממ"ד, להפריד בין בנים ובנות, זאת בניגוד של האגף לחינוך דתי. לדבריו, ההפרדה היא רק סימפטום. קאסוטו שהוא נכדו של מבקר המקרא הידוע, מספר שהילדים שלו שמעו לא פעם את המורים אומרים, שאין להביא ספרו של קאסוטו וכי הוא הסבא היה "כופר".

תנועה זו מביעה גם התנגדות חריפה למעורבותם של הרבנים הראשיים. הוא מאשים אחד מן הרבנים, על שחיזק את ידיו של אחד התלמידים בבי"ס ממ"ד, שביקש לעבור לבית ספר תורני בניגוד לדעת הוריו שהתנגדו לכך. דוד קאסוטו אמר: "אחת הבעיות שלנו, היא ההתערבות של הרבנות הראשית בארגונות החינוך שלנו. ההתחשבות ראשי אגף החינוך ממלכתי דתי בפסיקות שלהם, דבר שלא היה קיים בעבר".

הוא יצא גם נגד יוצאי ישיבת "מרכז הרב" המושבת ריאקציה בית בציבור הדתי שהקימו בית הספר "נועם", שהעמידו קריטריונים מחמירים לקבלת תלמידים למוסד שלהם שהוקם כבר לפני 13 שנים.

לדבריו, הם מראיינים משפחות שלא הסכימו להוציא את הטלויזיה מהבית ובמקרה כזה נסגרת לפניהם הדלת, מאז קמו מספר בתי ספר כאלה גם במקומות אחרים מחוץ לירושלים.

לפי דבריו מסתבר, שיש כבר כיום הורים, שגם "נועם" אינו לפי רוחם, הם מבקשים להקים מוסדות חינוך יותר טובים מ"נועם".

קאסוטו, יוצא גם נגד הישיבות התיכוניות שהן כיום "המובילות" וכמעט לא ניתן למצוא בתי ספר תיכוניים דתיים שיכולים להתחרות עם יוקרתם של מוסדות אלה, התוצאה היא, שכל מרכיבי הציבור הממלכתי דתי בעתיד, הם בוגרי ישיבות, מכיון שמרכז הרב אינו מסוגל לספק די מורים לישיבות התיכוניות, הרבה מהמלמדים הם מהישיבות "השחורות". זו תופעה של גיוס מתמעט לצה"ל בקרב התלמידים. "הדור הצעיר הולך ומשחיר".

קאסוטו, מתברר אינו היחיד, לכנס האחרון הגיעו נציגים של 70 בתי ספר ממ"ד שהם רק רבע ממוסדות החמ"ד.

בכנס זה השתתף מנהל האגף יעקב הדני, "המשמש מטרה לחיצי הביקורת, והוא טען כי אין לדבר על "הקצנה דתית" אלא על התעצמות דתית.

מ. יעקבי

מהפכה ברבנות של קהילת צרפת נבחר רב פעיל שלמד בירושלים ובבני ברק

הרב יוסף סיטרוק ממרסיל, נבחר השבוע לרב הראשי של צרפת, במקומו של הרב שמואל סיראט, שלא העמיד יותר את מועמדותו.

כזכור, הרב סיראט הסתבך עם ראשי הקהילה בשל סירובו לערוך את הנשואין של בן משפחת רוטשילד לרוזנת אר־טלקיה, כיון שלא היה מוכן להכיר בגיור שנעשה על ידי רב בלתי ידוע במרוקו.

הרב יוסף סיטרוק בן 42 ממוצא טוניסי מוכר בארץ, כאשר למד כאן תורה באחת מן הישיבות בבני־ברק. הוא קשור מאד עם ראש ישיבת "אור ברוך", הרה"ג ר' גבריאל טולידנו, עמו למד בחברותא בעת ביקוריו בארץ.

מפי חבריו ומכריו בארץ, שמענו דברי שבח על הרב סיטרוק וכחו הריטורי הגדול. בזכות פעילותו הרבנית ניצל במרסייל את הכוח להכניס רוח חיים בבתי הכנסת, לפתוח שני בתי ספר יהודיים ועשה רבות לחיזוק היהדות. בנאומיו הוא ממלא אולמות גדולים ובתי הכנסת במרסייל שהיו שוממים נתמלאו מתפללים.

בחירתו של הרב סיטרוק, הדהימה את הארגונים החילוניים בפריז, אשר מכירים בסגנונו ובכשרונותיו הנדירים, כאדם סוחף המונים הוא יכביד על חייהם של העומדים בראש הקהילה היהודית בצרפת מאז נפוליון, שביקשה להטביע תו חילוני על מוסד הרבנות.

הרב הקודם הרב שמואל סיראט, לא הצליח למשוך תמיכה המונית. ישיבות המועצה התנהלו תוך גידופים הדדיים. הפרנסים החילוניים ירדו לחייו של הרב סיראט והשמיצו אותו. הרב סיראט המשיך להיות פרופסור מרצה במוסד להשכלה בצרפת. תפקיד שלא פרש ממנו גם לאחר שנתמנה כרב ראשי במקומו של הרב קפלן.

יוצאי צפון אפריקה בצרפת רואים את הרב יוסף סיטרוק כמנהיגם הרוחני. הוא עלול להתקל בהתנגדותם של חוגים ליברלים, שכבר מנסים להציג אותו כקנאי שהם חוששים שהוא יחזק את הזרם החרדי.

בפריז רואים בבחירה זו מהפכה בקהילה היהודית הצרפתית. השלטון הולך ונשמט מידי אותם פרנסים שפעלו בצילה של משפחת רוטשילד ועבר לחלק של יוצאי צפון אפריקה שמצא מקלט בצרפת.

בחירתו של הרב יוסף סיטרוק, נתקבלה באהדה ובשמחה בחוגי הישיבות הספרדיות בארץ.

הרב הראשי החדש של צרפת קרא לקיום קפדני של המצוות.

בידיעה של סופר עתיים בפריז נאמר: הרב הראשי החדש יוסף סיטרוק, שעמדתו האורתודוכסית עוררה פולמוס בקרב יהודי צרפת, קרא ביום רביעי לקיום המצוות בקפדנות.

הרב סיטרוק, השמיע דברו

(המשך בעמוד ח')

השנה כולנו לקייטנת נוף הרים
קייטנה יומית ברמה גבוהה!! לבנות בית יעקב
קייטנה לבנות במסגרת בית יעקב (מגיל 5 עד גיל 12)
בין התאריכים ח'-כ' תמוז תשמ"ז 5/7/87-23/7/87
הקייטנה תערך ביער ירושלים מ־8.30 בבוקר עד 2.30 בצהרים
הקייטנה כוללת:
הסעות מכל השכונות
פרטים בטל: 232296, 02-222806

מצא ביג בן טורס
מצא חו"ל

נברשות בסגנון אקסקלוסיבי
אצל הורביץ

משאבים - מרכז ספרותי־תורני
ירושלים, רח' תחכמוני 21, טל. 383093-818701
ת.ד. 18196, מיקוד 91181
תפוצה - רשת שיווק ארצית
בני ברק, רח' חזון איש 15, טל. 709078
ירושלים, רח' מלכי ישראל 6, טל. 288067
בס"ד
הופיעו! במסגרת מבצע סל"ה - התוכנית הגדולה
ספר מס' 9
ממעמקים
מאת
זליג שכנוביץ

ספר מס' 11
מעבדות לחרות
מאת
א. בן מנחם
הספרים נשלחו כבר למנויי המבצע, אשר יקבלום, דרך הדואר, בבתיהם
אלו מבין המנויים שביקשו לקבל הספרים בחנויות "תפוצה"
יפנו לשם עם פנקסי המנויים, ויקבלום על־אתר
הספרים הבאים במסגרת המבצע יופיעו אי"ה בקרוב

ש. ישראל

"דמוקרטים" בפניהם האמתיות

חנא סניורה, חזר בו בינתיים, ככל הנראה, מכל ההכרזה שלו על תכניתו להופיע בראשות רשימה ערבית בבחירות הקרובות למועצת עיריית ירושלים. מסתבר, כי לא טרח לבדוק מראש מהי עמדת אדוניו, מנהיגי אש"ף, כמו שגם לא עמד בצורה נאותה על משמעות המעשה והשלכותיו הפוליטיות האפשריות במבחן ההכרה בריבונות היהודית על ירושלים. בכל אופן, די היה לו כששמע על מורת־רוח של ערפאת, כדי שיודיע על נסיגתו מן הרעיון.

אלא, שהכרזתו עשתה את שלה בהטלת ה"פצצה" בקהילייה הפוליטית הישראלית, כשהיא מעמידה במבחן את הבשלות הדמוקרטית של הרבה מאבירי הדמוקרטיה, ובתוכם מר טדי קולק, ראש עיריית ירושלים, המופיע כל השנים כמגינם של תושביה הערביים של העיר וזכויותיהם. אך מרגע ששמע על ההכרזה הזו, ניכר בו אי־שקט בולט. אמנם, בתחילה נמסר על כך שהוא "מקבל בברכה", אך מיד לאחר־מכן היתה בהודעותיו נימה של דאגה לגבי שמירת "הרוב הציוני" בי־רושלים. הוא, או אחרים בסביבתו, מיד העלו את החשש, כי רשימה ערבית עלולה לעשות קואליציה עם רשימה חרדית, וכך יעבור השלטון מידי "הצי־יונים" לידי מתנגדיהם...

בירושלים יש 70 אלף בעלי זכות־בחירה ערבי־ים. כוח אלקטוראלי זה אינו מפריע לכל הדמו־קרטים, כל עוד הוא לא מנוצל, כל עוד הם אינם נוטלים חלק בבחירות, ואותו חלק שכן הולך לקלפיות, נותן קולותיו בהמון לרשימתו של טדי קולק. אז, הדמוקרטיה חוגגת, היא במיטבה, מובטח "הרוב הציוני", ואין מה לחשוש. אבל, הדמוקרטיה מתחילה להיות בסכנה, אם יקרה שמועצת העירייה תשקף נכונה את הרכב האוכלוסיה של העיר, כלומר ייקבע רוב בתוכה עפ"י יחסי־הכוחות האמתיים של האוכלוסיה. אם ילכו כל הערבים לבחירות ויבחרו להם נציגות של עצמם, ואם, להבדיל, ילכו גם כל החרדים לבחירות ויעשו כמותם, כי אז עלול לעבור השלטון בעירייה לידי הרוב האמתי, וזה מקור לדאגה: אצל אלה שהדמוקרטיה בגרונם, אבל רק כשהיא בערבון מוגבל, לצדם, כשהיא קובעת "רוב ציוני"...

* *

גילוי־פנים זה של אבירי הדמוקרטיה שלנו, אינו צריך להפתיע אותנו, כי למען האמת, מה שמכונה "הרוב הציוני", אינו אלא כסות־עיניים להשתלטות כפויה של מיעוט על הרוב, כאשר היעד להשיג את מטרת "הרוב הציוני" בכל דרך שהיא, לרבות בדרכי כפיה, כפי שזה בא לידי ביטוי בעיקר בשנים הראשונות של המדינה, עם ההשתלטות הכפייתית על נשמותיהם של מאות אלפי העולים, תוך אינוסם ואילוצם למסור את ילדיהם לחינוך חילוני וכפרני, כאשר המטרה היחידה היא, למנוע הצבעה מאסיבית של העולים הדתיים הללו בעד מפלגות דתיות.

בישראל אכן קיימת דמוקרטיה, אבל היא מכ־וונת ומודרכת בכל מיני תכסיסים ותחבולות, כדי לשמור על מה שמכנים "הרוב הציוני", ולדבר הזה שותפות כל המפלגות הציוניות, ובתוכן המפד"ל, שמראשיתה קיבלה על עצמה להיות מוגבלת בממדיה, בשכר זה שתזכה בקתצנסיות שונות, מתנפלין על שירותי־הדת הציבוריים הד־ממלכתיים, ולא פעם ייצגו או טובות־הנאה על חשבון הדתיים שאינם ציונים. בנושא הזה היה היה

ישנו גם היום "קתצנוסי" רב־מפלגתי, שחייבים לשמור על "הרוב שלנו", ובכל מחיר.

העובדה שזה עומד בסתירה גמורה לדמוקרטיה, מעיקה אולי, אבל לא בצד המהותי, כי אם בידיעת הקושי הכרוך בסתירה הפנימית, כאשר צריכים להסביר לציבור או לשטוף את מוחו, שיקבל את הדברים הללו כהכרח שלא יגונה; אשר לער־בים, ההסבר הוא שצריכים לשמור על "האופי היהודי" של המדינה, ואשר, להבדיל, לציבור היהודי הלא־ציוני, ההסבר הוא שצריכים לשמור על "האופי הציוני" של המדינה...

הציבור בישראל, הזוכה למנות גדושות של הסמה דמוקרטית, אינו מעורר קושיות ושאלות, למרות הסתירה בין דמוקרטיה לבין היחס הגלוי והבוטה כלפי מי שלא נכלל בתחום הלגאליות האזרחית המלאה. זה כוחה של שטיפת־מוח, במיוחד כשהיא מנוהלת בשקידה רבה ועצומה ע"י כלי־התקשורת המגויסים, שככל שהם מעמידים פנים של אופוזיציונרים וחולקים על ה"ירושה", הם משולבים ודבוקים בצורה ההדוקה ביותר בתפיסה משטרית כמעט־טוטאליטרית זו.

* *

שמענו בימים אלה שיחה של פרופ' שלמה אבינרי ב"קול ישראל", שבה הפריך לחלוטין את הגדולות והנצורות שתולים בשינוי שיטת הבחירות שיטתית לאיזורית. אבינרי הוא איש מכובד בקהיליה האקדמאית של ישראל, כיהן בעבר כמנכ"ל משרד החוץ הישראלי והוא ממוקם פוליטית במיבור ה"יוני" של מפלגת העבודה, והוא רואה את עצמו ללא ספק דימוקרט הגון וטוב.

סוגיית שיטת הבחירות שנויה במחלוקת, ואלה שמעלים אותה — נימוקיהם רחוקים מלעמוד בתיאום עם כללים של דמוקרטיה צרופה, עיקר טענתם היא, שיש לשלול מקבוצות קטנות את זכות הייצוג, כדי לאפשר שלטון בלעדי של המ־פלגות הגדולות. בעיקר הם מסבירים את עצמם, בצורה החפשית ביותר, ברצון לשלול מהציבור הדתי את הזכויות שהוא משיג הודות לכך שיש לו מפלגות עם נציגים במוסדות הנבחרים, כאשר הם לרוב מהווים "לשון־מאזניים" כמעט לכל ממשלה.

במדינה שבה דימוקרטיה איננה לתפארת־המליצה, היו בוודאי מתביישים לדבר כך, אבל במדינת ישראל, כאשר מדבר נגד ציבור דתי, הדבר מותר ואפילו רצוי ומקובל. אבל המאלף הוא לשמוע במה מנמק פרופ' אבינרי את התנגדו־תו לשינוי שיטת הבחירות. בכן, לא שהוא מתקומם נגד הנימוק העיקרי, שנועד לשלול ייצוג מהמפלגות הדתיות, אלא שטענתו היא, כי שינוי השיטה לא ישיג את המטרה הזאת, הציבור הדתי, לדבריו, ימשיך להיות גורם מכריע בכל איזור, כי הוא מפוזר בכל מקום בארץ, כל מועמד יתחרה ברצונו על מתן הבטחות לבוחר הדתי, כך שהוא יכריע מי ייבחר, ועובדה ניצחת היא, כך טענתו, כי גם לאחר שהשתנתה שיטת הבחירות לראשי ערים, כמעט בכל מקום סגן ראש העירייה הוא דתי, ואם זוהי שיטה שלא תשנה את התוצאה המיוחלת הזו — לשם מה צורך בה?!...

כלומר, מוסכם עם הפרופסור הנכבד, שקיומו של ציבור דתי הוא "בעיה", אין הוא מזדעזע מעצם המחשבה שאבירי דמוקרטיה רוצים לשלול זכות דמוקרטית המוקנית לכל אזרח; הוא רק מפריך טיעון, שבשיטה אחרת אפשר יהיה "להת־גבר" על נכחותו וקיומו של הציבור הזה. הסבר כזה מושמע בדיון הממלכתי של מדינת ישראל הדמוקרטית, הוא נקלט ו"עובר", ללא כל נימה של זעזוע או תגובה כלשהי...

* *

בעתון "מעריב" פורסם ביום שישי שעבר סימפוזיון, המהווה חלק מביזור רעיוני ומטרתו המוצהרת היא "הכנת נייר פרוגרמטי שכותרתו 'ישראל חברה יהודית דמוקרטית לקראת המאה ה־21'".

מנחה הדיון, סגן עורך "מעריב", מר לוי יצחק הירושלמי, לאחר גיבוב־דברים שאמורים לנגוע בשורשים של בעיית של זיהות בין ארץ־י ועולה, בין יהודים פה ויהודים שם, תוכנה של ציונות ב־ימינו וכיו"ב, הוא מגיע אל הנקודה העיקרית שלו: הוא מקונן על זרמים רבים באורתודוכסיה שהקו הנקוט אצלם הוא: "עולים לישראל כדי להטביע עליה ועל ערים מסויימות (וירושלים בראש) חותם חרדי־דתי, תוך שיתוף פעולה הדוק עם מפלגות חרדיות. כך נוצרה ומתהווה מציאות חדשה: יהודים חילוניים רבים מרגישים במעין מחנק בגלל התפשטות החרדיזציה במדינה. יש לכך — ועלולות להיות — תוצאות חמורות"...

גם הירושלמי הוא דמוקרט מצויין, אבל הכתוב הדמוקרטית כלל וכלל לא מפריעה לו לדבר על הציבור החרדי בסגנון שריח "אפרטהייד" נודף ממנו. זהו ציבור שבעצם קיומו ובעצם נוכחותו הוא מפריע, "גורם מחנק", והוא מאיים ב"תוצאות חמורות". המדינה אמנם דמוקרטית, היא חייבת בהענקת שוויון לכל אזרחיה, ללא כל הבדל, אבל עד גבול מסויים, עד הגבול החרדי; המדינה אמנם משוועת לעליה, ובאותו סימפוזיון מודים כולם שהמדינה יחד עם הציונות פשטו את הרגל בנושא העליה, ורק יהודים דתיים וחרדיים עולים לכאן, אבל עליה כזו מהווה לא רק בעיה אלא, כאמור, "גורמת מחנק".

אדריכל המדינה, דוד ב"ג המנוח, היה נוהג להכריז מפעם לפעם, כי אם הציבור הדתי ירצה להשיג את מגמותיו בעיצוב אופיה של המדינה, ידאג לכך שמיליון יהודים שומרי־תורה יעלו לארץ, ואז יוכלו להשיג מה שירצו. כיום, הכרזה כזו, לא היתה עוברת לב"ג בשקט. היו מיד מהסים אותו, כי זה עלול "לגרום מחנק"...

* *

אמנם, מבחינתו של הירושלמי — זה כלל לא מפתיע. במשך שנים הוא עוסק במאמריו בהטפה ה"דמוקרטית" שלו על "ההתפשטות החרדית", בעיקר בירושלים, כשהוא תולה בה תלי־תלים של "תבניות סודיות" הנרקמות כ"ממד־מות השאיות", איך "להשתלט על העיר", ובתור שכזה, לא מפתיע שגם באותו סימפוזיון הוא חוזר על "משנתו הדמוקרטית הצרופה".

אבל, במעמד הזה הסכו עמו, כאמור, כמה פרופסורים מהאוניברסיטאות של ירושלים ותל־אביב וכן ח"כ מהליכוד ואיש מהם לא העיר על הדברים הללו, שלא הושמעו בתוך־אגב, אלא בדברי הפתיחה שנועדו להנחות את הרב־שיח שהוא חלק מדיון על "ישראל חברה יהודית דמו־קרטית"!... ובמהלך הדיון הזה, אכן דיברו על דמוקרטיה, הצביעו עליה כעל הדבר היותר נעלה והיותר חשוב למדינה ולעתידה, ואין שום סתירה בין זה לבין הדיבור האנטי־דמוקרטי הגס על החרדים כמי שגורמים מחנק לחילוניים...

הנה, למשל, פרופ' יצחק גל־נור, מהאוניברסיטה העברית בירושלים, מדבר בצורה נחרצת על דמו־קרטיה: "אנחנו מתחילים לבנות היום כמעט מחדש את הדברים שכמעט לא עשינו עד עכשיו. היום אנחנו בונים את הדמוקרטיה בישראל מחדש"... האם מתכוון הוא לעשות צדק עם החרדים, שלא ידברו כלפיהם בסגנון הוולגארי של ה"מחנק בגלל התפשטות החרדיזציה"? לא ולא. פרופ' גל־נור מבאר היטב את כוונתו: "אנחנו נדאג לכך שלא תהיה אפליה בין סטודנטים שהולכים למדרות השכלה גבוהה... אם הייתי היום יהודי אמריקאי או צרפתי, הייתי תורם כסף לסטודנט ערבי, כדי לכסות לו את ההפרש בין שכר הלימוד שממשלת ישראל דורשת ממנו. זאת בעיני תרומה של יהודי מחוץ לישראל לדמוקרטיה הישראלית"!...

בכן, כן לדמוקרטיה, ובהרחבה גדולה, לדאוג לסטודנט הערבי, כשזו צריכה להיות אפילו משימתו של יהודי תורם מחו"ל, והכל למען ביצור התשתית הדמוקרטית של המדינה, אבל באותו זמן, אפשר להסב לסימפוזיון, שבראשו ישב מנחה הפולט מפיו אוטומטית מלים כה מתפידות כמו "התפשטות החרדיזציה", על אזרחים לגיטימיים של המדינה, ואין אף דמוקרט פוצה פה ומצפצף, גם לא "יהודי שבחבורה", פרופ' אבי' רביצקי, גם לא ח"כ הליכוד, מר אהוד אולמרט, הכל עובר, הכל מקובל...

* *

ובמה מאלף הוא, כי כאשר רצו אבירי הדמו־קרטיה להסביר במה טמונה הסכנה בהופעתו האפשרית של חנא סניורא בבחירות לעירית ירושלים, תלו זאת ב... חרדים, שמא יצרו קואליציה עמו יחד ויקשרו קשר לסלק את שלטון "הרוב הציוני" בירושלים.

אם יש, אכן, "רוב ציוני", בירושלים, איך יוכלו לסלקו מהשלטון? אבל התשובה היא פשוטה ומובנת מאליה: מילא, ערבים; הלא המדינה היא כמו חלון־ראוה ובעולם הגדול עוקבים אחר הת־נהגותה הדמוקרטית של המדינה, ואם היא תשים מכשולים לערבים שלא יוכלו להופיע בבחירות כרצונם, יגרור הדבר ביקורת חריפה וקשה. אין ברירה. אבל, החרדים, ממתי גם הם "נחשבים"? הלא הם "גורמי מחנק"... הרוב הירושלמי הוא ציוני רק באופן מלאכותי, אבל אם יחשבו את החרדים לאנשים ולאזרחים לבעלי זכות־בחירה, הם עוד עלולים לשנות את המציאות הפוליטית של העיר ולהדיח את מר קולק עם "הרוב" שלו...

לא שאנו באים להתפלמס עם דברי־הבל אלה, אלא יש בהם כדי לחשוף את הפרצוף האמתי של אבירי הדמוקרטיה הישראלים. שלטון הרוב הוא רק בתנאי, אם הרוב הוא חילוני; היהודי החרדי הוא נסבל ויכול להתקיים רק אם ישאר לאורך ימים מצומק ומגומד בממדיו; כמו שיש סטטוס־קוו על העניינים הדתיים, כך הוא קיים גם לגבי ההיקף המספרי של הציבור החרדי, ועצם העובדה שגדל והתרחב, והתופעה הנוראה עוד יותר שהוא קולט לתוכו יהודים שגדלו בבתים חילוניים וחיפשו והגיעו לשורשי היהדות — היא הפרה חמורה של הסטטוס־קוו, ולכן זה "גורם מחנק".

ולתפיסה מעוותת זו שותפים גם אנשים במפ־ד"ל, ואם תרצו — זה גם שורשה של השתוללותם מסביב לנושא השמיטה בימים אלה.

הרב אברהם יוסף שפירא

כך דרכה של תורה: "לחנכו" ואחר־כך "לחכמו"

בין המצוות הראשונות של יהודי כשהוא קם ומניח תפילין והולך להתפלל הוא אומר פעמיים ביום קריאת שמע. ומה כתוב בק־ריאת שמע? ושיננתם לבניך ודיברת בם בביתך, ובדרך, כשאתה הולך לישון, בשכבך ובקומך.

אחר כך יש הפרשה השניה. עוד פעם: ולימדתם אותם, את בניכם. למה היו צריכים לחזור על זה? כנראה שכבר אז חשבו שיהיה דור שירצה לקצץ בחינוך ועל הדבר השורשי הזה צריך לחזור כמה פעמים ביום. מי שקורא קריאת שמע לא יעז לקצץ בחינוך. מי שלא קורא קריאת שמע, שוכח בכלל שקיים דבר כזה שקוראים לו חינוך.

שמעתי שחבר־הכנסת אבן אמר שהוא כבר היום לא יכול להגיד מה שאמר באו"ם בעבר, שאנחנו נהיה אור לגויים. אבל הוא היה צריך להתחיל מהחינוך, ולא מהשטחים. האם אור ליהודים אנחנו כן יכולים להיות? כמה ילדים ישנם בארץ שיודעים קריאת שמע? אני מכיר הרבה ילדים שאינם יודעים כלל מה זה קריאת שמע.

סיפר לי אדמו"ר אחד, שבאו אליו הורים לאחר שילדם עבר כבר טיפול אצל פסיכולוגים ופ־סיכיאטורים והוא עדיין משתמש בסמים. אמר להם האדמו"ר: אילו הייתם מתייעצים אתי איזה חינוך לתת לבנכם כשהיה קטן, הייתי יכול לעזור לכם הרבה. אבל אז לא התייעצתם אתי ושלחתם אותו לחינוך הלא אמיתי. עכשיו אתם באים להתייעץ אתי? עכשיו זה אבוד.

אני מדבר אל שר החינוך. אני רוצה להביא דוגמה: החינוך הע־צמאי הכולל, בלי עין הרע, 40 אלף ילד, לא קיבל במשך שלוש שנים "גידול טבעי"... אפילו אחוז אחד. אם אנחנו מדברים על 2% של גידול טבעי, אתם יודעים שברוך השם במשפחות שלנו זה מגיע ל־7%־8%, אולי ל־2% ממוצע בגלל אלה שאין להם יל־דים או יש להם ילד אחד או שניים. כל מערכת החינוך קיבלה גידול טבעי, ואנחנו לא. כך נוהגו כלפי החינוך העצמאי, שהוא באמת האוד. מערכת החינוך שלנו מקופחת!

כאשר נולד ילד בישראל עושים לו ברית מילה, וברוך השם לגבי ברית יש קונצנזוס, כל יהודי מכבד את זה. כפי שכתוב ברמב"ם, שמצווה זו לא יהיה אף פעם אף יהודי, חלילה, שלא יכבד. והנה כאשר קוראים את ברכת המזון בטכס ברית המילה, כפי שאנשים יודעים, אומרים "הרחמן". כל מי שמשתתף בברית יודע שיש באלה האומרים שש פעמים "הרחמן". פעם ראשונה, מברכים את אבי הילד ואמו. ומה אומרים? ויזכו לגדלו, לחנכו ולחכמו. כלומר החינוך בא לפני החכמה. רצו מתקני הברכה לומר: כאשר ילד עדיין אינו מספיק חכם כדי לקבל את החינוך האמיתי, תחנך אותו לפני שהוא מגיע לחכמה. ובכל זאת, בגני הילדים שלנו ישנה הרגשה שהם סוג ב'.

אנחנו קודם כל צריכים לחנך את הילד שיהיה ירא שמים. אם ילד אין לו משהו שהוא פוחד ממנו, וכל הפחד שלו הוא ממ־שטרת ישראל, אז אנחנו רואים את האלימות. בסוף עושים אותו למשוגע, הוא רוצח, הוא שותה, הוא לוקח סמים. אבל אם יהיה לו "ואהבת את ה' אלוקיך", אז הייתי אומר שחיים בר־לב יכול היה לקצץ בתקציב משרד המשטרה, לא היה לו צורך בכל כך הרבה שוטרים.

אני רוצה שמישהו יבוא ויגיד כאן שבבתי הספר שלנו יש סמים. אנחנו גם לא עורכים מפגשים עם ערבים. לא שאני חס וחלילה נגד ערבים, להיפך. בתורה שלנו יש מצווה לאהוב גר, ולא צריך חס־וחלילה לדבר נגד ערבים. אני חוזר על כך בכל פעם. הם תושבים כאן, ואם מישהו גר, הרי כתוב: ואהבת את הגר. אבל זה לא אומר שצריך לערוך פגישות. על־פי כל הפרופסורים נישואי התערובת הם דבר גרוע. אני שמעתי פעם את נשיא המדינה מדבר על הקטסט־רופה שקורית בעם היהודי, כלומר שהדיאגנוזה שלנו היא שווה.

אמרת אמת: חינוך. ילדה ונישואי תערובת. ילדה — אנחנו מכירים, כי פרעה גזר במצרים: כל ילד שיוולד לזרוק אותו למים. אם אין מאפשרים גידול טבעי של החינוך זו גזירת פרעה: לזרוק אותו למים. אין כסף. ללביא היה כסף. היום יש ויכוח לגבי המי־ליארד הזה, בוכה, אבל על חינוך, על תורה — לא, תשלח אותו למים, בגזירות פרעה. היום יש וי־כוח לגבי הלביא, אם כדאי לגמור את ייצור הלביא, אם כדאי לפנות לארצות־הברית. במקום זה הייתי הולך על ברכיים לארצות־הברית ומבקש: תנו לנו כסף לחינוך, כי בלי חינוך אתה בונה את לוס־אנג'לס. כולם יעזבו כאן, לא יצ־טרכו לקיים מפגשים.

לכן אני פונה אליך, אדוני השר. אתה יודע שבכל תקציבי החינוך עמדתי אתך. אסור לקצץ בחינוך. בלביא, בתיאטרונים, בספורט, בכל דבר אפשר לקצץ, אבל לא בחינוך. בלי ספורט, בלי תיאטרון אפשר לחיות. מי שמקצץ בחינוך, בשעות לימודים, לוקח את הילדים פה והורג אותם. קריאת־שמע, "ושיננתם לבניך" — מי קורא את זה, דבר שנכתב לפני אלפי שנים? אלה האומרים את זה שלוש פע־מים ביום, גם לפני השינה, יודעים ששעות לימודים עומדות לפני הכל.

(דברים בכנסת)

שיחה עם רב סרן א. טייס שחזר בתשובה על השלבים

שלפני, בדרך וחייו היום

בהמשך תחקירו של סופרנו הצבאי על הטייסים החוזרים בתשובה, הוא מביא את סיפורו של הטייס רב־סרן א. שהשתתף בקרבות האויר הקשים של מלחמת לבנון אליה הגיע כיהודי שאיננו יודע דבר על שורשיו אך מקרה שארע לו הביאו לחשוב היכן הוא בעולמו ומשם הדרך היתה קצרה לחזרה בתשובה. היום הוא אברך בכולל ומעדיף לספר את קורותיו בלשונו הקולחת והציורית מבלי שיחשוף עצמו יתר על המידה "אני לא רוצה שיצביעו עלי ויאמרו — הנה החוזר בתשובה. אני רוצה להיות כמו כולם. סיפורו המעניין מובא בלשונו.

מאת א. פאר סופרנו הצבאי

מלחמת לבנון עשתה לרב־סרן א. משהו. בעוד רבים מחבריו החלו להזדהות, כמעט בפומבי, עם "שלום עכשיו", תנועת "יש גבול" ודומיהם, אצל א. נבטו אז זרעי השיבה למקורות שניטעו כשנה ואולי יותר קודם לכן. המ־לחמה, הוא מספר, עשתה משהו לכולם ואם לכולם זה אולי מוגזם, הוא ממהר לחזור בו, אז בוודאי לרובם. טייסי חיל האויר לא יצאו מהמלחמה הזאת כמו שיצאו מאחרות. פעלנו באילוצים אנושיים ומוסריים לא קלים. מושגי יסוד התחלפו, בעוד שבכל מלחמות ה־עבר נדרשו הטייסים לפעול נגד מטרות במרחבים שוממים כשרק לעתים נדירות מערכות פעולות שאצלנו נקראות "פעולות פינצטה" הרי שבשל"ג נדרשנו לפעול כמעט אך ורק נגד מטרות נקודתיות. זה לא קל מבצעית אך זה קשה מב־חינות רבות אחרות שכן אתה יודע, הוא מספר, שאתה נשלח לפעול נגד בניין מסויים שמסביבו ולעיתים בצמוד לו מתגוררים אזרחים. אתה יודע שהמחבלים מצוידים בנשאי טילי כתף, המרחק מהארץ לא רב אבל טעות של מ־ים והרסת עד היסוד את הבית שלא רצית לפגוע בו על כל יושביו. לקחת זוית לא מתאימה ביציאה מהחוף לעבר המטרה, אז הסיכויים לקבל מטר של כדורים ועשרות "סטרלות" הוא דבר מוחשי.

רב־סרן א. היה אז צעיר יותר. טייס בעל משפחה קטנה שהת־גורר עמו בשיכון הטייסים, אשה העובדת בחצי משרה בחוץ ובעל שכל חייו הם הטיסה, שיפור הביצועים וייעוץ במיחשוב המ־ערכת שתתן תמונה מדוייקת יותר על מה שביצע המטוס מרגע המ־ראתו.

א. נולד באחד ממשקי מרכז הארץ. "למה אני צריך לחשוף את עצמי הרי כל משפחתי עוד מעבדת שם את אדמותיו". למד בבית ספר תיכון אזורי, עבר מבדקי טייס רק כשנה לפני התגייסותו ונמצא כשיר להתחיל בדרך הארוכה המובילה צעירים כמותו אל הגאי מטוסי הקרב של חיל האויר. הוא חלם להיות איש סיירת, אך כש־הזמינו אותו לשיחה עוד בטרם התגייס, בא, שמע שמבטיחים לו גדולות ונצורות בחיל האויר, השתכנע והלך אל "הכחולים", להבדיל מאנשי חילות השדה, הקרויים "הירוקים" (בשל צבע מדיהם לעומת מדיהם הכחולים של אנשי חיל האויר).

בתקופה הראשונה "אכל קש", היה קשה לו, כמעט ונשבר, אך הוא נשאר ועבר את כל השלבים.

יהדות היתה ממנו והלאה. "לא ששנאתי יהודים דתיים או משהו כזה, פשוט, ועד כמה שהדבר ישמע לרבים משונה, אף פעם לא היה לי עסק אתם והם נראו לי כדבר רחוק, כמו שבטים בצפון שמדברים עליהם וקוראים עליהם, אך בפועל יכול מישהו להתגורר מרחק קילומטרים מהם ולא להכירם. אני פשוט הייתי בין חילונים מילדות, במושב לא היו לנו דתיים, גם לא בבית הספר, חיי החברה היו סביב שניים אלו ובמקום כמו בני־ברק לא הייתי עד לפני כמה שנים אפילו שהיא מרוחקת כלום מהבית שלי. פשוט לא היה לי מה לעשות שם. גם כשהגעתי לירוש־לים, אז הלכתי לידידים בקרית היובל, או איזה בן דוד בגבעה ... לעיר חזרתי הביתה. מי הגיע לשכונות הדתיות? מה היה לי לעשות שם.

בבית־גדלתי במשפחה שהאבא עבד מאור ראשון ועד כמעט לח־צות במשק, אמא עזרה לו ואני, אחי ואחיותי התגייסנו לעזור להם מי יותר ומי פחות אך בכל הקשור ליהדות היינו כולנו בורים ועמי ארצות. לבית הכנסת במושב לא הלכתי, כי גם אבא לא הלך. אני זוכר שכשהייתי בן 13 לקחו אותי לבית הכנסת במרכז המושב, הת־פללו שם כמה זקנים חלקם מותיקי המושב, חלקם הורים של חברה־צעירים שבאו מאוחר יותר וקנו יחידות משק, הגבאי נתן לאבא לעלות לתורה, אני עמדתי ליד אבא, אמרו לי להצטרף אליו לברכות וזהו. אחרי התפילה נתנו עוגה ושתיה למתפללים וכל אחד הלך לו לעבודתו.

בראש השנה וביום כיפור היתה אמא הולכת לבית הכנסת, אבא היה נכנס לזמן קצר, ישב מסתכל על כולם והולך. אנחנו הילדים היינו בשנים הראשונות באים לבית הכנסת, משחקים בחצר כשהמ־בוגרים היו מתפללים ובקטעים מסויימים היו מכניסים אותנו לבית הכנסת לפי קריאת הגבאי, אבל ככל שהתבגרנו התרחקנו גם מזה ובשנים של התיכון כבר לא הייתי הולך אפילו בראש השנה וביום כיפורים.

התגייסתי לצבא, הפכתי לטייס הקדשתי את כל זמני כדי להצליח. בנוסף לי ספריה גדולה על נושאים תעופתיים טכניים, הלכתי ללמוד מחשבים ולצד הפעילות היומי־מית עסקתי בנושאים שונים של מיחשוב ותעופה. "אני חושב שאפילו במטוס הלביא, יש כמה רעיונות קטנים שלי שהפכו בשנים מאוחרות יותר לנחלת החיל כולו".

בבסיס פגשתי את אשתי לע־תיד. ידידותית ממשפחה גדולה שהגיעה אלינו לבסיס עם רקע שונה משלי. היא באה ממשפחה מסורתית, מזרחית, אך כל הילדים שם עזבו את הקו ופרקו עול תורה ומצוות. אחרי כשנה נשאנו, עברנו לגור בשיכון, ושנה מאוחר יותר נולדה הבת.

לפני של"ג השתתפתי בפעולות שונות נגד המחבלים, עשיתי גם כמה דברים שעוד לא הגיע הזמן לדבר עליהם ואז פרצה המלחמה. הייתי כבר טייס עם ותק ונשלחתי למשימות בכל מרחבי לבנון, נגד המחבלים ונגד הסורים ולפעמים היו לי מספר רב של גיחות ביממה אחת.

ואז קרה מה שקרה.

אני לא זוכר אם זה היה בסוף השבוע הראשון או בתחילת השבוע השני, הייתי ברביעיה שפעלה באזור דאמור נגד קבוצה גדולה של מחבלים שהסתתרה במנהרות גדולות שבהן היה ציוד לחימה רב. הם ניסו להוציא משם נשק כדי לספקו לחבריהם ויחד גם אש לעבר מטוסים שהתקרבו אליהם. על הקרקע עד כמה שאני זוכר נעה לעברם חטיבה של צנחנים בפיקודו של ביינגר שהכרתי היטב. עם שחר היתה צריכה להתבצע פעולה משולבת שלהם ושלנו, אך היא נדחתה בכחצי שעה, והסבירו לי שזאת לפי בקשת חיילים דתיים שהיו ביחידה הזאת שביקשו להת־פלל לפני שהם מתחילים את יומם.

נזכרתי אז שיש לי באיזה מקום דף פלסטיק קטן עם תפילה שק־בלתי מהרב החילי ומצאתי את הדף בין הספרים. אם כבר להמתין עד שאלו יגמרו את התפילה, אראה מה כתוב אצלי בתפלה, התחלתי לקרוא ואני זוכר כמו היום שהיא התחילה במילים: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שתוליכנו לשלום" וכו'. חזרתי וקראתי עוד פעם ועוד פעם על הכתוב והמילים פתאום דיברו אלי. זכרתי שקראתי פעם אחת את התפילה הזאת שנה קודם כשהרב נתן לי את הדף עטוף בנייר־הפלסטיק, אך הפעם משום מה הזדהיתי עם החיילים שדחו את תחילת היום שלהם בחצי שעה בעוד הקרבות מתנהלים סביבם במלוא עוזם וכל זאת כדי להתפ־לל, ואני נמצא בבסיס שקט ליד המטוסים ואיש לא מפריע לי אז אתפלל. שוב ושוב קראתי את הדף עד הצלצול ששלח אותי למטוס דחפתי את התפילה לכיס החליפה עליתי לג'יפ ולדרך. שלוש פעמים יצאתי באותו יום לפעולות בשלישית פעלתי נגד מטרה באזור קראון כששני מיגים סוריים התקרבו אלי. האמת שע־שיתי כמה טעויות בקרב הזה, ממש כמו טירון. הם יכלו להפיל אותי כמו כלום. אחד מהם התיישב לי על הזנב, בלשוננו, הייתי בטוח שאני הביתה לא חוזר, לא רואה יותר את האשה והבת, אך לפתע, וזה ישמע באגדה, נזכרתי בתפילה של הבוקר, שמתי את היד על הכיס, התפילה היתה שם. זה יעזור לי אמרתי לעצמי ואז ארע הבלתי צפוי, הטייס הסורי נכנס ל"ורטי־גו", הסתחרר ונכנס ממש למולי לתוך הקרקע. לא ירתי, לא עשיתי כלום, הייתי תוך כדי תמרון של שמיניות להשתחרר ממנו והיום אני יכול להגיד שזה היה נס.

הבוקר הזה עשה לי משהו. אני אקצר. המלחמה נגמרה, חזרתי לשגרת היום־יום ואז הגיעו אל אשתי 2 ידידות והציעו לה ללכת לסמינר של "ערכים" שהיה בבית מלון. הסכמתי שתלך ורק אני אצטרף. לא חשבנו אפילו על חזרה בתשובה, פשוט עניין אותי, אז הצד המיסטי של הקשר בין תפילה לבין הצלה. אשתי שבאה מבית דתי ושהיתה שעות על גבי שעות לבד בבית, הרגישה ריקנות מסויימת. חפשה משהו חדש והסמינר הזה, לפי מה שתארו לה תאם לשאיפותיה ואני הלכתי אתה.

ושם ב"ה התחלתי את הדרך הביתה. התרוממה היתה כשאשתי אחרי יומיים כבר החלה לכסות את הראש ושלושה ימים אח"כ, שהיה יום שישי כבר הדליקה נרות בחדר האוכל של האולם שבו היי־נו. בשבת הלכתי לבית הכנסת וזו היתה הפעם הראשונה בחיי שי־שבתי כמעט מהתחלה ועד הסוף בכל התפילות.

השתתפתי בכל ההרצאות, קניתי אח"כ עשרות קלטות, ספרים ונכנסתי לתמונה.

החברים גילו את השינוי יחסית די מהר. אני לא יודע אם אני החוזר בתשובה הקלאסי. אבל אני יודע דבר אחד הייתי שנים רבות בואקום ולא חשתי בכך. אולי מפני שמלאתי את כל יומי בתעסוקה. חשבתי שכל מה שקיים בעולם זה הטיסה, זה מחשבים וזה, מה שיהיה עתידי. עם ישראל, תורת ישראל, המצוות המעשיות, לימוד דף גמרא, לא היו כלום בשבילי. לא ידעתי עליהם דבר. הקודש הזה פתאום קרע לי אשנב. זו תחושה של המראה מגובה נמוך, נסיקה מהירה תוך כדי משיכת ההגאים והנה פתאום אתה מגלה לנגד מרחבים קסומים מישור חרטום, עובר לעולם שלא הכרת. פתאום יש תשובות להרבה שאלות, שקודם לכן אולי אפילו לא ידענו להציג את השאלות. מבחינות רבות זו היתה תקופה של התנהגות כמו מכונות. איך ולמה פעלת המכונה? שיש סובב ומסובב, שאפשר להיות רגועים הרבה יותר, כל זה בא בתקופה מאוחרת יותר.

היו לנו חברים שרק בהדרגה החלו לשמור מצוות. בלחצה של אשתי המעבר, אצלנו היו זה. אם להיות יהודים אמרה, אז יהודים של ממש וכך פתאום מצאתי את

(המשך בעמוד ח')

מבצע

ב־מלון "המלך שלמה"

ירושלים

בחודשים יוני, יולי, אוגוסט

150 ש"ח לזוג ללילה כולל מע"מ

לינה + ארוחת בוקר מינימום 3 לילות

גלאט כשר, שלוש קומות נמוכות

מרפסת שמש, שמיטה לחומרה

פרטים במחלקת הזמנות טל. 02-241433

מוסדות מגדל אור מגדל העמק

בחסותו של הרב דוד יצחק גרוסמן שליט"א

דרושים

מנהל בית ספר

מנהל חידר תלמוד תורה

2 מלמדים

מורות מקצועיות: אנגלית, עברית, מתמטיקה ולמגמות הפקידות

מדריכות לפנימיה

נא לפנות בין השעות 8.30-3.30 למספר הטלפון

06-541993 06-541773

שרישראל SAREISRAEL

"השקעה ונופש — ירושלים"

רק מ־ $1,900.-

בס"ד

דירת פאר מרווחת

בבעלותך הפרטית

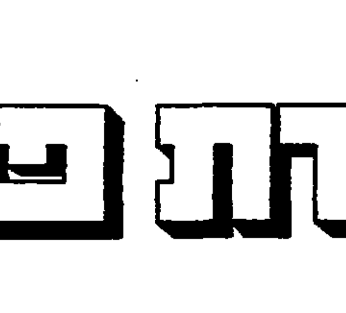

במלון דירות יוקרתי בירושלים

אם עד עכשיו יצאת לנופש וההוצאה הגדולה העיקה עליך,

אם בכלל לא הרשית לעצמך לצאת לנופש עם משפחתך, או,

אם הנך שוהה בירושלים בכל שנה, בתקופה מסויימת, אזי...

"השקעה ונופש" הפתרון עבורך!

השקעה

באפשרותך לרכוש לשבוע, או יותר, דירת נופש בת 2 חדרים מרווחים + פינת מטבח, בבניין מפואר בסמוך למרכז גאולה ולתחנה המרכזית.

כניסה מיידית!

הדירה תרשם בטאבו, על שמך (לשבוע הרכישה), תוכל למכרה בכל עת או להשכירה

המחיר

5,500 — $1,900 בלבד ! תלוי בתקופת השנה

סכום זה תוכל לשלם גם ב־ 60(!) תשלומים חודשיים

נופש בדירת מלון - כל שנה - לכל החיים!

לפרטים:

דור־נוף

רח' יעקב מאיר, גאולה, ירושלים.

243021 ; 228633

243557 ; 243558

שרישראל "השקעה ונופש־ירושלים"

בני־ברק : התנופה, 705427-03

פתח תקוה: ברוס, 910863-03

נתניה : בק, 348632-053

חיפה : 661452-04

רחובות : אמבסדור, 455854-08

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הרב א.ש. פנחסי

עניני רפואה בשבת

שו"ת "מעשה חושב" ח"ב

קשה להתפעל יותר על המדה מספר, שהוא בפרו השביעי במנין על מחבר פורה ששמו הולך לפ־ניו. אך קשה שבעתיים להתאפק ולא להתפעל מספר שכזה, שמגלה שוב את יחודיותו של המחבר בתחום הלכתי נוסף, שלא היה מוכר לנו עד כה מספריו הקודמים.

הספר שלפנינו, הוא החלק השני בסדרת שו"ת "מעשה חושב", פרי עטו של הגאון רבי לוי יצחק הלפרין ראש מחלקת ההלכה במכון מדעי טכנולוגי לעניני הלכה. ובעוד שהחלק הראשון הוקדש כולו לנושאי מיכשור חשמלי ואלקטרוני בשבת, הרי שהכרך הנוכחי עוסק בעניני רפואה בשבת.

גם בספר זה באים לידי ביטוי כשרונותיו העילויים המיוחדים במינם של הגאון המחבר שליט"א, שהועידו אותו לשמש כאחד ומ־יוחד בשטח בירור בעיות מדעיות וטכנולוגיות לאור ההלכה. ואכן זכה להעשות לתל תלפיות, להיות הכתובת לכל השאלות והבעיות ההלכתיות האקטואליות המת־עוררות בזמננו. הקשורות בהת־פתחות. ענפי המדע למיניהם, הטכנולוגיה והרפואה, החקלאות והכלכלה, ועוד ועוד.

כושר נתוח נדיר, בקיאות מדהימה, ישרות מופלאה והבנה מעמיקה, כל אלה חברו להם יחדיו בספר שלפנינו, והם יוצרים את דרכו ושיטתו ההלכתית המיוחדת של המחבר שליט"א, שקבעה לה כבר מקום של כבוד בכותל הבורה של פוסקי הדור המובה־קים. ואשר היא מוכרת לנו גם משטת ספריו הקודמים.

בטו"ב סימני הספר הארוכים והמקיפים עוסק המחבר בשאלות רפואה שונות בשבת. חלקן ביחס לבעיות המתעוררות בשבת בבתי חולים, ואחרות בנוגע לשאלות רפואיות שונות בחיי הפרט.

בפתיחה המענינת לספר מספר המחבר על ראשית העיסוק והטי־פול בנושאי תפעול בתי החולים בשבת. היה זה לפני למעלה מעשר שנים, עם הוקם המרכז הרפואי החדש של בית־החולים שערי צדק בירושלים, שהוחלט לתכננו מהמסד עד הטפחות באופן שיהיה אפשר להפעילו עפ"י ההלכה. לצורך זה העביר הגאון רבי יצחק יעקב ווייס שליט"א גאב"ד העדה החרדית בירושלים ובעמ"ח שו"ת מנחת יצחק — שהוא הרב הפוסק של ביה"ח שערי צדק וכל עניני ההלכה שם מסורים לפקוחו וא־חריותו — את הטיפול בכל הב־עיות ההלכתיות לידי הגרל"י הלפרין שליט"א, שיפעל בהת־ייעצות מתמדת עם מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך שלי־ט"א. ואכן הרב הלפרין טפל בכל הנושאים הכרוכים בהפעלת בית החולים לאור ההלכה. וכל ההצ־עות שהוצעו על־ידו ושובצו למעשה בבית החולים, נעשו בעצה אחת עם הגרש"ז אויערבאך והתקבלו על דעתו של הגר"י ווייס שליט"א.

המחבר שליט"א גם מונה בפ־תיחת הספר שורה ארוכה של פתרונות הלכתיים, שהוצעו לשי־מוש בשבת בבית החולים שערי צדק, ובוצעו כאמור בהסכמתם המלאה של גדולי פוסקי הדור שליט"א, וגם הועתקו לאחר מכן לבתי חולים רבים אחרים ברחבי הארץ. וביניהם, מפסק גרמא, תקשורת חולה — אחות, הפעלת תאורה, חימום אוכל, שימוש בטלפון, מים חמים, ועוד.

הספר שלפנינו, שכל תוכנו הוא עניני רפואה בשבת, פותח ומסיים בשאלות בעניני שבת בבתי חולים. בסימן א' שבספר עוסק המחבר בענין הקשר שבין החולה והצוות הרפואי בשבת, ולאחר שהוא דן באפשרויות ההלכתיות השונות, הוא מציע את הצעותיו ומבארם.

בסופו של הספר מופיעות שמונה תשובות ארוכות בנושא רישום רפואי בשבת. במבוא מיו־חד לסימנים אלו, מסביר המחבר את הבעיה החמורה והכאובה הק־יימת כיום בכל בית חולים בענין הכתיבה בשבת, דבר המתקשה יותר מכל על רופאים ואחיות שומרי תורה במילוי תפקידם, ואת הצורך החיוני במציאת פתרונות נאותים לבעיה זו, מבלי לפגוע ח"ו בקדושת השבת, ומפרט את האפשרויות השונות, הטכנולוגיות והמכניות, שניתן לנצל לצורך פתרון הבעיה. בפתיחת הספר הוא גם מציין בהקשר לזה, שגדולי דורנו, הן אלו שכבר שחל"ת והן אלו החיים עמנו לאוריש"ט, פנו אליו פעמים רבות והאיצו בו לע־שות כמאמץ עליון לפתור את הב־עיה הקשה הזו.

התשובה הראשונה מסדרת התשובות בנושא זה, שהוא סימן י' בספר, מתייחסת לאפשרות קבלת מידע רפואי באמצעות סינויים מגנטיים בשבת, באחת משלוש הדרכים הבאות, ע"י הקלטת דיבור שהתוצאה דיבור מוקלט, ע"י הקלטת דיבור שה־תוצאה כתיבה. וע"י עשיה בידים שהתוצאה כתיבה. באריכות רבה הוא מברר את השאלות השונות הכרוכות בזה, ולבסוף הוא שוטח את מסקנותיו, ומביא גם חילופי דברים ומכתבים שהיו לו בנושא זה עם כמה מגדולי תורה.

לאחריה באות התשובות בענין קבלת מידע רפואי באמצעים מכ־ניים בשבת. גם כאן מפרט המחבר ארבע דוגמאות על מעלותיהן ומ־גרעותיהן. ודן בהקשר להן בשא־לת כתיבה ע"י צירוף אותיות למילים. בשאלת ההדבקה בשבת. ובשאלת הצמדת רכיבים ע"ג סקלות רפואיות מוכנות בנוגע לאיסורי בונה ותיקון מנא.

בסימן י"ד שבספר דן הגאון המחבר שליט"א באפשרות קבלת מידע רפואי בשבת בכתב שאינו מתקיים. נוסף על בירור מעמיק ויסודי בדין כתב שאינו מתקיים בשבת והתנאים הנדרשים לכתב שכזה, הוא גם מתייחס בהרחבה למשך הזמן המקסימלי שהכתב יכול להתקיים ועדיין לא יצא מגדר כתב שאינו מתקיים. פרט זה חשוב ביותר ביחס לפתרון בעיית הכ־תיבה בבתי החולים, היות ולפע־מים יש צורך שהכתב יתקיים שלושה ימים עד שיועתק או יצר לם, כמו בימי שבת וחג הסמוכים זל"ז.

בנוגע לשאלה זו, מביא המחבר את כל המו"מ ההלכתי המעניין בנושא זה שהיה בינו לבין הגאונים רבי יצחק יעקב ווייס שליט"א ורבי שלמה זלמן אויערבאך שליט"א, שבעצתם ובהסכמתם הועלו כאמור כל ההצעות לתפעול בית חולים עפ"י ההלכה ומתוך עיון בחילופי הכתבים אנו למ־דים, כי בעוד שדעתו של הגרש"ז אויערבאך שליט"א נוטה להסכים לדעתו של המחבר שליט"א, שגם כתב המתקיים יותר מיום אחד יכול להיות בכלל כתב שאינו מתקיים. הרי דעתו של הגרי"י ווייס שליט"א שכתב שאינו מתקיים צריך להעלם תוך יום אחד.

בהמשך לתשובה זו, מברר המחבר בתשובה הבאה את האפשרויות לשימור הכתב, ואת התוצאות ההלכתיות הכרוכות בכך ביחס לכותב וביחס למשמר. ובשתי התשובות האחרונות שבספר מתייחס הגרל"י הלפרין שליט"א לשתי אפשרויות נוספות של סימון בשבת. האחת, סימון ע"י כיפוף חוטי ברזל — בנוגע למלאכת קושר, והשניה, סימון ע"י ניקוב — בנוגע לאיסורי רושם וקורע.

יש לציין, שהמחבר מדגיש וחוזר ומדגיש בכל תשובה בנושא זה, כמו בתשובות אח־רות העוסקות בפתרונות שהוצעו לבתי חולים, שכל הרעיונות והאפשרויות המ־בוארות בדבריו מתייחסים אך ורק לצורכי רפואה חיוניים, וחלילה להשתמש בהן לצרכים אחרים. במיוחד כשהמדובר בבע־יית הכתיבה בשבת, הוא כותב במבוא שלדעתו אין להנהיג בבית חולים שיטת כתיבה העלולה להביא לידי פירצה בשמירת שבת וחג ע"י שימוש בעט או בצייר, ומציין מספר פעמים שעד עתה לא הגיעו ההצעות לכלל בצוע, אבל כשתעמוד הצעת פתרון כל־שהיא לפני יישום, יהיה צורך כמובן לתת את הדעת לנקוט את כל הצעדים בכדי למנוע שימוש שלא לצורך.

בנוסף על התשובות הנ"ל הנוגעות לבתי חולים, מופיעות בספר עוד תשובות העוסקות בשאלות רפואיות שונות בשבת. מן המעניינות שבהן היא התשובה אודות הצמדת מכשיר א.ק.ג. וא.א.ג. לחולה בשבת, שבהן דן המחבר בשאלה למי מתייחס הרישום שנוצר כתוצאה מהצמדה זו, האם למצמיד או לאדם שאליו הצמיד את המכשיר או שמא לשניהם כאחד? והוא מציין שתי נפקא־מינות מעשיות הנובעות מכך. בתוך הדברים מברר הגאון המחבר עניינים שונים, כמו מצמצם. יהרג ואל יעבור, תוך כדי דיון ארוך בדברי החזו"א הידועים בגליונות על חידושי רבינו חיים הלוי בתחילתו. הוא גם עוסק בה־רחבה בסוגית תנו לנו אחד מכם, ובגדרי דין רודף ועוד, ואגב אור־חא מעלה בחכמתו חידושים נפלאים בנושאים הללו.

או התשובה בענין השימוש בתאורה בשבת לחולה שיב"ס. בנוגע לסיווג סוגי התאורה השונים לפי דרגות שבהפעלתם בשבת, שבתחילתה מפרט המחבר את סוגי התאורה ואופני פעולתם, ולאחר דיון בסוגיית ריבוי בשי־עורין, הוא מגיש בסופה את המ־סקנות המפורטות.

בסימן ט' שבספר מופיעה תשובה ארוכה ומענינת ביותר, לשאלתו של עיור הזקוק באופן מוחלט להנחייתו של כלב, מה מותר לו לעשות בשבת לצורך הכלב באם יחלה? באריכות רבה ובהיקף מרבי דן בכל הסוגיות הנוגעות לדין צעב"ח, ומחדש בתוך הדברים ששני דינים נאמרו לענין היתר שבות לשם הצלת בע"ח מצער, האחד מדין צעב"ח והשני מדין אדם בהול על ממונו, והנפ"מ שביניהם לקולא ולחומ־רא. ולאחר הבירור היסודי הוא מסכם את הדיון ההלכתי ומסיק את המסקנות למעשה.

תשובה ארוכה נוספת היא בנוגע למכשירי אדים חמים וקרים בשבת, שבה מברר המחבר את כל הצדדים והסברות לענין, והוא נושא ונותן באריכות בדבריו של הגאון רבי יצחק יעקב ווייס בשו"ת מנחת יצחק ח"ז סי' כ"א. וכמה שהשיב לו על דבריו הגאון בעל מנחת יצחק בח"ח סי' כ"ח.

שאלות רפואיות אחרות שנד־באות בסימני הספר, הינן בנוגע למכשירי שמיעה בשבת, הן ביחס לדיבור אל מרכיב המכשיר והן ביחס ליציאה במכשיר זה לרה"ר (בסי' ה'), אודות מקרופון ונורות איתות בשבת לטיפול חיוני בתינוק להורים חרשים שאינם שומעים קול בכיותיו (בסי' ו'). בדבר גלאי חום בשבת על כל סוגיו (בסי' ז'), ובדיני רפואה בשבת לחולה שאין־בו־סכנה (בסי' ח'), ועוד.

כל אלו עושים את הספר שלפ־נינו, על כל סימניו ועל כארבע־מאות עמודיו, לספר שהוא מן הראשונים במעלה בשורות ספרי וחיבורי גדולי דורנו. ואין כל ספק, שכשם שספריו הקודמים של הג־און המחבר שליט"א הפכו לנכסי צאן וברזל אצל כל רב ומורה הוראה, כך ספר זה ימצא בקרוב את מקומו הראוי לו באוצר נכסיה של היהדות התורנית על כל שכ־בותיה.

* שו"ת "מעשה חושב". שאלות ותשובות, בירורים ועקרי הלכה, חלק ב', עניני רפואה בשבת, מאת הגאון רבי לוי יצחק הלפרין שליט"א ראש מחלקת ההלכה. בהוצאת מכון מדעי טכנולוגי לעניני הלכה.

הרב אלחנן סורוצקין (הרהורים לפ' שלח)

פרשת המרגלים

שלח לך אנשים — כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו — רש"י ובבמדבר רבה פ' ט"ז — מוסיף. כל מקום שנאמר אנשים. בני אדם צדיקים הם, שכן הוא אומר "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים..." שנבחרו מכל ישראל מפי הקב"ה ומפי משה, שכן כתוב "וייטב בעיני הדבר וכו'..." ואף משה לא רצה לשלחם מדעת עצמו, עד שנמלך בהקב"ה, על כל אחד ואחד, פלוני משבט פלוני. אמר לו ראויים הם. שנאמר וישלח אותם משה ממדבר פארן ע"פ ה'. ואחר כך נהפכו, ועשו כל הצרה. וגרמו לאותו דור שילקה, באותה המכה, שנאמר כי דור תהפוכות המה, שנתבררו צדיקים ונתהפכו, עכ"ל. ואין זה המקרה היחידי שאנשים צדיקים נשיאי ישראל (כל נשיא בהם) נתהפכו, כי כבר היה זה לעולמים, חז"ל דרשו על הפסוק "והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה "מה האספסוף? רבי שמעון ב"ר אבא ורבי שמעון בן מנסיא (בתנחומא, ר' שמואל ורב נחמיה). אחד מהן אומר אלו הגרים שעלו ממצרים עמהן נאספו עמהן, שנאמר וגם ערב רב עלה אתם (וכן הוא ברש"י בהעלותך י"א ד'. אלו ערב רב שנאספו עליהם. בצאתם ממצרים) ואחד מהן אומר והאספסוף אלו סנהדרין, שנאמר ותבער בהם אש ה' ותאכל בקצה המחנה, בקצים (ובתנחומא במוקצים) שבמחנה, ומנלן שאותן זקנים שעלו על הר סיני נשרפו, שנאמר ותבער אש בעדתם (תהילים ק"ו), ואין עדה אלא סנהדרין, ועל הפסוק שבתהלים (ע"ח, ל"א). המספר על התאוה של הבשר "ואף אלקים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע" אומר רש"י "ובחורי ישראל — נבחרים שבהם והאספסוף הם הזקנים, שנאמר בהם אספה לי וכו'".

הרי אנו רואים כי הזקנים הקצינים שעלו עם משה רבנו על הר סיני לקבל את התורה מפי הגבורה — אלקים חיים "נתהפכו" עד אשר התאוו תאוה ולא רק תאות בשר אלא שדרשו (בתנחומא) - - - מכאן אמר ר' שמעון לא בשר היה נתאוו. שכן הוא אומר (תהלים, שם) וימטר עליהם כעפר שאר ואין שאר אלא עריות וכו'. וכן הוא אומר, וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו — על עסקי משפחות על עריות הנאסרות להם. וקשה לנו להבין. איך נעשה הדבר הזה, ה"מהפכה" הזאת, שזקנים שעלו עם מרע"ה על הר סיני — סנהדרין, נהפכו בין לילה ל"אספסוף". הבוכה על עסקי משפחות, איך נהפכו "אנשים" צדיקים — נשיאי ישראל, שנבחרו על ידי ישראל ומרע"ה והקב"ה, למרגלים מוציאי דבת הארץ, לכופרים ביכולת ה' להביא את ישראל, אל הארץ אשר נשבע ה' להם, האומרים "כי חזק הוא ממנו" — כביכול כלפי מעלה אמרו (רש"י), איך נעשתה ההתדרדרות הזאת?

ויש לנו להבין את הדבר הזה וללמוד אותו ולהגיע למסקנה כי הסיבה לזה, היא המעבר הפתאומי, מעליה על הר סיני — וקבלת התורה, או מהישיבה במחנה שכינה — מחנה ישראל, בהנהגתו של מרע"ה — אל העולם הגדול של הגוים, או הנסיעה מהר סיני דרך שלושת ימים שחז"ל דקדקו משנוי הלשון, שנאמר כאן מהר ה' (ולא מהר סיני או הר האלקים) שהיתה כאן נסיעה רוחנית גדולה, ודרשו "כתינוק הבורח מבית הספר", נסיעה שנעשתה לירידה רוחנית מבהילה, עד שבכו על העריות שנאסרו עליהם (ועיין ב"אזנים לתורה" בד"ה בוכה למשפחותיו) וכן המרגלים־הצדיקים שנשלחו לתור את הארץ ולמצוא את נקודות התורפה אשר בה אשר על ידן יוקל הכיבוש של הארץ על ידי בני ישראל (שהיה עליהם לכבוש אותה בדרך ה"טבע"), נבהלו עיניהם מ"הערים בצורות וגדולות מאוד", ומה"עם העז" היושב בארץ ומ"ילדי הענק", ולא עוד ש"ונהי בעינינו כחגבים". במקום לראות את ה"חסרונות" של העם העומד להיכבש על ידי ישראל, ואת הדרכים לכיבוש הארץ. המובטחת לנו, מהקב"ה נעשו המה למרגלים של השונא־האויב, המודעים פחד ומבוכה, וקובעים שכביכול מביא אותנו אל הארץ הזאת "לנפול בחרב, נשינו וטפינו יהיו לבז" והמסקנה היא: "הלא טוב לנו שוב מצרימה"!

וכן בכל עת המה עלולים, צדיקים וגדולים, ומכל שכן אנשים פשוטים "להתהפך", בצאתם ממחנה שכינה, מהר סיני, לעולם הרחב כדי לכבוש אותו, ליראה את ה' ולאהבה אותו, להאיר אותו באור התורה — להתפעל מהערים הבצורות והגדולות והעם העז, ולהעשות לחגבים בעיניהם, להניח את נשקם ואת תעודתם ולהיהפך לסוכני־מרגלים של האויב, ולכה"פ להסתגל אליו, ולהתפשר אתו, מתוך אבדן האמונה בכח התורה, ולא לראות "כי סר צלם מעליהם, כי ה"מבצרים" וה"ענקים". המה מבצרי נייר ש"סר צלם" מעליהם ואין בהם רוח נשמה, כי לחמנו הם, ואין לירא מעם הארץ, אם רק ה' אתנו ויעלה מעלה וידשנו אותה. כי יכול נוכל לה".

א. א. גרשוני

מרביצי תורה מעולם החסידות

עם הופעת שני הכרכים החדשים בסדרה של הרב אהרן סורסקי

נהוג אצל כותבי מאמרי הערכה על ספרים חדשים להציג בפני קוראי העתון את המחבר לשבחו ולפארו. בסקירה זה שלפנינו הרי זה מיותר לגמרי, שכן ר' אהרן סורסקי הוא סופר קבוע ב"המו־דיע" וקוראי "המודיע" מכירים היטב את כשרון הכתיבה שלו. גם בחוגים שאינם נמנים על קוראי 'המודיע' מפורסם שמו ופעילותו הספרותית ע"י עשרות ספריו. בשטחים רבים ושונים ואין צורך לספר עליו. עם זאת קשה לי להמ־נע מלהביע את התפעלותי הרבה מבקיאותו המפלאה בכל מיני ספרים: חידושי תורה, שו"ת, ספרי חסידות, בהם הוא משתמש בכתבו על אישיותם של גדולי התורה והחסידות.

מטרתו העיקרית של מאמר זה היא לתת לקוראים מושג מהתוכן ספריו האחרונים האמורים. בהם הוא מספר על גאוני ארץ שהשפיעו יחד עם זה כאדמו"רים לעדות חסידיות שונות. מתאר הוא את אישיותם. מביא עובדות מהצטיי־נותם בעבודת ה' הקדושה, אולם לא הסתפקו בשלמותם העצמית ודאגו גם להמוני בית ישראל להדריכם בעבודת ה'. הוא מביא הרבה מדבריהם. אגרות קצרות לכאורה, אבל גלומים בהן הוראות יסוד לדרכי עבודת השם בעומק אמתה, אמונת חכמים, זהירות במצוות וכו'. כל זה הוא מבהיר בעובדות מחייהם הפרטיים. לדוגמא: צדיק אחד מפורסם ששיכל את כל בניו בחייו וקיבל את יסוריו באהבה. הוא כותב על הצטיינותו במצוות הצדקה ומספר על צדיק אחד: "כל מה שנתנו לו הבל פיזר נתן לאביונים. אבל רק "אביונים גלגלים". מעשה שהלה בא וזקוק לשלם בעד הוצאות רפ־אית והוא סירב לתת בשבילו סכום כלשהו באמרו: "לבני ידי־דים רבים והם יעזרו לו. ולעניים הפונים אלי — אין גואל מבלעדי".

בספרים אלה גם הזכר היסטורי חשוב בחייהם של יהודי רוסיה ופולין בתקופת כמאה וחמישים שנה האחרונה. כך לדוגמה הוא מספר על האדמו"ר החב"די הגאון בעל "הצמח צדק". בימיו גזרה מלכות הרשעה ברוסיה הצארית את הגזירה המכונה בשם ה"קנטוניסטים" והיא: ילדי יהודים נחטפו מבתי הוריהם ע"י שליחי הצאר ניקולי הראשון ימ"ש ונ־שלחו לכפרים רחוקים שם חונכו בבתים גויים ובגדלם נשלחו לע־בודת הצבא. בין החוטפים נמצאו גם יהודים שעשו את המלאכה בעד בצע כסף. ה"צמח צדק" השתדל במסירות נפש להעביר את רוע הגזירה. כמו כן שלח בחשאי מכתבים אל הקהלות הק־רובות וההתחזקות שיבטלו את החוטפים בעדתם ויחרימו אותם. הוא דאג גם למצבם של דלים ואביונים. בשנת הקצ"ט רכש אחוזה גדולה בסביבת עיר מינסק, כדי להושיב שם יהודים שיתפרנסו מחקלאות, נתן גם סכומי כסף גדולים למתיישבים לקניית מכ־שירי עבודה.

בתקופת הצמח צדק הוחלה להתפ־שט תנועת ההשכלה, אלה בקשו בעזרת אנשי המלוכה לשנות את סדרי החינוך המקובל. הממשלה הרוסית כינסה נציגים מכל שכבות היהודים כדי לדון בעניני היהודים, בכלל ובפרט בשאלת החינוך. הצמח צדק היה זה שעמד בתוקף נגד כל שינוי בחינוך והוא שהכריע בזה.

כן מספר הוא על הגאון האד־מו"ר מהורנוסטייפול, מחבר ספר "עמק שאלה" ועוד, שנלחם בעוז נגד המשכילים שבקשו להכניס שנויים בחינוך, וכותב אל פרנסי הקהילה מכתב נלהב בענין זה בסיימו: "לכן התעוררו והתחזקו... לעשות משמרת המה נערי בני ישראל... להדריכם בדרך אשר דרכו אבותינו בפירוש רש"י ולי־מוד הגמרא ושיהיו המלמדים יראי ה'.

מספר הוא על כמה אדמו"רים גאונים שהקימו ישיבות לצעירים ועודדו את חסידיהם ללמוד תורה, אין כמובן מקום להעתיק את המ־סופר בספרים אלה על כך. מה עוד שרוב החומר פורסם במשך הזמן מעל גבי גליונות "המודיע".

בספרים הרבה מסמכים נדירים וצילומים מאגרות כתב יד קדשם וגם תמונות רבות מרהיבות עין. בסיכום: אלה הם ספרים מהנים את קוראיהם ומרחיבים את ידי־עותיהם.

אברהם פוקס

דרשות המהר"ם בריסק

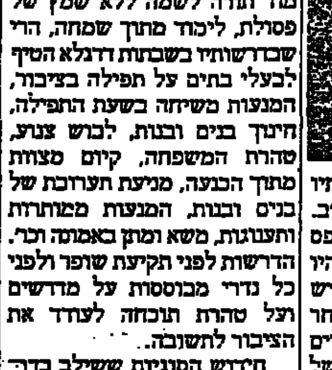

זכות גדולה נפלה בחלקו של הרב ר' אליה יצחק בריסק, נינו של המהר"ם בריסק מטאשנד בהוציאו לאור את ספרו של אבי זקנו "דרשות המהר"ם בריסק", ברוקלין תשמ"ז (שכ"ז עמודים).

המהר"ם (רבי מרדכי) בריסק קנה לו שם בעולם היהודי. בייסוד וניהולה של ישיבתו המפור־סמת בין שתי מלחמות העולם בע־יירה הקטנה טאשנאד שבטרנסילבניה (רומניה). השם "בריסק" גרם לפעמים ונדמה שמדובר על רב ליטאי. למעשה היה המהר"ם בריסק רב הונגרי טיפוסי שנולד בעיירה טיסה־דדה שבהונגריה ולמד בישיבתו של רבי מרדכי לייב וינקלר בעל שו"ת "לבושי מרדכי" מהגילה מאד. נהגו לספר שאת השם "בריסק" סיגלו לעצמם בני המשפחה כי אבות אבותיהם היו מגזע חכמי בריסק דליטא.

בתום לימודיו בהגילה־מאד הוסמך המהר"ם בריסק על ידי רבו ועל ידי רבנים אחרים מהונג־ריה. הוא נשא לאשה את בתו של רבי שמואל זלמן וייגנבערג אב"ד מארגרטן ונכדתו של בעל שו"ת המהריא"ץ. שנים אחדות היה דומ"ץ במארגרטן ובשנת תרע"ס התקבל לאב"ד טאשנד בהיותו בן שלשים ושלש שנים.

לאחר שערך בדק בית בקהילתו החדשה בטאשנד הקים את ישיבתו שנעשתה תוך שנים אחדות בין הגדולות והמפורסמות ביותר ברומניה, הונגריה וצ'כוס־לובקיה. בשנת השיא (תרצ"ה) למדו בה כ־500 בחורים. במדינות שהוזכרו לעיל היו ישיבות ידועות ומבוססות היטב עם הסטוריה של 150-100 שנה. תולדותיה של ישיבת מהר"ם בריסק בטאשנד היתה קצרת ימים. הישיבה הופיעה בין שתי מלחמות העולם ככוכב שביט והאירה את שמי התורה לזמן קצר. היא נסגרה ונעלמה בראשית ימי השואה. המהר"ם בריסק עצמו הובל בקיץ תש"ד עם בני קהילתו לאושוויץ ונספה שם. הי"ד. רבות נכתב כבר על ישיבת המהר"ם בריסק בטאשנד, על ההתמדה בלימודים בישיבה ועל שיטת הלימוד. כאן נסקור רק את יצירותיו הרוחניות ונעמוד ביחוד על דרשותיו שפורסמו לאחרונה.

המהר"ם בריסק בהיותו עדיין דומ"ץ במארגרטן פרסם את כתב היד של אבי חותנו "שאלות ות־שובות המהריא"ץ" והוסיף לספר הערות משלו בשם "בציון יהושע".

תוך זמן קצר נודע שמו של המהר"ם בריסק כאחד מגדולי הפוסקים. בהקדמה לספרו "שו"ת מהר"ם בריסק" הוא מכיר תודה לתלמידיו שבזכותם הגיע לשיא התפתחותו התורנית ובגללם נודע שמו בעולם הרבני. רבנים, מנהיגי קהילות ובעלי בתים תלמידי חכ־מים החלו להריץ אליו שאלות בעניינים שונים. מחלוקות שפרצו בתוך קהילות אחדות ובין קהילה אחת לחברתה הופנו אליו לפסק שיהיה בורר או פוסק. תשובו־תיו נתפרסמו לראשונה בספרו "שו"ת מהר"ם בריסק" בשנת תרצ"ס. חלק שני של תשובותיו נדפס בזמן המלחמה בשנת תש"ב. החלק השלישי של ספרו נדפס בחלקו בשנת תש"ד והגליונות היו מונחים בבית הדפוס של ר' לייביש לוינגר בטאשנד עד שנתגלו לאחר המלחמה על ידי הרב שלמה חיים ברנשטיין תלמידו הבכור של המהר"ם בריסק. שלשת החלקים של הספר נדפסו מחדש בכרך אחד בברוקלין תשכ"ג.

כתב היד של דרשותיו וחידושי הסוגיות של המהר"ם בריסק התגלו לאחר המלחמה בטאשנד על ידי בנו בכורו של המהר"ם בריסק, רבי אהרן צבי זצ"ל. במחשבתו של ר' אהרן צבי היה לפרסמם, אך לא נסתייע מילתא ובאחד מביקוריו בארה"ב נפטר באופן פתאומי. משאת נפשו יצאה לפועל על ידי נכדו של ר' אהרן צבי, הרב הצעיר ר' אליה יצחק. כתב היד נתגלה בשעתו במצב פגום ביותר. דרשות אחדות היו חסרות לחלוטין. ובדרשות אחדות היו חסרות שורות אחדות או מי־לים שלמות. יתר על כן המהר"ם בריסק לא ציין על פי רוב את המקורות לציטוטים שלו.

המהדיר של הספר, הרב אליה יצחק. טרח רבות להשלים את המלים והשורות החסרות לפי הקשר הענייני או שציין "חסר וחבל על דאבדין". המהדיר מגיש לקורא את ציון המקורות לציטו־טים בתוך הדרשות. בסוף הספר ערך מפתח לציון הפסוקים המ־צוטטים מן התנ"ך. מהאמרי חז"ל מתוך ש"ס, מירושלמי ומהמדר־שים. כמו כן ערך מפתח לנושאים השונים המופיעים בדרשות.

הספר בכללו מכיל 84 דרשות. ביניהן: נאומי "פתיחה" בראשית "זמן" הלימודים בישיבה. דרשות לשבתות הריגלא (שבת הגדול, שבת שובה), דרשות לראש השנה לפני תקיעת שופר בבית הכנסת הגדול. בליל יום כפורים לקראת "כל נדרי", דרשה לרגל הדלקת נרות חנוכה (לפני בחורי ישיבה), תיקון ליל שבועות, סעודה שלי־שית ועוד.

המבנה של דרשות המהר"ם בריסק דומה למבנה שהיה מקובל בקרב רבני הונגריה על פי המת־כונת של דרשות החת"ם סופר. כל דרשה מתחילה עם פסוק מפרשת השבוע ומהמדרשי האגדה על הפ־סוק. בשלב הבא עובר המהר"ם בריסק לדברי דרוש. ה"נו שילוב של חידושי סוגיא עם מדרש האגדה שהוזכר, וכדי שלא להזניח את החידוש ההלכתי בסוגיא הוא מקצה זמן ניכר לבירור הסוגיא על טהרת החידוש ללא אגדה. בשלב האחרון הוא חוזר שוב לד־רוש. מבנה זה משותף פחות או יותר לכל הדרשות. אולם בעוד שבנאומי "הפתיחה" ההטפה היא מסוג שנועד לבחורים, היינו התמדה בלימודים, יצר הרע, לי־מוד תורה לשמה ללא שמץ של פסולת, לימוד מתוך שמחה, הרי שבדרשותיו בשבתות דריגלא הטיף לבעלי בתים על תפילה בציבור, המנעות משיחה בשעת התפילה, חינוך בנים ובנות, לבוש צנוע, טהרת המשפחה, קיום מצוות מתוך הכנעה, מניעת תערובת של בנים ובנות, המנעות ממותרות ותענוגות, משא ומתן באמונה וכו'. הדרשות לפני תקיעת שופר ולפני כל נדרי מבוססות על מדרשים ועל טהרת תוכחה לעורר את הציבור לתשובה.

חידוש הסוגיות ששילב בדר־שותיו היו על פי רוב מבוססים על סוגיות שלמד עם בחורי ישיבה, כגון: שמא יעבירנו, ריתחא מילתא, הואיל, מצוות מבטלות זא"ז, כבתה ועוד. חידושים אלה יופיעו בספר נפרד בשם "חידושי סוגי־ות".

המהר"ם בריסק הצליח בכש־רון רב למלא שני תפקידים יחד. מצד אחד היה מגדולי המורים הפדגוגים שהרביץ תורה לתלמי־דיו ומצד שני היה מגדולי הפוס־קים שהכריע בפסקיו הלכה למעשה. נינו, המהדיר של "דרשות המהר"ם בריסק", כותב כדלהלן:

"כק"ז רבנו זצ"ל הי"ד היה בין היחידים ששילב וכיוון בשני תפקידים נישאים אלו... מצד אחד גדול המרביצי תורה והעמיד תל־מידים לאלפים ובתפקיד זה עסק בבירורי סוגיות וצלילה בים התלמוד, ומצד שני היה מגדולי פוסקי הדור ומקרוב ומרחוק פנו אליו בשאלות מעשיות ובתפקיד זה עסק בבירור הלכה ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. ולא רק ששני התפקידים לא הפריעו אחד לשני אלא אדרבה בירור יסודי ומקיף שנלמד בישיבה בסוגיא מסויימת שולב על ידו בהזדמנות מתאימה בין אבני הי־סוד בבירור הלכה למעשה ועריכת תשובה. ולאידך גיסא מסקנות הלכתיות שיצאו לו אחר בירור שאלה היה מרצה בפני התלמידים בשעה שהיו לומדים סוגיא זו".

בהוראת השיעור השוטף בי־שיבה היה המהר"ם בריסק פשטן גדול ונמנע להיכנס לדברי פלפול. החידושים ודברי הפלפול שהשמ־מיע בעת לימוד הסוגיא או בדר־שותיו נועדו לסייע להבנת הפשט "נאמרו אליבא דהלכתא ואליבא דאמת".

הוא הירבה להתכונן לשיעוריו השבועיים גם אם חומר הלימודים היה ידוע לו משנים קודמות. בכל זאת קרה שבאמצע השיעור נעצר בהרצאת הדברים והיה מתיגע בנוכחות התלמידים על הבנת הפשט. להתיגעותו על קטע גמרא בנוכחות התלמידים היתה השפעה חינוכית כי הבחורים למדו גם את הדרך כיצד להתעמק וללמוד קטע גמרא לבד. גם בשיעוריו בסוגיא

(המשך בעמוד י"ב)

ישיבת טאשנאד בשנת תרצ"ה

ה. אבן־שהם

הגיגים בפרשת השבוע־שלח־לך

הענוה, פסולה כנגד עצת רשעים

ויקרא משה להושע בן־נון יהושע

ובתרגום המיוחס ליונתן בן עוזיאל:

וכדי חמא משה ענוותנותיה, קרא משה להושע בר נון יהושע — וכאשר ראה משה את ענותנו־תו, קרא משה להושע בן נון יהושע.

המפרשים ז"ל הרבו לתת טעמים לדברי תרגום אלו, מה באים דברים אלו לישב ולהט־עים, ומה ענין ענותנותו של יהושע שיצטרך משה לשנות את שמו ולהתפלל עליו בכך, כאשר רש"י ז"ל מביא מן הגמרא (סוטה לד:): "יה יושיעך מעצת המרגלים", ומה ענותנותו גורמת לחשש זה?

ובדרך פשט, נראה שהתרגום בא כאן לישב למה חשש משה רק ליהושע ולא לכלב בן יפונה, ולא התפלל גם על כלב. ולמה בעצם לא התפלל על המרגלים כלם שישובו מדרך זו.

חכמינו ז"ל אמרו (סוכה נב:):

יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום.... ואי־למלא הקב"ה שעוזר לו, אינו יכול לו. כנגד כחו של היצר־הרע המתחדש ומתגבר על האדם בכל עת בהתקפה מחודשת, שולח הקב"ה תמיד אמצעי עזר שיתגונן וינצל האדם באמצעותו מידיו של היצר הזה. והבחירה נתונה בידי האדם להכיר ברעת הצעתו של היצר ולבקש את אמצעי ההגנה אשר לפניו ולהשתמש בו להגנתו והצלתו. וכך עומד כל אדם תמיד במצב של בעל בחירה שקולה בין טוב לרע, כגזירת הב־חירה שניתנה לאדם בעולם הזה, להיות תמיד בלשון המאזנים, להכריע לטובה.

האמצעי שניתן למרגלים כשליחותם זו להנצל מן היצר־הרע, היה יהושע בן־נון תלמידו של משה ומיועד למלא את מקומו ורבה של עדת שלוחים זו הנבחר להיות להם למוכיח וגודר פרץ, הוא היה אמור להיות המשקל הנגדי ליצר־הרע הזה לכל העדה ולכלב בתוכה, ואם היה יהושע נוטל את מקל ההנהגה של עדה זו בידו, היה מכריעה לכף טובה. וכאשר ראה משה את ענותנותו של יהושע, שלא יעמוד כנגדם ללמדם ולהוכיחם ברוב עוז כראוי לנגד עדה של חכמים צדיקים כאלה, חשש משה שלא יהא להם לבני עדת מרגלים זו האמצעי להנצל מרעה זו העומדת לפניהם, לכן התפלל עליו שינצל הוא מעדת המרגלים ויציל את כל עדתו עמו.

ואילו כלב, התפלל על עצמו על קברי האבות בחברון, כאמור בגמרא (שם), וכך כאמת מצאנו בפרשה, שלבסוף עמד כלב כנגד כולם והוכיחם.

* * *

שינוי השם, מתקוה לבטחון

ואם שמפני ענותנותו של יהושע, כאמור, הוצרך משה להתפלל עליו שיִוָשַע מעצת המ־רגלים, למה הצורך לשינוי שמו, ולמה בשינוי הזה?

מספרים על כמה מגדולי צדיקי ישראל, כשהיו פונים אליהם בעת צרה להתפלל ולהאציל ברכה על מי שנתון בצרה, היה השומע מבין מדברי תשובת הצדיק אם תפילתו נתקבלה, כשהפטיר: "הקב"ה יכול להושיע", שמעו מכך שעדיין יש צורך בזעקה לעורר רחמים, שהשע־רים נעולים, וכשאמר: "שהקב"ה, יושיע", נשמע מכך שהשערים פתוחים לתפילה; ואם אמר: "הקב"ה יושיע", היתה משמעות של הבטחה שאמנם יושיע ה'.

יהושע בן נון, ברוב ענותנותו התפלל בתקוה לה' על הצלחתו באותה שליחות מסוכנת בלשון "הושע", שהוא לשון בקשה בלבד, ואילו משה שינה שמו מן "הושע" אל "יהושע", במשמעות של הבטחה מתוך בטחון בה': "יה יושיעך מעצת המרגלים", שמובטח אתה. בכך הכח שמורה לך, להיושע ולהושיע את כולם מעצה זו.

* * *

יהושע היה אמור ליטול שכר כנגד כולם

הרב "אור החיים" הק' נותן טעם למה הוצרך משה לשנות שמו של יהושע בתוספת לתפילתו, ולמה בשינוי הזה, בדרך רמז: שהוסיף לו אות י' לשמו לרמז שיכול הוא לעמוד כנגד עשרת המרגלים (הרשעים, מלבד כלב); ועוד: שיטול הוא שכר כנגד כולם, וכמו שאמרו חז"ל (חגיגה טו.): זכה צדיק, נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן".

ולדברינו, שיהושע היה אמור להיות המנהיג והמוכיח ומשיב מענה לכל עדת מרגלים זו, לולא ענותנותו, הרי גם במקרה הטוב, שחלק כל בני עדה זו היתה בגן־עדן, היה הוא נוטל שכר כנגד כולם, וכמו שאמרו חז"ל על משה רבנו (אבות ה, יח): משה, זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו.

וזהו שהתפלל משה כנגד ענותנותו של יהו־שע, שיבטח בכח השפעתו, ושהוא שקול כנגד כל העשרה, להיות מזכה ומציל לכל העשרה, ונוטל שכר כנגד כל העשרה, שזכות כל העשרה תלוי בו, וזהו אות י' שהוסיף משה לשמו, שמניינה עשרה.

וזהו שמשה אומר ליהושע בשעה שהוא מוסר לו את מנהיגות הדור (דברים לא, ז): "חזק ואמץ", ושוב (שם שם, כג): "חזק ואמץ", ושוב (יהושע א, ז): "רק חזק ואמץ מאד", שכנגד יצר הרע של רבים אין ענוה אלא אומץ.

* * *

פרשת נסכים, בשורה לכניסת הארץ

לפרשת המרגלים סמך הכתוב את פרשת הנסכים, ופתח בה: כי תבואו אל ארץ מושבו־תיכם אשר אני נותן לכם.

רש"י ז"ל דרך סמיכות זו ולשון זו: בישר להם שיכנסו לארץ, לכן סמך הכתוב פרשה זו לכאן ופתח בה כן, לתת להם בשורה לביאת הארץ אחרי שהמרגלים פקפקו בדבר, ואחרי שאותו הדור נשלל מטובה זו. וביותר נדרשה הבטחה זו בלשון הכתוב במדרש (במ"ר יז, ה): "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם", אמר רבי זכאי דשאב: אמרו ישראל לפני הקב"ה: בכל מקום אתה קורא אותה "ארץ־כנען" וכאן "ארץ־מושבותיכם"? אמר להם הקב"ה: חייכם, נתתי אותה לאברהם ליצחק וליעקב, וכולם מן המקרא, והבן יורש את אביו, לכך כתוב "ארץ מושבותיכם".

לא מצאנו בכל התורה כולה, ובכל כתבי הקודש כולם כינוי על הארץ, "ארץ־מושבותיהם", אלא בכתוב היחיד הזה בלבד; לפי שהמרגלים ערערו על ארץ־ישראל בשני דברים: על היכולת לכבוש את הארץ מידי שבעת העמים הכבירים והחזקים והמבוצרים, ועל האפשרות להתישב בארץ, שהיא לדבריהם "ארץ אוכלת יושביה".

בא הכתוב והבטיחם שלא בלבד שיעלו ויכנסו לארץ, וה' יגרש מפניהם את שבעת העמים, אלא שיצליחו "להתישב" בארץ, ישיבה קבועה ומוצלחת, לאורך ימים, ותהא הארץ ארץ תואמת ויפה "למושב שלהם" עוד יותר ממה שהיתה ראויה להיות מושבם של העמים שקדמו להם, ושאין לכם מקום בעולם שיהא ראוי לכם למושב, אלא ארץ־ישראל בלבד, היא "ארץ מושבותיכם".

* * *

מנחת סולת בשמן זית ויין נסך, מברכת הארץ

ולתת טעם לדבר, למה בחר הכתוב בפרשת מנחות הנסכים לפתוח בה בלשון "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם אשר אני נותן לכם", ולסמכה לפרשת המרגלים, לבַשֵר בכך לאותו הדור את בשורת ביאתם הארץ וישובם בה, כאמור, ולא בחר בפרשה אחרת?

אין לך, מכל תרי"ג מצוות התורה מצוה אחת שתהא מורכבת כולה משלשת מיני הצמחים שנתברכה בהם ארץ־ישראל: דגן תירוש ויצהר, סולת שמן־זית ויין, אלא מצוה זו של "מנחת־נסכים" הבאה עם הקרבן למזבח. ואף שנינו (מנחות פג:) "כל קרבנות הציבור והיחיד באים מן הארץ ומחוצה לארץ..., וכולן אינם באים אלא מן המובחר", בא הכתוב כאן ובישר לישראל שכדי להביא מנחות ונסכים של סולת שמן ויין מן המובחר שבכל הארצות, לא ימצאו להביא, לא תביאו המובחרים שבהם אלא מארץ "כי תבואו אל ארץ מושבותיכם", משתבואו אליה תוכחו שהיא הארץ היפה לכם למושב לכם, שהרי ממנה ורק ממושבותיה המבורכים בלבד תביאו את המובחרים שבסלתות וביינות ובשמנים, ואף שמכל הארצות התרתי לכם להביא, לא תביאו המובחרים שבהם אלא מארץ ישראל זו, וכמו ששנו לנו חכמים שכן היה (מנחות פרק ט). ואין בשורה ביאת וישוב הארץ אחרי פרשת המרגלים יותר מפרשה זו.

אנציקלופדיה תלמודית
אוצר התורה וההלכה הגדול והמקיף
ביותר מבצע ההפצה ב־15 תשלומים
נמשך בשבוע הספר
המחיר 570 ש"ח. תשלום א' 63 ש"ח,
תשלום ב' 52 ש"ח
ועוד 13 תשלומים חודשיים בסך 35 ש"ח כל אחד
עם התשלום הראשון תקבל מייד כל 19 הכרכים
כרכים א'־י"ח (עד ערך "סבת) וכרך המפתח
ראה זה חדש!
אוצר החשמל
תדפיס מורחב של הערך "חשמל" והנספח על כל
עניני החשמל כהלכתה, מחזיק 180 טורים כולל
טלפון, טרמוסטט, מקרר, מעלית וכו'
המחיר 12 ש"ח
אנציקלופדיה תלמודית, בית־גן ת"ד 16066, ירושלים
מכירה ראשית לא"י: בימ"ס גיסלר, רח' בילו 4,
תל אביב

לחול טוס
עם ביג בן טורס
רח' עקיבא 115 ב"ב 706670

התעמלות לנשים ולבנות
(בקבוצות נפרדות)
ע"י מורה מוסמכת מעולה
גם בשיטת פלדנקרייז
לפרטים טלפון: 799664

706670 ?!
לי זה מזכיר חוץ לארץ
ביג בן טורס
ר' עקיבא 115 ב"ב

מציע'ס
מלאי חדש של בגדי תינוקות
החל מ־12 שקל
חולצות דיולן לבנות לילדות
(מידות קטנות) חולצות לגברים
טל. 02-825318

נברשות בסגנון כפרי
אצל הורביץ
ר' עקיבא 122 בני־ברק
ר' עקיבא 135 בני־ברק

בסיעתא דשמיא
כבר הופיעו ונמצאים לרכישה
החלקים ג'־ד'
מן הספר המבוקש
מרביצי תורה מעולם החסידות
מאת: אהרן סורסקי
עשרות פרקים מרתקים בלווי תצלומים ופקסימילות
כמ"כ ניתן עוד לרכוש את שני החלקים הראשונים
וכל הקודם זוכה
לרגל ההופעה תימכר הסידרה כולה בתשלומים נוחים
להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות
הפצה ראשית: מכון "אור הספר" ירושלים ת.ד. 6813

בצלאל לנדוי

יבנה וחכמיה לביצורו הרוחני של העם

סימני החורבן נראים באופק ★ סנהדרין גולה מלשכת הגזית לחנויות ★ צמצום סמכויות הסנהדרין ★ הסבר משנה על יסוד בירור גיאוגרפי והסטורי ★ חילוקי דעות בין תושבי ירושלים ★ רבי יוחנן בן זכאי יוצא למפקד הרומאי ומבקש "יבנה וחכמיה"

בברכתו של יעקב לבניו (בראשית מ"ט י"ג) "זבולון לחוף ימים" בסחורתו וישכר בתורתו, הקדים את זבולון לישכר, אם כי שניהם שותפים בעולם הזה ובעולם הבא, וההסבר מובא בילקוט שמעוני, (בראשית, רמ"ז קס"א): "מה ראה יעקב אבינו שבירך זבולון אחר יהודה, והלא יששכר גדול ממנו, אלא צפה אבינו יעקב וראה שעתידה ירושלים להיחרב, ועתידה סנהדרין שתיעקר ממקומה, משכנו של יהודה, ולקבוע בחלקו של זבולון, לפי שבתחילה גלתה סנהדרין, ישבה לה ביבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שערים, ומבית שערים לצפורי וצפורי היא חלקו של זבולון" וכו'.

אף רבי יוחנן בן זכאי, שראה שנים רבות לפני החורבן את העתיד, החליט להתמודד עם הלוחמים ולהבטיח את הצעדים הדרושים לחיזוקו הרוחני של העם, והיא בקשת "יבנה וחכמיה", ורפואתו והצלתו של רבי צדוק בבחינת "לקיים בנו חכמי ישראל", ושמירת שושלת רבן גמליאל כסמל להבעת תקוה, אמונה ובטחון לישועת ישראל בבוא השעה, כאשר יעלה רצון מאת הבורא יתברך שמו.

ארבעים שנה לפני החורבן הבחין רבי יוחנן בן זכאי בסימני החורבן הממשמש ובא. (יומא ל"ט ע"ב). בשנים שלפני כן הבחינו כל באי עולם שהשכינה שורה בישראל בארבעים שנות כהונתו של שמעון הצדיק, היה גורל עולה בימין -- היה לשון של זהורית -- היה נר מערבי דולק -- והיה אש של מערכה מתגבר, ולא היו צריכים כהנים להביא עצים למערכה, חוץ משני גזירי עצים, כדי לקיים מצוות עצים — ונשתלחה ברכה בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים".

כארבעים שנה לפני החורבן נראו סימני הירידה "ולא היה גורל עולה בימין ולא היה לשון של זהורית מלבין, ולא היה נר מערבי דולק". רבי יוחנן בן זכאי אף הבחין בדלתות ההיכל הנפתחות מאליהם (שם מ ע"א) וכדברי רש"י "ראה בכך סימן לאויבים לבוא להיכנס", שכן פתיחה זו היא סימן לחורבן, ומעתה החל לנקוט את הצעדים הדרושים לביצור רוחני.

רבי צדוק פעל בדרכו הוא, וכדברי חז"ל (גיטין נ"ו ע"ב) התענה ארבעים שנה במאמציו להציל את ירושלים, אולם אנו מתכוונים לעמוד בעיקר על מאמציו של ריב"ז להציל את יבנה כמרכז רוחני ותוצאותיו לדורות.

רושמי הקורות מאוחדים בדעתם שרבי יוחנן, שצפה מראש את חורבן ירושלים ושריפת המקדש (ראה להלן) ביקש להקדים רפואה למכה, להבטיח עליונות רוחנית של העם היהודי, גם לאחר חורבן ביהמ"ק ואבדן שארית העצמאות המדינית. יש המסבירים כי ביבנה היה מרכז תורני גם לפני כן, ובין היתר הם מסתמכים על המשנה (סנהדרין פרק י"א מ"ד) שהיה בעיר עוד לפני חורבן הבית, בית דין של עשרים ושלש שהיו דנים דיני נפשות, מאז גלו סנהדרין ממקומם הקבוע בלשכת הגזית אשר בהר הבית.

תקופה של אנדרלמוסיה בירושלים

באותה תקופה רבו הרציחות המדיניות בישראל, מצד הבריונים הקיצוניים שרצו לסלק את בעלי הפלוגתא שלא נהגו לפי הקו המדיני שהם ראו לנכון.

היו כאלה שהיו נכונים להידבר עם הרומאים, ובכמה מקומות מספר פלביוס על "התושבים ההגונים שנכנעו לפניו ומסרו את עצמם". כמובן שהוא קיבל את פניהם ברצון "הרומאים קיבלו אותם במאור פנים, הואיל וידעו שלא תהיה נוחה ישיבתם בין נכרים, וכן חששו לגודלם מפני הקיצונים, לכן ריכזו אותם במקומות מיוחדים שכבר נכבשו על ידו ובכללם גופנה וכן יבנה".

כפי שמתברר מספריהם של רושמי הקורות היו בימים ההם רבים מאצילי הארץ, ברובם ממשפחות הצדוקים, שרכשו להם בכסף מידי השליטים הרומאים משרות חשובות בהנהגת הצבור, ובכללם גם את הכהונה הגדולה והם רדו בעם.

בתקופת מלכות בית הורדוס, בתקופה שקדמה להדרדרות המרחלטת של רומא, היו משרות נכבדות בהנהגת הצבור בידי משפחות אלו, וכיון שלא רצו לוותר עליהם שיתפו פעולה עם הרומאים ולרשותם עמדו בריונים שהטילו את חיתתם על התושבים, מצצו את דמם, גזלו את רכושם והתחלקו בהם עם השליטים הרומאים הממונים.

גלות סנהדרין מלשכת הגזית לחנות או ל"חנויות"

"עשר מסעות נסעה שכינה בבית ראשון וכנגדן עשר גלויות גלתה סנהדרין" (ראש השנה ל"א ע"א) על מסעות השכינה אנו למדים "מקראי" (מתוך הכתובים), וכנגדם גלתה סנהדרין, וזאת אנו למדים מגמרא, ושם מפורטים גם עשר הגלויות שגלתה סנהדרין: מלשכת הגזית לחנויות, מחנויות לירושלים, מירושלים ליבנה, וכו' אנו מתכוונים לדון בעיקר על תקופת המעבר ליבנה, אולם נפתח בפירוט המקומות בהתאם לגמרא הנ"ל.

"ארבעים שנה עד שלא חרב הבית גלתה לה סנהדרין וישבה לה בחנויות שנינו במסכת שבת ט"ו ע"א, ואותה גמרא ישנה גם במס' עבודה זרה ח ע"ב, וכדברי רבי נחמן ברבי יצחק לא דנו דיני נפשות, "מאי טעמא כיון דחזו דנפישי להו רוצחין ולא יכלו למידן, אמרו, מוטב נגלי ממקום למקום כי היכי דלא ליחייבו דכתיב "ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא" מלמד שהמקום גורם". רש"י מפרש "דאין דנין דיני נפשות — אלא בזמן שהיתה סנהדרין גדולה בישיבתה ומקום המיוחד לה והוא לשכת הגזית".

בעקבות הגמרא "דנפישי ורצחנים" מביע המהרש"א בחידושי אגדות תמיהה מדברי הגמרא (ע"ז ח ע"א) בית ראשון בשביל מה חרב מפני שהיו בהם שלש עונות החמורות: עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, בית שני מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חינם. אכמ"ל, ואנו חוזרים לברר את מקומם של החנויות או החנות.

רש"י בעצמו מפרש במס' ר"ה ל"א ע"א שסנהדרין עזבה מלשכת הבית — מקומה הקבוע ל"חנות", מקום בהר הבית ולא בתוך המקדש עצמו, אולם כאמור יש הטוענים שהם נשארו בתחומי הר הבית אלא במקום הנקרא חנויות.

כאמור מפרש רש"י "חנות — מקום היה בירושלים" ובן שמו־יש המציינים את מקומו ב"שער הכותנה" ובערבית "באב אל־כיתנין", בסופו של רחוב חברון, מעלה האלדיה בפי הערבים, אולם ממקורות ראשונים נראה שהחנויות היו בהר הבית עצמו אלא שהסנהדרין גלו לשם מלשכת הגזית מקומם הקבוע, כדברי הרמב"ם בהלכות סנהדרין פי"ד הי"ב "ובתחילה כשנבנה ביהמ"ק היו ב"ד הגדול ישבים בלשכת הגזית שהיתה בעזרת ישראל".

בקרב התושבים היו איפוא שני סוגים: החוגים המתונים שנכנעו לרומאים וקיבלו זכויות מיוחדות, הוענקה להם אזרחות רומאית והופקעה סמכותם של הסנהדרין לדון בהם והם נידונו לפי חוקי רומא נוצר איפוא מצב משפטי בלתי נסבל — מסביר ר"י"א הלוי בעל "דורות הראשונים" — שני רוצחים שנתחייבו מיתה יכולים היו לחייב רק את האחד, אולם ברוצח השני, שעמד תחת חסות החוק הרומאי, לא יכלו לפגוע והיו ביניהם שגם שיחדו את השופטים הרומאים וזכו לחסותם. במצב מבהיל פרוע זה — ממשיך ר"י"א הלוי — ראו חכמי הדור להסיר מעצמם את האחריות להנהגה הכוללת, ועזבו את מקומם בלשכת הגזית, כדי לפרסם את הדבר שאין הם אחראים ואין בידם לשפוט ברצונם, וכך אנו מבינים את הדברים על גלות הסנהדרין מרצונה.

לדבריו של ר"י"א הלוי יש סמוכין בדבריו של אחד מראשוני חכמי ספרד ר' מאיר הלוי אבולעפיה, הרמ"ה, המציין שסנהדרין בעצמן החליטו שלא לדון על דיני נפשות, ומשום כך עשו מעשה ועזבו את לשכת הגזית, כדי להרעיש את הדבר ברבים.

לדברי הירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) "בטלו דיני נפשות מישראל" מפרש בעל "קרבן העדה" שמלכות רומי שללה מהסנהדרין את הסמכות לדון בדיני נפשות, ואמנם גם פלביוס מתאר בין צעדיו של הנציב הרומאי פילטוס את שלילת זכות הסנהדרין לדון דיני נפשות, בהתאם לגמרא שהבאנו לעיל "כיון דנפישי רוצחים" וכו', לא רצו הסנהדרין בעצמם ליטול על עצמם את האחריות, כאמור, אולם גם הרומאים לא רצו להשאיר בידי הסנהדרין את הסמכויות.

משפחות חשובות שלא נהגו כהוגן

בברייתא פסחים נ"ז ע"א מובאים דברי אבא שאול בן בוטנית, המפרש שמות המשפחות החשובות שהתנהגו שלא כהוגן: "אוי לי מבית ביתוס — אוי לי ישמעאל בן פיאבי, — אוי לי לי מלחישתן, אוי לי מבית קתרוס — אוי לי מקולמוסן, אוי לי מבית ישמעאל בן פיאבי, — אוי לי מאגרופן, שהם כהנים גדולים, ובניהן גיזברין, וחתניהן אמרכלין, ועבדיהן חובטין את העם במקלות".

רש"י מפרש לגבי בית ביתוס "שהיה כהן גדול וכן כולם. והיו להם עבדים חמסנים וחובטים את העם", אוי לי מאלתן (רש"י — ממקלותיהם כמו לא באלה ולא ברומח), אוי לי מלחישתן, — "שהיו יועצי רע", בעלי קולמוסין, — שהיו כותבין אגרות לרעה".

אלה היו איפוא בני משפחות כהנים, שעשו להם קונים לנגח את אחיהם בני עמם, ובכח השלטון שקנו מנציבי רומי הרעו לבני עמם ומולדתם. לא ארכו הימים ונתחזקה ידם עוד יותר, כי נתקשרו גם עם בית הורדוס אשר לא איבדו תקוותם להשיב להם את הממשלה.

בסוגריים יצויין כי בחפירות הרובע היהודי בעיר העתיקה נתגלתה במרתפי הבית השרוף אבן משקל, שעליה מצוין "דבר קתרס", ועל יסודו מיחסים את הבית למשכן בית קתרוס מאותן משפחות שצויינו לדראון עולם.

לכבודו של רבי ישמעאל בן פיאבי

על רבי ישמעאל בן פיאבי אנו מוצאים בתוספתא פרה פ"ג מ"ו שהוא שרף שתי פרות אדומות אחת בטבול יום ואחת במעורבי שמש. בהמשך מסופר "חזר ועשה אחרות בטבול יום", והדברים מובנים לפי הגירסה במדרש הגדול (במדבר י"ט ט') שעשה פרה אדומה במעורבי שמש, ולפי עצת חכמים שהעידו לו "חזור ועשה אחרות", קיבל את הצעת חכמי הפרושים בניגוד לעמדתם של הצדוקים, שניסו להשליט את דעותיהם לסילוף דברי התורה בעבודת המקדש.

התמודד עם הצדוקים גם בקשר לחומה שנבנתה בעזרה חוסמה את מראה העבודה במקדש מעיני המלך אגריפס. הלה הקים לו בית מגורים בסמוך, ובניגוד לדעת הצדוקים לא מצא רבי ישמעאל שום פגם ברצונו של אגריפס להשקיף על עבודת הקרבנות. שבחו מובא גם במשנת סוטה מ"ט ע"א "משמת רבי ישמעאל בן פיאבי בטלה זיו הכהונה". ורש"י מפרש "שהיה חכם ועשיר והכהנים רבים אוכלים על שולחנו".

היעב"ץ מסכם איפוא שלא כולם היו רשעים וחנפנים, שהרי אחד מהם מוזכר לשבח, אלא שהיו תקיפים מאד ומושלים בעם ביד חזקה וכופין את הדין ולא נמלכו בבית דין כראוי.

אין כאן מקום לתאר את פרשת המצור אולם ענין מיוחד באותה תוספתא גיטין על נסיון להברחת כסף מידי הרומאים, וכן שנינו (לפי הוצאת צוקרמנדל פ"ד הלכה ו') "אין מבליעין דינרי זהב בשעת מלחמה מפני סכנת נפשות", שכן בשעת המצור היו שבלעו את הדינרים שהיו בידם. הרומאים שהרגישו בכך היו מבקיעים את כריסם כדי לגלות את הדינרים הבלועים.

למותר לציין שהרומאים נהגו כל הימים מראשית המלחמה עד לכיבוש ירושלים וחורבן ביהמ"ק באכזריות שאין דוגמתה. לא רק שהרגו את הלוחמים שנכנעו לפניהם למורת הבטחותיהם, אלא גם את אנשי השלום וכן נהגו עם הבורחים שהיו ממיתים אותם חבורות חבורות או שמכרום לעבדים, אולם גם את אנשי השלום שהיו מוכנים לחיות בשלום עם הרומאים הכו לפי חרב לאחר שבאו לידיהם.

בירור על יסוד ההיסטוריה והגיאוגרפיה

ענין מיוחד בעובדה כי במכתבי חוקרים נאמנים בדורות האחרונים כלולים הסברים, לדברי חז"ל שבהם שילבו את ידיעותיהם הן בדברי הימים (היסטוריה) והן במצבה הגיאוגרפי של העיר.

דוגמא בולטת הוא הסברו של רבי טוביה יהודה טביומי למשנה אחת במס' כתובות שנתלבטו בה אחרונים. במס' כתובות פ"ב, מצאנו את דבריו של ר' זכריה בן הקצב "המעון הזה / לשון שבועה / לא זזה ידה של אשתי מתוך ידי, משעה שנכנסו עכו"ם לירושלים עד שיצאו, אמרו לו "אין אדם מעיד על עצמו". בתוספות והרשים על המשניות נשאלת הקושיה "וכי לא היה בירושלים מחבואה או מערה אחת, והיכן היתה מערת צדקיה, ואי"כ היתה נאמנה ב"מגו" וכשי"כ לשיטת הרמב"ם וכן פוסק השו"ע, ואם היה אפשר שתימלט אשה אחת ולא ידעו בה, כגון שלא היו שומרים מקיפים כל העיר, מותרת כל אחת במיגו שנמלטה, והאיך אפשר שלא יהיה כך בירושלים" ונשאר בקושיא.

הרב טביומי, הבן מה היתה פרשה זאת של כניסת הגויים לירושלים "עד שיצאו" טוען "לא יתכן שזה היה בימי החורבן, שכן לאחר כניסתם של הרומאים לא יצאו ממנה. הוא הקדים איפוא מאורע זה לשנים מספר לפני החורבן, על יסוד דבריו של ר"י"א הלוי בספרו. היה זה כאשר הנציב הרומאי פלורוס גזל 17 ככרי כסף מאוצר בית המקדש, דבר שעורר סערה גדולה בירושלים. היו צעירים שסובבו ברחובות ירושלים ובידיהם קופות בבקשת נדבות לפלורוס העני. הנציב הרומאי שנעלב מיהר להגיע לירושלים ותבע למסור לידו את הצעירים שלעגו לו משלא נענה פקד על חייליו לפרוץ לשוק העליון ולמעלה משלשת אלפים איש נרצחו בהתפרצותו הנקמנית של הצבא הרומי.

הרב טביומי משער איפוא כי בפרשה אירעה בשעה שפלורוס הנציב הרומאי הורה לצבאו להיכנס לירושלים לשדוד ולבוז את "השוק העליון". הללו בצעו את הפקודה באכזריות הרגו, שחטו, טבחו. המעשים שנעשו על ידם היו מזעזעים ביותר, עד כדי כך שגם פלביוס, המנסה בדרך כלל לרכך את מעשיהם של הרומאים, מתאר את הפריצה הזאת לשוק העליון "לא היתה תועבה שלא עשו אז החיילים הרומאים".

את הסברו מבסס הרב טביומי על תיאור גיאגרפי של "השוק העליון" בגבעה הגבוהה בצפון העיר העתיקה של ירושלים, וכיום האזור המושלמי, הנקרא "באב אל חוטה". בינו ובין יתר חלקי העיר הפריד גיא עושי הגבינה הוא ה"טירופיאון", שאנשי הצבא של פלורוס, שתקפו את השוק העליון הציבו מארב בסביבותיו, אף הקיפו את כל האזור ולא נתנו לצאת ולבוא, הנשים לא יכלו להימלט ובגלל הבעיה הזאת נוצר החשש של "שבויה", ועל כן ראה ר' זכריה בן הקצב צורך להעיד "מעולם לא זזה ידה מתוך ידי וכו'".

וכן הוא מתרץ גם את שאלת "תוספות חדשים", מדוע לא נתחבאו במערת צדקיהו, שכן מערת צדקיהו היתה מחוץ לאזור, אמנם בסמיכות, אבל מחוץ לשער שכם ועוד; תוך בחינה גיאוגרפית של האזור ניתן להוכיח שאפשר היה להקיף אותו במספר מועט של חיילים, ולמנוע אפשרות של בריחה, ולכן נוצר חשש של שביה כנ"ל.

רבי יוחנן בן זכאי ותובע הידברות

לעומת הלוחמים, שעמדו במערכה בפני הרומאים והמריצו את יתר התושבים למערכה זו, היו כאלה שנטו להידברות ובהתאם לגמרא גיטין נ"ו ע"א טענו רבנן "ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו", לא שבקינהו אמרו להו "ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו", אמרו להו רבנן "לא מסתייעא מילתא", אולם לאחר שהלוחמים הקיצוניים שרפו את אוצרות החיטה והשעורה והרעב גבר בעיר, החליט רבן יוחנן בן זכאי לנקוט צעדים נמרצים וליצור מגעים עם הרומאים.

"אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" קבע הלל במשנת אבות (פ"ב מ"ה) ואין בידינו כיום להביע את הערכותינו בנידון, ונביא את העובדות לפי המקורות:

לפי הנוסח ב"אבות דרבי נתן" ביקשו הרומאים רק כניעה סמלית, קשת אחת וחץ אחת וכדומה. כשבא אספסיאנוס והקיף את חומת ירושלים ע"מ להחריבה, פנה בקריאה לאנשי ירושלים, "שברו ממני קשת אחת וחץ אחד ואלך מעליכם בשלום". רבן יוחנן בן זכאי הפציר בלוחמים: "שוטים, מפני מה אתם מבקשים להחריב את העיר הזאת, ואתם מבקשים לשרוף את בית המקדש שתיחרב, וכי מהו מבקש מכם, הא אינו מבקש מכם אלא קשת אחת או חץ אחד וילך לו מכם". משלא נענה החליט רבן יוחנן בן זכאי לפעול על דעת עצמו.

רבי יוחנן בן זכאי פנה לראש הבריונים אבא סיקרא, שהיה בן אחותו וטען אתו שיש מקום לנהל מו"מ לשלום עם הרומאים. אבא סיקרא הוא שהציע לו את העצה להכריז על עצמו כחולה ולהמשיך בהעמדת פנים עד שכולם אמרו שהוא מת. תלמידיו יוציאוהו בארון מתים, וכך יוכל לצאת את חומת העיר. כאשר השומרים ניסו לדקור אותו ברמחים כדי להיות בטוחים אם אמנם נפטר ואינו מערים עליהם, יצא דווקא אבא סיקרא להגנתו וטען שהרומאים יגידו, "רבם דקרו", וכך הגיע רבן יוחנן בן זכאי לפגישה עם המפקד הרומאי.

על מקום הפגישה בין ריב"ז והמפקד הרומאי

לפנינו כמה נוסחאות על המו"מ בינו ובין המפקד הרומאי וכן עם מי ניהל רבי יוחנן בן זכאי את המו"מ. מנוסח מדרש איכה נראה שאספסיאנוס נהל את מלחמת ירושלים עד הסוף והוא כבש את ירושלים והחריב את ביהמ"ק, אולם בהתאם לגמרא נקרא אספסיאנוס לרומא ליטול לידו את המלוכה ובנו טיטוס הופקד על ידו לניהול המערכה על ירושלים.

בחילופי גירסאות אלו כבר עסקו בעלי התוספות (גיטין נ"ו ע"ב) ד"ה אי לאו: "אע"ג דאכתי לא מימסרא בידו של אספסיאנוס עד שבא טיטוס, מכל מקום מכיון שכבר צר עליה שלש שנים והרעב גבר בעיר, כאילו נפלה כבר העיר בידו". גם מדבריו של פלאביוס (מעמדו ואמינותו לגבי קביעת העובדות והערכתן נידונו במאמרנו האחרון) משתמע, שירושלים נכבשה ע"י טיטוס ולא ע"י אספסיאנוס.

בשאלה זאת עסקו גם רושמי הקורות החודשיים, רבי יצחק אייזיק הלוי בספרו "דורות הראשונים" ורבי טוביה טביומי בספרו "של אורות", וכך הם מסבירים שטיטוס נקרא בשם אביו אספסיאנוס ובדברי חז"ל אנו מוצאים בכמה מקומות שהמלכים, הן בישראל והן באומות העולם, נקראים על שם מייסד השושלת, או על שם המלך הכי מפורסם בשושלת.

(המשך בעמוד י"ד)

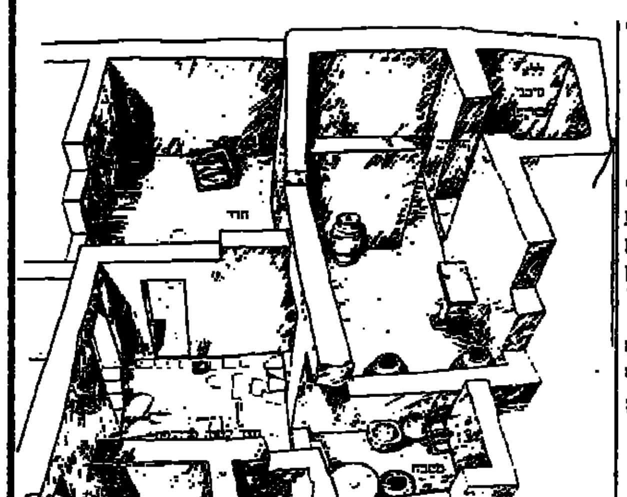

ציור שחזור הבית השרוף, למטה המטבע ל"בר קתרס".

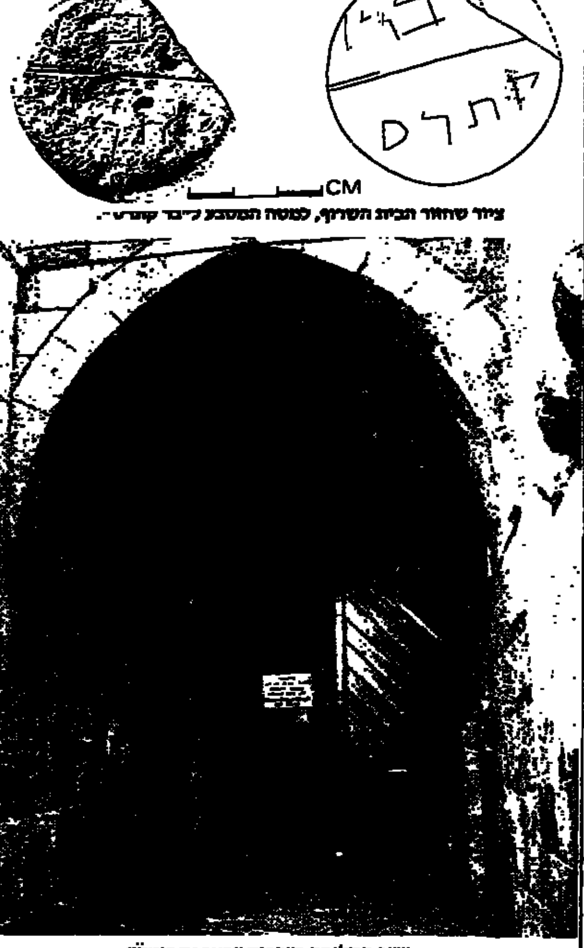

שער השלשלת בערבית "באב אל־חוטה".

עבודות החפירה בבית השרוף ברובע היהודי

שוק הכותנה — הוא רחוב החנויות בפתח הר הבית.

בְּאֶרֶץ הָעִבְרִים

לַעֲלוֹת מִן הַתְּנָ"ךְ
אֶל אֶרֶץ הָעִבְרִים.
★
לְהַלֵּךְ בְּמִשְׁעוֹלֵי
אַבְרָהָם
לִקְרוֹא לְאֵ־ל עֶלְיוֹן.
לְהָנִיחַ כָּל אֶבֶן
מַצֵּבָה
הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ
הַנֶּגְבָּה
אֶל הֹר הָהָר.
★
לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה
יִצְחָק
לְהָרִיחַ נִחוֹחַ
חֲקַל תַּפּוּחִין.
לִמְצוֹא בָּאָרֶץ
הַהִיא
וּבַשָּׁנָה
הַהִיא
מֵאָה שְׁעָרִים
טָבִין וְתַקִּילִין.
★
לַחֲצוֹת אֶת
הַיַּרְדֵּן
בְּמַקֵּל.
לְהָקִים מַחֲנוֹת,
מַחֲנוֹת.
לִכְבּוֹשׁ, לְטַהֵר,
לַעֲלוֹת,
מִן הַיָּם וְעַד
הַיָּם,
בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר
תִּדְרֹךְ.
★
הַיַעֲמוֹד לִי כּוֹחִי
לַעֲלוֹת מִן הַתְּנָ"ךְ
אֶל אֶרֶץ הָעִבְרִים,
לְהִתְעַלּוֹת מִן הָאָרֶץ
אֶל דַּפֵּי הַכְּתוּבִים.
★
הִתְעַטֵּף כָּל אֶבֶן
בִּקְדֻשַּׁת תְּשׁוּקָתִי,
הִיחָבֵר כָּל גַּרְגֵּר
בְּחִבּוּב מִצְוֹתַי.
★
הִנֵּה,
הִנֵּה הַסֶּלַע
הַצְּמִיחַ מִקִּרְבּוֹ זִיו,
לְאַחֲוַת רַגְלַי.
וְהֶעָפָר כֹּה נִכְנַע
וָרַךְ,
מֵנִיחַ לִפְסִיעוֹתַי לְהַטְבִּיעַ
חוֹתָם.
★
וֵאלֹקַי מַבִּיט בִּי מִמַּעַל
וְהָאָרֶץ מִתַּחַת,
וְאֶתְהַלֵּךְ.

מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה

לבני! עלה והצלח לרגל פתיחת העסק
שתדפיס במהירות הכי גבוהה בעיר
י.א.מ.ר. יבוא ושיווק ניר בע"מ סל. 02-855511/2, 03-339115/7

שרותי הדפסה
"קויק־פרינט"
רח' שטראוס 25
חדש בגאולה
אנו הזולים ביותר בעיר
הדפסות אופסט בין רגע
אנו מודים לכל מברכינו!!
מבצע הנחות
נסה ותוכח!
★ חשבוניות ★ כרטיסי ביקור ★ חוברות
★ קבלות ★ פרוספקטים ★ הזמנות
הדפסות מכתבים במקום וכן עיבוד תמלילים וכל סוגי הסדר
צלום מסמכים במכונה חדישה — הגדלה/הקטנה — למנויים ל־100 צילומים — 15. ש"ח
שרות מהיר ואדיב
קויק פרינט מודה אישית לדוד לוי

לאחי היקר בני
עלה והצלח
דפוס השושנים
חב' משניות 10 שוק מאה שערים
טל: 02-829842 02-829198

לבני
ברכות ואיחולים
לרגל פתיחת "קויק פרינט"
"הדייג" האחים רוזנר
שוק מאה שערים ירושלים

לבני
"קויק פרינט"
שפע ברכות ואיחולים לפתיחת העסק
מאחלים
שריון גרף בע"מ
SHIRYON GRAPH LTD.
מיכון וציוד משרדי מחסני נייר
OFFICE MACHINERY PAPER WAREHOUSE
מכונות צילום שרף שרות ומכירה
SHARP ירושלים
רח' שמגר 4 טל. 381650
JERUSALEM 94703
4 SHAMGAR ST. TEL. 381650

ברכות ואיחולים
לבני — "קויק פרינט"
גיל נוי סוכנות שיווק בע"מ

לבני
ברכות ואיחולים
בפתיחת
קויק פרינט
מאחלים
האחים יונסוף בע"מ
רח' יפו 53 234585 ים

לבני ברכות ואיחולים
בפתיחת "קויק פרינט"
נטליס ירושלים
שיווק מוצרים לתינוק לאם ולילד

לבני — "קויק פרינט"
ברכות ואיחולים
לרגל פתיחת העסק
עלו והצליחו
רמזור
ביה"ס לנהיגה "רמזור"
רח' הלל 28 ירושלים
סל. 242160 225502
★ וולוו אוטומטי ★ פרטי ★ וולוו 85 משא ★ מונית ★ אופנוע ★ קטנוע ★ סילון

מצטרפים לברכות
ומאחלים הצלחה וברכה
"מבזק" פרסומאים
רח' יונה 2 פינת מלכי ישראל
גאולה ירושלים 02-288755

לבני
ברכות וזר שושנים
לרגל פתיחת "קויק פרינט"
עלו והצליחו
מוסאיוף תכשיטים (בלטינשטר) בע"מ
יפו 40 ירושלים טל. 233578

נברשות קונים אצל הורביץ

מחלקה מיוחדת לטיסות עסקיות לאירופה ולמזרח הרחוק
בביג בן טורס

هكذا من الأمل

ההסתה הנפשעת

(המשך מעמוד ג')

נגד האמת אין ברצוננו להתמודד. אחדים מהם אכן היו תשארו שונאים־להכעיס. האחרים, אולי הרוב, לא.

את מערכת התקשורת ההסתה כולה — שיחות טלפון, כאילו או אחרות, לא יכולות לשנות. המ־ערכת, היתה ונותרה מסיתה ומכפישה כפי שהיתה. אבל, יתכן מאד, שהיא היתה משתנה לו היתה לנו מערכת הסברה מסודרת, כלים טובים ומשאבים הולמים להכיש את עמדותינו, לתאר את פעולינו ודרישותינו. יתכן שהדיה, העתונות, לפחות לא היו עוסקים ומשרבטים שקרים גסים וסתירות משוועות ומדהימות בתוך כדי דיבור.

לבקר ולסנן מתן תעודות הכשר

"אלו לחצים הופעלו עליך כדי שתאלץ לקבל הכשר של בד"צ חרדי"? — שאל עתונאי את מנהלה של מאפיית "אורנים" שבכפר החורש. מנהל המאפיה, כך מספר אחר־כך העתונאי, העדיף לא לענות לשאלה הזו במישרין אלא להשיב תשובה כללית יותר. הוא נתן שתי דוגמאות, שתיהן חמורות ביותר:

"לא היה לחץ עלינו ישירות. אך בא נאמר שאפשרי הדבר שיופעל לחץ על בעל מסעדה הרוכש אצלנו את הפיתות. רבים הקשורים לחוגים חרדיים יכולים למנוע מבעל מסעדה את הכשרות ובכך לגרום לו נזק. כדי להסיר את האיום הוא בודאי יפסיק לקנות אצלנו פיתות".

זו הדוגמא הראשונה — ושימו לב למה שאמור בה: בעל מסעדה שיש לו תעודת כשרות, אם יקנה מוצרים שאין עליהם כשרות — תוסר ממנו ההשגחה. זה נכון. אך ממתי ניתן לכנות הליך הגיוני זה בשם "לחץ"? הרי זהו תנאי בלתי נפרד מכל תעודת הכשר. על מה ניתנת תעודת כשרות למ־סעדה — כדי להודיע שכל המוגש בה למאכל הינו תחת השגחה קפדנית. אז מה רוצה אותו מנהל, שנותני ההכשר ידמו את הצבור? שלא יסירו מן המסעדה את ההכשר אם היא רוכשת מוצרים ללא תעודת הכשר?...

הדוגמא השניה, חמורה הרבה יותר: "בעלי מפעלים המפעילים חדרי אוכל לעובדיהם, עלולים לקבל רמזים שתוצרתם תוחרם אם לא יפסיקו לקנות את דברי המאפה אצלנו". בניגוד לדוגמא הראשונה שהיא דמגוגיה זולה, הרי זו השניה, הינה הסתה לשמה.

מה אמור בדוגמא השניה?: אם מפעל ליצור צעצועים למשל, יש לו חדר־אוכל לעובדיו ובחדר אוכל זה אוכלים העובדים מזון שאינו תחת השגחת הבד"ץ — יקרא הבד"ץ לצבור החרדי להחרים את... הצעצועים של אותו מפעל...

* * *

מנהל של אחת משלושת המאפיות שבקיבוצים אמר לי בשיחת טלפון בתשובה לשאלתי אם ידוע לו בפועל על איזה איום שהוא מצד גוף כשרות חרדי על בעל מאפיה שיקבל על עצמו הכשר את הדברים דלקמן: "אישית אני לא יודע", השיב לי האיש, שאגב לא מנע עצמו מלהשמיץ את היהדות החרדית בכלי התקשורת. "אולם, בדיוק שהיה במשרד התעשיה והמסחר, הופיע מנהל המאפיה בקבוץ "עינת", מצויד בכרוזה ובמודעות שהוכיחו את מסכת האיומים שהופעלה עליו לקבל הכשר".

שאלתי איפוא, אמר מר אלי בנדר, מנהל מאפיית "עין־בר" שבקיבוץ עינת למהות הכרוזים שהציג ולאופי האיומים שקיבל. תשובתו היתה די־ברורה: "תראה. את הכשרות שלי לא קיבלתי בדרך של איומים. לגמרי לא. מה שהיה, באו אלי והציעו לי לבדוק את תנאי השוק, כדי שאוכח שכדאי לי לקבל הכשר למהדרין. בדקנו את הנושא, שקלנו, והחלטנו מרצוננו החופשי לקבל הכשר למהדרין".

"מה בכל זאת הצגת במשרד התעשיה והמסחר, שעל כך סיפר עמיתך מקיבוץ אחר?" — הוספתי ושאלתי. "אינני יודע על מה הוא מדבר", משיב בנדר. אגב, מנהל המאפיה מן הקיבוץ האחר הוסיף ואמר לי: "יתכן מאד שאם תברר בעינת מה בדיוק היה — הם יכחישו את הדברים. יכול להיות שהם יפחדו מהמשך האיומים בעקבות התשובה שיתנו לך"...

* * *

בנוסח אחר, אך בסגנון דומה, מתבטאים גם דובר התק"מ ומזכיר הקיבוץ הארצי. הם קובעים שבכל הפרשה יש "לחץ חרדי". דובר התק"ם עוד מוסיף: "אילו, למשל היו מחליטים המתי ישראל על שביתת קתים — (בתגובה ללחצי החרדים, ש.א.א.) — היינו מצטרפים אליה. אני מעריך שאם הממשלה אכן תחליט להכנע ללחצם של החוגים החרדיים, ללא ספק התנועה הקיבוצית תצטרך לשבת ולקבוע עמדה משותפת בנושא".

מה היא "הכפיה הדתית" במיתקפתם דנא של התק"ם והקיבוץ הארצי? — הדר־חלק: רצונם של יהודים חרדים לאכול אך ורק מזון כשר בתכלית, מזון שיש עליו השגחה שהם סומכים עליה ונתרצונם להמנע מאכילת כל מזון אחר שאין עליו השגחה והקפדה דומה

הדברים נאמרו: איש לא כפה על בעל־מפעל כל שהוא לקבל על עצמו תעודת כשרות. אם ביקש בעל מפעל תעודת כשרות, היה זה רק לאחר שנוכח וראה כי התעודה הזו כדאית לו מבחינה כלכלית. לאחר שראה, שעמיתו, שיש לו תעודת כשרות, מגדיל את היקף מכירותיו.

מי יכול ומי רשאי להעיז פנים ולקרוא להליך הגיוני כזה בשם: כפיה? — רק מי שמקל דעת ומקל ראש בגישתו להסית נגד צבור גדול של יהודים. מי שההסתה נגד צבור מסויים אינה נחשבת אצלו לעבירה, מתיר לעצמו לדבר מה שהוא רק רוצה גם אם הדברים אינם נכונים.

* * *

התנועה הקיבוצית המאוחדת והקיבוץ הארצי, אינם בודדים בהתבטאויותיהם. בפרשה שלפנינו עשו זאת גם בעלי מאפיות אחרות, גם כאלו העומדים בקשר הדוק יותר עם הצבור החרדי, שלא היסס מלהאשימו ב"סחטנות". (להערכתי, רק עדינות־נפש ורצון שלא להתקוטט סיימה את פרשת ההתבטאות של בעל מאפיית "אנג'ל" בי־רושלים בקול יצות חלושה. אבל, לפחות היתה התנצלות).

במנהג שבעולם: נכנס אדם לחנות, יורק על המוכר, מגדף אותו ומחרף אותו ואחר־כך עוד מעז להציע עיסקה — בעל החנות או שיזרוק אותו מכל המדרגות או שיזמן את המשטרה. עסק לא יהיה עם היורק והמגדף.

גופי הכשרות החרדיים, משום מה, באים אליהם מפעלים מסויימים, יורקים בפרצופם, מגדפים אותם ואת הצבור הסומך עליהם — והם נותנים הכשרים. מדוע? למה? — כלום לא יעדיף הצבור החרדי להסתפק במיגוון מצומצם יותר של מוצרים ובלבד שיניחוהו לנפשו? כלום אינם סבורים שמי שרואה שההכשר נחוץ לו להגדלת רווחיו יתנהג כיאות אם יראה שיש מי שאינו מוותר על כבודו של צבור?

פרשת החיטה — חייבת להיות פילה להסקת מסקנות והפקת לקחים. הדעה אינה סובלת שמי שחפץ בי לצרכיו הכלכליים יתיר לעצמו להתיר את דמי בחוצות עיר, קבל עם ועדה. שום אסון לא יתרחש, אם קודם למתן תעודת הכשר ילבנו עם המבקש לקבל את התעודה אם הוא רואה את ההכשר "כפיה דתית" ואז לפטור אותו מן הכפיה הזו, או שהוא רואה בכך נחיצות כלכלית ומוהיר שהוא עושה זאת מרצונו החופשי.

* * *

הסיור בין המדפים במרבית רשתות השיווק בארץ, בחנויות מכולת או בצרכניות יכול לא פעם לשמש כאנציקלופדיה לגופי כשרות חרדיים. אין כמעט מדף ואין כמעט מוצר שאינו נושא על אריזתו באותה בלתי־מוסתרת את חותמה של אחת ממערכות הכשרות עליהן סומך הצבור החרדי בכל הקשור והנוגע לכשרות השולחן.

אי־אפשר בכלל לערוך השוואה בין המתרחש בתחום זה היום, לבין מה שהיה במציאות לפני מספר שנים. בימים ההם, מוצרים בודדים מעבר למצרכי היסוד ומצרכי הבסיס לתזונה, היו מצויידים בתעודת כשרות. היום, בכל פינה, על כל צעד ושעל, כמעט כל מוצר חדש אינו יוצא לשוק בטרם צוייד מראש בהכשר למהדרין מן המהדרין.

הסיבה לכך פשוטה ביותר: יותר ויותר יצרנים ומפעלים, הגיעו לכלל מסקנה כי "השוק החרדי" הוא פוטנציאל קניות לגמרי לא מבוטל. צבור זה גדל בלי עין הרע, משפחות ברוכות בילדים הם מסממני ההיכר שלו — ואין טוב יותר לכיס ולכדאיות הכלכלית מאשר למצוא עמו את השפה המשותפת ולהפכו לאחד מן הקניינים.

לא רק התעשיה העוסקת בשיווק פנים־ארצי "מצאה" את ההכשר החרדי כ"מטבע העובר לסוחר". להיפך, תעשיית היצוא עשתה זאת ועושה זאת ביתר שקיקה. הצבור החרדי מעבר לים, הוא קניין לא מבוטל של מוצרים עליהם מתנוססת חותמתם של בד"ץ העדה החרדית או בד"ץ אגודת ישראל ואחרים. אין כמעט חולק במערכת תעשיית המזון כי ההכשרים למהדרין קידמו את יצוא המזון הישראלי בכמה דרגות.

* * *

מן הבחינה הפנים־חרדית, ריבוי ההכשרים לא נתקבל תמיד בברכה. לא מעטים ראים בכך עידוד לצריכת מותרות. לא מעטים סבורים שאין זה מן הדין שכל מוצר ומוצר, ללא קשר לערכו התזונתי, יהיה מצוייד כמו באורח טבעי עם הכשר למהדרין.

גם המחייבים את התופעה המתקדמת הזו — מודעים להיבט אותו מציינים חוזר ואוכרי השוללים. אך לדידם, כדאי הדבר שמה שיותר מוצרים הכשר־וקים בארץ יהיו על טהרת הכשרות, כדי שמי שכן מעוניין, שיוכל להשיגם ללא חשש וללא פקפוק. בערבי פסחים הסוגיה מתחדדת. דווקא על ימי הפסח שבהם כל המחמיר תבוא עליו ברכה, טוענים שוללי ריבוי ההכשרים, כי הכשר לכל מוצר מגיע לא פעם אפילו עד כדי פגיעה ב"אל תטוש תורת אמך".

אין בדעת כותב השורות הללו להכריע בשאלה למהותה העקרונית. מסכת מתן ההכשרים בכל מועצת כשרות או ועד כשרות מסורה בידיהם של פוסקי הלכה שבודאי עושים את חשבון חלקי "הבנתה והסותר" בסוגיה.

אולם, מדוע רבותי, במחיר הירוקה והגדוף אנו הולכים ומקדמים מכירותיהם של הבוזים לנו ומת־נכלים לנו? כל אחד מאתנו יכול הרי למנות שורה ארוכה של מוצרים ומצרכים שאפשר לחיות בלע־דיהם ובודאי שאסור לקבלם במחיר היריקה והגי־דוף.

* * *

יהיה זה גם־כן שכרה של "פרשת החיטה" אם גופי הכשרות החרדיים, כולם כאחד, יקבעו נורמות קבועות ובלתי מתפשרות, מתוך אחדות דעים ומבלי שחלילה יווצר מצב שיהיה ולו רק מתנבל אחד שיוכל לספוח על כרסו באומרו: אם לא ילך לי אצל גוף כשרות אחד, אלך אל השני.

שיתוף פעולה כזה מצד אחד, עמידה נחרצת על אי מתן הכשרים למסיתים מאידך, מערכת הסברה הולמת ותגובה מתאימה — יביאו לשינוי מהותי לכל ההתייחסות להכשרים, לנותניהם ול־סומכים עליהם.

רבים התחילו ללמוד בספר
משלי ע"פ רבינו בחיי ז"ל ־ וילקוט פירושים
אשר ליקט וחיבר הרב הרב חיים שלום שווארץ נ"י
בגלל הסברו הצח והבהיר
הצטרפו גם אתם לקבוע שיעור והתענגתם
להשיג בכל בתי מסחר לספרי קודש בארץ ובחו"ל
הפצה: 02־813071

נברשות?!
הורביץ!!!

שרות? אמינות?
ומיומנות!!!
בביג בן טורס
ר' עקיבא 115 ב"ב 706670

סוף סוף פתחנו בבס"ד
משקפיים? מה פתאום כשיש אישוניות?!
אישונית –
עדשות מגע – 100%
בבני־ברק
רשת המכונים היחידה בישראל העוסקת אך ורק בעדשות מגע.
מה הפלא שאצלנו מצליחים יותר –
כי אנו מקדישים את כל הזמן להתאמת אישוניות ולא גם למשקפיים
מבצע לשבוע נוסף בלבד
3 תשלומים ללא ריבית והצמדה
על מחירי המבצע לכל סוגי האישוניות
חדש! אישוניות צבעוניות
לשינוי טבעי של צבע עיניך
נא לתאם פגישה מראש
ירושלים: הטורג 2 (פינת יפו 29) קומה 2, טל' 223028
תל אביב: בן יהודה 94 (פינת גורדון), טל' 222589
יפו: שד' ירושלים 46, טל' 831705
נתניה: סמילנסקי 7, טל' 053–25123
אישונית
בניסיון שלנו אי אפשר להתחרות

החויה היחידה מסוגה בארץ!
פארק המים שפיים
במרחק של 20 דקות בלבד מבני־ברק
לציבור הדתי — לגברים בלבד.
בס"ד
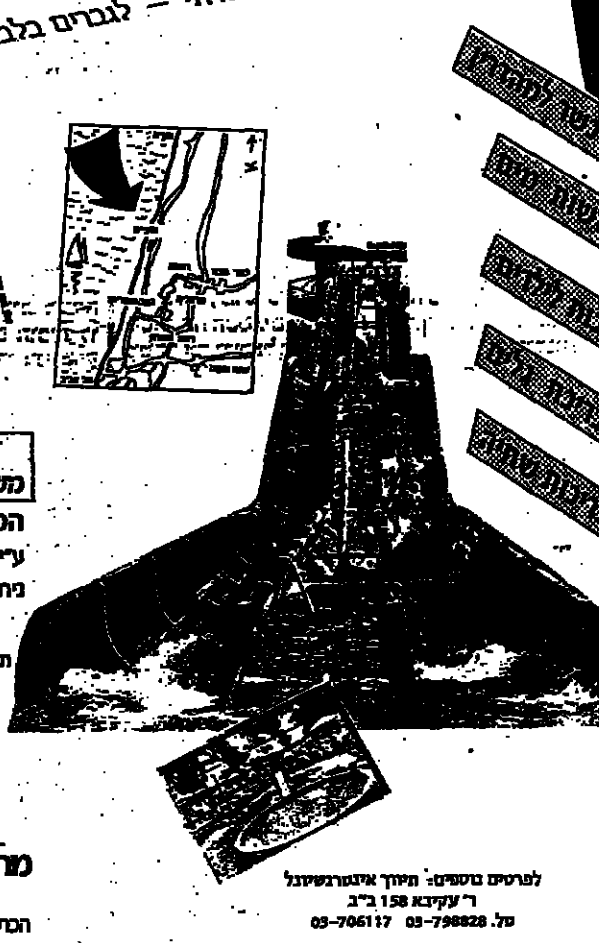

הפארק יהיה פתוח לציבור הדתי (לגברים בלבד) בתאריכים בלקמן:
יום שני ט' תמוז תשמ"ז (6-7-87)
יום שני ט"ז תמוז תשמ"ז (13-7-87)
יום שני כ"ג תמוז תשמ"ז (20-7-87)
יום שני ט"ו אב תשמ"ז (10-8-87)
יום שני כ"ב אב תשמ"ז (17-8-87)
יום שני כ"ט אב תשמ"ז (24-8-87)
גזור ושמור
10% הנחה
למביא מודעה זו
שעות הרחצה:
משעה 18.45 עד שעה 23.30
הסעות יהיו מכל חלקי הארץ
ע"י חברת "זהבינעם" (אחים חסנר)
ניתן להזמין מקומות מראש בטלפון
03-786520 03-703296
תחנות מוצא מבני ברק משעה 18.15
א. גן ורשא
ב. חזו"א פינת בעש"ט
ג. בנק פא"י
ד. עזרא ליד מניות דקר
ה. עזרא פינת השומר
ו. השומר 57
מחיר הכרטיס — 10. ש"ח
לקבוצות הנחה.
הכרטיס כולל את השימוש בכל המתקנים.
לפרטים נוספים: תיווך אינטרנשיונל
ר' עקיבא 158 ב"ב
טל. 03-798828 03-706117
• מגלשות מים, גלישה בעיקה בהתפתלות משתנות ובפיתולים מפתיעים בכל הגלים, וכן גלישה חופשית מגובה 15 מטר לאורך של 60 מטר בריחופים עוצרי נשימה במהירות מסחררת, כל זאת בביטחון מוחלט.
• בריכת גלים, גדולה 2,400 מ"ר עם מתקן ליצירת גלים המגיעים עד גובה של מטר, בריכה גועשת ורועשת.
• ניתן יהיה לרכוש במקום סנדוויצים ושתיה בהכשר למהדרין. כדאי לבוא ולראות, הנאה מושלמת.

שיחה עם רב סרן א.

(המשך מעמוד ה')

עצמי חובש כיפה, מגדל זקן עם אשה לובשת שביס, בית שבו הכ־לים חדשים. הולכים לשעורים הרצאות ומדרך הטבע מתרחקים מהחברה הסובבת אותך. השבת כבר לא היתה שבת. אין בית כנסת בשכון. החברים, בעיקר נשותיהם וילדיהם מסתכלים על משפחת החוזרים בתשובה כאל אנשים שקרה להם משהו. חלק מרחמים, חלק מדברים מאחורי הגב בדים לנו.

הגעתי לשיחה עם מפקד הכנף ואח"כ גם למפקד החייל. סוכם שאפרוש לזמן מה, לא הגדרנו זאת אם לחצי שנה או לשנה, אך דברנו על תקופה שכזאת. אח"כ נחליט ביחד מה הלאה. ההערכה שלו היתה כנראה ש"הסידור" הזה יעבור ואני, שהקדחתי שלי בחייל היה בטוח, אשוב. אך ההפסקה שהחלה לחצי שנה, הפכה לשנה ונמשכת עד היום. בהתחלה עוד טסתי כמעט כל שבועיים, אח"כ בהדרגה הפסקתי, במפורש שלא ברצוני והעברתי לתפקיד אחר. פשוט אמרו לי יש לנו יותר מדי טייסים וכדאי לתת לצעירים לצבור נסיון. אם היו רוצים הייתי ממשיך לטוס עד היום. אני חושב שיש לי עוד מה לתרום לחיל האויר, אבל כשלא רוצים אותי, אז לא.

היום אנחנו גרים במרכז הארץ. יש לנו כבר ב"ה 3 ילדים. אני לומד חצי יום בכולל וחצי יום עובד בהדרכה במחשבים. מהזמן הבא אשתהד לגמרי ללימודים. אשתי עובדת. הסביבה שבה אנחנו גרים היא לא מה שהיינו רוצים, ובעיקר בשביל הילדים נעבור אי"ה לשכונה שכולה דתית. ההרגשה הכללית מצוינת. היום אני יודע שאני יהודי בכל רמ"ח ושס"ה. הייתי עם כולם במעמד הר סיני, עברתי גלגל כטייס ונ־תתי ב"ה בשלום בזכות תפילה קטנה.

אם הסיפור שלי אופייני לכל הטייסים החוזרים בתשובה? — אני לא יודע. כל אחד זה עולם בפני עצמו. חלק שבו באמצעות חברים, חלק בגלל האשה, חלק עשו זאת אחרי שחפשו עצמם בהודו ובנפאל, בכתות מזרחיות. אני עשיתי זאת דרך המלחמה, אגב ממש 5 שנים לפני היום.

(רשימה שניה בסדרה על הטייסים החוזרים בתשובה).

מהפכה

(המשך מעמוד ד')

נגד נישואי תערובת בין יהודים ללא־יהודים במסיבת עתונאים בפאריס.

הרב סיטרוק, יליד תוניס ואב ל־8 ילדים, נחשב כאופייני לדור צעיר יותר של יהודים הרוצים לחזק את זהותם התרבותית.

הוא הוקיע את גידול הגזענות בצרפת, והישוה את עליית "החזית הלאומית" הימנית הקיצונית לעליית הנאציזם הג־רמני בשנות ה־1930. כן אמר כי הוא רואה "סכנה גדולה" בתוכ־נית ממשלתית להגביל את קבלת האזרחות הצרפתית.

אולם הרב סיטרוק אמר כי הוא רואה את עצמו כ"חסיד של דו שיח", והבטיח כי יעודד קש־רים עם הכנסיה הקתולית ומנ־היגים איסלמיים בצרפת.

"יש רק דבר אחד שאינני רוצה וזה לשנות את ההלכה כדי להקל את החיים ליהודים. אינני סבור כי שינוי ההלכה בצורה זו עושה חסד עם האנשים", אמר.

"אינני מאמין כי זה יעזור לנו לאבד תומכים. מצער אותי מאד לראות יהודים מסויימים נוטשים את דתם, אך היה מצער אותי הרבה יותר לראות את היהדות עצמה נמוגה. (ע"ר)

נברשות בסגנון מודרני
אצל הורביץ
ר' עקיבא 122 בני־ברק
ר' עקיבא 138 בני־ברק

ב"ה
אולמי
רות
החדישים
זה משהו!!
באולמי "רות" החדישים, שעברו בינוי חדיש
לפי תכנון אדריכלי יוקרתי ומפואר,
תוכלו עכשיו לחגוג
חתונות וארועים ברמת אירוח גבוהה
ובכשרות למהדרין מן המהדרין – גלאט.
אתם מתכוננים לחתונה או לארוע?
הנכם מוזמנים לבקר ולראות. זה משהו!
אולמי "רות" החדישים
תל–אביב, בן יהודה 84,
טל' 221411, 225542

הרבנות הראשית לישראל
ב"ה ירושלים השלמה ת"ו י"ד אייר תשמ"ז
הרבנות הראשית לישראל
מועצת הרבנות הראשית
אנו מודיעים בזה לציבור האברכים כי מועצת הרבנות הראשית בתוקף סמכותה על פי תקנות הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה) תשט"ו קבעה את
הבחינות להסמכה לדיינות בהלכות אבן העזר
1) המבחן יערך ביום שני כ"ג כסלו תשמ"ח.
2) יש לשלם אגרה על סך 30 ש"ח לחשבון מס' 0059083 בדואר ולהעביר הקבלה למזכירות הרה"ר עד יום ששי כ"ב מרחשון תשמ"ח.
3) על פי החלטת מועצת הרבנות הראשית יגש לבחינה אברך שיש בידו תעודת להסמכה "יורה יורה" ממרן הרבנים הראשיים לישראל.
הרב איתן איזמן
מנהל הרבנות הראשית לישראל

בס"ד
אשרינו תשמ"ז
לבנות חרדיות
נמשכת ההרשמה לתוכניות הקיץ
מחנה קיץ בכפר אליהו
בתאריכים כ"ב תמוז (17־6 ביולי)
נילאי 9־15
קייטנה בירושלים
בתאריכים
כ"א אב עד ג' אלול (28־16 באוגוסט)
נילאי 14־6 בהסעה מאורגנת יום יום
* צוות אחראי מעולה *
בתוכנית
* שחיה כל יום + לימוד
* ספורט * מקהלה
* מלאכה * מחול
* דרמה * הפתעות ועוד... ועוד...
לפרטים: בבקר 02־416587 נעמי ארלנקן
02־430058 שרה

כל כך קל לרדת במשקל עם פיברקל
דיאטה בטוחה - פרי מחקר מעמיק - היחידה בישראל

הסתכלי היטב על הקופסא הזאת היא מכילה נוסחה בלעדית של תערובת סיבים תזונתיים טבעיים שפותחה במיוחד עבור פיברקל. פיברקל הוא מוצר הדיאטה המוביל בארה"ב ובאירופה. בעקבות הצלחת פיברקל בישראל צצים מוצרים זולים המיוצרים כלאחר יד - אל תתפתה! קנה את מוצר הדיאטה הטוב ביותר והבטוח ביותר אתה חייב את זה לעצמך - ירידה במשקל היא דבר רציני - אל תהמר על בריאותך! עמוד על זכותך לקבל את פיברקל המקורי.
כל כך קל לרדת במשקל עם פיברקל, לא קל לחקות את פיברקל.

פיברקל - דיאטה ללא שינוי הרגלי אכילה
סובי מומחי התזונה בעולם ממליצים על תוספת סיבים למזון, ופיברקל הוא התוספת שתעזור לך להיפרד מעודפי משקל ולאחר מכן, תאפשר לך לשמור על משקל גוף רצוי, וכל זאת ללא שינוי הרגלי אכילה, ללא שימוש בתרופות וללא עינויי גוף ונפש בלתי נסבלים. פיברקל היא הדיאטה שהיה שווה לחכות לה.

פיברקל - דיאטת סיבים ללא קלוריות
מזונות עתירי סיבים הם גם, בדרך כלל, עשירים בקלוריות! כאן פיברקל נכנס לתמונה. פיברקל הוא מוצר טבעי שפותח במיוחד לצורך הפחתת משקל, תוך הקפדה על נטילת כמות משמעותית של סיבים. סיבים טבעיים של דגנים ופרי הדר נדחסים, בתהליך מיוחד לטבליות, וכך מושג ריכוז מקסימלי של סיבים בטבלית קלה לבליעה. פיברקל אינו מכיל כל תוספת שהן, הוא טבעי לגמרי והערך הקלורי של טבלית אחת הוא פחות מקלוריה!

איך יורדים במשקל עם פיברקל?
טבליות סיבים פיברקל עוזרות לך בשלושה אופנים לרדת במשקל. כלל חשוב בשמירת משקל הוא הרגלי אכילה קבועים ומסודרים. בעזרת פיברקל, ללא צורך בכפיה עצמית משתפרים הרגלי האכילה שלך בצורה הדרגתית עד שהם הופכים להיות אצלך טבע שני. בכך אתה על דרך המלך להרזיה בטוחה ונכונה. פיברקל מאפשר לך להמשיך ולהנות מן המאכלים החביבים עליך ללא הגבלה. הסיבים המרוכזים גורמים לך, באופן טבעי, להקטין את כמויות המזון ועדיין לשמור על תחושת הסיפוק העמוק שמעניקה ארוחה טעימה לה היית רגיל. כיוון שפיברקל משהה את המזון בקיבתך, תחושת הסיפוק מן המזון היא ממושכת יותר, הרעב המציק לנו לפעמים בין הארוחות הולך ונעלם - המשקל יורד בהדרגה, אך בבטוחה בדרך קלה, ללא כפיה ויסורים.

מכיון שפיברקל יוצר במעיים עיסה רכה בעלת נפח גדול, היציאות הן סדירות וקלות ותחושת הכובד המלווה אותנו במקרים של עצירות איננה.

איך משתמשים בפיברקל?
5 טבליות פיברקל עם הרבה מים, שלוש פעמים ביום, 15-30 דקות לפני הארוחה. תעזורנה לך להרגיש סיפוק מלא בו בזמן שאתה מפחית באופן טבעי את כמויות המזון. לאחר שתגיע למשקל האידאלי, המשך לקחת פיברקל (זכור, אתה יכול להשתמש בפיברקל כמה שאתה רוצה מאחר שזה מוצר טבעי) לשמירה קלה ונעימה של המשקל הרצוי ולהספקה סדירה של סיבים לגוף.
אתה עלול, בימים הראשונים, לחוש אי נוחות זמנית שסיבתה היא שגופך מתרגל לרמת סיבים גבוהה. אם תרגיש שלא בנוח הפחת את כמות הטבליות ולאחר כמה ימים חזור למינון המומלץ.
במידה ותרגיש צורך לנשנש בין הארוחות, קח לך טבליות פיברקל נוספות ותחושת הרעב הזאת תעבור.
חשוב לזכור: לפני כל התחלה בתוכנית הרזיה רצוי ביותר להתייעץ עם מומחה. בכדי להשיג תוצאות אפקטיביות, חשוב להתמיד בשימוש בפיברקל עם הרבה מים במשך כמה שבועות.

להשיג בבתי הטבע המובחרים:
בני ברק:
צמחוניה לוינשטיין - רח' רבי עקיבא 113
הטבע - רח' ירושלים 20
מזון מן הטבע - רח' רבי עקיבא 147
מקור הבריאות - רח' הרב קוק 1
סופר טבע - רח' חזון איש 19
ירושלים:
האדמה - רח' בצלאל 4
הדסה - רח' בית יעקב 2
מזון טבעי (אמריקה־ישראל) רח' יפו 76
מעדני הטבע - רח' עזה 40
ניצת הדובדבן - בית הכרם מול הסופרמרקט
מקור הטבע (שטרן) - רח' שטראוס 8
שותפות ויזל - רח' יחזקאל 6

רמת אלחנן מבנה רחב ידים ומפואר במיוחד לשירות האיזור המתפתח בצעדי ענק

איזור בהתפתחות — רח' אחוזת השילוח — היכל טהרה מפואר על תילו

קרית וידניץ — בימי של פאר ושכללים ללא תקדים

יבואו טהורים ויעסקו בטהרה

ארץ ישראל טהורה ומקואותיה טהורים

ושולח ביד טהור - כשולח ביד ציר נאמן לשולחיו"

בפרוייקט חסר תקדים בזמנו של ראש העיר הנמרץ של בני ברק הרב משה אירנשטיין מוקמות בו זמנית 69 (!) יחידות מקוה ב־6 מוקדים בעיר. מספר גדול יותר מכל הבינוי בשנה זו בארץ כולה

— מאת בן ציון קלוגמן —

כאשר מדברים על צרכי רבים, בעיר המושתתת על יסודות התורה והיהדות, אין צורך לומר שאין מקימים קירקסאות ואיצטדיונים. המשנה במסכת מועד קטן, מתירה לעסוק בצרכי רבים, גם בחולו של מועד. דברים דחופים שיש להם חשיבות עליונה. חכמים מפענחים את כוונת המשנה, בברייתא הכר רחבת יותר:

"יוצאין לקוץ את הדרכים ו-לפנות קוצים שבדרכים — רש"י) ולתקן את הרחובות ואת האסטרטאות (דרכים המפולשין) ולמוד את המקואות. וכל מקוה שאין בו ארבעים סאה, מרגילין לתוכו ארבעים סאה" (מו"ק ה.).

כסתבר שהרב משה אירנשטיין, ראש העיר הפעלתן הנמרץ של בני ברק, למד היטב את ההגדרה "צרכי רבים" ואת הפירוש המעשי שלה, בברייתא. למד בתלמוד המביא לידי מעשה.

העיר בני ברק סובלת ממבול של בעיות עירוניות המשוועות לפתרון. ההתפתחות הענקית של העיר בעשור האחרון, כן פורת יוסף. הביאה למחנק בכל השירותים הציבוריים.

ברצותנו להגדיר את המצב בצורה ציורית, נוכל לומר כי אי אפשר להלביש את חתן הבר מצוה בחליפה שלבש לכבוד "החומש סעודה"... צרכי עמך מרובים והחליפה קצרה...

העיר גדלה לה, ב"ה, בלמעלה מששים אחוז, בעשור אחד. מסובך למדי להדביק פיגור עירוני בשירותים בסדר גודל כזה. בלי מעוף ויוזמה אין ניתן להבקיע שערי ביורוקרטיה ולהפוך עולמות.

שכונות חדשות נבנות ומתאכלסות. עוד טרם הונחו אבני הטפחות. יהודים יודעים שהיסוד הוא הבית היהודי הטהור אבל העירייה אינה מדביקה את הבניה הפרטית. גוף מתוקצב בעידן קיצוצים, נראה כאסיר עולם שידיו כבולות ורגליו נתונות בסד...

גם בשכונות הותיקות ובמרכז העיר. קיימת התפוצצות אוכלוסין, בלי עין רעה, והדבר נותן אותותיו בשירותי מחלקת המקוואות. נוצרים תורים ארוכים ובלתי נסבלים וגם רמת השירות, לא תמיד משביעה רצון. אם אין כסף בצינורות — גם מים לא יזרמו. בודאי שלא מים חמים...

מערכת המקוואות המהודרת, העומדת בפיקוח והכוונת רבני העיר שליט"א, זכתה כמו כל דבר חשוב בעיר זו, לתהילה ולמוניטין. גם מהפריפריה ומהמקומות הרחוקים, מגיעים אל בני ברק.

ראוי גם לציין, כי מחלקה זו, מעניקה שירות לכלל הציבור, לא רק לדתיים ולחרדים. יהודים רבים, גם רחוקים מ"אידישקייט", מכבדים את התשתית הטהורה של הבית היהודי.

הרב אירנשטיין ידע שנחוץ כאן פתרון מקיף וראדיקלי. אין די בבנית "עוד מקוה" או שתים. והד שאלה הנצחית נשאלת: כסף מנלן?...

מעוף בכל תחום

אולם, מסתבר שר' משה לא נרתע מקשיים. תושבי העיר כבר הכירו את התנופה העירונית ששינתה פני העיר לבלי הכר במחצית הראשונה של הקדנציה. הפתרונות באים בצורה מחוצה, לא בשיטה הישראלית המוכרת של "טלאי על גבי טלאי" והבוטח "אין לך דבר קבוע יותר מן הארעי". ראש העיר, בשיטות שלו, שעוד נעמוד עליהן בהמשך, דוחף פרוייקטים שבלתי "יאמנו. אפילו מתנגדיו לשעבר בעל כרחם יענו אמן, אחרי "בולדוזר" חורש ובונה כזה...

די אם נזכיר כמה מהדברים שהפכו כבר לשיגרה בעיר; מושגים חדשים שנטבעו בימי הרב משה אירנשטיין.

בני־ברק נקיה, ראש העיר חתם במערכת הבחירות כמו יד על שטר חוב אישי. בשטר הוא מבטיח לתושבים, לשפר באורח יסודי את מצב הנקיון בעיר, שהיה ללא נשוא. כבר לפני כשנה וחצי, נתפרסם בעתון זה מאמר בשבחו של ראש העיר, הקורא להחזיר את השטר, שהוכח כי כבר נפרע...

אכן, מבצעי הנקיון ורכש הציוד החדיש, הביאו, בהכרח וכדבר חיובי, להגדלת סעיף תקציבי זה במאות אחוזים. אולם ראה"ע מתריע וממשיך לטעון שיש עוד מקום לשיפורים והיד נטויה.

ה"בייבי" של ראש העיר" — אומרים חובבי הנקיון בעיר — הוא נקיונה וטהרתה של העיר. מסתבר שלא רק הנקיון הוא הבייבי". לאבא רחום יש כוחות נפש ומאור פנים, כדי לחלק בין עשרה "בייביס" ויותר...

ישחקו הנערים לפנינו מי שחשב שרק לילדי ניו יורק או במקרה הקרוב תל אביב מגיעים גני משחקים ופארקים הוכיח לו ר' משה כי טעה. ילדי בני ברק ראויים לטוב ביותר.

ילדי בני ברק אינם חדלים לברך את ר' משה על "גן־ה־93" וגנים אחרים, בהם הם מתרוצצים ומשתובבים בין הצמחיה משובבת העין. את המרץ הם מוציאים במתקנים המשוכללים והמיוחדים ביותר שניתן היה להשיג.

לקראת החופשה הגדולה, הכין ר' משה הפתעה נוספת: פארק ברוקלין, שהוקם בפאתי רמת אלחנן. בראשית החופשה, ייחנך האתר, בטקס מרשים. הבטיחו השתתפותם בו, רבנים ואישי ציבור, שרים וח"כ, חברי עיריית ב"ב וכן שגריר ארה"ב בארץ, מר תומאס פיקרינג, ומשלחת מיוחדת מברוקלין, בהשתתפות נשיא מועצת ברוקלין מר האוורד גולדין.

ר' משה עושה את הבלתי אפשרי — בכח המרץ, המעוף והתעוזה וכמובן, בברכתם של גדולי ישראל שליט"א ששלחוהו. דוגמה מיוחדת לכך — "הים של בני ברק". הוכחה כי משאבי טבע ניתן גם "לייבא" מן החוץ...

יחי הבא לגבן. בשיחה עם ראש העיר, שמענו מפיו את ההגדרה "חרפה" — למצב הנוכחי של מיקום גני הילדים בעיר. רבים מהם משוכנים בקאראוואנים. חם עד אימה בקיץ; הכל נוטפים זיעה בני ברקית. חורף — קור מקפיא התחדר לעצמות ואינו מוסיף לבריאותם של הזאטוטים. לא נשמע כדבר הזה בסקטורים הכלליים. אפילו הערבים זוכים לטוב ביותר. אבל ילדי ישראל המתחנכים על ברכי התורה — מקופחים כתמיד.

התנופה של ר' משה תופסת גם כאן. בו זמנית, מתוכננים לבינוי מיידי לא פחות מ־10 גנים חדשים.

אין זה סוד, שראש העיר אינו מסתפק לצורך הקמת הפארקים הגנים, כמו פרוייקטים גדולים אחרים, בכספי הממשלה. אם יצפה רק לחסדי משרדי החינוך או הפנים — תישאר בני ברק תקועה כמו עד היום... ר' משה מסובב בעולם, בשליחות "יקרן בני ברק לפיתוח" שהוא ניצב בראשה ויהודי העולם מפליאים לעשות למען בני ברק — עיר התורה היחידה מסוגה בתבל. לבני ברק מגיע הטוב ביותר.

כך סבור, בצדק, הרב אירנשטיין. הוא "הופך עולמות כדי ליישם זאת גם בתחום השירות לאזרח. ניגע רק בנקודות אחרות.

התחבורה הבני־ברקית היא מהמוזנחות ומקופחות. כבר לפני 30 או 40 שנה, כתב ר' ראובן אהרונזביין ז"ל בזכרונותיו על התחבורה הציבורית. הוא מספר על דיוניו עם הקואופרטיב לתחבורה ועל...ההבטחות... באכזבה הוא מסכם, כי מנסיונו אין ההבטחות שוות כקליפת השום...

ר' משה הצליח גם כאן לשפר. קווים חדשים ושיפור הקיימים. האצבע על דופק התנועה בכל העת.

גם הצמתים והכבישים בעיר שונו לבלי הכר. רמזורים צמתים, שונו תוואים והתנועה זורמת הרבה יותר טוב.

בתחום ידוע הציבור, ברכו הכל על העיתון העירוני "בעירנו בני ברק" המספק אינפורמציה עדכנית על הנעשה ונשמע. גם "דפי זהב" המקומי. בו פרק מיוחד ונרחב משל עב"ב זוכה להוקרה. אחרון חביב — מפות מובחרות של העיר שחולקו לכל התושבים ומפות התמצאות שהוצבו בקרנות הרחובות יהי נא כל תושב "מכיר את מקומו"...

החוגים המקפידים על אי שימוש בחשמל מהרשת בשבת, מציפים את הרב אירנשטיין בתודות. לאחרונה, נפרשה רשת חשמל של שבת, הניזונת מגנרטורים עצמיים. העסקנים המקומיים מצאו אוזן קשבת אצל ראש העיר. המיתקנים המרכזיים זכו למיקום במבנים עירוניים. בהשראתו וטיפולו האישי של ר' משה.

בתקציב הרגיל ניתן לבנות רק מ"ם סאה...

אלה הן רק זוויות אחדות של מיגוון השטחים בהם פועל ר' משה בפריצת דרך נועזת. ישנן עוד תוכניות גדולות, שחלקן טרם לפרסום.

פריצת הדרך היתה חיונית גם בנושא המקוואות. אם היה ראש העיר מתפתה לטפל בנושא בדרכים המקובלות, בביורוקרטיה המצויה ותוך שימוש רק במשאבים ממשלתיים — אפשר היה אולי לבנות מ"ם סאה אחד ותו לא... בהסתמך על התקציב הממשלתי ניתן להחליף אולי דוד... לשפץ חדר או צנרת על פרוייקטים בסדר גודל ענק — אין מה לדבר.

ר' משה יודע שצריך הרבה יותר. הוא החל עושה נמרצות להקמה זמנית ותכנון מתקדם של עשרות יחידות מקוואות, בשורה ארוכה של שכונות ומוקדים בעיר. המשאבים: עירוניים־ממשלתיים; שיתוף פעולה של ועדי שכונות מקומיים; נדיבים בעם ו"קרן בני ברק לפיתוח".

הכל נבנה בתנופה חד משמעית. תנופה שאין דומה לה. פתרון כולל לבעיית המקוואות בעיר — בבניית 69 ששים ותשע יחידות מקוואות בו זמנית (!). יודעי דבר קובעים, כי בני ברק בונה בשנה זו, יותר מקוואות מכל מה שנבנה בכל הארץ כולה השתא!

הגדול, המפואר והמיוחד מכולן — פרוייקט וידניץ. עירית בני ברק, בשיתוף קהל עדת ישורון וידניץ, בונים את המקוה המפוארת ביותר שנבנתה עד כה במזרח התיכון...

הבניה במלוא התנופה. השכלולים המודרניים ביותר, התרסינה המשובחת והגימור המעולה — רק מדגישים את המאמצים המושקעים. מיותר לספר, שהכשרות וההידור הם שם מהמפורסמות.

19 יחידות מקוואות — בונים שם וזו תוספת בעלת משקל רב מאד, שתשרת את האיזור כולו, המתפתח בצעדי ענק.

במרכז העיר — הולך ונבנה בקצב רצחני — פרוייקט "מרכז" יותר בכינוי "המקוה שייסד החזון איש". תוך כדי פעולת המבנה הקיים, בונים את האגפים החדשים ומקימים למעשה מבנה גדול ממדים חדש. 12 יחידות מקוואות נוספות.

אחד הדברים המייקרים ומקשים על מלאכת הבינוי — העקרון המקודש שלא להשבית את נקודת הטהרה המקומית אף לא ליום אחד במבנה הישן — "מפטירין כדאשתקד", כאשר קורנס הבאים עושה את שלו מסביב.

רמת אלחנן — אחת הפנינות החדשות של עיר התורה החסידות, זוכה בקרוב ל־12 יחידות. השלד כבר גמור והבינוי בשלבי המשך. פרוייקט זה הנו חדשני במיוחד ועונה על צרכי הסביבה המתפתחת.

מי שיעבור ברחוב אחיה השילוני, ימצא שם שלד שנסתיימה בנייתו. 10 יחידות חדשות. ראש העיר מחפש דרכים למימון השלמת המבנה המיוחד. האיזור המתפתח אף הוא, זקוק בהחלט לשירות ציבורי חיוני זה.

פרדס כץ, מתברכת עכשיו בהגיע פרוייקט הבינוי המקומי לשלב מתפתח לקראת השלד. 8 יחידות יתווספו, למערכת העירונית הגדולה המוקמת עתה, בכל פינה ונקודה בעיר.

חותמו של הגאון המנוח רבי יעקב לנדא זצוק"ל, רבה של בני ברק, טבוע על האגף החדש והמיוחד בשיכון ה'. 8 יחידות. המקום הושלם מכבר ופועל לרווחת הציבור.

הכל זוכרים, כיצד הרב זצ"ל, בשנותיו האחרונות, כאשר היה כבר חלש וידוע חולי ומכאוב, והוא... מטפס ועולה... מטפס ויורד, כדי לבדוק בעצמו את אוצרות המים... מי שלא ראה — התקשה להאמין, כיצד יהודי ישיש עושה מלאכה שגם אברך צעיר היה מצליח בקושי לבצע...

ששים ותשע המקוואות וששת המקומות — מהווים פרוייקט אדיר ממדים שטרם נשמע כמוהו בארץ. מושם דגש חזק מאד על ההידור ההלכתי של "לפי כל הדעות". כולל השיטות הקשות ביותר לביצוע.

דרך משל: בוידניץ מדובר על מאגר ענק של מאה קוב מים, שיאפשר לקיים הידור, שהכל יהיה על טהרת מי גשמים בלבד. גם במקומות אחרים, מיושמים הידורים, בהשראתם וברכתם של רבני העיר שליט"א, שדברם קודש לראש העיר.

הבלתי יאומן — קם וקורם עור וגידים. במרוצת מחצית הקדנציה, מתבצע מהפך בתחום זה, כמו גם באחרים, בכמות ואיכות שלא הכירה עיר התורה מעולם.

ראש העיר אינו יודע מנוח. הוא ממשיך לתכנן הקמת פרוייקטים דומים בנקודות נוספות בעיר. בראשונה מדובר על איזור הרצל־סוקולוב. בו חסר שרות חיוני זה.

ברכות והודאות

גדולי ישראל מברכים את הרב אירנשטיין על מפעלותיו לטובת העיר. אולם הכל גומרים הלל במיוחד על פריצת הדרך הנחשונית בעניין טהרתם של ישראל.

די אם נזכיר את דבריו של הגאון הגדול רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א, אב"ד ור"מ זכרון מאיר, אשר שיבח את ראש העיר מאד ואמר לו, כי על הקמת המקוואות לבד, שכרו גדול בעולם הבא.

ר' משה — הציר הנאמן לשולחיו — עוסק בצרכי ציבור באמונה ובטהרה. "יבואו טהורים ויתעסקו בטהרה" "ושולח ביד טהור — כשולח ביד ציר נאמן לשולחיו" (פרדר"א כג).

בימים הרחוקים ההם...

המקוואות בבני ברק, לא תמיד היו מפוארות. היו ימים קשים, לפני שנים...

הרב יצחק מאיר, ששימש בעבר כראש עירית ב"ב זכה בימים אלה לתואר "אזרח הכבוד" של בני ברק", מספר חוויות מימי ילדותו:

דרך סלולה ברחוב רבי עקיבא, טרם היתה. הכל הסתכם בסימטא קטנטנה שגדלה עם הזמן. לנוחיות העוברים ושבים, הוקמה ע"י הועד המקומי דרך מקרשים.

משהו מוזר קרה בעיירה הקטנה, כאשר דבר יום ביומו החלו הקרשים מתקצרים...

החלו חוקרים לפתרון התעלומה עד שנפתרה החידה: ה"מקוה"־"איד" היה מקצץ בנטיעות, כדי לחמם את המקוה באין תקציב ממקור אחר...

אפילו נחש גדול ניצוד בזכות המקוה. הצעירים שבאו לרחיצה והיטהרות לכבוד שבת קודש, מצאו נחש שמראשו ועד זנבו היה כשני מטרים. הם קיימו את הנאמר על ה"טוב שבנחשים", רצצו את מוחו ותלוהו לראוה בפתח בנין המחלבה המקומית...

רבה של בני ברק הגר"י יעקב לנדא זצוק"ל בערוב ימיו, מפקח ומכשיר בורות מי הגשמים בשיכון ה'. לידו יבלחט"א בנו מ"מ מרא דאתרא הגר"מ משה לנדא שליט"א, הגה"צ נפתלי צבי פרידמן שליט"א רב דשכון ה' והרב משה אירנשטיין ראש העיר

מרכז — רח' קוליש בינוי חדש בלי להפסיק פעולות תקינות

אי אפשר להלביש את חתן הבר מצוה בחליפה שלבש לכבוד ה"חומש סעודה". העיר גדלה ועמה צרכי הציבור. גוף מתוקצב, בעידן קיצוצים, נראה כאסיר עולם שידיו כבולות ורגליו נתונות בסד... יש צורך לעשות משהו מחוץ למסגרת התקציבית היבשה.

ה"בייבי" של ראש העיר" הוא הנקיון - אומרים חובבי הנקיון. אבל לאבא רחום יש כוחות נפש ומאור פנים, כדי לחלק בין עשרה "בייבי'ס" ויותר...

ר' משה מוכיח כי ניתן לעשות בכח הרצון והמעוף את הבלתי אפשרי. אחת ההוכחות: הים של בני ברק. גם משאבי טבע ניתן "לייבא" מן החוץ...

בתקציב הרגיל ניתן לשפץ דוד, להחליף צנרת או לחדש חדר... לכל היותר לבנות עוד מ"ם סאה...

טהרתן של ישראל

אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל! לפני מי אתם מיטהרים ומי מטהר אתכם? — אביכם שבשמים! ואומר: "מקוה ישראל ה'", מושיעו בעת צרה"; מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל".

הקב"ה בכבודו ובעצמו, מטהר את עמו הקדוש והטהור. קדושים תהיו — כי קדוש אני. "אמר הקב"ה: איני עוסק אלא בטהרתן של ישראל" (פסיקתא רבתי — פרה).

סגולה מיוחדת למים, שהם מטהרים. המים נחשבים אף סימן נצחי של טהרה וזוך. כאשר חכמים מבקשים ליצור דוגמה ומשל, כדי להסביר ולתאר כי דברי התורה מטהרים נפש אדם, הריהם מביאים את טהרת המים בהמחשה:

"כנחלים נטיו"... מה נחלים מעלין את האדם מן הטומאה לטהרה, כך בתי כנסיות ובתי מדרשות מעלין את האדם מן הטומאה לטהרה" (תנדבא"ר כא).

חביבות מיוחדת לטהרת מימי ארץ הקודש. ארץ אשר עיני ה' א־לוקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה; ארץ עיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר. כך פותח רבנו הקדוש, רבי יהודה נשיא ישראל את משנתו, בפרק השמיני דמקואות:

"ארץ ישראל טהורה ומקואותיה טהורים".

והעם הקדוש, מוסיף קדושה על קדושתו, והוא משיר את קליפת טומאתו, במימי ארבעים סאה מים שאינם שאובים.

בשעה שעומדים ישראל למרגלות הר סיני, מוכנים לקבל אוריאן תליתאי ביום תליתאי, אומר בורא עולם למשה, רעיא מהימנא:

"...וקדשתם היום ומחר" וחכמים מבהירים לנו במה יתקדשו: בטבילה, לכבוד קדושת המאורע. (תנדבא"ר טז).

היו ישראל קדושים מוסרים נפשם על קדושתם וטהרתם. כבר בגמרא מסופר על מסירות נפש לטהרה ותוספת קדושה. בניהו בן יהוידע, מספרים חכמינו ז"ל בברכות יח: — תבר גזרי דברדא ביום השלג, ירד וטבל להוסיף טהרה.

ואם ימלא הלב לשאול, כיצד לא חשש ממוראה של צינה שהכל תולין אצל צינה — אמרו משמם של גדולי החסידות: "ביה אנא רחיץ"... עם סייעתא דשמיא ובטחון בצור עולמים, ניתן להיות סמוך ובטוח שלא יזיק דבר, חלילה.

בדורות קדמונים, טרם שנתכנסו חכמים לגזור את "גזירות י"ח דבר" הנודעות, נתקשו לסדר מימי טהרה משר־כללים. היו טובלים ב"מימי מערות מכונסים וסרוחים". כך, במסירות נפש, גם בימים שאינם של קרה וחורף.

על אלה וכאלה אמרו חז"ל: "קמאי דמסרו נפשייהו על קדושת השם — אתרחיש להו ניסא. אבל אלה המהלכים ברחבה ומדובבים לנפשם "שלום עלי נפשי", אין נסים באים לידם.

היו חסידים קדמונים נוהגים לומר: בדורות ההם היו המקוואות קרים, השימוש בהם כרוך במסירות נפש. לכך זכו דורות אלה והיו "דורות חמים", להטים ביקוד קודש לשמו יתברך. דורות אחרונים, מרווחים בתי הטהרה ומחוממים... הדורות קרים...

אמה על אמה, ברום שלש אמות, זה שיעור ארבעים סאה ששיערו חכמים: וכך דרשו: מנין למקוה שצריך מ' סאה — שנאמר: (אצל חזקיהו מלך יהודה שהיה מטהר את ישראל) "את מי השלוח ההולכים לאט. "לא"ט" — בגימטריא ארבעים (במד"ר יח ופסיקתא רבתי טז).

ומאי טעמא ציותה תורה על טהרה זו דייקא? כותב רבנו אהרן הלוי מברצלונא, בדברי הסבר שהוא מגדירם "להשיב את הילדים כפשטן של דברים כדרך הפשטנים, עד שיגדלו ויבינו את אשר יבינו":

"...ובטעם המים שיטהר כל טמא, אחשוב על דרך הפשט, כי העניין הוא, כדי שיראה האדם את עצמו אחר הטבילה כאילו נברא באותה שעה, כמו שהיה העולם כולו מים, טרם היות בו אדם, וכמו שכתוב: ורוח א' מרחפת על פני המים. ויתן אל לבו בדמיון, כי כמו שנתחדש בגופו, יחדש גם כן פעולותיו לטוב, ויכשיר מעשיו וידקדק בדרכי השם ברוך הוא... (החינוך, מצוה קע"ג. הגדרת ההסבר, מצוה קע"ה).

והיו מסבירים בבית המדרש החסידי. כי אדם בהכנסו כולו אל המים, הרי פסקה נשימתו באותה שעה ואין הוא כחי לכל דבריו. אותה שעה, ללא כח מיוחד משמים, לא יוכל ח"ו להרים ראש ולזכות לצאת שנית אל אור עולם.

שעה שהקב"ה הוא מעניק לו את הכח והיכולת לצאת ממימי הטהרה ולהוציא ראשו מהם — הרי הוא כאילו קיבל חיותו מחדש — בריה חדשה.

ורבנו האריז"ל הקדוש דורש רשומות: לב טהור ברא — ראשי תיבות "טבל". ושפיל לסיפיה דקרא: "ורוח נכון חדש בקרבי" — בריה חדשה.

..ובלשון זהב זה, מסכם ומסיים רבנו משה בן מימון את ספר הטהרה שלו:

"דבר ברור וגלוי, שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן. ואינן מדברים שדעתו של אדם מכרעתן הרי הן מכלל החוקים. וכן הטבילה מן הטומאות מכלל החוקים הוא שאין הטומאה טיט או צואה שתעבור במים, אלא גזירת הכתוב היא והדבר תלוי בכוונת הלב.

"...ואף על פי כן, רמז יש בדבר: כשם שהמכוין לבו לטהר, כיון שטבל — טהור, ואע"פ שלא נתחדש בגופו דבר, כך המכוין שהסכים בלבו לפרוש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת — טהור.

"הרי הוא אומר: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם. השם ברחמיו הרבים, מכל חטא, עון ואשמה יטהרנו — אמן".

למכירה - חלק לעולם הבא...

הרב הקדוש רבי נחום מטשרנוביל, זכותו עלינו תגן, מכר פעם כל חלקו לעולם הבא, עבור בניית מקוה טהרה. (טהרת יו"ט ח"ב של"ה).

בספרו בית ישראל, ח"ג, קובע מרן ה"חפץ חיים" זצו"ל, כי בנין מקוה קודם לבניית בית כנסת.

והגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, ב"אגרות משה", מדריך לכת בקבעו כי מוכרין בית כנסת לצורך בניית מקוה.

בס"ד

איפה כולם ?

נסעו ל *אפיקי מים*

פארק המים – קיבוץ חפץ חיים

הפארק היחידי – לציבור החרדי

אצלנו סגור בשבת ובתשעת הימים
השמיטה כהלכתה
וכל גדרי הצניעות נשמרים בקפידה!!!

שימו לב!!!

זמני גלישה ורחצה נפרדים לגברים ונשים

יום		גברים	נשים
א	לפנה"צ		12.00–9.00
	אחה"צ	16.00–12.30	19.00–16.30
ב	לפנה"צ	12.00–9.00	
	אחה"צ	19.00–16.30	16.00–12.30
ג	לפנה"צ		12.00–9.00
	אחה"צ	16.00–12.30	19.00–16.30
ד	לפנה"צ	12.00–9.00	
	אחה"צ	19.00–16.30	16.00–12.30
ה	לפנה"צ		12.00–9.00
	אחה"צ	16.00–12.30	19.00–16.30
ו	לפנה"צ		12.00–9.00
	אחה"צ	16.00–12.30	

15.10.87

והקיץ !!!

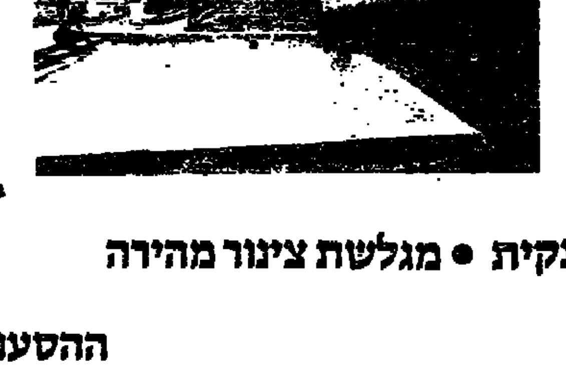

אטרקציות חדשות נוספות בקנה מידה בינלאומי!!!

הכל בגדול!!!

- אגם טרקטורי מים ענק • בועת גלישה ענקית • מגלשת צינור מהירה
- בריכת שעשועי מים ענקית לילדים!
- בריכות • לונה פארק • ביבר חיות
- מגלשות סלאלום • כרי דשא
- סוסי פוני • מזנון גלאט למהדרין ("הופמן" בהכשר הרב לנדא)

ועוד ועוד

ההסעות יחלו אי"ה ביום ד' תמוז תשמ"ז (1.7.87)

לפרטים נוספים אפיקי מים טל' 93879; 93880; 055-93939

איך היה? תשמע! כל שניה ממש חויה! • לחתונות כנסים ואירועים • (עד 2500 איש) ב "אפיקי מים" -גלאט כשר- פנו לאבי־טל: 055-93939, 93880

مكزا من الأصل

هكذا من الأصل

הרופא והמלמד (ג)

ח.ש. שוורץ

הטיפול בתלמיד בגיל ההתבגרות

כמו בטיפול רפואי, בישוב הדעת בהתייעצות ובשיתוף כל הגורמים ★ טיפול פזיז, כריתה מוקדמת עלולה להיות מעוות כל יתוקן

במאמרינו השני הבאנו את דברי הגרי"עב"ץ ז"ל אשר בין השאר כותב: ואם הסיבה בעצם ובראשונה מהעיון המחשבה — תהיה דרך הרפואה הראשית לעמוד כנגדו בעיון אמתי תכליתי והאחרות ישתתפו לסייעו כי מעשה מוציא מידי מעשה ומחשבה מידי מחשבה".

כיון שהמדובר כאן על הסיבה הנגרמת ע"י "העיון והמחשבה" — לקחתי לי לפענח את דבריו ז"ל בדוגמת מצבו של ילד אשר הגיע לגיל ההתבגרות, שהוא גיל קשה מאד והוא כפי שכתבנו פעמים רבות, וכן בספרנו ("חנוך ילדים" פרק י"א): "התחלת מעבר הילד מקטנות לבגרות הלויה במבנה גופו. ישנם ילדים שגופם מתחיל להתפתח עוד בטרם הגיעו לשתים עשרה, וישנם ילדים שבגיל ארבע עשרה טרם התפתחו כלל ובין כך ובין כך זקוק הילד בתקופה זו לשמירה יתירה ובעיקר למלות נועם ועידוד, לפעמים התקופה זו נמשכת ערך של שלש עד ארבע שנים. במשך זמן זה הילד "תוסס" ואינו יודע מה להחליט בנפשו לאן להמשיך, אם לדרך התורה או חלילה להיפך יש ולפעמים משפיע הדבר על נפשו בכלל". (ראה שם באריכות).

אם כן לפענ"ד הסיבה הנגרמת לנער שאין לו חשק ללמוד, או שהוא לא כתנהג כשורה, באה לו מכח המחשבה המטרידה אותו בענינים שונים, והוא אינו יכול לרכז את עצמו ללמוד בעיון, וזהו דרך "הרפואה הראשית" — "לעמוד כנגדו בעיון אמתי תכליתי".

טרם נגש להסביר קטע זה כדאי וחשוב שנפרק את הדברים אחת אל אחת מכל הבחינות.

עומד מחנך בכתות הגבוהות או מג"ש בישיבה קטנה, ומוסר שיעור לתלמידיו אחרי יגיעה והכנה מרובה, ויושב לו נער מתבגר, שאינו מקשיב, אינו משתתף במשא-ומתן הכתתי, ולפעמים גם מפריע לאחרים ע"י שיחה, רמז או צחוק, בו בזמן שהכל בכתה דרוכים ומרוכזים להבין את דברי המחנך-המג"ש, וזה האחרון פוקד עליו לצאת מהכתה, יש והנער אפילו שהוא נעלב הוא יוצא מכתה באין אומר ודברים, יש והנער יוצא בחיוך על שפתיו כאומר: "לא איכפת לי" — דבר כשלעצמו מרגיז יותר את המג"ש, ויש והנער מסרב לצאת ומתחיל להתווכח עם המחנך-מג"ש — דבר שמפסיק את הריכוז מכל התלמידים. ומובן שזה רק מעלה את זעמו וחרונו של המחנך-המג"ש עד שלפעמים הוא נאלץ להוציאו בכח כי סוף כל סוף גם הוא בן אדם, ואם הוא יוותר לו עלול הוא לאבד את יוקרתו והשפעתו בעיני חניכיו.

וכשהנער יוצא והוא עומד או מסתובב בחצר הת"ת-הישיבה, יש ותהליך זה השפיע עליו והוא התחרט על מעשיו אלה, בפרט אם המנהל הרוחני או המשגיח השכיל להעמידו על חומרת הדברים וכו' וכו' והנער שיפר את דרכיו, עזב את שובבותו, ביקש סליחה ונכנס ללימודים, זאת אומרת שהעונש הצליח.

אולם ישנם גם מקרים כאשר בניני הת"ת-הישיבה סמוכים לרחוב השוק, הנער יוצא לרחוב ומסתובב בין המוכרים והרוכלים. וכאן הסכנה גדולה יותר, אם מפני המצאותו בין אנשים ריקים ופוחזים, ואם מפני "שליחות יד" בדברים שאינו שלו. במצב כזה אם המנהל הרוחני, או המשגיח דיווח מיד להורי התלמיד, ואביו עזב את כל עסקיו ובא להציל את בנו ולהחזירו לספסל הלימודים, ישנם עוד סיכויים טובים למצוא דרך לפשר בינו לבין מחנכו-מג"שו, אבל אם הוריו אינם מודעים על צרכם, כי אז זקוק הנער לרחמי שמים מרובים בכל שעה נוספת שהוא נמצא מחוץ לכתלי הכתה מהטעמים הנ"ל ויתכן אשר בינים עוד יורחק לגמרי ממסגרת הת"ת, הישיבה ויקבל שם לא טוב אשר ת"תים-ישיבות-קטנות אחרות לא ירצו לקבלו ולהכניסו במסגרתם, ולא משנה כעת את מי להאשים אם את המחנך-המשגיח שלא השכיל להיות "רופא חכם לחקור את שורש המחלה", או את האב, שבשל טרדותיו לא ירד לעומק חומרת המצב — הדבר ששום אב ורחמן לא יעשה בעת מחלת הבן וירצה להצילו בכל מחיר.

* * *

יש גם הוצאת נער מהכתה, העלבון הזה רק מתסיסו יותר ויותר להרגיז ולצער את מחנכו-מג"שו, ואם הנער יש לו השפעה בכתה בין חבריו, הרי יכול הוא להתסיס רבים מחבריו לנהוג כמוהו. ואז עומד המחנך-המג"ש חסר אונים כנגד תופעה זו, ידועני עובדות ממג"שים שיאמרו למשגיח ברורות: "או אני או הוא נשארים כאן". וברור שנער זה, יוכרח לעזוב לגמרי את כותלי הישיבה וכאן נשאלת השאלה, מה יהיה הלאה?!

מובן מאליו, שכל הקורא קטע זה מצדיק את המג"ש ואת הנהלת הישיבה, כי איך אפשר לנהוג אחרת, וכי מותר בגלל נער אחד לסכן את שלומם של כל ילדי הכתה?! אמת, כללית גם אני הייתי מסכים עם המג"ש וההנהלה, אולם אם נוקט לפי כללי הרפואה אנו רואים אם חלילה יש לאדם אינפקציה באצבע קטנה שברגלו, הרי אם הוא יבדק אצל רופא נאמן והוא מומחה, יאמר הרופא לחולה אחרי שבדק אותו באופן יסודי אמת שאינפקציה זו מטרידה את כל גופך מכף רגל ואף ראש וכו', אבל מכיר אנכי, תרופה חזקה שהיא אמנם תחליש את גופך, אולם אני מקוה שלאט לאט נרפא את האצבע, הכאבים ייחלשו ואתה תשוב לאיתנך, ומה שאמרתי שהתרופה תחליש את גופך, הרי ישנם וויטאמינים מסוימים שניתן לך בד בבד עם התרופה ובע"ה שהתוצאות תהיינה טובות בכל הבחינות. זאת אומרת, רופא מומחה זה בבדקו את החולה הוא ירד לחקור את הסיבה אשר הביאה את האינפקציה באצבע רגלו החולה, והוא מנסה את כל האמצעים הניתנים להציל את האצבע. להציל את הרגל, ולהציל את כל גוף החולה גם יחד, כי הוא יודע היטב, כי לקטוע ח"ו אצבע זהו האמצעי האחרון, ולמה לי לעשות אדם בעל מום אם אפשר לרפאותו. לא כן יעלה רופא הבודק את החולה באופן שטחי, הוא בודק אותו ובמקום להכנס לעומק הבעיה ולהתמודד עמה, הוא מחליט ואומר לא תהיה לנו ברירה אלא לקטוע את האצבע, כי זו עלולה להרעיל את שאר האצבעות, ומשם זה עלול להמשך ח"ו לרגל ולגוף וכו', ברור כי דבורים אלה הורסים את החולה ואת כל הסובבים אותו גם יחד, רק ע"י שמיעה — כדברי המאירי ז"ל במאמרנו הראשון.

אותו מצב הוא עם הנער הזה, שהוא עלול להתסיס את חבריו כנגד המג"ש, אם המג"ש ירד לחקור את עומק הבעיה, מה הסיבה שנער זה עומד ומטריד כל כך מהי הסיבה שאין לו חשק ללמוד מה אני יכול לעשות כדי להציל את הנער שלא ירד לשחת ח"ו איך אוכל להצילו, ולהציל יחד את חבריו בכתה שלא ילמדו ממעשיו, מה אעשה שלא אצער את הוריו, אם המג"ש עומד ומתבונן לרגע קט אומר בלבו: נער זה הוא בגיל 14-15, מסתמא ישנם עוד בנים או בנות בבית, אם נער זה יתדרדר ח"ו על ידי זה שאני זורקו אותו מהישיבה, מי יודע אם הוא לא יתווה דרך לאחיו או לאחותו הקטנים. היפנו ללכת בדרכיו הרעים, אם כל הדברים האלה יהיו לנגד עיניו, בטוחני שמהשמים יסייעוהו למצוא עצה ותרופה לנער זה אפילו שתהיה חריפה בשעתה, אולם ביחד אם ה"וויטאמינים" היינו ה"דבור המוסרי יהיה מסייעו", מדוע? — כי רפואה זו היתה "בעיון אמתי תכליתי ומעשה מוציא מידי מעשה ומחשבה מיד מחשבה" — כלשונו ז"ל, היינו שהמג"ש עיין באמת למצוא תכלית להצלת הנער, והעמיק מחשבתו לעורר את הנער בדבור ובמעשה, בדבור מוסר הסבר לנער, לנתח לו את כל העניין מה שעשה, כמה צער אתה גורם להוריך, כמה צער אתה מצערני שאני חייב להענישך, הבט והתבונן כמה ביטול תורה אתה גורם לכתה שלימה. ובמעשה — אם אינך מבין את החומר, בא אלי אחרי השיעור ואנסה לעזור לך בעצמי או שאסדר לך חברותא — בתנאי שתקבל את דברי ולא תפריע לאף אחד, או שאדבר עם אביך ויעזור לך, אני שוב משוכנע כי דבורים רכים אלה יעוררו בלב הנער את המחשבה, הנה אני רואה שהמג"ש בא לקראתי לעזור לי, וישפר מעשיו. בפרט אם המג"ש יתמיד בדבורים אלה ויראה לו חיבה, ככר כתב מרן ה"חזון איש" ז"ל (אמונה ובטחון פ"ה, יג) "ההתמדה משרטטת בצורות הנפש שירטוט יציב וקיים ומראה הפרצוף ותבניתו משאיר אחריו התמדת המעשים הטובים" — כלומר, הנער ירגיש על כל צעד ושעל את דברי מחנכו-מג"שו, משום שצורתו תעמוד לנגד עיניו וכי אכן רצה את טובתו והא ראיה כי בא לקראתו בדבורים רכים על אף שאני הרגזתי אותו והוצאתיו מכליו.

* * *

ויכולנו לומר כי כתיבת דברים אלה הזכירתני בנער שלמד אצלי לפני שנים רבות והוא בעל כשרונות טובים מאד ובלי חשק לגמרי ללימודים, ומשום שישב באפס מעשה הפריע מאוד בצורה שאינה ניתנת לספר, לא הועילו אליו בקשות ותחנונים, ראה כמה אתה מצערני, מצער הוריך, מבטל תורה דרבים, הוא הבטיח להפסיק וקיים את דבריו דקות ספורות... משראיתי שדבורים רכים אינו מועילים, הענשתי אותו בהוצאה מהכתה, גם זה לא הועיל כי הפריע מבחוץ, החלטתי לומר למנהל ברורות שיבחר את מי להשאיר בת"ת אותי או אותו... כי זה היה בלתי נסבל.

הזמנו את אביו, יהודי ירא־שמים אשר רצה בכל לבו, נפשו ומאודו שהנער לא יורחק מהת"ת והסביר לנו את הסיבות המשכנעות, אמרתי. אם כך, יש לי עוד נסיון אחד, מאחר ובכתה הוא אינו יכול להתרכז ללמוד בעיון, אני מוכן לשבת וללמוד אתו בכל יום בביתי שעה אחת בצורה מוחשית, כך שכבואו לכתה עם ידע מסוים מהחומר שלמד בפרטיות, יהיה לו ענין להכנס ולהתערב במשא ומתן הכתתי, התניתי עם האב עוד דבר, יתכן ויהיו ימים שלא אלמד אותו רק אשוחח איתו, ואצלי שיחה כזו תשובה כלימוד כי הוא זקוק מאד לזה. ברור, כי האב הסכים לכל ובלבד שלא ירחיקוהו. בתהליך כזה של שלושה חודשים בערך, הנער נכנס למסלול הלימודים כאחד הבינונים, ממני עבר ללמוד בישיבה אחרת והצליח שם מאד.

חלפו עברו ערך של שמונה שנים, בערב אחד נוקשים בדלת ביתי, נכנס בחור בלוית אביו, הוא רק התישב ופרץ בבכי, רבי, נעניתי לך מחול לי... נדהמתי כי לא הכרתיו... אני הוא פלוני שציערתי את הרב מוכרחני לומר כי תהליך העונשים בצירוף השיחות העניניות נשארו חקוקים בלבי, לעולם לא אשכח את העמל והיגיעה שכבי השקיע בי, וכעת באתי להזמינו לחופתי שתתקיים מחר...

כיום הוא אברך חסידי ירא־ש ות"ח החי בחו"ל ולו משפחה ענפה כ"י. שוב, לא באתי כאן לספר את ה"אני עשיתי" אלא באתי לספר ולהוכיח את צדקת הדברים, מה היה קורה לנער זה, אם הייתי עומד על דעתי להרחיקו לגמרי?! וחבל חבל שמחנכים־מג"שים אינם מתבוננים לרגע קט ואומרים: "מה הייתי עושה אם ח"ו נער זה היה בני, האם הייתי מסכים שירחיקוהו ולא ינסו למצוא דרך איך להצילו", לעומת זאת אינני גם משחרר את האב מחובתו בחינוך בנו שרק הוא חייב בו, אינני מקבל שום תירוצים והסברים כגון "מה אעשה ואני טרוד להמציא טרף לביתי" — גם בזה הייתי חריף מאד ועניתי פעם לאב, אם צריכים ח"ו לנסוע לבוסטון להציל ילד מה עושים?... תן תודה להשי"ת שכולכם בריאים תכית לבן, שאם יקבל את הטיפול הנכון יתכן והוא יאיר את העולם בתורתו ובקדושתו, ואם לא יגיע לשלבים כה גבוהים, על כל פנים הוא ישאר יהודי ירא"ש.

* * *

איני גם גורס במצב כזה, שהמחנך-מג"ש ואפילו המומחה ביותר, יחליט על דעת עצמו להרחיק נער ממסגרת הת"ת-הישיבה, ואם הדגמנו כל נושאנו לרפואה, אינני יכול להתעלם מדברי המהרש"א ז"ל (ח"א קדושין פב, א) "טוב שברופאים וכו' יש לפרש "טוב" שברופאים היינו שמחזיק עצמו ל"טוב ומומחה שברופאים" שאין כמוהו, וסומך ביותר על המחאתו מתוך גאותו ולפעמים הוא טועה בטבע זה החולה, וממית את החולה ברפואותיו בדבר שמזיק לחולה זה, אבל יש לו לישא וליתן עם שאר הרופאים כיון שהוא סכנת נפשות".

כן, רבותי המחנכים-מג"שים, אנחנו רק בני אדם אשר יכולים לטעות בטבע זה הנער — על אף שאנו רואים אותו כעת בשובבותו ומעשה נערות שעושה, יתכן וזה נובע בגלל שנקלע לגיל ההתבגרות הקלה מאד, אולם בפנימיותו יתכן מאד שיש לו נפש יקרה, ובשיטה עדינה ובהתייעצות עם עוד מחנכים-מג"שים — אפילו שהם לא כל כך מפורסמים בתור מומחים עילאים, אפשר למצוא תשועה, כי "ברבוי נפשות מתחילין מן הצד", ואחרי כל זאת יש לפנות אל אדם גדול ולנהוג על פיו ורק אז אנחנו את נפשנו הצלנו.

ואם שאלו כבר פי אדם גדול, והוא אמר להשאיר את הנער בישיבה חייבים המחנכים-המג"שים לשכח את העבר בבחינת "והימים הראשונים יפלו", ולא להשאר עם דעה קדומה על הנער (גם בזה ידועות לי עובדות) אלא ההיפך יש להסביר לו: ראה באנו לקראתך, אנא התאמץ גם אתה ואל תבטל זמנך, כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל.

גם הורי הנער חייבים להשתדל שלא להטרידו יותר מדי — עם כל הרצון הטוב שיש להם לטובת בנם, כי כל הטרדה רק מזיקה ולא מועילה, אלא יתפללו אל השי"ת כי האור שבתורה יחזירו למוטב.

* * *

לסיכום שלשת המאמרים:

א. יש לפנות אל התלמיד בפנים שמחים ובדברים ערבים. ב. פניה לתלמיד בפנים זועפות עלולה להביא לדכאון ח"ו. ג. עידוד לתלמיד על מידותיו הנעלות תעמידהו על מכונו ותעורר בו חשק ללימוד. ד. בשיעורי עזר לתלמיד, יש להכינו למפרע בחומר שילמד, בשבוע הבא. אח"כ לחזור על החומר הקודם ובתיאום עם המחנך. ה. יש לחקור ביסודיות הסיבה הגורמת לילד לחוסר חשק ורצון ללימוד ולהנהג בהתאם. ו. דבור רך לילד יכול להפכו מעז פנים לעזות דקדושה — שיהיה שואל כענין ומשיב כהלכה. ז. גם על נטיה טבעית לא יפה, ניתן להתגבר בעודו ילד קטן הנכסף כענף רך. ח. ילד בגיל ההתבגרות זקוק לשמירה יתירה ובעיקר למלות נועם ועידוד. ט. נער מתבגר, התוסס ומתסיס את חבריו לכתה, ניתן להתגבר עליו ולמשכו ללימודים, ע"י עונש ואחריו שיחה מוסרית פרטית בהתמדה. י. אסור למג"ש להרחיק נער על דעת עצמו אלא אחרי שאלת חוות דעתו של אדם גדול. יא. אם קיבל המג"ש את דעתו והשאיר את הנער יש לשכוח את העבר ולקרבו ע"י שיחות תדירות. יב. גם הוריו יקרבוהו ואל יטרידוהו יותר מדי, ותפלתם ודמעותיהם לא ישובו ריקם אלא יתקבלו לרצון.

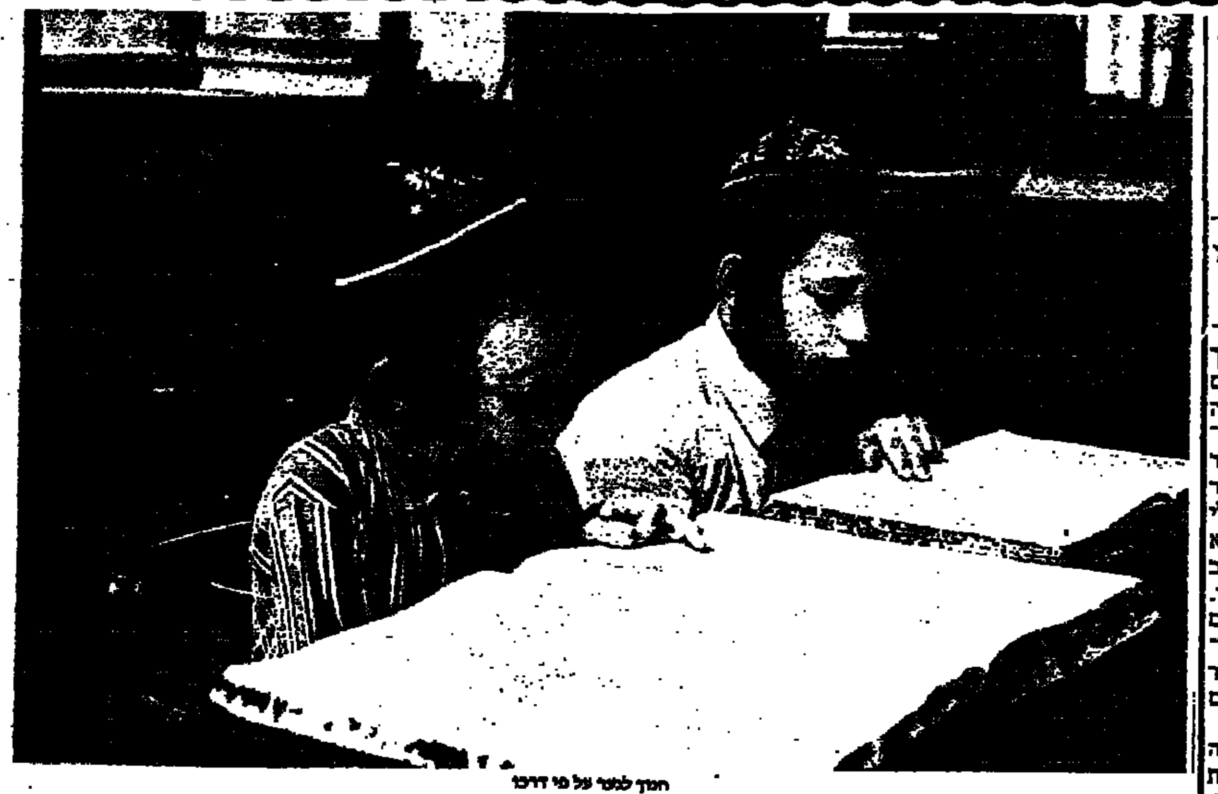

חנוך לנער על פי דרכו

יזמה חדשה לפתור אחת הבעיות החינוכיות בירושלים

מוסד חדש שמוקם בירושלים, המטרה שלו לענות על בעיה חברתית חינוכית שמטרידה ומדאיגה משפחות שנקלעו לקשיים משפחתיים שונים, כאשר אחד מראשי המשפחה אינו יכול לתפקד כראוי, אם בעקבות מחלה, או חלילה איזה אסון במשפחה, ולדאבוננו יש מקרים כאלה בכל גוני החברה החרדית. הילדים חסרים את האוירה החמה של המשפחה הדואגת לספק להם את מחסורם. הם במצב שבה המשפחה חסרת אונים לפתור בעיה זו.

בעיה זו אינה קיימת כל כך לגבי הבנות, בירושלים קיימים מוסדות כאלה, מוסדות שיש בהן כדי לענות על מצוקה זו. ומן הדין לציין, שיש הצלחה מיוחדת למוסדות אלה, מוסדות העונים גם על צרכים דחופים גם מחוץ לירושלים. לא כן כאשר מדובר בבנים למשפחות חרדיות, לילדים שאחד או אפילו שני ההורים, אינם יודעים לתפקד ולמלא את חובתם הטבעית, גם אם היו רוצים בכך בכל לבם. על אחת כמה וכמה, כאשר אחד מן ההורים הלך לעולמו והשאיר לאנחות אלמנה שבורה ורצוצה, המטופלת עם משפחה ברוכת ילדים. נהגים לכנות משפחה כזאת בשם "משפחה שבורה".

מדובר בילדים שלפני גיל הבר מצוה, לאחר גיל זה ממלאות תפקיד זה, הישיבות הקטנות לסוגיהם, מוסדות כאלה עם פנימיה קיימים בכל החוגים. הפנימיה שעל יד הישיבה המצויידת בכל התנאים הדרושים עונה בדרך כלל על בעיה זו. לפנימיות אלה יש עין פקוחה על הנערים שמצאו את מקומם בישיבה הקטנה, שהיא דואגת לצרכי הקיום של אותם ילדים הנמצאים בחברה בריאה וטובה. לכל פנימיה יש לא רק רמי"ם הדואגים לצרכים הרוחניים של התלמיד, יש להם גם אב בית ומדריכים חינוכיים, והם נהנים מחברה עם ילדים ממשפחות מסודרות. אולם, אין לפי שעה פתרון לאותם ילדים קטנים עד לגיל הבר מצוה, ואין זה מדובר בגיל מסוים, ילדים מסוג זה שבאים ממשפחות מצוקה.

מצוקה זו הטרידה כבר זה כמה שנים את העסקנים אשר נתקלים בה יום יום בהיותם עומדים בקשר הדוק עם המשפחות האלה, בתוקף העיסוק למען המוסד החינוכי החברתי במסגרת הידועה לתהילה. במוסד "בית לפליטות" בירושלים, מוסד הממלא את תפקיד המשפחה הגדולה חכה לבנות לילדות אלה בית המספק להם את כל צרכיהם ועד להכנסתם לחופה. ויש מוסדות דומים הדואגים לבנות מירושלים ומחוצה לה.

עתה נזדמנה להם הזדמנות, להציע פתרון לבעיה חברתית זו עם העברתו של "בית ההחלמה ליולדות", שהוא אחד המפעלים הגדולים של חסד, לביתו החדש בהרי ירושלים, נתפנה הבנין שבמשך שבע עשרה שנה שימש לאותה מטרה, ובה עברו עשרות אלפי יולדות ותינוקיהם.

הבנין בשכונת בית וגן בסביבה התורנית, שהוקדש בזמנו על ידי הנדבן היהודי החרדי הרה"ח רבי סנדר הרמן שליט"א, הוקדש עתה בהשפעתם של ראשי ומנהלי בית ההחלמה, להיות מעון לאותם ילדים, הזקוקים לבית משפחה. שייקרא על שמו רבי סנדר הרמן שליט"א. בבית זה קיים כל הציוד הדרוש למטרה זו, יש בו גם מטבח משוכלל וחדר אוכל שישרתו את המוסד החדש שבו ימצאו מקלט רוחני וחינוכי.

הרב שלמה פפנהיים שהוא אחד משלושת המנהלים של 3 המוסדות לחסד ובהם גם "בית לפליטות", "קרית בנות" שבה מתחנכים מאות בנות מיוצאי ארצות. ביחד עם חבריו הרב נפתלי רוזנפלד והרב שמואל אליעזר שטרן, נכנסו לעול כדי למצוא את הפתרון למצוקה זו.

הרב פפנהיים מדגיש, שאין זה מדובר בתלמוד תורה חדש. הילדים שימצאו מחסה במוסד זה, יוכלו להמשיך ללמוד באותם מוסדות שבהם התחנכו עד עכשיו, או בכל מוסד חינוכי חרדי אחר שיבחרו לעצמם. במוסד החדש ימצאו את הבית שלהם, שידאג לכל צרכיהם. יתמנו לו אב בית ואם בית אשר ישתדלו להעניק את חייהם של אותם ילדים. להדריכם בדרך הישרה, ולהציל אותם מפגעי הרחוב. זו תהיה מעין "משפחה גדולה", שתבוא במקומה של המשפחה ההרוסה.

במוסד החדש תהיה הקפדה על הדרך החינוכית, השפה המדוברת תהיה אידיש, כיון שהמוסד מיועד בעיקרו למשפחות מסוג זה. מוסד זה אינו מבקש להתחרות עם מוסדות אחרים מסוג זה. הוא בא רק למלא את החלל הקיים. להעניק לילדים בגיל הרך וההתבגרות בית חם שימלא את החלל.

הבית בבית וגן עובר עתה את השיפוצים הדרושים כדי להתקינו כראוי למטרה החדשה, ועם מינוי הצוות אשר ינהל את הבית יעמוד לשרותן של אותן משפחות המחפשות פינה חמה וטובה לילדיהן.

"דקדוק לשון הקדש"

הבעיות האופייניות להוראת הדקדוק והלשון מוכרות לכל מי שמלמדת מקצועות אלו. אמנם חשה כל מורה היטב את מלא משמעותה של הגדרת הרמב"ם: "מלאכת ההגיון מן השכל — כמודנת מלאכת הדקדוק מן הלשון", אף על פי כן מתעוררות לעתים בלבה שאלות דקדוק, המבקשות מענה הגיוני, נאין.

יודעת כל מורה לשרטט לפני תלמידותיה את טבלת התנועות הגדולות והקטנות, אבל מורות רבות מתלבטות בעצם משמעותם של מונחים אלו: במה גדול כחו של הקמץ מכחו של הפתח? מדוע קטן הוא הקובץ נוכח מעלת השורוק? על שום מה משתנות תנועות אלו דוקא ולא אחרות? על שום מה מתחלפות ביניהן תנועות מסוימות זו בזו, ואין מתחלפות בתנועות אחרות?

כיון שמתעוררות בלב מורה תמיהות בתשתית המבנה הדקדוקי של הלשון — התנועות — עולים מאליהם סימני־שאלה בבנין העומד על תשתית זו: גזרות בפעל ומחלקות בשם־העצם.

תכלית כל חכמה, אשר נדע, כי איננו יודעים. אבל לא תוכל מורה להתנחם בחוסר־ידיעות, אם אמנם בהישג יד הן. כל מורה בכל מקצוע שהוא מבינה, שאינה באה לכתה כדי לצייד את תלמידותיה באינפורמציה יבשה ומפורטת, אלא אגב הקניית חומר־הלמוד מחפשת היא דרכים לעורר בתלמידותיה סקרנות טבעית בריאה בנושא שהיא מלמדת, מבקשת לפתח את חשיבתן העצמית, יהיה אשר יהיה החומר הנלמד. לכך עליה לדעת יותר משתדענה תלמידותיה לאחר השעור, לשמחה לשמע שאלה הגיונית ומקורית של תלמידה, גם אם חורגת זו מתחום־הלמודים של אותו שעור. רגעי מבוכה ואי־נחות עוברים על מורה, שנשאלת שאלות הגיוניות על חומר למודים יבש, ואינה מוצאת מענה בפיה.

אחת המורות ללשון בסמינר "בית יעקב" תל־אביב, רחל חלנר, חשה לעתים מבוכה זו במהלך עבודתה בהוראת הלשון, אבל היתה לה אי־נחות זו לברכה דוקא, עוררה אותה לחטט בספרים של גדולי־המדקדקים שלנו בספרד ובאשכנז ולדלות מהם פניני חכמה במכמני הדקדוק של לשון הקדש.

את כל אלו קבצה אל תוך הספר "דקדוק לשון הקדש", ובהקדמתו כתבה: "את הספר "דקדוק לשון הקדש" כתבו מחברים רבים, אשר באהבתם ללשון הקדש סחרו בכל מטבעותיה, נשאו ונתנו בכל מכמני נקודותיה, חפשו וחשפו אוצרות טמירים בחביון אותיותיה. אף בשנות הגלות של עם־הקדש מארץ הקדש, עת היתה לשון הקדש נחלתם של ספרי קדש בלבד, היו מחברי הספר הזה דברים בלעז מן השפה ולחוץ, אבל שפת תפילתם והמון דכים אשר בנפש — בלשון הקדש. ביודעם את גדל־מעלתה של הלשון אשר בה מדבר האלקים אל מלאכיו, היו לומדים אותה בסילודין וכחיבתם אליה קשרו ציצים לראשי־אותיותיה ועטרו עטורות בקוצי־נקודותיה, ופעלו נפלאות בפעלי־בניניה, ועצמו חקר בשמות עצמיה.

אמרנו: נעין בדברי־חכמים אלו בשעורי דקדוק ולשון, נבין מהם אפס סודות ופלאים, אשר צפן הבורא בלשון, שבה ברא את העולם, ונתבל בטעמם הערב חמר־למודים, שנראה יבש לעתים. בשעור אחד על התנועות קראנו בכתה את דברי רבי אברהם אבן עזרא, ובשעור אחר על שם־העצם קראנו את דברי רבי יונה אבן ג'נאח, וגבר התאבון להטעים עוד ועוד שעורים בטעמם של חכמי ישראל. לא ידע תאבוננו שבע, עד שערכנו כל מה שמצאנו, והנה ספר נערך לנו.

מנהל הסמינר "בית יעקב" בתל־אביב הרב בנימין שצ'רנסקי נ"י נדבו לבו להציע את הערוך על שלחננו לקוראים־קוראים רבים, ואמר לכבדם בענין טובה ולא לחסוך מהם בסוג האותיות והניר, או בטיב הכריכה".

ממטעמיו של שלחן זה מוזמנים לטעום מורים לדקדוק וללשון, תלמידות מתמחות במקצוע הלשון, וכל דצריך והכפין אשר ענין לו בהכרת הדברים הפנימיים של לשון־הקדש.

מ. קורא

התענינות רבה של אברכים במכון למורים לקראת השנה החדשה

על התענינות גוברת והולכת של אברכים בני תורה, חברי כוללים ובוגרי ישיבות גדולות ברישום לקראת שנת הלימודים הבאה במכון למורים בירושלים. מסר הרב שמואל קליערס ראש המכון בשיחה מיוחדת למדור זה.

הרב קליערס ציין כי שמו הטוב של המכון נתפשט בין אברכים בני תורה הבאים [illegible] הרוחני בהרבצת תורה ובחינוך ילדי ישראל לתורה ולתעודה.

הרב קליערס מסר כי קיימת גם התענינות של הנהלות הת"תים של הישוב הישן והציבור החרדי בקיום השתלמויות והכשרת מלמדים במסגרת מכון זה. כזכור, החליט המכון לפתוח בהשתלמויות מיוחדות לציבור המלמדים בנושאים המיוחדים והספציפיים.

ראש המכון מסר כי לקראת השנה החדשה קיימת התענינות רבה מצד מנהלי תת"ים ובתי ספר לקבל לעבודת ההוראה את בוגרי המכון.

בתקופה האחרונה הולכת וגוברת הדרישה בין ההנהלות וכן מצד ההורים המעונינים לדעת שהמורים והמלמדים מיומנים ומנוסים בעבודת החינוך הקדושה. הרב קליערס מסר כי גדולי התורה מנהיגי החסידות וראשי הישיבות מעודדים את פיתוחו של המכון ואת תפקידיו הקדושים בעבודת החינוך.

כותבים אל המדור

נצר מטעיו מעשה ידיו להתפאר

על הכשרת מלמדים

"ידבר בעיתו מה טוב" תודתי נתונה להרב שמשון לרנר על רשימותיו המצוינות שדורש את מה שמעיק ודובק עלי מזה שנים רבות, את חוסר ההכשרה של מלמדים ודוקא מנקודת ראות של מלמד..

מלבד הסבות האמורות שהם כשלעצמם, כל סיבה בנפרד היא סיבה מספקת להכשיר בכך דרך שהיא את המלמד. הריני שואל שאלה שמנסרת בחלל ללא מענה:

מדוע מורות, גננות שלומדות שנה או שנתיים את המקצוע ועד שהגיעו למשרה שלהם התחייבו לעבוד התקדמות, ועדיין מחויבות בהשתלמויות, באסיפות, בימי עיון, ואילו המלמד שלא הוכשר, לכן לא מקבל את המגיע לו?

מדוע רופא, או אח או כל עובד במגזר הרפואי לאחר כל כך הרבה שנות לימוד השתלמות עדיין מחויב בהשתלמות בימי עיון, בישיבות צוות, בדיונים וכו'.

מה שנוגע לבריאות הגוף הכל מבינים שיש צורך בהכשרה, אך כמה שנוגע לבריאות הנפש ולחינות הנפש?! ההכשרה מיותרת??? גם במגזר העיסקי הכל עוברים הכשרה, השתלמויות ועוד. אם נעשה תוך לכל התעסוקות בעולם נראה שהמלמדים הם היחידים, או היחידים כמעט שלא זוכים לימי עיון. להכשרה מספקת אם בכלל!?

יעידו מה שיעידו, אך הערך פעילות בתחום זה גורמת גם לירידה מוסרית בתחום עבודתם של המלמדים, וזאת אף מתוך לסף ההכרה. ובלי כל רצון מצד המלמד.

האפשרויות להכשרה הם רבות, ולא כאן המקום להרחיב, אך עתה עת עומדת להסתיים תקופת סוף השנה, ולקראת זמן הבא, הבא עלינו לטובה אפשר לפעול בנושא זה רבות.

לדעתי, צריכה להתהוות התמניה משותפת, של הורים מצד אחד, מלמדים מצד שני, ומנהלי מוסדות ואחראים על תלמוד תורה מצד שלישי, כדי לספק את מה שכל כך חסר, כי סך הכל את טובת ילדינו שהם המשך קיומנו אנו וקיום העולם כולו אנו דורשים.

הלא כן???

בשם מלמד שכואב לו

דרכי נועם - ספר למחנך

מחברים רבים מזכים אותנו בספרים שונים, שבחולקם באים להקל על הלומד ע"י רכוז או קצור הלכות או נושאים אחרים, בין ספרים אילו מיוחד במינו הספר "דרכי נועם" של המחנך הותיק והדגול, הרב מאיר הכהן מתק שליט"א מנהל תלמוד תורה "תורת אמת" בני ברק, מטרת הספר להדריך את האב להקנות לילדיו מדות טובות והשקפה מתוך פרשת השבוע, ולנצל סעודת השבת למטרות אילו, וע"י זה לרומם את הסעודה המשותפת שתהיה ראויה לנאמר בכבי"א "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד".

בספר זה מובאים פירושים נבחרים לפרשת השבוע, לכל פרשה כותרת המציינת בכדי לתת לאב אפשרות לבחור בנושא שברצונו לנצל כחומר חנוכי. בסוף הספר דוגמאות שונות איך לנצל את החומר ואיך לשתף את הילדים בצורה פעילה. נוסף לכך בסוף הספר מפתח מפורט ושמושי, שבו הוא מקל על הכנת הנושא.

לדעתי שמוש הספר עוזר בהרבה את המטרה שהוזכרה — חוג המשפחה. אלא תועלתו רבה ל"דרבי" בחודר, למורה, למדריך/ מדריכה. כמובן שמשך השנים כל אחד יכול להוסיף פירושים נוספים, כיד ה' הטובה עליו, אבל ביסודו הספר יקיל בהכנת שיחה או שיעור בפרשת השבוע בעל מטרה חינוכית מיוחדת או גם להכנת נושא מסוים ימצאו בצורת המפתח חומר רב שנתן ללקט מכל חמשה חומשי תורה.

יצחק בן ישראל

שמשון לרנר

חינוך למדת הבושה

במס' יבמות (דף ע"ט) מבארים לנו חז"ל, שדוד המלך ע"ה, לאחר שהיה רעב שלש שנים (שמואל ב' כ"א), והקב"ה אמר לדוד שזהו עונש על שהמיתו את הגבעונים, והגבעונים תבעו שיותן להם שבעה אנשים מצאצאי שאול המלך, למען יוכלו להרגם ולהתנקם בהם על ששאול המית מהם מה אמר דוד?

— שלשה סימנים יש באומה זו (עם ישראל) רחמנים! ביישנים! גומלי חסדים! רחמנים, דכתיב ונתן לך רחמים ורחמך והרבך! ביישנים, דכתיב בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו (יראתו זו בושה)! גומלי חסדים, דכתיב למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וכו'! כל שיש בו שלשה סימנים הללו, ראוי להדבק באומה זו וכו'!

ובמס' אבות (פרק ה' משנה כ') שנינו: יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר (שהאדם נתבע שתהיה בו עזות) קל כנשר רץ כצבי גבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. (ומיד מבהיר התנא, שהעזות, בשאר מילי, היא מגרעת איומה) הוא היה אומר: עז פנים, לגיהנם! ובושת פנים לגן עדן! יהי רצון מלפניך ה' אלקינו שתבנה עירך במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך!

ובפירוש המשניות להרמב"ם מבאר שם, שסיום המשנה בא לבאר, לבל נקבל את תחילת המשנה (הוי עז כנמר) פשוטו כמשמעו, והחפרץ לאמץ לנו את מדת העזות. לכן בא מיד התנא ומבהיר, שמותר להשתמש במדת העזות רק כשהוא יודע באמת שכל שאיפתו היא לעשות רצון הבורא, אם לא כן אסור להשתמש כלל במדה זו. והרמב"ם כותב שם וזה לשונו: ומן הטובות שחנן השי"ת לזאת האומה, שיש להם בושת פנים, וכן אמרו, שמופתי זרע אברהם שהם ביישנים רחמנים וגומלי חסדים, ואמר (דרשת חז"ל) ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו, ולאחר שסופר מעלת הבושת, בקש ואמר: ה' אלקינו, כאשר חננו זאת המעלה (מדת הבושה) כן תחננו להבנות עירך במהרה בימינו! עכ"ל.

ומפרשים קישור בין שתי האמרות הללו, ע"פ מאי דאי' (סוטה מ"ט ע"ב) במתניתין, שחז"ל מנו שם את צרות העקבתא דמשיחא, ואמרו שם: בעקבות משיחא חוצפא יסגא (חוצפה היפך בושה) נערים פני זקנים ילבינו, זקנים יעמדו מפני קטנים, בן מנוול אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתו, פני הדור כפני כלב (שאינו מתבייש משום דבר, כדאי' במפרשים) הבן אינו מתבייש מאביו, על מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים; ולכן, לאחר שאמר התנא: עז פנים לגיהנם ובשת פנים לגן עדן, בקש התנא מיד, שננצל מצרות עקבות המשיח, ויבנה ביהמ"ק במהרה.

* *

האדם הוא בחיר היצורים. זה אלפי שנים עמלים הרופאים, באמצעות מחקרים, ובעזרת הטכניקה הנפלאה העומדת לרשותם, בכדי להכיר את גוף האדם, את פעולותיהן הסבוכות של חלקי הגוף, ולאחר ההתקדמות המדהימה לה זכו, עדיין הם ממששים באפילה... ואולם, האדם אינו בנוי מגוף בלבד. באדם יש גם נפש, נפש אשר יש לה תכונות טובות וגם רעות, יש נפש שהיא בריאה — כתוצאה מעשיית מעשים טובים או מתורשה, ויש נפש חולנית. לכל נפש תכונות משלה, ונאמנים עלינו דברי בעל חובות־הלבבות (שער שמיני, שער חשבון־הנפש, חשבון כ"ט) הכותב: ודע כי גופך יותר קרוב (יותר קל) להירפא מן הקשה שבחלאים — כשיפול בו, מרפואת נפשך ממדה קיצר וכו'.

כאמור, תורת־הנפש, עמוקה ורחבה מני ים, הפסיכולוגים והפילוסופים החילונים, ניסו לעמוד על תכונותיה והעלו חרס בידם, הסיבה? שיטתם אינה מבוססת על דרכי התורה!...

בין תכונות האדם (או מדותיו) יש תכונה ששמה בושה, הבושה היא לפעמים כח המעכב את האדם מעשיית מעשים שונים, ולפעמים היא מהוה כח־מדרבן, הממריץ את האדם לעשות מעשים שונים, ולעתים רואים, שגם העצל יהפוך לזריז, בכדי למנוע מעצמו בושה.

וכאמור, לעם ישראל העיקר משמים את התכונה המבורכת הזו, ברם, אין די בקבלת תכונה זו מבטן מלידה, השאלה היא: כיצד היא מנוצלת, ולאלו צרכים מנצלים אותה. וזה תלוי הן בדעת האדם ועובדה היא, שמי שנטרפה דעתו רח"ל, אין לו בושה רח"ל) והן בחינוך. אין לך אלא להעיף מבט ב"נוער הזהב", נוער שהרגילוהו מילדותו ללכת ללבוש שהפרוץ שבו "מרובה על העומד", ותראה מיד כי אינם מתביישים כלל, אדרבה, הם עוד יבישו בתמהון על כל מי שיבוא ויאמר להם שהם חסרי־בושה...

ובעצם, בושה מהי?

בושה היינו, שאדם נמנע מלעשות דברים שאינם הגונים. האנשים הפשוטים מנצלים את הבושה, רק לגבי בשר ודם, ואילו בני־הדעת מנצלים את הבושה לא רק "לגבי בני האדם, אלא גם לגבי הקב"ה, וכמו שכתב הרמ"א בשו"ע או"ח, סימן א' סעיף א', בהג"ה הראשונה שם, וזה לשונו: שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ומעלות הצדיקים, אשר הולכים לפני האלקים וכו' שישים על לבו, שהמלך הגדול — הקב"ה — אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו וכו', ומיד יגיע אליו היראה וההכנעה מפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד (ומיד מבהיר הרמ"א, שעל האדם לדעת מתי לנצל מדת הבושה) ואל יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת וכו'.

ומדברי הרמ"א הללו. מובן מאליו שהאדם זקוק לחינוך.

אימתי להתבייש? על מה להתבייש? וממי להתבייש?

לצערנו, יש הורים (מעטים) המטפחים בילדיהם את סילוק הבושה, וכשרואים שהילד עושה מעשה נועז, מיד משבחים אותו ומפארים אותו, שהוא הגיע ל"גבורות", וכי הוא אינו מתפעל מאנשים... ואינם קולטים שהם — בידיהם — הורסים את נפש ילדיהם, הילדים הללו מתבגרים, והם למוד "לצפצף" על האנשים, אח"כ הם מרשים לעצמם לעשות מעשים שאין בהם ברכה...

צריך לעקוב אחר הילדים מקטנות, להחדיר בהם את תודעת הבושה, בכדי למנוע מהם את ניצני העזות והחוצפה, ההורסים כל חלקה טובה (אולי יש להן מעלה אחת, שהן "מקרבים" את הגאולה...)

למען תהיה יראתו על פניכם - זו הבושה. הורים המטפחים בבניהם סילוק מידת הבושה טועים וגורמים עוול לנפש הילד.

בל נשכח!

— יצר לב האדם רע מנעוריו, ואם חז"ל דרשו: למען תהיה "יראתו על פניכם" — זו הבושה, הרי שסילוק הבושה והיראה נוגדים זה את זה, וא"כ, ברור שהיצה"ר מעוניין בסילוק זה, וכן דרכו של היצה"ר, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו לך עבוד עבודה זרה רח"ל. וכן הוא לגבי החוצפה. כשהילד רואה, שעשה מעשה חוצפה, וההורים לא הגיבו בחומרה, — היצה"ר מסיתו שיגביר את החוצפה, עד שיצליחו לפתותו, שלא יתחשב לא בהורים לא במורים ולא באף אחד רח"ל.

ומי נפגם אח"כ? לא רק הילד, אלא גם ההורים, וכמו שאמרו חז"ל במס' יומא, שמי שבועט באביו וברבו וכמי שגדול ממנו, מה הבריות אומרות עליו? ארור האב שזה גידל... וכחז"ל מוצאים אנו דברים יותר גרועים, שאמרו: מרחציך כולי האי שמע מינה...

ענין זה, כאמור, תלוי בחינוך, ועל ההורים והמורים לחנך את ילדיהם, באופן יסודי, ממי עליו להתבייש, ובעיני מי הוא צריך לשאת חן?

דבר זה הוא אחד היסודות העיקריים בחינוך! שהאדם ידע, הני חפץ לשאת חן רק בעיני אותם צדיקים וצדקניות שדעתם דעת תורה, ובעיני האחרים... אין אני חפץ לשאת חן בעיניהם! שהרי גם הם אינם חפצים לשאת חן בעיני!!!

כלל זה אמור, הן לגבי הבנים, ועל אחת כמה וכמה לגבי הבנות. צריך לחנך אותן, מקטנותן, שההתנהגות שלהן והלבוש שלהן, אינו צריך להיות מוכתב ע"י אנשי הרחוב (קרי: האפנה הארורה), ומי שלא מחנים אותה כך, אוי, ככל שהיא מתבגרת, היא שוקעת יותר ויותר בשטח זה, ואז, למרות שיש לה שמלות נאות, העומדות עליה כראוי, היא כבר לא תלבש אותן, ומדוע? הן "אינן אופנתיות"! והשמלות הללו מונחות בארון כאבן שאין לה הופכין, לוחים כספים ורצים לקנות בגדים ונעליים חדשות אופנתיות, ולמה? בכדי שהיא תשא חן בעיני ה"רחוב" ולא תצטרך "להתבייש". ומי יוצר את האפנה?

יושבת לה קבוצה של בעלי־תאוה אינטרסנטים, ואני הופך עצמי — בידים — לעבד כנעני לדעותיהם המשובשות, הם באים ומחליטים לי, את האורך והרוחב של השמלה, את צורתה, את האורך של הפאה וצורתה, ואנשים רצים אחריהם ב"אמונה עיוורת" — כצאן לטבח יובל, מסתבכים בהלוואות ובהוצאות כספיות, ולמה? בכדי שלא "תתבייש" בצאתה לרחוב.

שאל נא אשה זו: מי מוביל אותך? אחרי מי את רודפת? ממי את מתביישת? האינך חושבת, שאם היו קמות עתה לתחיה האמהות הקדושות, והיו רואות אותך, האם לא היו מסתובבות ממך, מבלי לחפוץ להסתכל בצורתך?...

בספר הקדוש חובת־הלבבות (שער חשבון הנפש, חשבון כ"ה) כותב: ...וכבר אמר אחד מן החכמים: כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש, כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העוה"ז ואהבת העולם הבא, ואמרו: העוה"ז והעוה"ב כשתי (נשים) צרות, כאשר תרצה האחת, תקציף השנית... (עיי"ש באריכות).

מה שברור, שכל מעשה כרוך בכבוד ובבושה. אם הוא מעשה טוב והתנהגות טובה, הרי שיראי ה' מכבדים אותו, ופורקי העול לועגים לו. וכן להיפך, אם זהו ח"ו מעשה רע, אזי פורקי העול מכבדים אותו אלא שיראי ה' מבאיסים אותו, והשאלה היא: בעיני מי חפץ אני לשאת חן? וממי אני מתבייש?...

נברשות
החל מ־30 ש"ח
אצל הורביץ

כדאי לעלות לשפיצר!!!
יפו 51 ק"ב טל. 02-228627
• ארונות קיר — גם לפי הזמנה
• חדרי שינה • סלונים • פינות אוכל • ספות נוער משולשות
• סיפריות • ארונות מטבח
מבחר ענק — שירות נאמן
• קולבים • מדפי טלפון • מראות • שטיחים • סטנדרים
המחירים הזולים ביותר בעיר!
הספקה לכל חלקי הארץ

ביג בן טורס
הגדול מכולם!!!
ר' עקיבא 115 ב"ב 706670

החוג לזכרה
של **בלומה אבוביץ** ע"ה
יערך אי"ה ביום ראשון כ"ד בסיון תשמ"ז
בשעה 8.30 בערב בבית הכנסת "באר יעקב"
רח' הרב הירש 10 בני ברק.
בא לדייק!

ההלוויה המשולשת

הפרק המסכם מתוך הסיפור "מצעדי גבר" הלווייתו של רבי מרדכי בנעט זצ"ל

מאת שלמה בן דוד

רבה הראשי של מורביה — רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג — חי את חייו תוך מלחמה בהנאות העולם הזה. עוד בימי נעוריו קיבל על עצמו להנות מן העולם הזה רק במידה שתאפשר לו להתקיים. בודד פעם ערך תענית בן שלושה ימים רצופים ופרט לזה עינה את גופו בסיגופים שונים. כל זה הציב אותו במעלה גבוהה של קדושה. אך גופו נחלש. על אורח חייו של ר' מרדכי נהג הרב כאותו-הוק לאסור בשמו של ה"חתם סופר" כי אין לתמוה על צדיק כר' מרדכי הקבל על עצבי הנביאה אלו; הפלא הוא בדיעתו המדוייקת איזו היא אכילה הכרחית ומה נחשב למותרות. הבחנה זו, היה הרב מציין, יכולה להעשות אך ורק ברוח הקודש.

על כל פנים בריאותו של ר' מרדכי נפגמה והמשפחה הזעיקה רופאים לבא לבקרו. הרופאים באו, בדקו את החולה והגיעו בראשם: "לחולה חסר יסודות תזונה חשובים ביותר", קבעו, "ולכן עליו לקבל תרופות אלו ואלו". תלשו גירות מפנקסיהם ורשמו רצפטים. "כמו כן", הוסיפו הרופאים לאחר התייעצות נוספת, "על החולה לנסוע לקרלסבד לשם נופש והתאוששות".

הרופאים עזבו את הבית ובן המשפחה פנה לרוקח עם המרשמים שבידו וחזר עם התרופות. "הנה התרופות", הגישו לר' מרדכי עם כוס תה.
"אוה. התרופות — בסדר. זרקו אותן לפח".
"לפח? מדוע? הן זו הוראת הרופאים!"
"נכון. הרופאים עושים את שלהם ורושמים תרופות — עליהם להתפרנס: הרוקח, מצידו — מוכר את התרופות, גם עליו להתפרנס ולחיות. ואילו אני — החולה גם אני מבקש לחיות, ועל כן אני משליך את התרופות לפח!"
"ולא תקח את התרופות? ומה בדבר קרלסבד?"

"אין לי פנאי לנסיעה זו", היתה תשובתו הקצרה של ר' מרדכי. "זה יהיה ביטול תורה". כך היה ר' מרדכי מוסיף לנהוג בדרכו, לומד יומם ולילה, כשהוא מנסה להתגבר על בריאותו המתערערת. אך פעם אחת, כשחלה הרעה במצבו שהרופאים חזרו ודרשו ממנו לנסוע לקרלסבד, הפתיע את בני משפחתו:

"אני מוכן לנסוע". אכן. אותו זמן התקרב ר' מרדכי לגיל שבעים וחמש שנים ויסוריו הלכו וגברו. כך יצא ר' מרדכי בדרכו לקרלסבד שהיתה עיר הבה מעיינות מרפא טבעיים ורבים שהגיעו לנסוע שמה בימות הקיץ כדי לחזק את גופם שלא פונק במשך כל השנה. לכתב הרבנות של גדולי הרבנים נהגו לצרף התחייבות לשגר את הרב לקרלסבד, ומרבית הרבנים נהגו לנסוע בתשעת הימים, כאשר בני הקהילה לא נזקקו לשאלות של איסור והיתר כצופות.

ר' מרדכי יצא למסעו כשר' פרץ, משמשו המסור, עמו, וכן תלמידו אביגדור. גם הרבנית ובתה נסעו עם הרב: לבת היה שמור תפקיד מיוחד: היא היתה זו המכבסת את בגד השק שנהג אביה ללבוש מתחת לבגדיו כדי לחוש בצער השכינה. בניקלשבורג נהג אחד העשירים לעמוד על המשמר ולקבל מיד הבת את השק — לשם סגולה.

הנוסעים יצאו לדרך מוקדם, לאחר תפילת ותיקין. מכיון שהרב נמנע מלעורר תשומת לב ליציאתו. רק בודדים נפרדו מרבם ואמרו אחר העגלה המתרחקת "יברכך ה' וישמרך".
"לא", אמר הרב לעגלון שפנה לנסוע בדרך המלך: "סע בשביל העובר ביער".
"מסלול זה יאריך את הדרך", העיר העגלון.
"אף על פי כן", אמר הרב.
העגלה נסעה בדרך שקטה, עברו דרך ישובים קטנים שחיו בהם קהילות קטנות של יהודים אך הנוסעים לא עצרו בישובים אלו והמשיכו בדרכם.
בשעת צהרים הגיעה העגלה לליכטנשטיין, עיירה קטנה הקרובה לקרלסבד. בליכטנשטיין היה ר' זלמן, תלמיד של ר' מרדכי, רב העיירה. משוחה זו השיג ר' זלמן בסיועו של רבו על כן חש ר' זלמן שהוא זוכה בכבוד גדול כאשר עצרה העגלה ליד ביתו וממנה ירד רבו הנערץ.
"רבי"! השתחוה ר' זלמן לקראתו; "איזו הפתעה! בבקשה, יכנס הרב, הכבוד, כולכם".

ר' מרדכי ומלוויו נכנסו אל תוך הבית, שם נכנסו אל חדרו של ר' זלמן. ר' מרדכי רמז למלוויו כי הוא חפץ להיוותר לבדו עם מארחו ואז יצאו האחרים מן החדר. ר' מרדכי ור' זלמן התיישבו ופתחו בשיחה חרישית שנמשכה מחצית השעה. בתום שיחה זו יצאו השניים מן החדר כשפניהם קודרות. המלווים הזדרזו לקום לקראתם ור' מרדכי אמר:
"אנו הולכים לבית הכנסת העתיק שכאן ואחר כך — לבית החיים".
החבורה ביקרה בבית הכנסת ואחר יצאו לבית החיים. זה היה שטח מוקף יער עבות וצללי העצים השרו אוירה מיוחדת בבית הקברות. כאילו היה זה מקום מנוחה רגוע ושלוו. "שמחתי לראות כאן, בליכטנשטיין, חיים יהודיים כהלכתם", אמר ר' מרדכי לר' זלמן.
"ברוך השם", השיב ר' זלמן. "חבל שרבנו לא ביקר כאן קודם".
"אכן", נאנח ר' מרדכי, "עד כה לא זכיתי להגיע לכאן. אוה, הנה הקבר"; ור' מרדכי הצביע על קבר צדדי שהגישה אליו היתה צרה. המלווים ניסו לראות את הקבר אך הצליחו רק להבחין בשם אשה החרות על המצבה. זמן קצר בלבד עמדו ר' מרדכי ור' זלמן ליד הקבר ופנו לחזור. המלווים הביטו זה בזה ובעבותיהם התרוממו בתמיהה, אך מכיון שרבם לא הסביר להם דבר נשאר הביקור בבית העלמין בגדר תעלומה.
כששבו לעיירה לא התעכבו יותר כי אם עלו למרכבה. "ברצוננו להגיע עוד הלילה לקרלסבד", הורה ר' מרדכי. הם אמנם הגיעו לקרלסבד בו בלילה. בעיר כבר היתה אכסניה מוכנה עבורם — אחד כתלמידיו של ר' מרדכי הקדים לנסוע ולהכין הכל. ר' מרדכי שחש היטב את עמל הדרך הלך לנוח עד זמן תפילת המנחה. במועד התאסף באכסניתו מנין לתפילה שעמו התפלל הרב גם תפילת ערבית וחזר לשכב במיטתו.
מנוחה זו לא ארכה זמן רב: למחרת החלו יהודים נוהרים לקבל את פני הרב ולהשתתף עמו בתפילות. הכל רצו להתקרב אל ר' מרדכי או, לפחות, לראותו, והלחץ היה כה גדול עד כי היה על מלוויו של ר' מרדכי לעשות בערמה על מנת לשחררו ולקחת אותו אל הרופא, לבדיקה.
"מה דעתך, הדקטור?" נשאל הרופא בחרדה. הרופא הניד בראשו בעצב וחזר ובדק את ר' מרדכי שנית. לבסוף הזדקף ואמר:
"ובכן, בדקתי את החולה באופן יסודי והצ-ליתי שגופו של החולה נחלש מאוד. חבל שלא הקדמתם לבוא... על כל פנים, כדאי לערוך את הטיפול, ויש לקוות...".
במועקה בליבם פנו המלווים עם הרב למעי-נות המים. שם שתה ר' מרדכי כוס מן המים המרים ללא הנד עפעף: לגביו לא היתה רבותא במרירות זו. ואחר כך יצאו לטייל בגנים המקיפים את מעיינות הרופא.
שוב חזרו האורחים ודפקו על דלתו של הרב בהגיע שעת תפילת מנחה, אך הרב לא חש עצמו בטוב. "ה' יעזור", אמרו האנשים זה לזה בתקוה; "אולי מי המעיין יעזרו לר'".
"ר' פרץ", פנה ר' מרדכי בלילה למלוויו.
"כן, רבי, הנחוץ לך דבר מה?"
"אם לא יקשה עליך הדבר, קרא נא אלי את המשגיח של המלוך".

"המשגיח?" הופתע ר' פרץ. "מיד, מיד אקרא לו".
המשגיח הניח את עבודתו ויצא מיד עם ר' פרץ. "מה מבקש הרב ממני?" שאל את האיש.
"איני יודע. הוא לא אמר לי", ענה ר' פרץ.
הרב קיבל את פני המשגיח במאור פנים, ולהפתעת הסובבים אותו נכנס עמו לחדר פנימה, ושוחח עמו כיחידות. כשיצא המשגיח לא נשאל על תוכן השיחה והוכנה נשמר סודי.

באחד הבקרים התעורר הרב בבוקר וחש שאין בכוחו לקום. "איני בקו הבריאות" פלט, ומלוויו אצו מיד והביאו את הרופא. "על החולה להשאר במיטה", הורה הרופא ואף רשם תרופות. התרופות לא היטיבו עם הרב והוא לא התחזק, כל אותה עת הוסיפו מבקרים לפקוד את חדרו של הרב והוא ביקש להכניסם, למרות חוליו.
"הרב מבקש שתכנסו", אמר ר' פרץ למבקרים, "אך הוא אינו חש בטוב. כדאי שתכינו קושיה טובה על דברי הגמרא, כך שהרב ישקע בלימוד ויסיח את דעתו מסכאוביו...".

היו אלו ימים עמוסים וקשים. הרב שכב על ערש דווי, מתפתל ביסוריו, והשיב למבקריו על הקושיות המסובכות ביותר שהעלו. תוך כדי כך הגיעו ילדיו של ר' מרדכי מניקלשבורג, לסעוד את אביהם בשעותיו הקשות. שלושת השבועות של בין המצרים חלפו בכאב ובקושי, ובסופם עלתה נשמתו הטהורה של ר' מרדכי למרום כשמשפחתו מרגישה עצמה מיותמת ומרוקנת, כמו שחש הדור כולו. בקרלסבד, מקום פטירתו של ר' מרדכי, לא היה בית עלמין והחוק המקומי דרש להוציא כל נפטר מתחום העיר בתוך 24 שעות. משפחתו בקשה לקבור את ראשה בניק-לשבורג, מקום בו הרביץ תורה בישיבה עשרות בשנים ושם נחים אבותיו מנוחתם עדן. ואז באו ראשי קהילת ליכטנשטיין הסמוכה, ותבעו לקבור את הצדיק בעיירתם. "המת קונה מקומו", טענו, וזו היא זכותנו. הם עמדו על זכותם בתוקף ולא נאותו לוותר. על כן פנו בשאלה זו אל ה"חתם סופר", רבה של פרשבורג, ובקשו את הכרעתו בשאלה.
ה"חתם סופר" עיין בשאלה בעמקות ובמשך הלילה בדק את המסקנות בספרים הדנים בנושא. בסופו של הלילה הכריע: "למשפחה הזכות לקבל את הנפטר, ויש לקבור אותו בניקלשבורג".
עמוד השחר כבר עמד לעלות והחתם סופר התנמנם על כסאו לאחר שהנושא כבר לובן. הנה הופיע בחלומו ר' מרדכי בנעט: "מבקש אני להקבר בליכטנשטיין בתוך ארוני", אמר ל"חתם סופר". "קבורה על תנאי".
ה"חתם סופר" התעורר מתנומתו בלב הולם, חשב רגע וקרא לשליח שהביא אליו את השאלה: "יש לקבור את הנפטר בליכטנשטיין, בארון, על תנאי", פסק.
הלוויה עצומת ממדים נערכה לר' מרדכי. רבים מן המחליפים היו רבנים ותלמידי חכמים שיצאו ללוות את הצדיק ורבים מבין גדולי ישראל נעקרו לשם ממרחקים. המונים נהרו לחלוק לו את הכבוד האחרון. בקרלסבד נישאו שורות הספדים שעוררו את הלבבות לבכי וכל הקהל המזדכך פנה לעבר ליכטנשטיין.

כשהגיע הארון לליכטנשטיין פגש את מסע ההלוויה קהל רב שהגיע ממקומות נוספים, ובמשך שעות ארוכות הספידו רבנים את הנפטר הגדול ובכו את האבידה הגדולה. בתום ההספדים נקבר ר' מרדכי בבית החיים הקטן שבליכטנשטיין.
העיירה הקטנה חשה שההתרחשות הלזו היתה עדה השאירה חותם עליה. האנשים התהלכו שקטים כשכאב בליבם. רק בחלוף חודשים אחדים החלה השפעת ההלוויה להתפוגג ותושבי ליכטנשטיין החלו חוזרים לשיגרת היום יום שלהם.

חלפה מחצית השנה. ה"חתם סופר" ישב ולמד במשך הלילה, כהרגלו ולקראת הבוקר התנמנם בכסאו. בחלומו נראו לעיניו פניו הקורנים של ר' מרדכי בנעט שפנה אליו:

"יישר כוח על שמילאת את מבוקשי והורית לטמון אותי בליכטנשטיין. עתה, משחלפו ששה חודשים, מבקש אני שתעבירני לניקלשבורג. רצוני להקבר עם אבותי".
ר' מרדכי דמם לרגע והמשיך:

"אסביר את הסיבה לכך: לפני כעשרים שנה קבלתי מכתב מתלמידי לשעבר, רבה של ליכט-נשטיין, שהגיע אל הרבנות שם בעזרתי. במכתבו הרצה על שאלה שנשאל והתעניין לדעתי, אם אני מסכים לפסק ההלכה שלו. השאלה היתה זו:
אחד מבעלי הבתים שבקהילתו, יהודי פשוט ותמים, גמר שידוך עבור בתו, והבטיח להקציב לה נדוניה גדולה למרות שלא היה בידו הכסף הדרוש בתקווה שה' יעזור והכסף יהיה בידו בהגיע מועד החתונה, כעבור חצי שנה. ואולם, התאריך התקרב ובידו לא היה אפילו חלקו של הסכום שהבטיח. הוא פנה אל החתן וביקש דחית מועד החתונה כדי שתהיה בידו הזדמנות לגייס את מלוא הסכום. החתן הגיע אל הרב ובפיו שאלה קשה וכפולה; נודע לו שכלתו חולה במחלה קשה וחשוכת מרפא והיא עלולה לחיות שנים אחדות עד מותה, והחתן בדילמה: היבטל את השידוך בשל המחלה — דבר שיתקבל בהבנה, אך יגרום לכך שלנערה לא יהיה יום מאושר בחייה, או שמא יבטל את השידוך בשל הקשיים הכספיים של האב ואז יעלה בידה, אולי, למצוא חתן אחר — ושומר פתאים ה'. במקרה כזה יפגע שמו הטוב של החתן, עליו יאמרו הבריות בבוז — הזה תלמיד חכם, העוזב את כלתו בשל כסף? החתן ידע כי לא יצליח למצוא שידוך אחר במקומו ויאלץ לנדוד הרחק מביתו.

שאלה קשה זו הביא הבחור לפני רבה של ליכטנשטיין. "שוב הנה מחר", אמר הרב לבחור. בזמן זה חקר הרב היטב ומצא שאמנם הנערה חולה במחלה שאינה ניתנת לריפוי. "לדעתי", אמר לבחור ששב למחרת, "כדאי שתבטל את השידוך בגלל הכסף, גם אם שמך הטוב יתכפש, ובלבד שלא תגרום נזק נוסף לנערה". בכל אופן, הוסיף הרב, אתייעץ בדיון עם ר' מרדכי בנעט".
"אני הסכמתי לפסקו של הרב", אמר ר' מרדכי ל"חתם סופר" בחלום. "וכאשר נסעתי לקרלסבד עברתי דרך ליכטנשטיין, שם הראה לי הרב את קברה של הנערה שנפטרה ממחלתה. ליבי לא היה שקט וחוששתי שמא טעיתי בהסכמי לפסקו של הרב, שמא הוספתי כאב על כאבה של הנערה החולה?
על כן", המשיך הרב מרדכי, "קבלתי על עצמי לכפר עוון זה ע"י קבורה במקום זה וע"י טלטולי הדרך. כמו כן חשבתי ששלוש ההלוויות שיערכו לי יעוררו את לב האנשים לתשובה ורגשי התעוררות אלו יהיו לי מליצי יושר. מבקש אני שבהלוויתי בניקלשבורג ישא נפתלי, בני הצעיר, הספד".
ה"חתם סופר" התעורר מחלומו כשהוא נסער והעלה מיד על הכתב את הדברים המבהילים שראה. מיד לאחר התפילה שלח שליח ועמו ההוראה כדבר העברת קברו של הצדיק הגדול מניקלשבורג. דבריו נתמלאו ככתבם.
זכותו תגן עלינו.

אהרן סורוסקי / הבה נלמד פרקי אבות (ד)

- מתוך עיונים במשנתו של הגרש"פ מנדלוביץ' זצ"ל -

רבי נתנאל קווין, בכיר תלמידיו של רבי שרגא פייבל מנדלוביץ' זצ"ל, מציין בתורת "מלתא דפשיטא" שמעולם לא דיבר רש"פ דיבורים רמים שאינו מזדהה עמהם בפועל (מה שקוראים ביידיש "געהאלטן דערביי") וכל מה שהשמיע באוזני התלמידים כ"אש דת" וכ"תורה ודעת" היה כקורא מתוך הספר החי — מתוך עצמו.

אחת הדוגמאות הקלאסיות לכך היא הסברתו למשנה "והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות". רש"פ היה רוב ימיו ידוע חולי ומכאובים קשים, אך במגעו ומשאו עם הבריות לא ניתן היה להרגיש שהוא סובל יסורים, מאחר שמוסר האבות הכתיב לו לעשות מאמץ עליון כדי להעלימם בשעה זו.

כשלימדם פרקי אבות, הציע רש"פ לתלמידיו שיערכו אנלוגיה בין המשנה האמורה, המסתפקת בכך שנקבל את פני הזולת "בסבר פנים יפות" ובין המשנה להלן בפרק שלישי "והוי מקבל את כל האדם בשמחה". שם מדובר על התחושה הפנימית, הסביר, עליך להתמלא שמחה כשאתה נפגש עם יהודי מזרע רחומיו של קוב"ה. אבל הרי לא תמיד הנך מסוגל ומוכשר לשמחה, כדברי קהלת "עת לשמוח". יש ואתה שרוי במצב גופני או נפשי קשה שאינו מאפשר לשמוח ולגיל. כאן במשנתנו מדובר שלכל הפחות באופן חיצוני תשמח בזולתך. אמר רש"פ: "ידוע אני מעשה באחד מתלמידי הצדיק רבי אייזיק מקאליב זצ"ל, שהיה מדוכה ביסורים כיסורי איוב במשך שבע שנים תמימות, ובכל אותה תקופה לא סר חיוכו מעל פניו, ותמיד על לשונו מלתא דבדי-חותא להרנין לבבות עצומים, עד שכל הבא במחיצתו לא העלה כלל על דעתו שהאיש הזה הוי סבל הדורי". ידוע גם הסיפור ברבי שמואל שטורים זצ"ל, חותנו של מרנו ר' יעקב רוזנהיים זצ"ל, אשר בזמן שמתה עליו ברדמי ימיה אשת-נעוריו. ובשעת חימום כשמתו מוטל לפניו, כיון שהתדפק אורח על פתח ביתו הלך וקיים בו מצות הכנסת אורחים בשיא ההידורים ובפנים מאירות, כפי שהורגל כל ימות השנה, מבלי לגלות לאיש ברמז כלשהו כי ה"עיתוי" אינו מוצלח ביותר, ומבלי שיוכל הלה להבחין על פי ארשת פניו באיזו ענוה קלה של עצב או אבלות. לא בכדי כותב חתנו בזכרונותיו שהאסון הנזכר "לא פגם במלוא הנימה: בבטחונו בה', באהבתו את הבריות, ובהרגשת החובות שעליו למלא".

מן המשנה של הלל האומרת "נגיד שמא אבד שמיה" דייק רבי שרגא פייבל תלי-תלים של הארות מוסריות. קודם-כל שטח כפני שומעי לקחו את הפשט הפשוט: כל איש החפץ ששמו יימשך ויגדל, מאבד אף את "שמיה" שכבר היה לו מקודם. זו חטאת הגאוה והפריה. מלבד שזה בא עליו בתורת עונש, הרי זו גם תוצאה מחוייבת ע"פ החוק של סיבה ומסובב, הבריות אינם אוהבים לחלוק כבוד למי שרודף אחריו, או — הגרוע יותר — שדורש אותו. אין לו לאדם ללמוד או לעשות מאומה לשם כבוד. אתה עשה את שלך, למוד מאהבה, עשה דברים לשם פעלם, וסוף הכבוד לבוא. ואולי הכוונה: יבוא סוף וקץ לנטיה שלך אחרי כבוד. משנה זו, הטעים, כל עיקרה פונה אל האדם ומזהירו לענין אחד שיתרחק כמטחווי קשת מן הכבוד ומן הפירסום. הבעש"ט הקדוש ותלמידיו ראו בפירסום כעין עונש הבא עליהם מן השמים. המגיד ממזריטש זי"ע התענה רצ למה נגזר עליו להיות מפורסם, עד שגילו לו מן השמים שנענש על שנסע פעם בחול-המועד ולפי ערך קדושתו נחשב לו כפגם בקדושת המועדות.

בהמשך המשנה כתוב "ודלא מוסיף-יסיף". האדם חייב בכל הזמנים להתקדם ולהוסיף תורה על תורתו, מעשים טובים על מעשיו הטובים, באחת: לעלות במדרגות הרוחניות, ולא להישאר על מקומו. רק הבהמה ניצבת על עמדה. גם, להבדיל באלף הבדלות, המלאכים נקראו עומדים.

לא כן האדם שנקרא "מהלך" ועליו לפסוע תמיד בגרם המעלות: מחיל אל חיל. כל דריכה במקום כמוה כנסיגה לאחור. אמרו על אחד הצדיקים, נכד הבעש"ט, כי בעת שראה את עצמו חדל מלכת — מכיון שהשיג כבר את תכלית עבודתו ויעודו בחיים — ביקש את נפשו למות. מה לו בחיים אם אינו עולה יותר. רק חיים שיש בהם עליה בלתי פוסקת ראויים להיקרא בשם חיים, כי כאמור כל שאינו עולה יורד הוא, ו"מאן דנפיל מדרגיה איקרי מות" כמובא בזוהר הקדוש.

עד כאן דיברנו בעולים ויורדים, אבל "מאן דלא יליף", מי שבכלל אינו מתחיל ללמוד, "קטלא חייב". אומר הצדיק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זצ"ל: "ילמדנו מכאן אזהרה לחסיד שוטה שמזניח את לימוד התורה, באמתלא, כי שלא לשמה אינו חפץ ללמוד, ולמדרגת לשמה עדיין לא הגיע". מפרש לו התנא: "התורה היא החיים, מוכרחים ללמוד. "ודלא יליף קטלא חייב", מי שאינו עוסק בתורה חייב מיתה בידי שמים, חלק בחיים הנצחיים, אלא "דאשתמש בתגא חלף", אף העוסק שלא לשמה ומשתמש בשרביטו של מלך סופו להחליף דרכו. כי מתוך שלא לשמה יבוא לשמה...".

את המשנה הבאה "שמאי אומר" עשה תורתך קבע" דרש רבי שרגא פייבל כמין חומר ועשאה ראש פרק לאיש יהודי בכל ארחותיו. "תורתך", הקדים וקבע הנחה, זו תורת חיים שלנו, דהיינו הן לימוד התורה הן כל שאר עיסוקינו הקשורים בעבודת הבורא, תפילה, מצוות ומעשים טובים, חיזוק היהדות. הכל נכלל במושג "תורתך". עשה, איפוא, את התורה שלך "קבע", קביעות, עיקר ולכל עיניך. משל לאדם המהלך ממקום למקום, אבל יש לו גם בית קבע אשר אליו הוא חוזר מכל המקומות. אין זו אכסניה ארעית שמתגורר בה רק חודש אחד או שניים בשנה, אלא כל דעתו תמיד על ביתו, כאן הוא מקומו.

ויש כמובן הרבה מובנים למושג "תורתך קבע". תורה צריכה קביעות בזמן — יעבור עלי מה ואני מקיים את הסדרים שנקבעו לתורה. תורה צריכה קביעות בשיעורים — שיש ללמוד שיעורי תורה בקביעות, והלימוד גופו צריך לשאת אופי של קבע, לא בארעיות. לא אגב אורחא, ולא מקופיא. ובכלל: התורה צריכה להיות לך תורה קבועה. תורה אחת. שלא תקל לעצמך ותחמיר לאחרים — או גם להיפך — ושלא תשנה דעותיך לכל משב רוח רעיוני או נסיבות החיים.

התנא רבי שמעון אומר: "הוי זהיר בקריאת שמע ובתפילה". הטעים רש"פ והצביע על השוני ביניהם: בקריאת שמע — הקב"ה מדבר אליך; בתפילה — אתה מדבר לפני הקב"ה. בקריאת שמע עליך לשים לב אל תוכן המלים, תצייר לעצמך כי זו תמצית הדברים שהקב"ה פונה אליך ישירות ברגע זה. בתפילה עליך לזכור לפני מי אתה עומד, זו ראשית כונת התפילה כפשוטה. תפילה כמאמרה היא זו שהבקשות תהיינה בק-שותיך האישיות ולא בקשות של הסידור או של אנשי כנסת הגדולה. הוי שהתנא אומר "וכשאתה מתפלל אל תעש תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום". רחמים ותחנונים אי אפשר שיהיו אלא כשיתפרצו ממעמקי הלב.

בסיפא של משנתו אומר רבי שמעון "ואל תהי רשע בפני עצמך". הסביר רש"פ: התכלל בציבור של יהודים, התבטל בכנסת ישראל, כי כשאתה לעצמך בדד תפרוד — בזה גופא הנך מטביע עליך חותם של רשע. הלא ברשעים נאמר שפיזורם טוב להם וטוב לעולם. רש"פ הסתייע מדברי הר"ן בדרשותיו, הדרוש הראשון, של-פעמים כשמצטרף אדם חסר לשלמים תגדל מעלתם ותאציל גם עליו מאיכותה עד שישתנה לטוב, כמרומז בחלבנה הכלולה בסממני הקטורת "כי עם היות החלבנה מצד עצמה בלתי נאותה, אפשר שיהיה לה כח לעורר איכויות הסמים

(המשך בעמוד י"ד)

המודיע הצעיר

פרשת שלח
גליון 70

בינים

אֲנִי רוֹאָה בְּכִתָּתִי, מִפַּעַם לְפַעַם, תַּלְמִידוֹת בִּבְגָדִים חֲדָשִׁים. אֶפְשָׁר לְהַבְחִין לֹא רַק בְּבָרָק שֶׁל הַבֶּגֶד הֶחָדָשׁ, אֶלָּא גַּם בְּבָרָק מְיֻחָד בָּעֵינַיִם. וְאָז נִגֶּשֶׁת לִפְעָמִים חֲבֵרָה יְשָׁרָה וְדוֹבֶרֶת אֱמֶת, וְאוֹמֶרֶת: "הַשִּׂמְלָה לֹא כָּל כָּךְ מַתְאִימָה לָךְ", אוֹ: "חֲבָל שֶׁהַצֶּבַע כָּל כָּךְ חִוֵּר". אֲחֵרוֹת מוֹאִילוֹת בְּטוּבָן לְמַלְמֵל "דַּי נֶחְמָד", "דֻּגְמָה מְעַנְיֶנֶת", וְיֵשׁ שֶׁמִּסְתַּפְּקוֹת בְּ"תִתְחַדְּשִׁי" בִּלְבַד.

תִּשְׁאֲלוּ אוֹתִי: מָה רַע בְּכָךְ? הֲרֵי אָסוּר לְשַׁקֵּר! אָז רֵאשִׁית כֹּל, לִידִיעַת כֻּלָּנוּ: זֶהוּ בְּהֶחְלֵט מִקְרֶה שֶׁמֻּתָּר לְשַׁנּוֹת בּוֹ מִן הָאֱמֶת. בַּגְּמָרָא יֵשׁ וִכּוּחַ, אִם אָדָם קָנָה מִקָּח בַּשּׁוּק שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה לַחֲבֵרוֹ, יְשַׁבְּחֶנּוּ אוֹ יְגַנֶּה? וְהַפְּסַק: יְשַׁבְּחֶנּוּ בְּעֵינָיו! כְּלוֹמַר: מֻתָּר וְרָצוּי לְשַׁבֵּחַ, גַּם אִם אֵינֶנּוּ מִתְלַהֲבִים. אֶפְשָׁר לִמְצֹא בְּכָל בֶּגֶד דָּבָר יָפֶה, מַלְהִיב, וְאֶפְשָׁר גַּם לְפַרְגֵּן מַחְמָאָה בְּפָנִים מְאִירוֹת לַמְרוֹת שֶׁלִּבֵּנוּ לֹא שָׁלֵם אִתָּהּ בְּמֵאָה אָחוּז.

וְחוּץ מִזֶּה, וְזוֹ נִרְאֵית בְּעֵינַי הַנְּקֻדָּה הָעִקָּרִית: הַאִם כָּל דּוֹבְרֵי/וֹת הָאֱמֶת הַלָּלוּ, אֵינָם מְסֻגָּלִים לְהוֹצִיא גַּם שׁוּם שֶׁקֶר אַחֵר? הַאִם תָּמִיד הֵם כָּל כָּךְ אֲמִתִּיִּים וִישָׁרִים?

אִם הַתְּשׁוּבָה הִיא לֹא, וְרַק בְּעִנְיָן הַזֶּה הָאֱמֶת נַעֲשֵׂית פִּתְאֹם נֵר לְרַגְלַיִם, סִימָן שֶׁהַבְּעָיָה הִיא אַחֶרֶת. מַשֶּׁהוּ מִתְּחוּם הַקִּנְאָה, אוֹ צָרוּת הָעַיִן, אוֹ כַּמָּה חֲבֵרוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁלָּהֶן... אָז אָנָּא, נָא לְפַרְגֵּן!

עַד כָּאן בֵּינְתַיִם,
חַנִי.

ג'ינג'י מנומש

שלום לך, חני!
הקיץ מתקרב וגם הים יחד איתו. אני ג'ינג'י. ולא בנמשים, ושמעתי ומסוכן עבורי להיות ים; כי השמש עלולה להזיק לי בגלל הנמשים. וכלי לכתוב לי אם זה נכון?
בעל הנמשים.

אוכל בהחלט לכתוב — כדי להתחיל את מבּוּר? בהרגשה טובה ובטוחה, הפניתי את שאלה הג'ינג'ית לרופא יד' מומחה לבעיות עור וקרינה, וכך אמר הדוקטור: ראשית כל, דברי לילדים שקרינת שמש מוגזמת עלולה להזיק לכל אחד, כולל לג'ינג'ים ושטנים. שעות המומלצות לחיצה בים הן עד עשר בבוקר ומארבע וחצי אחה"צ, וגם אז יש להחשף לשמש בצורה הדרגתית, בפעם הראשונה

עצות ומלח

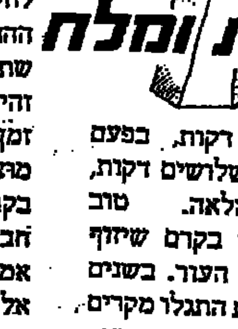

כעשרים דקות, בפעם השניה כשלושים דקות, וכך הלאה. טוב להשתמש בקרם שיזוף שמגן על העור. בשנים האחרונות התגלו מקרים של מחלות עור קשות בגלל שיזוף לא מבוקר בשעות ובכמויות. נא להזהר.

ועכשיו אני מגיעה לנמשים שלך: כן, יש אמת בדבר! הנמשים רגישים במיוחד לקרני השמש, ולכן עליך להקפיד במיוחד על ההוראות הקודמות. כדאי שתוסיף מעצמך כללי זהירות, כלומר: פחות זמן בשמש, שעות יותר מוצלות, והגנה טובה בקרם. אם ישמחו אותך חברים לצרה, אז הדבר אמור לא רק לג'ינג'ים אל גם לבהירי עור. אל תתידדו עם השמש!

שקים של סבלנות

מוטי בן חצי-השנה, אחיה של שיפי סובל מפגיעה מוחית. שפי מסתגרת ומתבודדת מחברותה, בגלל הבושה והחשש מן התגובות. אמה מנסה להאיר לה צדדים אחרים של הבעיה.

בְּהַפְסָקַת עֶשֶׂר נִגְּשׁוּ אֵלַי, שָׂרָלֶ'ה וְחַנִי לַמּוֹרָה צְבִיָּה, הַמְחַנֶּכֶת שֶׁלָּהֶן. — "אֲנַחְנוּ מְקַוּוֹת שֶׁמָּה שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹשׂוֹת זֶה מַעֲשֶׂה טוֹב", פָּתְחָה חַנִי בִּמְבוּכָה. — "נִשְׁמָע", עָנְתָה הַמּוֹרָה צְבִיָּה בְּסַקְרָנוּת. חַנִי הִסְבִּירָה בִּמְהִירוּת, כְּאִילּוּ לִפְנֵי שֶׁתִּתְחָרֵט: "אֲנַחְנוּ יוֹדְעוֹת - - אֶ - - שָׁמַעְנוּ, אִם הַבְּנוֹ - - - אֶ אָמְרוּ לָנוּ, שֶׁלְּשִׁיפִי יֵשׁ אָח פָּגוּעַ. נִרְאֶה לָנוּ שֶׁזֶּה מַשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ קָשֶׁה, וַאֲנַחְנוּ מְאֹד רוֹצוֹת לַעֲזֹר. אֲבָל אֵינֶנּוּ יוֹדְעוֹת אֵיךְ".

הַמּוֹרָה צְבִיָּה נִרְאֲתָה מְרֻצָּה — "רוֹצוֹת לַעֲזֹר, וְלֹא יוֹדְעוֹת אֵיךְ" — חָזְרָה לְאַט עַל דְּבָרֵינוּ. הִיא חָשְׁבָה לְרֶגַע, וְאָז אָמְרָה "אֲנִי אֲדַבֵּר הַיּוֹם, בעז"ה, עִם אִמָּא שֶׁל שִׁיפִי. אֲסַפֵּר לָהּ עַל הַפְּנִיָּה שֶׁלָּכֶן, וְאֶשְׁמַע מִמֶּנָּה מָה וְאֵיךְ, כַּמָּה וּמָתַי, וְאִם בִּכְלָל צָרִיךְ וְאֶפְשָׁר לַעֲזֹר".

לְמָחֳרָת בְּעֶשֶׂר רָאִינוּ פִּתְאֹם אֶת שִׁיפִי לְיָדֵנוּ. הִיא הָיְתָה אֲדֻמָּה כְּעַגְבָנִיָּה, וְיָדֶיהָ רָעֲדוּ קְצָת. — "שִׁיפִי, בּוֹאִי נַעֲשֶׂה לָךְ אֶת זֶה יוֹתֵר קַל. אִמָּא שֶׁלָּךְ דִּבְּרָה אִתָּךְ, נָכוֹן?" — שָׁאֲלָה אוֹתָהּ שָׂרָלֶ'ה בִּפְשְׁטוּת. "נָכוֹן", עָנְתָה שִׁיפִי, כְּשֶׁהָאֹדֶם מַתְחִיל לָסוּר מִפָּנֶיהָ. — אָז אַתְּ כְּבָר יוֹדַעַת שֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעוֹת עַל מוֹטִי", אָמְרָה חַנִי, "וַאֲנַחְנוּ רוֹצוֹת לַעֲזֹר לָךְ לָכֶם". שִׁיפִי פָּתְחָה עָלֵינוּ זוּג עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת וְנוֹקְבוֹת: "לָמָּה, אַתֶּן מְרַחֲמוֹת? אֲנִי לֹא רוֹצָה שֶׁתְּרַחֲמוּ עָלַי". שָׂרָלֶ'ה הֵישִׁירָה מַבָּט לְשִׁיפִי וְעָנְתָה לָהּ: "זֶה לֹא עִנְיָן שֶׁל רַחֲמִים כָּאן, לְכֻלָּנוּ יֵשׁ לִפְעָמִים בְּעָיוֹת. יֵשׁ בָּנוֹת שֶׁהַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי בְּבֵיתָן קָשֶׁה מְאֹד, לַאֲחֵרוֹת יֵשׁ מֹחַ חַלָּשׁ שֶׁקּוֹלֵט בְּקֹשִׁי בְּקֹשִׁי. וְיֵשׁ נְמוּכוֹת מְאֹד, וְיֵשׁ שְׁמֵנוֹת, וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁהָאֲוִירָה בְּבֵיתָן קָשָׁה מְאֹד מִכָּל מִינֵי טְעָמִים, וְיֵשׁ וְיֵשׁ, עוֹד וָעוֹד. עַכְשָׁיו יֵשׁ לָכֶם בְּעָיָה כָּזוֹ, וְאַתְּ צְרִיכָה לְהִתְמוֹדֵד אִתָּהּ. אֲנַחְנוּ רוֹצוֹת לַעֲזֹר לָךְ לְהִתְמוֹדֵד. גַּם אַתְּ עוֹזֶרֶת תָּמִיד לִבְנוֹת בִּבְעָיָה, נָכוֹן?" שִׁיפִי חִיְּכָה בַּהֲנָאָה: "כָּךְ אַתֶּן בֶּאֱמֶת רוֹאוֹת אֶת זֶה?" — "כָּךְ אֲנַחְנוּ בֶּאֱמֶת רוֹאוֹת אֶת זֶה". עָנִינוּ בְּמַקְהֵלָה. שִׁיפִי אָמְרָה בְּהַקָּלָה מְרֻבָּה: "אִם כָּךְ זֶה בְּסֵדֶר, חָשַׁבְתִּי שֶׁלֹּא תָּבִינָה אֶת זֶה. אָז עַכְשָׁיו כָּךְ: תָּאֵי הַמֹּחַ שֶׁל מוֹטִי שֶׁלָּנוּ אֵינָם כְּמוֹ תָּאֵי מֹחַ שֶׁלָּכֶן וְשֶׁלִּי, הֵם צְרִיכִים גֵּרוּי מְיֻחָד כְּדֵי לְהִתְפַּתֵּחַ. מוֹטִי מְסֻגָּל לִלְמֹד, לְאַט וּבְקֹשִׁי, אֲבָל מְסֻגָּל. אֶלָּא מָה — שֶׁכִּמְעַט הַכֹּל צָרִיךְ לְלַמֵּד אוֹתוֹ. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁתִּינוֹקִים מִתְפַּתְּחִים וְעוֹשִׂים לְבַד, אוֹתוֹ צָרִיךְ לְלַמֵּד. לְלַמֵּד לֹא מִתְכַּוְּנִים בַּכִּתָּה עִם לוּחַ", אָמְרָה פִּתְאֹם. "לְלַמֵּד זֶה בַּנְּדוּדִי, בְּהַפְעָלָה שֶׁלּוֹ, בְּתַרְגִּילִים". הִיא נִסְּתָה לִרְאוֹת אֵיךְ אֲנַחְנוּ מְגִיבוֹת. "וְגַם אֲנַחְנוּ יְכוֹלוֹת לְלַמֵּד?" שָׁאַלְתִּי. "כֵּן", אָמְרָה, "אִמִּי וְאָבִי וַאֲנִי וְאָחִי וְעוֹד בָּנוֹת! - -" הִיא הִפְסִיקָה פִּתְאֹם. "לָמָּה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מוֹרִים?" — הִתְפַּלְּאָה חַנִי. עַכְשָׁיו נִגְּשָׁה שִׁיפִי לַיַּלְקוּטָהּ, הוֹצִיאָה מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה סְפָרִים שֶׁעֲטִיפָתָן נִרְאֲתָה זֵהָה וְהִגִּישָׁה לָנוּ אוֹתָן. "טוֹד", הָיָה שְׁמוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר. "כְּדַאי שֶׁתִּקְרֶאנָה אֶת זֶה, כָּךְ אָמְרָה אִמָּא שֶׁלִּי, וְתַעֲבֵרְנָה אֶת זֶה גַּם בֵּין הַבָּנוֹת. אַחַר כָּךְ תָּבִינָה הַכֹּל יוֹתֵר טוֹב. זֶה חָשׁוּב מְאֹד לִקְרֹא לִפְנֵי שֶׁמַּתְחִילִים לַעֲבֹד אִתּוֹ, וְאָז גַּם

הָיְתָה לָנוּ עֲבוֹדָה רַבָּה: הִתְאַסַּפְנוּ וְשָׁמַעְנוּ תַּדְרִיךְ עֲבוֹדָה מֵהָרוֹפֵא שֶׁל מוֹטִי וּמֵאִמָּא שֶׁל שִׁיפִי. נֶחֱלַקְנוּ לִרְבִיעִיּוֹת, קָבַעְנוּ לוּחַ תּוֹרָנִיּוֹת. זֶה הִתְחִיל בְּשֵׁשׁ בַּבֹּקֶר! עַד שְׁמוֹנָה, וּמֵאַחֲרֵי הַלִּמּוּדִים עַד שְׁמוֹנָה בָּעֶרֶב. הִתְחַלְנוּ בַּעֲבוֹדָה. הָיָה בָּזֶה אֶתְגָּר עָצוּם, וְהַקֶּסֶם שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים בִּמְיֻחָד נָתַן לָנוּ כֹּחַ וּמֶרֶץ. נָכוֹן, הַפְּעָמִים הָרִאשׁוֹנוֹת הָיוּ קָשׁוֹת. לִפְעָמִים הָיָה מוֹטִי עָיֵף וְעַצְבָּנִי וּבִכְלָל לֹא רָצָה שֶׁיִּגְּשׁוּ אֵלָיו. "אֲבָל מֻכְרָחִים לְהַפְעִיל אוֹתוֹ, בְּלִי לְהִתְחַשֵּׁב בְּצִיפִּיּוֹת" אָמְרָה אִמָּא שֶׁל שִׁיפִי. וְהָיָה לוֹ מִתְקָן כָּזֶה, שֶׁמַּטְרָתוֹ לְשַׁחְרֵר מְתִיחוּת מְפֻרֶקֶת מִשְּׁרִירֵי הַיָּדַיִם. כְּשֶׁמּוֹטִי רָאָה אוֹתוֹ הִתְחִיל לִצְרֹחַ וּלְהִשְׁתּוֹלֵל, לְהַרְבִּיץ וּלְהַכּוֹת. וְהָיוּ גַּם רְגָעִים שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים, רֹךְ וְחֶמְלָה

לחיצת יד

ספור

תֵּדַעְנָה לָמָּה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מוֹרִים. תִּשְׁתַּדַּלְנָה לִקְרֹא מַהֵר? זֶה סֵפֶר מְעַנְיֵן מְאֹד", בִּקְּשָׁה שִׁיפִי. כַּמּוּבָן, נִשְׁתַּדֵּל וְנִקְרָא וְנַעֲבִיר.

אַחֲרֵי שָׁבוּעַ וָחֵצִי, הָיְתָה לְכָל בְּנוֹת הַכִּתָּה אִינְטֶלִיגֶנְצְיָה מְפֻתַּחַת בְּהַרְבֵּה בַּנּוֹשֵׂא שֶׁל פְּגִיעָה מוֹחִית. הֶחְלַפְנוּ רְשָׁמִים וְדֵעוֹת עַל טוֹד, הַיֶּלֶד הַפָּגוּעַ גִּבּוֹר הַסֵּפֶר. אֵיזוֹ עֲבוֹדָה מְפָרֶכֶת שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁקִיעַ בְּיֶלֶד כָּזֶה! עֶשֶׂר שָׁעוֹת בַּיּוֹם צָרִיךְ לַעֲבֹד אִתּוֹ. לְהַזְחִיל, לְהַזְחִיל בְּהַצְלָבָה, לְשַׂחֵק בְּכַדּוּר, לְהַקְפִּיץ, לְהוֹשִׁיב, וּמָה לֹא? צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הַיָּד לִתְפֹּס חֵפֶץ, לֶאֱחֹז אוֹתוֹ בְּיַצִּיבוּת. צָרִיךְ לְלַמֵּד אֶת הָרַגְלַיִם לָנוּעַ יַחְדָּיו, אֶת הָעֵינַיִם לְהִתְבּוֹנֵן, לְמַקֵּד מַבָּט, וְ... וְ... וְ... אֲבָל לֶעָמָל יֵשׁ תּוֹצָאוֹת: טוֹד הָיָה מְסֻגָּל לְבַסּוֹף לְהִשְׁתַּלֵּב בְּחֶבְרָה רְגִילָה, וַאֲפִלּוּ לְהַגִּיעַ לְהֶשֵּׂגִים מַרְשִׁימִים. אֶלָּא שֶׁבַּסֵּפֶר כְּשָׁלֹשׁ מֵאוֹת עַמּוּדִים, וּבַמְּצִיאוּת זֶה לוֹקֵחַ שָׁנִים אֲרֻכּוֹת וְקָשׁוֹת...

וְאַהֲבָה. כְּשֶׁהָרֶגֶל זָזָה בְּכִוּוּן טוֹב, אַחֲרֵי שְׁלֹשִׁים דַּקּוֹת שֶׁל תִּרְגּוּל. כְּשֶׁהָאֶצְבַּע הַשָּׁטָה לַחֵפֶץ... כְּשֶׁהָעֵינַיִם הִבְרִיקוּ בְּשִׂמְחָה...

הַמַּשְׁבֵּר הִגִּיעַ בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ. מוֹטִי נָסַע לַמֶּרְכָּז הָרְפוּאִי כְּדֵי לְהַעֲרִיךְ אֶת הַשְׁפָּעַת חֹדֶשׁ הַפְּעִילוּת וְאַחֲרֵי בְּדִיקוֹת אֲרֻכּוֹת קָבְעוּ לוֹ שָׁם אַחוּז הַתְקַדְּמוּת נָמוּךְ, מַשֶּׁהוּ בֵּין 0.8 לְ-0.9... הִתְאַפַּקְנוּ לֹא לִבְכּוֹת. לָמָּה? לָמָּה כָּל הַמַּאֲמָץ הַמְפָרֵךְ הַזֶּה לֹא הוֹעִיל יוֹתֵר? וַהֲרֵי כָּל כָּךְ רָצִינוּ וְקִוִּינוּ, הִתְפַּלַּלְנוּ וְהִתְאַמַּצְנוּ. אִמָּא שֶׁל שִׁיפִי סָקְרָה אֶת פָּנֵינוּ הַחֲוֵרוֹת וְהַמְיֹאָשׁוֹת וְאָמְרָה לָנוּ: "0.8 זֶה הַמּוֹן בִּשְׁבִיל מוֹטִי! גַּם טוֹד לֹא הִצְלִיחַ בְּיוֹם. קוֹרְאִים אֶת זֶה מַהֵר, אֲבָל לַעֲבֹר אֶת זֶה — זֶה כְּבָר סִפּוּר אַחֵר. יֵשׁ דְּבָרִים בַּחַיִּים שֶׁהוֹלְכִים יוֹתֵר לְאַט מִלְּאַט. צָרִיךְ לֹא רַק קִילוֹגְרָמִים, אֶלָּא שַׂקִּים שֶׁל סַבְלָנוּת לַטִּפּוּל הַזֶּה. שַׂקִּים שֶׁל סַבְלָנוּת!"

המשך — בפעם הבאה, אי"ה

טבל בפרשת השבוע שלח

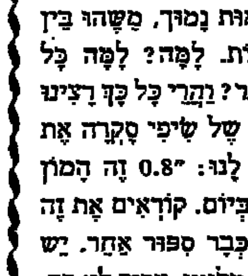

"שלח לך אנשים" (י"ג, ב') למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה, שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו, ולא לקחו מוסר. (רש"י)

דברי רש"י נראים מחרים: האמנם רצתה התורה ללמד אותנו עד כמה היו ישראל רשעים?! אלא, אמת גדולה וחשובה באה כאן התורה ללמדנו: מי שאינו רוצה לראות את האמת, לא יועיל גם אם יראו לו את האמת בבירור. כי כשלא רוצים — העיניים אינן רואות.

וזו ההדגשה: רשעים הללו ראו, הרי ראו בעיניהם ממש את ענשה של מרים. לא למדו זאת מן הכתב ולא קיבלו מפי השמועה, אלא ראו בעיניהם. ובכל זאת לא לקחו מוסר. (רבי ישראל מורגנשטרן מפילוב)

"כל נשיא בהם" (י"ג, ב')
המילה נשיא מורכבת מן האותיות "אין" והאותיות "יש". נשיא המחזיק את עצמו ל"אין", הוא "יש". אבל אם מחזיק את עצמו ל"יש" — הוא אין.
והכלל הזה אמור לא רק על נשיא...
(דגל מחנה אפרים)

هكذا من الأصل

המודיע השבוע לפני שלושים שנה

לוח זמני השבוע — פרשת שלח—קרח; כ"ג-כ"ט סיון תשמ"ז

יום החודש	יום השבוע		עלות השחר	עטיפת טלית	נץ החמה	סו"ז קריש להמג"א	סו"ז קריש"ש להגר"א	סו"ז תפילה להמג"א	סו"ז תפילה להגר"א	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת החמה
כג	ו	שלח	2.37	3.38	4.30	7.08	8.02	8.38	9.15	11.39	12.15	3.49	5.20	6.50
כד	א		2.37	3.38	4.30	7.08	8.02	8.38	9.15	11.39	12.15	3.49	5.20	6.50
כה	ב		2.37	3.38	4.30	7.08	8.02	8.38	9.15	11.39	12.15	3.49	5.20	6.50
כו	ג		2.38	3.38	4.30	7.08	8.02	8.38	9.15	11.39	12.15	3.49	5.20	6.51
כז	ד		2.38	3.38	4.31	7.09	8.02	8.39	9.15	11.39	12.15	3.49	5.20	6.51
כח	ה		2.38	3.39	4.31	7.09	8.03	8.40	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51
כט	ו	עו"ח	2.39	3.39	4.31	7.10	8.03	8.40	9.16	11.40	12.16	3.50	5.21	6.51

לפי אופק ירושלים — כל הזמנים לפי שעון החורף — מתוך לוח דבר יום ביומו

חוגים מדיניים בישראל מודאגים מחידוש פעילות סובייטית באיזור

ירושלים, יום ג' (מאת סופרנו המדיני) — בעוד שממשלת ישראל לא נקטה עדיין כל צעד מדיני על בסירת שלש הצוללות הסובייטיות למצרים, הובעה היום דאגה חמורה בחוגים פוליטיים בירושלים לנוכח חידוש הפעילות הסובייטית באיזור והתודות על קרבתה שנפתחה עם העיסקה צ'כית־מצרית ב־1955, ושמנעתה החרפת מצב הבטחון במזרח התיכון.

דובר משרד החוץ טען הערב כי משרד החוץ לא נקט עדיין בכל פעילות מדינית בתגובה על כך, אולם חוגים מדיניים הביעו כבר את דאגתם לעתיד היחסים באיזור.

בחוגים אלה רואים בצעד זה, שבא מיד לאחר שיגור האגרות הסובייטיות לשלש מעצמות המערב על רצון ברית המועצות להפיג כביכול את המתיחות במזרח התיכון, חזרה סובייטית על מה שהתרחש בשנים 1955-56.

כזכור, באה החדירה הסובייטית לאיזור המזרח התיכון, שהחלה בעיסקה המצרית־צ'כית, מיד לאחר ועידת הפסגה בג'נבה שעמדה בסימן של הפגת המתיחות בין המערב והמזרח. הצעד הראשון בכיוון "הפגת המתיחות" התבטא בחימוש מצרים וסוריה בנשק חדיש כגון המיגים האלישינים(?) והסטאלינים.

החוגים המדיניים בישראל אינם רואים אמנם בצוללות אלה סכנה מיידית לחופש השייט הישראלי במיצרי טיראן ובים סוף, כי ההנחה היא שלא למטרה זו בלבד נועדו. מה גם שאין להניח כי הפעלתם היא קרובה. הסכנה היא יותר מקיפה ויש בה להדאיג מאד את שלטונות הבטחון הישראליים.

שלוש צוללות סובייטיות צורפו לצי הים המצרי

קהיר, יום ג' — בשעה שהתותחים המצרית יצאה הבוקר בתרועת צהלה על גדול בוחו של הצי המצרי עם צירופם של שלש הצוללות הסובייטיות, ציין מפקד השייטת השישית של הצי האמריקאי בים התיכון, כי עד כמה שידוע לו זהו מקרה ראשון של שיגור כח ימי תוקפני לאיזור רגיש ביותר והוא רואה בכך הפגנת כוח מצד ברית־המ.

תת־אדמיראל בראון מפקד השייטת השישית ציין כי שתים מבין הצוללות הן מדגם חדיש ביותר. הוא הוסיף כי אניות המשחית האמריקאיות שעקבו אחר הצוללות מיד עם כניסתן לים התיכון, הבחינו באוניות שולות מוקשים, שנמסרו, כנראה, אף הן לידי הצי המצרי.

את שתי הצוללות תיאר מפקד השייטת כצוללות למרחקים ארוכים באורך של למעלה מ־200 רגל ואילו השלישית תוארה כשייטת חופים שאורכה כ־100 רגל.

רדיו קהיר שידר היום בפעם הראשונה את הידיעה שהצוללות נמצאות בדרכן למצרים, ללא כל פרטים נוספים, אולם העתונות המצרית מאשרת את הידיעה ממקורות אחרים על טיבן של שלש הצוללות.

ממקורות ישראליים לא נמסרה כל תגובה על הפרשה, אולם כתבו של "דיילי טלגרף" בת"א הודיע לעתונו כי חיל הים הישראלי עובר עתה אימון מרוכז להגנה בפני צוללות, כדי שיוכל לעמוד בפני כל נסיון מצד מצרים, להתנכל לשיט הישראלי במפרץ אילת.

אין תחליף לעוצמת הפרסום ב"המודיע"

הרב פרוש חוזר על התנגדות היהדות הדתית להקמת בית ריפורמי

ירושלים, יום א' — (מאת סופרנו) — התנגדותה של היהדות הדתית להקמת מבנה רפורמי הועלתה שוב ע"י הרב מ. פרוש בישיבתה השבועית של מועצת עירית ירושלים.

הוא ציין כי למרות דעת הכל שאין מקום לביכ"נ ריפורמי בירושלים עיר הקודש והמקדש, ורק בגלל הקנוניה ניתן לצרעתו הרשיון בזמנו, אולם עתה לאחר ההכנות לבניה, על המועצה לפנות ליוזמי ההתגרות לא להכניס צלם בהיכל.

כן הביע הרב פרוש את התמרמרותו של קיום של נשף הלהקה ההונגרית ביום רביעי, הוא היום שנקבע כיום אבל על אבדנם על מאות אלפי יהודים בהונגריה במלחמת העולם השניה. "כל איש בעל רגש יודע לשמע הידיעה שדווקא באותו יום אבל יערך נשף של להקה הונגרית — הסעים.

בתשובתו התחמק ד"ר יעקב, מ"מ ראש העיר וטען שהרשיון לבנין ניתן לבי"ס ארכיאולוגי ולא לביכ"נ ריפורמי, ובאשר לנשף הלהקה ההונגרית הבטיח לברר את הבעיה.

לשאלתו של הרב כהן שהעלה שוב את פרשת מכירת הכרטיסים בבתי קולנוע, הבטיח מ"מ ראש העיר לאחוז באמצעים חוקיים נגד בעלי הקולנוע.

בהזדמנות זו מחה הרב פרוש על ההנהלה המפרסמת חוברות תעמולה לעצמה ומתנגדת בנוצות שאינן שלה. לדעתו הצטרף גם א. אקסלרוד מ"אחדות".

כן הביעו נציגי אגו"י את התנגדותם להצעת ההנהלה להקציב מאה אלף לירות שתשולמנה במשך 4 שנים להקמת אקדמיה למוסיקה. בהדגישה כי על העיריה לספק את צרכי כל תושבי העיר ולא של חלק אחד בלבד.

מהנדס מים נרצח ביריות משטח סוריה

טבריה, יום א' (כתבינו) — המהנדס משה פקטורי מהנדס מים, שעסק במדידות בשטח ישראל בקרבת משמר הירדן, נורה ונהרג היום בצהרים בהתקפת כשמר בדרי שירד לעברו יריה אחת. הוא הועבר לביה"ח ושם נפח את נשמתו.

המהנדס, משה פקטורי, בן 51 מפוריה עילית שליד טבריה הגיע לאזור פעולתו, מזרחית־דרומית ממשמר הירדן בקרבת קו שביתת הנשק הישראלי סורי כדי להתחיל במדידות מטעם מינהל המים, ולפתע שירד מהמכונית נורתה לעברו יריה אחת והוא צנח במקום.

מכונית משטרה, שנזדמנה במקרה למקום, העבירה אותו מיד לבית החולים "פוריה", שם נפטר מיד. הנהג שנסע יחד אתו במכונית, מ. שמעון, לא נפגע.

המנוח, בן 51, הניח אחריו אשה ושני ילדים.

סופר עתים מציין, כי התקפה זו של הסורים היא השניה בשלושת הימים האחרונים, אחרי המוקש שהונח על ידיהם ביום ו', בו נפצע הטרקטוריסט של משק גדות.

ספינת הדרכה רוסית לביקור בנמלי מצרים

רדיו קהיר הודיע הערב כי ספינת הדרכה רוסית שעל סיפונה 250 חיילים הגיעה לנמל אלכסנדריה לביקור בלתי רשמי בנמלי מצרים.

מפריז נמסר כי דובר משרד החוץ הצרפתי שהגיב על שיגור הצוללות הסובייטיות למצרים, ציין כי אין בכך משום חדש, שכן בידיהם מספרות למצרים נשק חדיש, זה קרוב לשנתיים.

הוא הוסיף כי מטוסים סובייטיים חדישים הגיעו לאחרונה גם לסוריה, מתוך מגמה זדונית להחרפת המתיחות במזרח התיכון.

בקרוב משפט הנאשמים ברצח קסטנר

תל אביב יום ו' — משפטם של הי"ה יוסף מנקס, זאב אקשטיין ודן שמר, הנאשמים ברצח ד"ר י. קסטנר יתחיל להתברר ב־2 ביולי בפני בית המשפט המחוזי בתל אביב.

לפי גליון האישום נאשמים השלושה ברצח, עבירה לפי סעיף 214 (ב) לפקודת החוק הפלילי 1936, על שגרמו בהדצות ליל ה־3 ל־4 לחודש מארס 1957 בכוונה תחילה למותו של ד"ר ישראל קסטנר.

מר יוסף מנקס נאשם גם במילוי תפקיד בהנהלת ארגון טירוריסטי, עבירה לפי סעיף 2 לפקודת מניעת טירור תש"ח — 1948. בתקופה שבין ה־8 ביוני 1953 לבין ה־4 במרץ 1957 מילא הנאשם תפקיד בהנהלת ארגון טירוריסטי.

הי"ה זאב אקשטיין ודן שמר נאשמים בחברות בארגון טירוריסטי, עבירה לפי סעיף 3 לפקודת מניעת טירור תש"ח — 1948, ביום 3.3.57 היו הנאשמים חברים בארגון טירוריסטי.

גליון האישום הוגש על ידי סגן פרקליט המדינה בתורת נציג היועץ המשפטי לממשלה. על שלושה הנאשמים ילמדו סניגוריה עוה"ד מ. קריצ'מן, א. טל ו־ר. הניגמן.

עבה"י סגרה שגרירותה בקהיר

רבת עמון, יום ו' — (עי"ר) — ירדן החליטה לסגור את שגרירותה בקאהיר ולהוציא את כל סגל שבדיה, כצעד נגדי להחלטתה של מצרים "לגרש את השגריר הירדני מארצה" — על כך הודיע הערב שר החוץ הירדני, סאמיר ריפאעי, בתום ישיבת הממשלה שארכה כ־4 שעות ובהלקה הראשון השתתף גם המלך חוסיין.

הוא הוסיף כי אין לראות בכך משום ניתוק היחסים בין שתי המדינות אלא הבעת מחאה נגד התנהגותם של השלטונות המצריים נגד השגריר הירדני.

סופר רדיטר מציין כי סגירת השגרירות הירדנית מהווה חוליה נוספת בשלשלת ההתפתחויות שהחלה עם הכרזת ירדן ב־10 על גרושם של הנספח הצבאי המצרי ברבת עמון והקונסול המצרי בירושלים, שניהם הוכרזו כאישים בלתי רצויים ומצרים נדרשה להחזירם מיד.

בינתיים מסרה היום ממשלת ירדן לפירסום מסמך מצולם לאישור טענתה, ששני הרמטכ"לים לשעבר של הצבא הירדני, אשר הודחו מתפקידיהם ועזבו את המדינה, קשרו קשר יחד עם המצרים להתערבות בעניניה הפנימיים של ירדן, המסמך שנתפס נכתב ע"י הקולונל קנטוה, מי שהיה הנציג הצבאי המצרי בפיקוד המשותף הירדני־סורי־מצרי בירדן.

במכתב המופנה אל הבריגאדיר חאפז איסמעאיל במטה הצבאי המצרי בקהיר, מאשים הקול. קנטוה את הנספח הצבאי המצרי בירדן, מאיור הילאל, בהתערבות במאורעות האחרונים שהתחוללו בירדן.

הילאל נאשם בהתערבות בעניני הצבא הירדני, תוך שיתוף פעולה עם הגנראל עלי אבו נואר והגנראל עלי חיארי — שני הרמטכ"לים הירדנים שנמלטו לסוריה לאחר הדחתו של נבולסי בידי חוסיין.

דרשות המהר"ם

(המשך מעמוד ר)

הוא לימד לא רק את החידושים אלא גם את הדרך כיצד לגלות את החידושים.

בשיעוריו בישיבה השתדל להסביר כל קטע שבגמרא שיהיה מובן לכל הרמות של תלמידי הישיבה. כך נהג גם בדרשותיו זה שתדל שכל אחד משומעי הדרשה ימצא ענין ודברים שמובנים לו. שוב נצטט מדברי ניו בהקדמה:

"כבאמנתו בלמרגלות כך באר נוהג בדרוש ואגדה... שילוב נייד של דרוש ואגדה ותוכחות מוסר ע"פ רעיונות חסידיים מקוריים, והכל ברמה שוה לכל נפש, גם ליהודי הפשוט אשר בדרך כלל דרשות הרב בעת שבתות דריגלא היום לו לעול ולמשא על צוארו, ועד לאחוז בעל בית ת"ח שאינו מחסיד את שיעורי הסוגיא בישיבה, כולם כאחד מוצאים את מקומם ושותים בצמאון את דברי אלקים חיים, כי הרי הדרשה לכל אורך הדרך שזורה ע"י מלאכת מחשבת של שילוב פשטות ואגדה לצד"אריפות ודרוש".

כשם שתשובותיו של המהר"ם בריסק משקפות חלק ניכר מהגזירות וסבלות היהודים בימי השואה (ראה ספרי מאשנד, עמ' 89־91) כך גם בדרשותיו הוא בוחן בלב נשבר את קורות עם ישראל וסבלותיו בעבר ובזמן השואה. בדרשתו לרגל תענית ציבור בער"ח סיון בשנת ת"ש (ראה עמ' שכ"ג) דרש:

"הן אנחנו נאספנו כולנו רעבים וצמאים מצרות אחינו בני ישראל הפזורים בגולה אשר מימי חורבן ביהמ"ק לא היתה כמוהו כי אף שבכל הזמן מהזמנים היו ישראל נרדפים פעם בזו המדינה ופעם במדינה אחרת ומי לא ידע ומי לא שמע מהצרות והגזירות של תנ"ו באשכנז או ת"ח בפולין או גלות ספאניע שסבלו ישראל עד למכביר. אבל בעוה"ר עכשיו פשטה המספחת כמעט בכל חלקי אירופה ורוב ישראל המה במצוקה גדולה מלבד שסובלים חרפת רעב גם נהרגים ונשחטים ואח"כ עלינו החיוב לזעוק אודותם על נפשם ועל נפשנו..."

בדרשה אחרת שהשמיע המהר"ם בריסק בשבת הגדול ת"ש (ראה עמ' רצ"א) הוא מתאר כיצד נפלו בני ישראל בארצות שונות "מדיטא עליונה" לשפל המדרגה. וזה לשונו:

"לפני ד' או ה' שנים היו ישראל (כאונגריין) דואגים למצות ליהודי רוסיה ואח"כ ליהודי אשכנז ולאנשי אסטרייך ואשתקד נוסף חלק מטשכיא (צ'כוסלובקיה) ובשנה זו איתוספי איזה מיליאן מאחב"י (מפולין?) אשר המה רוב בנין ומניין ארזי הלבנון אדירי התורה בעלי תריסין אשר היו מדקדקים כחוט השערה על כל מצוה ומצוה ועתה מצפים בכליון עינים שיקבלו איזה כיזתים מצה ממגי"נתנו".

כבן מאשנד וכתלמיד המהר"ם בריסק חורתה בזכרוני אחת מדרשותיו בראשית השואה (דרשה זו חסרה בספר). הסתגנן ידיעות מעורפלות להונגריה שהנאצים עוצרים יהודים בגרמניה על לא עול בכפם, ורוצחים אותם ואת אפרם שולחים לבני המשפחה. כשהגיעו הידיעות על כך דרש המהר"ם בריסק בבית הכנסת הגדול ואמר: "מי מנה עפר יעקב" — מי יוכל למנות את היהודים המומתים ע"י צוררי ישראל ואפרם נשלח בקבצות לביתם ובני המשפחה נדרשים לשלם את דמי ההוצאות של הטיפול הדואר.

בדרשה אחרת לשבת שובה שנת תש"ג (עמוד קמ"ט) סקר המהר"ם בריסק את מתן האמנציפציה ליהודים, שהיה תהליך ממושך מאוד. כמאה שנה לפני השואה לא היו ליהודים זכויות אזרחיות. לא היו יכולים לגור בערים, לא יכלו לקנות בתים ולא יכלו לקנות שדות וכרמים. שלב אחר שלב הרשו להם לגור בערים הגדולות, הניחו להם לקנות בתים שדות וכרמים וקיבלו לאט לאט זכויות אזרחיות מלאות. אבל אחר שהחלו להתבולל "שמנו עבו, נעשו שרים ורוזנים, שינו לשונם ומלבושם ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם... נפלו בפעם אחת מאיגרא רמה לבירה עמיקתא, לא היה נצרך לזה מאה שנה או יובל או אפילו שמיטה, ואנשים שנתעטרו קודם לכן באויסטרייכונג (אותות הצטיינות) קבלו במקום זה געלבן פלעק (טלאי צהוב) וגרשו אותם מגבולם לארץ נכריה בלי משען לחם ובלי משען מים... ונתונים בצרה ובשביה מכת חרב והרג..."

יישר כח מיוחד למר ינוקא גאון הרב אליה יצחק בריסק על מפעלו האדיר הראוי לכל שבח. הרב הצעיר העשיר את ארון הספרים התורני לכל תלמיד מאשנד ולכל יהודי חכם עם נכס רוחני רב ערך. מתקיימת כאן האימרה של חז"ל "תורה מחזרת על אכסניה שלה".

בס"ד

קריאת עזרה דחופה

באנו הננו לעורר ולבקש עבור משפחה חשובה מאד מיקירי ירושלים ת"ו אשר ראש המשפחה נסתלק לעולמו בדמי ימיו והשאיר אחריו משפחה גדולה אלמנה עם יתומים רבים וכלכלת המשפחה נפל על שכמי האלמנה השבורה ל"ע ומצב הפרנסה שם קשה עד מאד. והנה הגיעו לפרקם שנים מיוצ"ח והוארסו זה עתה בן ובת בשעטומ"צ. העול הגדול מההתחייבויות הכספיות וההוצאות הרבות של הנשואין שלהם מוטל על שכם האלמנה שאין בכוחה לשאת את עול ההוצאות האלו בלי עזרת אחים תומכיהם.

לזאת תבוא בזה קריאתנו ובקשתנו הדחופה אל מיטבי ה' בכל אתר ואתר אנא, אחים באו נא לעזרת האלמנה והיתומים שהם ממשפחה חשובה וסבלם גדול מאד באין ראש משפחה שידאג להם, ולהשתדל להיות להם לאחיעזר ולאחיסמך במצבם הדחוק בכל מידת האפשר כדי להקל על מצוקתם הקשה, ביחוד שזה אחת קודם שלא יבואו ח"ו לידי משבר שיוכל להשיא את הבן והבת בזמן הקבוע ולהציב גבול אלמנה.

ה' הטוב יזוס וירחם וישפיע שפע טובה וברכה לכל העושים והמעשים המתעסקים והמתנדבים למען מטרה נעלה זו להתברך בכל מילי דמיטב בחיים טובים ארוכים ורב ברכה והצלחה.

החותמים למען מצוה גדולה זו בחודש אייר תשמ"ז

הרב אליעזר יהודה ולדינברג — הרב חיים פנחס שיינברג — הרב בן ציון אבא שאול

גם אני מכיר את הענין הזה ומצטרף לבקשה להיענות על כך בעין יפה וברוח טובה — הרב שלמה זלמן אויערבאך

הנני מצטרף לדברים האמורים לעיל — הרב יוסף שלום אלישיב — הרב נסים קרליץ

הכתובת לשלוח תרומות אצל הרבנים החשובים: ולציין עבור "יתום ויתומה"

הרה"ג שלום שבדרון רח' שערי חסד 17 ת"ד 92471

הרה"ג יהושע נויבירט ת.ד. 16044 ירושלים

הרה"ג שמואל אויערבאך רח' גשר החיים 9 ת"ד 94392

הרה"ג רפאל שמואלביץ רח' סורוצקין 9/ד' ת"ד 94423

הרה"ג משה חיים גורא נוף רמות 23 ירושלים

הרה"ג יצחק שיינלין סמטת האר"י 3 בני ברק

הרה"ג שלמה מילר רח' יהלום 9 פתח תקוה 49404

לזכות בנק הפועלים סניף נחלת שערים ירושלים חשבון מס' 533-05-87775

לזכות בנק צפון אמריקה בן יהודה 2 ירושלים חשבון 35980

ללונדון פריז ומינכן — צ'רטרים במחירים מיוחדים — ביג בן טורס — ר' עקיבא 115 ב"ב 706673

מבחר חדיש ומגוון אצל הורביץ

ביג בן טורס — צלצלת?! — נסעת!!!

המודיע הצעיר

מגלה: שולמית

הספור שמאחורי התפילין

לשאלה מה מסתתר מאחורי התפילין יש תשובה ארוכה. שנה שלמה של עבודה מסתתרת מאחורי כל זוג תפילין. אך אל נא נקדים את המאוחר.

בבית־אל, על גבעה הצופה אל הישוב, ישנו מפעל גדול ליצור תפילין. בכניסה ממוקמת תערוכה המסבירה לנו היטב את תהליך יצור התפילין. תפילין מותר להכין רק מעור של בהמה טהורה. "למען תהיה תורת ד' בפיך" — רק ממה שמותר בפיך. יש בהמות טהורות שעורן דק כמו כבשים ועיזים, ויש שעורן עבה כמו שור ופרה. ההבדל פשוט: עור דק קל לעבד אך גם נקרע בקלות. עור עבה קשה לעבד, אבל הוא נשמר לאורך ימים.

על הקיר תלויה פיסת־עור. אפשר לראות בברור שהפרה בעלת העור היתה שחורה. השערות עדיין מחוברות לעור. על ידה מונחת חתיכת עור נוספת: "זו עבודה עבוד", מסביר לי אחד העובדים. "העור הוא חומר חי, וכדי שלא ירקב מכניסים אותו לסיד ומלח, שם נושר רוב השער מעל העור".

העור המתאים ביותר להכנת התפילין הוא מאזור צוואר הבהמה. אין בו הרבה שומן, והוא חזק כדי לעמוד בלחצים ובמתיחות. כדי להכין תפילין של יד, לוקחים רצועה מן העור המעובד, יוצרים בה שקע עמוק ומניחים לה להתייבש. לתפילין של ראש לוקחים חתיכה - קמץ. בחלק המאוזן יוצרים ארבע בליטות ("בולקס" בלשון העובדים...) החלק המאונך עתיד להיות מכסה התפילין. לאחר המתיחה הראשונה מכניסים ברזלים לשקעים ומותחים אותם פעם נוספת. כעת נראה העור כאילו הוציאו ממנו ארבע לשונות. כך מכניסים אותו לארון ומניחים לו להתייבש במשך חצי שנה! חצי שנה הוא פרק זמן מספיק לפרוק השומן. אם לא יניחו לשומן להעלם, הוא עלול לקלקל את הפרשיות.

כעבור חצי שנה מכניסים את ה"בולקס" למים. אחרי התרככות לוקח אותם ר' שבתי למכונה. אל תטעו! אין זו מכונה שעושה את העבודה במקומו, אלא יחד איתו. "זה לא כוח כוחי", הוא מסביר לי, "זה כוחי ממש". הוא מבריג את מתקן הברזל בכח ידיו. מלמעלה יורדת הבוכנה ולוחצת על ה"של ראש" בעוצמה של עשרה עד שנים עשר טון. התהליך נקרא "פרס". לאחר ארבעה "פרסים" אנחנו מקבלים כמעט ריבוע מדויק. מי שקובע את הגודל ומתאים את המכונה לגודל הרצוי הוא ר' שבתי. אל תשכחו שהריבוע שלנו כולל בתוכו ארבעה בתים קטנים פתוחים מלמטה. בתוך כל בית עתידה להכנס פרשיה. בגלל הלחץ מצטבר מעט עור בין ארבעת הבתים הקטנים, הורדתו נקראת "הסרת שניצלים". סוף סוף הושלם הריבוע, השלב הבא הוא סגירת המכסה: עד עכשיו היתה רצועה אחת ארוכה, וכעת מקפלים אותה, ומשאירים מקום צר לרצועה. המקום נקרא "מעברתא" — מעבר לרצועה. בין הבתים הקטנים עובר גיד שתפקידו להפריד ביניהם. בשאריתו יתפרו את המכסה לבית. מה עוד נשאר לנו? האות ש'. את הש' חייבים להוציא בהוצאה ידנית ורק אחר כך מייפים אותה בעזרת סכין.

אם אתה נער לפני בר־מצוה, זהו השלב שתוכל לראות וחשוב שתראה: הכנסת הפרשיות. הפרשיות הן טיפול לחוד, והן נכתבו בקדושה אצל סופר סת"ם. כשמכניסים אותן, הבתים עדיין לבנים ואפשר לראות אם הם אמנם מהודרים. ההדבקה נעשית בדבק שמופק מן העור, התפירה בגיד.

ועכשיו? הצביעה. נראה פשוט, לא? אז תדעו שצביעת בית עשויה להמשך שלושה שבועות. הצביעה נעשית רק בספירט ובחומר מייצב, כדי שלצבע לא תהיה ממשות. ובכן, זהו! מי שלא ידע עד עכשיו מדוע צריך להזמין תפילין עידן ועידנים לפני הבר מצוה, שידע מעכשיו.

בשכונה שלנו

סיפורה: שולמית

— "שולי, את עסוקה היום אחר הצהריים?" שאלה אותי ציפי.

— "אני חושבת שאני עסוקה מאד", עניתי. לרוחל'ה יש מבחנים ועבודות, אלישבע עוד לא יודעת לעשות דבר, ומי נשאר? אני". את סוף המשפט אמרתי בטרוניה מופגנת.

יום שני הוא היום של ציפי ושלי. מדוע? האחרות עסוקות, פשוט, עד למעלה מראשן. עד השיעור בחוג הן גומרות את הציור הקודם, ומהשעור ואילך הן משפצות את החדש...

עד היום אינני יודעת מה רצתה ציפי לעשות באותו אחר צהרים, אבל אני מוכרחה לומר לכם מה היא עשתה כתחליף לתוכנית המקורית: עליתי הביתה,

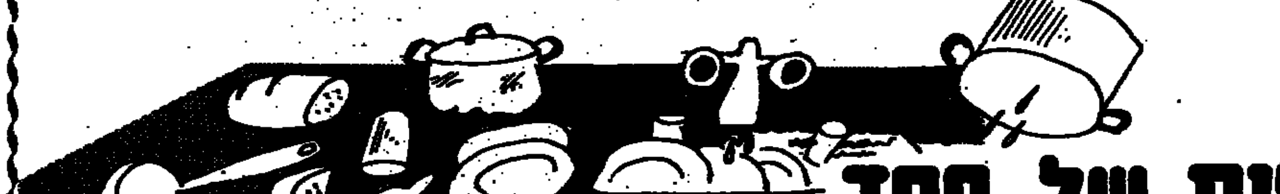

יום של חסד

ומהרגע שנכנסתי עשיתי כל מה שעשיתי רק כדי לצאת ידי חובה. הורדתי כביסה וזרקתי אותה על המיטה בחדר הורים, את הכלים החלביים שטפתי בקיצור נמרץ; הסירים והבקבוקים נשארו כמובן בכיור; במקום לשטוף רצפה החלטתי שמספיק לטאטא... ורצתי מהר לציפי. כשהגעתי אליה — הציצה בשעון ושאלה: —"כל כך מהר?"

— עשיתי את זה בקיצור, עניתי.

ציפי חייכה חיוך שובב ואמרה: "רציתי שנלך לעזור למשפחה אחת". — "הם גרים קרוב אלינו?" — "בבנין שלכם".

סוף סוף הבנתי את העקיצה, ושאלתי כשאני מסמיקה כולי: — "בבית שלנו?" — "נכון", ענתה ציפי, ופניה לבשו פתאם ארשת של רצינות: "שולי, אני באמת לא מבינה אותך. החסד הראשון הוא בבית, כך אומרת אמא שלי. את אמרת בעצמך שרוחל'ה עסוקה, ואלישבע לא יודעת לעשות שום דבר. אז מה? לכן מגיע לאמא שלך עונש?"

ציפי נגבה את אחרוני הכלים, והשיש הקטן שלהם התפנה. "הולכים אליך", הודיעה לי בחגיגיות. הלכנו, והרי לכם תמונת מצב:

רוחלה יושבת עם חברותיה והן לומדות (או לא לומדות...) בקולי קולות. אלישבע מציירת בנחת, ואמא מנסה להשלים את מה שהתחלתי. הרגשתי לא נעים, אני מוכרחה להודות. ואם היה חסר לי משהו, אז ציפי הוסיפה: "שולי, מה את חולמת? סתם עזבת את הבית? עזבת, אז בואי לפחות תעזור למשפחה שהגענו אליה..."

רגע, חושבים! 70

1. השבת אבדה

לסימנים שהיה נותן רבי יהודה — יש אבדה של אחת. התוכלו לעיין בפרשת השבוע ולמצוא אותה?

ובאותה הזדמנות של חיפושים, גם מקצוע החשבון איבד משהו, בערך ספרה אבל לא בדיוק, בתוך הפרשה. אנא, למצוא ולהשיב!

2. לצייר במספרים

לפניכם ציור פשוט של פרצוף שצויר ממספרים.

הפעילו את הדמיון — ונסו לצייר דברים נוספים ממספרים בלבד, בלי תוספת של אף קו ונקודה. את הציורים המוצלחים נפרסם ונזכה בפרס.

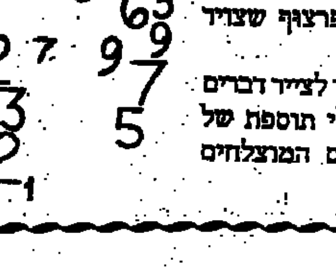

3. ראשי תיבות

לפניכם הגדרות למילים, שיש להן משמעות כמילים, ומשמעות נוספת — כראשי תיבות. (למשל: בן, ב"נ — בלי נדר.) מצאו אותן.

א. כמילה: חזר, כראשי תיבות: עבודה הניתנת לתלמידים בבית.

ב. כמילה: עיר הכהנים. כראשי תיבות: נוספה למכתב.

ג. כמילה: ההפך מקר. כראשי תיבות: מאשר את הדברים.

ד. כמילה: מזיק לצמר. כראשי תיבות: לפני היום השביעי.

ה. כמילה: עפר. כראשי תיבות: לא בארץ הקודש.

פתרונות לרגע חושבים 65

1) שומרי השמיטה, האדמה, החרב, הארץ.

2) רמות פולין, עזרת תורה, בית וגן, ימין משה, ארזי הבירה.

3) מרים, מלכי, נגס, איום, נשמר.

פרס ראשון: ישראל קרול נתיב התאנה 6/5 שכון חלמיש, ערד — **מאור הגולה** מאת י. ל. לוין

פרס שני: אסתר גולדשטיין פולנסקי 11 ירושלים — **שורשי הניגון** מאת דוד זריצקי

פרס שלישי: זאב וסימה שכטר מקור ברוך חיפה — **רבי אייזיל חריף** מאת י. ל. לוין

לתשו"ל המיספור בשבועות שעברו נשתבש הגליון הנוכחי 70.

פניני אבות

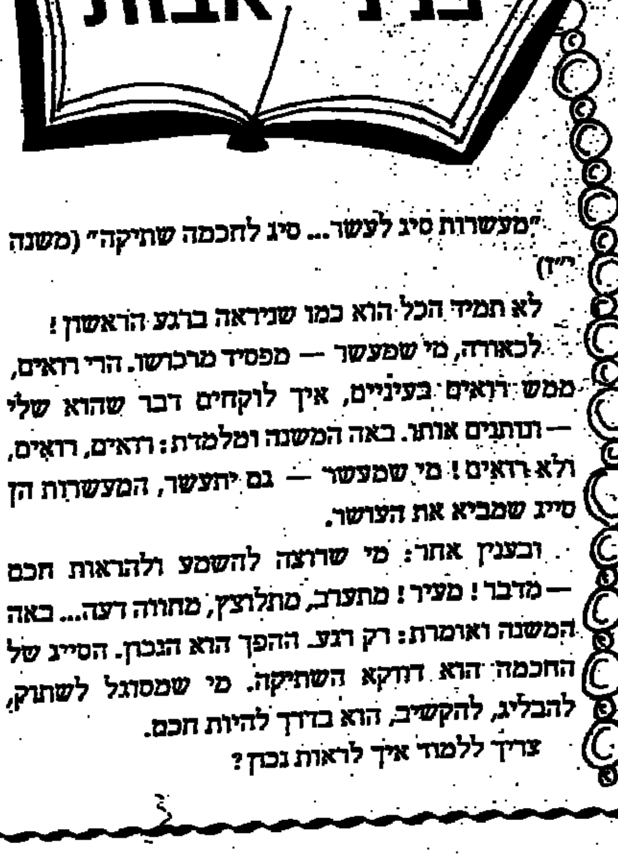

"מעשרות סיג לעשר... סיג לחכמה שתיקה" (משנה י"ז)

לא תמיד הכל הוא כמו שנראה ברגע הראשון! לכאורה, מי שמעשר — מפסיד מרכושו. הרי רואים, ממש רואים בעיניים, איך לוקחים דבר שהוא שלי — ונותנים אותו. באה המשנה ומלמדת: רואים, רואים, ולא רואים! מי שמעשר — גם יתעשר, המעשרות הן סייג שמביא את העושר.

ובענין אחר: מי שרוצה להשמע ולהראות חכם — מדבר! מעיר! מתערב, מתלוצץ, מחווה דעה... באה המשנה ואומרת: רק רגע. ההפך הוא הנכון. הסייג של החכמה הוא דווקא השתיקה. מי שמסוגל לשתוק, להבליג, להקשיב, הוא בדרך להיות חכם.

צריך ללמוד איך לראות נכון?

לָמָּה לֹא לַעֲנוֹת?

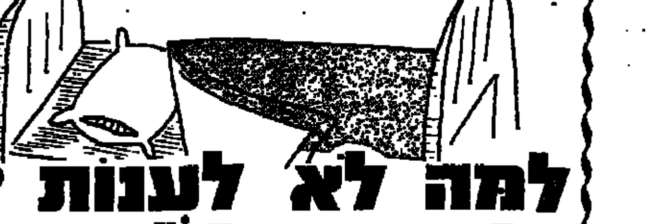

פַּעַם לָמַד בַּעַל הַ"שְּׂפַת אֱמֶת" בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַלַּיְלָה בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה. הָיָה זֶה בִּימֵי בַּחֲרוּתוֹ. לְמָחֳרָת — הֶאֱרִיךְ קְצָת בַּשֵּׁנָה. נִכְנַס אֵלָיו סָבוֹ, בַּעַל חִדּוּשֵׁי־הָרִי"ם וְאָמַר לוֹ דִּבְרֵי מוּסָר עַל שֶׁלֹּא הִשְׁכִּים קוּם לִלְמֹד תּוֹרָה. שָׁמַע הַ"שְּׂפַת אֱמֶת" אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹכֵחָה בְּהַקְשָׁבָה מְרֻבָּה, מִבְּלִי לְהָעִיר וּמִבְּלִי לְהִתְנַצֵּל. חֲבֵרוֹ שֶׁלָּמַד עִמּוֹ כָּל הַלַּיְלָה, הָיָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה וְהִתְפַּלֵּא: לָמָּה שָׁתַקְתָּ וְלֹא אָמַרְתָּ שֶׁהָיִיתָ עֵר בַּלַּיְלָה וְלָמַדְתָּ?

עָנָה לוֹ הַ"שְּׂפַת אֱמֶת": לֹא רָצִיתִי לְהַפְסִיק אֶת דִּבְרֵי סָבִי, חָפַצְתִּי לִשְׁמֹעַ מִמֶּנּוּ עוֹד וָעוֹד מוּסָר וְתוֹכֵחָה.

היסוד להצלחה - ההצלחה עצמה

תווית של "חינוך מיוחד" מיותרת ואף מזיקה לילדים עם קשיי למידה, "מכון רות" בירושלים שם לו למטרה לקדם ילדי "חרדים" עם קשיי למידה כשה"רבה" הוא השותף הראשי לאתגר

מאת: שו"ש

להצליח עם "בעלי כשרון" אין זו רבותא, זאת תוכל לאשר מנס־יונה כל עקרת בית. היודעת שעוגה המורכבת מאגודים שקיים ושד־קולד כוכוזה להיות מצוינת. שהרי מה שמכניסים, זו מה שיש — נותן את התוצאה. אתגר אמיתי הוא להצליח עם בעיות. וכשמ־דובר בילדים ולא בעוגות, אין זה רק אתגר, זוהי הצלת נפשות פשוטה בפשטות — נסי"ן רוזני.

ב"חינוך העצמאי" הוכרה כבר מזמן חשיבות הטיפול בילדים עם קשיי למידה, דווקא במסגרת הר־גילה. העזרה שהם מקבלים אינה מנתקת אותם מהצפיות ומהרמה הנדרשת בחינוך הרגיל. ה"חד־רים", וליתר דיוק, אותו אחוז קטן שבין תלמידי החדרים, הזקוק לעזרה מיוחדת כדי לעמוד במ־שימות הרגילות של בני גילו, זו־כים רק לאחרונה: לייעוץ טיפול הכוונה לתלמידים בעייתים.

"מכון רות" שהוקם בירושלים לזכרה של מחנכת דגולה מקנדה, הגב' רות שכטר ע"ה שעסקה שנים רבות בחינוך ילדי ישראל בטו־רונטו ומנוהל על ידי חתנה, הרב ישעיה ובר נ"י, המשמש כיום כמפקח חינוכי בתלמוד תורה "כנסת יהודה", וזאת לאחר עבר עשיר בחינוך המיוחד החרדי בי־רושלים, שם לו למטרה "לרכז לייעץ ולכוון כדי להיות לעזר לי־מודי וטיפולי" במסגרת הרגילה של ה"חדרים".

קשה להורים לבלוע גלולה שמשמה "ילד עם קשיי למידה", אבל ל"רבה" שלו, קשה עוד יותר, הוא עובד וטורח והתוצאות עלו־בות, וכשהוא פונה למשגיח או למנהל וטוען שילד פלוני אין מקומו בכתתו התשובה היא: ומה נעשה? נזרוק את הילד? כך שהרבי מרגיש את עצמו מנוצל, והילד נפל בין אלה שאינם יודעים כיצד לפתור את הבעיה מיסודה.

כאשר ההורים, או מנהל או הרבי בעצמו פונים לעזרה מקצועית, הנתנת לכל חדש ב"מכון רות" זוכה הילד לאבחון מקצועי. תוכ־נית על ידי אנשי המכון ואח"כ גם על ידי פסיכולוג חרדי. לילד מו־תאמת תוכנית אישית המותאמת לו בלבד ומטרתה — להפוך את למידתו להצלחה מתמשכת. יורדים אליו עד לנקודה שבה הוא מסוגל להצליח, וההצלחה היא אמה של ההצלחה הבאה, לא מתקדמים אלא אם כן עבר הילד את השלב הנוכחי בהצלחה. המטרה לעקור מלב הילד את רגשות האשמה והתסכול, ולנטוע בו בטחון שגם הוא יודע, הוא מסוגל לדעת עוד ועוד.

יש מקרים שהילד מקבל את הטיפול המיוחד באופן פרטי. בהרבה מקרים מספיק להתקשר לרבי שלו, ולכוונו, לציין לפניו את הנקודות החלשות של הילד ול־המליץ להתעלם מהן בשלב זה, ומאידך לחזק ולהדגיש את הנקו־דות החזקות. הרבי, הזוכה לייעוץ מקצועי, מיישם ברוך כלל את ההוראות הניתנות לו, ולו מתוך ענין בלבד. ברוב המקרים ההצל־חה והשינוי הגדול שחל בילדים הרכים. הטועמים לראשונה טעמו של לימוד המותאם להם ולקצב שלהם, מפיחים ברבי רוח של אתגר, והוא חש עצמו כמי שמציל נפש אחת מישראל לאהבת התורה.

אתגר איננו משכורת גדולה יותר. אבל הוא פיצוי נכבד עבור כל מלמד, שבסופו של דבר מרגיש שעשה משהו חשוב ביותר לתל־מידו — הוא פתח לפניו צוהר אל העתיד.

תלמוד התורה של קהילת "בעלזי" בירושלים עובד כמעט שלוש שנים עם "מכון רות". ומ־נהלו, הרב ירמיה דמן, פתוח וק־שוב לצרכיהם של ילדי החידר שלו. גם בתלמוד תורה "כנסת יהודה" המנוהל על ידי הרב יצחק קאפ יש פתיחות רבה לקידום יל־דים בעייתים.

אין פרושו של דבר שבתלמודי תורה אלו יש ילדים חלשים יותר מבאחרים, אחוז הילדים הזקוקים לעזרה, שוה פחות או יותר וקים בכל מסגרת חינוכית שהיא, חרדית או חילונית, ההבדל מתבטא ביחסה של ההנהלה לבעיות של בית הספר. הנהלה המתכוננת באמת ובתמים לחנך וללמד את כל תלמידיה, מוכשרים וחלשים כאחד, חייבת לתת עזרה מיוחדת לתלמידים עם קשיי למידה. אין לזאת ולא כלום עם רמתו ושמו הטוב של החדר. הרמה אינה יורדת או משתנה בגלל תל־מיד חלש אחד, ואולי להפך — אם הוא זוכה לטיפול הנכון, בוודאי שהרמה עולה.

הרב ובר מספר לנו שב"מכון רות", פרט לייעוץ הניתן להורים ולמלמדים בקשר לילדים כפרטים, יש גם מסגרות קבוצתיות לילדים מחינוך מיוחד כדי לקדם אותם בתחום ספציפי כמו חומש או משניות. וזאת בשילוב עם ריפוי בדיבור או ריפוי בעיסוק, בסך הכל ממלא "מכון רות" תפקיד חשוב, שעד היום שיוע למטפלים.

המכון הפועל כבר קרוב לשנ־תיים, נושא עיניו להרחבה של פעולות הסיוע שיוגשו באמצעותו לתתי"ם, המגמה כיום היא להכין לכל "תלמוד תורה" תוכנית עצמאית, שאותה אפשר יהיה למימש בין כותלי הת"ת, ובשעות הלימודים הרגילות, עבור ילדים עם "קשיי למידה", שבמסגרתה, כך שהללו לא יצטרכו להגיע למ־כון, ויקבלו את העזרה הדרושה להם במקום בו הם לומדים כרגיל.

בסך הכל, מסכם הרב ובר, שאיפתנו היא לעזור לילדים למ־צות את יכולתם, ובעצם — לגרום לכך שתלמודי התורה כולם יראו אתגר ראשון במעלה במיצוי יכולתו של כל תלמיד ולא בקציצת זרי הדפנה בעזרתם של ילדים שחוננו מלידה במעלות המרפדות להם את דרך הלימוד והחיים.

מכשיר מהפכני ללימוד עצמי של כל מקצועות הלימוד

מכשיר מהפכני ללימוד עצמי של כל המקצועות העיוניים לילד, בשם אלבי (אני לומד בעצמי), הוצג והודגם במסיבת עתונאים בתל־אביב.

מפתח המכשיר — חיים אור־בך אמר, כי המכשיר מתאים לילדים בגילאי 3-13 שנה, לרבות חטיבת הביניים. הוא גם הציג "כרטיסי עבודה" שעל פיהם מתנהל הלימוד העצמי.

המכשיר מתאים גם ללימוד שפות והוא כבר מנוצל ללימוד השפה הערבית לפי "כרטיסי עבודה" שהוכנו ללימוד השפה הערבית הספרותית בחטיבת הביניים וכן לשפה הערבית המדוברת.

כל ילד יכול ללמוד דברים חדשים בשטחים שונים שלא ידע עליהם, אמר אור־בך וציין, כי ילדי הגן מסתייעים במכשיר החדש ללימוד הספרות וסדרן.

יתרונו הגדול של המכשיר הוא בכך, שאם הילד מכין את התרגיל בצורה הנכונה, הוא יכול מיד לבדוק אם ביצע אותו נכון. הדבר מתאפשר על ידי כך שהמכשיר מבוסס על 12 מספרים מודפסים על קוביות, אשר אותן אפשר לתמרן לצרכי התרגיל לפי "מחברת העבודה". על גבה של כל קוביה יש ציור מסויים, אשר בסופו על הילד לראות אם הציורים שעל גב הקוביות מתאימים לציורים שב"מחברת העבודה" ולהיווכח בכך שהפתרון נכון. עובדה זו מגדילה את הבטחון העצמי של התלמיד.

מר אור־בך הדגיש, כי השינוי התרגול במכשיר הופך להיות משחק ולכן הילד תמיד מוכן.

מפקד המרכז להוראת המתמטיקה במשרד החינוך ד"ר מיכאל קורן העריך ביותר את המכשיר והוסיף, כי ילדים בבית מוכנים לשחק במכשיר והוא תורם להגדלת ידיעותיהם והתפתחותם.

מנהל המכללה להסבת אקדמאים להוראה בבית בול ד"ר מרדכי צור הדגיש, כי המכשיר עשוי לתרום לבטחון העצמי של התלמידים, כיון שהתלמיד יכול תמיד לבדוק את עצמו.

המדריכה להוראת חשבון בבתי הספר היסודיים בב' מרים נביק־בבל מסרה, כי היא עזרת בעזרת המכשיר הגיעה לתוצאות טובות של תלמידיה. היא גם ציינה שעל ידי השימוש במכשיר מלמדים תלמידים החל מכיתה א' להרגלי למידה עצמית.

צויין, שמורים משתמשים ב"כרטיסי עבודה" של אור־בך לאיבחון קשיי הילד בלי־עד חשבון.

הורים יקרים!
בטרם תביאו את בניכם בברית האירוסין,
פנו לאגודת זרע ישרים
בבדיקת דם ניתן למנוע מחלות גנטיות ח"ו
הבדיקה מבוצעת חינם וללא הזהות
האגודה פועלת ע"פ ברכתם של ...
הגר"ש ואזנר שליט"א והגר"נ קרליץ שליט"א
טל. 02-884274, 02-520369, 03-792352

זר ברכות ושפע הצלחות
לגיסנו, אחינו ודודנו
לרגל פתיחת המסעדה
המצויינת לאניני הטעם
אולם **"שיר־ניסלי"**
רח' ירושלים 13 בני־ברק
יהי"ר מלפני אבינו שבשמים, שחפץ ה' בידך יצליח
משפחות:
זינגר, אונגר, רוזן, מנהיים

מט"ב עמותה לשירותים סמך מיקצועיים
עירית בני ברק - אגודת ישראל - "עזר מציון"
חדש בבני ברק!
לשרותכם מטפלות חרדיות
בעלות הכשרה מתאימה
★ לטיפול סיעודי אישי בקשישה בנכה ובחולה בביתך.
★ לטיפול במשפחה במצוקה.
★ לעזרה לאחר לידה רב־עוברית ולאחר לידה רגילה.
המחיר נמוך מהמקובל בשוק הפרטי
נשים המעוניינות להתקבל לקורס הבא של מט"ב מוזמנות לראיון אישי
נא לפנות לסניף מט"ב ב"ב
רח' ביאליק 32 ר"ג טל. 733986
בימים א-ה מ־8-12.30 ביום ב' 16.00-18.00 אחה"צ

הבית שלנו

גם למו"לים חרדים יש להם מה לתרום לשבוע הספר

שי לבת? לאו דוקא, שי לבית!

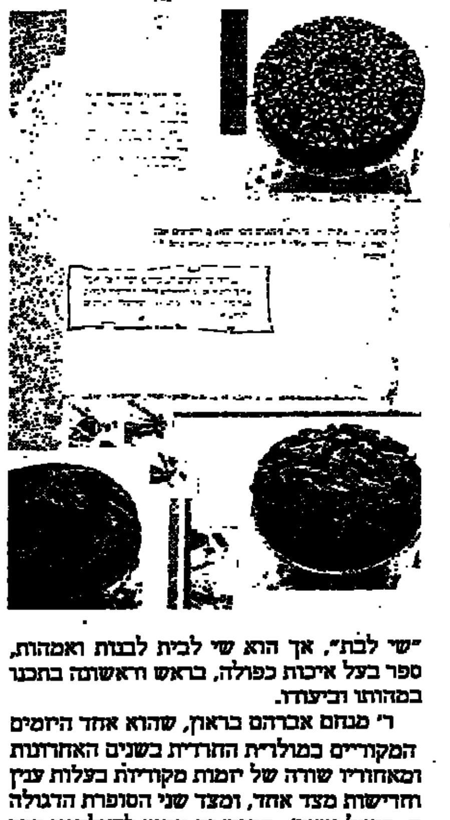

לקח להם כמה שנים טובות, אך הם למדו, המו"לים החרדיים והדתיים היו מופיעים בדוכני ירידי הספרים שהונהגו בשנים האח־רונות, בנסים גדולים של מערמות כבדות, ספרים גדולים וסדרות של כרכים רבים, ספרי עיון ודרוש, מחקר הגות, לימוד ופירושים. לא שלא היה מקום בכלל לספרים מסוג זה, לא שהללו לא נמכרו.

אך בשיחות אקראי וישירות עם מו"לים וסוכרים, תמיד שמענו את תחושתם, זה לא זה, מסתבר שזו לא רק טענתם של מו"לים חרדים ודתיים, גם מו"לים חילוניים קלטו את המסר, אצלם אין זו תמיד שאלה עקרונית, "הגל הקל" בקריאה כיום מצדיק... ספרי בישול, זה מה שיש להם בראש.

מו"לים חרדים כמובן לא הסכינו לקבל הנחה זו, זה פשוט לא מסתדר להם. נכון ויפה, ואולי היו כאלו שהרהרו האם באמת מקומינו במקום זה. מעטים הסיקו מסקנות, השבוע, הסתבר לנו, היה מו"ל אחד שהחליט להתמודד עם הענין, אך לא ספר בישול, בהחלט לא, מדובר בעצם באנציקלופדיה שלמה, אמנם שמו של הספר "שי לבת", אך הוא שי לבית לבנות ואמהות, ספר בעל איכות כפולה, בראש וראשונה בתכנו במהותו וביעודו.

ר' מנחם אברהם בראון, שהוא אחד היזמים המקוריים במולדית החרדית בשנים האחרונות ומאחוריו שורה של יוזמות מקוריות בעלות ענין וחידושות מצד אחד, ומצד שני הסופרת הדגולה ה. תראל (שיף), מפגש זה מביא לשולחננו ספר איכותי בעל ענין וערך חינוכי שימושי, ספק אם היה עוד כמוהו.

אין גם ספק שהספר "שי לבת" לא יישאר נחלת חלקם של קוראים חרדים בלבד, אמנם המאמץ הגדול והמפורך שעשה המו"ל כדי להשלימו לפני תחילת יריד הספרים לא פעל אלא בחולקו, והמקדימים לבוא יצטרכו לחזור בשבילו בלבד, אך יש להניח כי רבים ורבים מבין באי היריד שיזכו לראות את שני הכרכים המפוארים ימהרו לרכשו. כאמור, זה ספר אנציקלופדי רב תכליתי, גם מוסר והדרכה, גם בישול, גם סדרי ניהול הבית, "הזכות להתפלל" זהו שם אחד הפרקים המרתקים, הכל מוגש בצורה גראפית נאה ומר־שלמת שפע של תמונות צבעוניות בכל נושא ונושא. צניעות וחום מלוות את כל עמודיו. אמנם מה שאנחנו הצלחנו, זה לראות הגהות ודוגמאות של כמה גליונות, עוד לפני הכריכה, אין ספק שיש לנו חגיגה ספרותית מרתקת. הגב' תראל זכתה לאחרונה לפרסם כמה מיצירותיה הברוכות, אין כמובן בדברים אלה משום מאמר הערכה וביקורת ושעתם של אלה תבוא בהזדמנות אחרת.

א. ברכה

רשות לרופא

הטיפול בזיעת החיתול, הרגליים והבלוטות

מאת ד"ר רות ליבשין מחלקת עור ביה"ח הדסה עין כרם

תינוק נולד ומיד מופיעות הרבה בעיות נוספות במשפחה, ובמיוחד כשמדובר בתינוק ראשון. האם עדיין חושה ניסיון, והרצון הנה להעניק לילד רק את הטיפול הטוב ביותר, מעמיד את האם הצעירה בפני מבוכה ובעיות לא מבוטלות. במכתב זה, אנסה לתת כמה עצות מעשיות:

א. חיתולים:

לאחרונה קיימים בשוק הרבה סוגים של חיתולים חד־פעמיים. דבר זה חוסך מהאם עבודה רבה, זמן וכח. חיתולים אלה, בנוסף על היותם נקיים, לא מכילים חמרים כימיים כגון שאריות סבון וכדומה. אבל, כל חיתול חד־פעמי, הוא מכוסה בשכבת ניילון שבמצבים מסויימים גורם נזק לעור הרך של התינוק. מדובר פה, בתופעה הנ־פוצה ביותר בקרב התינוקות והיא דלקת של איזור החיתול (נפקין דרמטיטיס). איך קורה דבר כזה? הסיבה היא לרוב מגע ממושך של עור התינוק עם השתן. החלפת חיתול לעיתים רחוקות, ניקוי לא מושלם של איזור החיתול, חום סביבתי גבוה והגומי או ניילון שמכסים את החיתול ומונעים אי־וורור של האיזור, כל אלה גורמים להחרפת המצב. בעור התינוק קיימים מיני סוגי חיידקים (הנפוץ ביותר הוא חיידק בשם פרוטיאוס) שמפרקים את השתן ומיצרים אמוניה.

אמוניה הוא חומר כימי חריף ביותר אשר גורם לגירוי עוד באיזור, והמתבטא באדום, דלקת, ריח לא נעים, ואם המצב מתמיד, מר־פיעות שלפוחיות ופצעים פתוחים שלפעמים יכולים להתפתח לכי־בים די עמוקים.

אם הדלקת קיימת יותר משבוע ימים, קיימת האפשרות של התי־פתחות לזיהום משני במקום. על ידי חיידקים נוספים ופטריות מסוג שמרים. כפי שהזכרתי, דלקת זו נפוצה מאוד בתינוקות, ויכולה לקרות לכל אחד. אז מה עושים?

בכדי למנוע את התופעה, חשוב להחליף חיתולים לעתים קרובות. בין החלפה להחלפה, יש לנקות את האיזור עם מים פושרים ותחליב לתינוקות. לא מומלץ לרחוץ את האיזור עם סבון כל פעם, כי זה מייבש ומשטה התומצי־ות של העור ובסופו של דבר גורם לדלקת. בין החלפת החיתו־לים, רצוי להשאיר את התינוק להתאוורר למשך מספר דקות. רצוי לשים את התינוק בפרק זמן זה בשמש ואפילו בתוך החדר, מול החלון, היות והשמש הורגת את החיידקים הגורמים לפירוק השתן. כמו כן, רצוי מאוד לעשות אמבטיה כל יום לתינוק ואפילו פעמיים ליום בימים חמים מאוד, אך בלי שימוש בסבון בכל פעם. טעות לחשוב של"סבון ללא סבון" אין תופעות לוואי ושאפשר לה־שתמש בו הרבה. גם "סבון ללא סבון" מייבש, מוריד החומציות של העור. חומת העור הינה פקטור הגנתי חשוב שמפריע לריבוי חיידקים ופטריות. באופן כללי, הייתי ממליצה על שימוש בסבון ללא סבון או סבון לתינוקות, פעם ביום־יומיים ואם האיזור אדום ודלקתי, עוד פחות מזה. לאחר אמבטיה, למרוח את האיזור בתחליב. אמהות ותיקות רבות רגילות להשתמש בטלקים שונים לפידור האיזור לשם ספיגת היזעה. ישנן אמהות שנוהגות כך הרבה שנים ומצליחות, אך באופן כללי, תמיד קיימת סכנה שחלקיקי טלק יסתמו את הפתחים של בלוטות הזיעה ויגרמו עקב כך לבעיות נוספות.

אם החלפת חיתולים תכופה, ניקוי ואוורור במשך שבוע עד 10 ימים, לא עוזר והמצב מחריף, צריך לפנות לרופא עור. קיימים טיפולים רבים למצב שכוללים נוזלים ומשחות למיניהם, והצרי שרופא מומחה יתאים אותם לכל מקרה ספציפי, בהתאם לזיהום במקום. אני לא רוצה כאן לתת עצה כללית, אבל ברצוני להזהיר בנקודה אחת שאיתה אני נפגשת שוב ושוב בעבודתי: אחד הטי־פולים הנפוצים שניתנים בדלקות של איזור החיתול הוא טיפול ב־גנציאן ויולט הנכונה באוכלוסיה יוד כחול. מדובר בנוזל כחול־סגול שמורחים באיזור. זה טיפול פשוט ואפקטיבי נגד שמרים, והנני גם משתמשת בו. אבל קורה ולא מלמדים את האמהות לעשות את הטיפול בצורה הנכונה. ללא אזהרה, אם טובה משתדלת למרוח את החומר לעיתים תכופות. החומר מכיל גבישים ומריחת שיכבת גבישים על שיכבה קיימת באיזור כפלים, גורמת להיכוך והרדה שיכבות עליונות של העור, עם התפתחות כיבים. יש למרוח את היוד הכחול לא יותר מפעם ליומיים ובריכוז לא גבוה מ־1%.

בשימוש בחיתולים רב־פעמיים, חשוב מאוד להשתמש בסבון כביסה מתאים (פתיתי סבון או תינוקלין וכדומה) ולשטוף טוב במים. ריכוז גבוה של סבון או חמרים אנטיספטיים בחיתול יכול לגרום ל"דלקת ממגע".

במידה וישנה מחלת ספחת במשפחה, איזור החיתול יכול להיות המקום הראשון בו תתבטא המחלה אצל תינוק. במקרה כזה מופיעים במקום פצעים עגולים אדומים עם קשקשת לבנה. ברור שצריך לפנות לרופא מומחה והוא יכול לקבוע את האבחנה והט־טיפול.

פריחה נוספת שכיחה אצל התינוקות היא דרמטיטיס סבור־אית. מדובר בשטחים של אודם וקשקשת צהובה שומנית בכל הכפלים — צואר, בתי שחי, מפשעות וטבור. לרוב היא מופיעה יחד עם קשקשת שומנית עבה

(המשך בעמוד י"ד)

התרחבות פעולות ארגון שפרה ופועה בפתח תקוה

ארגון "שפרה ופועה", המנהל נשי חב"ד בפתח תקוה, ואשר במרכזו עזר וסיוע ליולדות ולמ־שפחותיהן, הרחיב לאחרונה את שרותי הסיוע שהוא מעניק ליול־דות, בנוסף לפעילות המקיפה הקיימת.

נשי חב"ד בפתח תקוה המפ־עילות בהתנדבות ובמסירות את ארגון "שפרה ופועה", מעניקות מגוון שרותים רחב ליולדות ולבני משפחותיהן. ראשיתה של פעילות בביקור אצל היולדת והענקת שי הכולל "שמירה ליולדת" בעיצוב מהודר. בהזדמנות זו בודקות הפעילות את צרכי היולדת ואת המצב בבית ומנהלות שיחה ידי־דותית מעודדת עם היולדת.

המשכה של הפעילות בהענקת חיתולים חד פעמיים לשבועות הראשונים שלאחר הלידה ושרותי עזרת בית לכל יולדת מקקת. גם לילדים הגדולים יותר בבית ניתנת שימת לב אם ע"י הענקת שרותי שמרטף, או בילוי במועדונית. העזרה מוענקת לכל החוגים וכל הרבדים, בעין יפה ובמסירות נפש.

עתה חשמות מתנדבות "שפרה ופועה" בפ"ת הישג נוסף, עם הרחבת שירותיהן ליולדות, כאשר נרכשו עריסות חדשות המושאלות לכל דורשת וכן נפתחו שרותי קייטרינג למשפחת היולדת. שרות זה מעניק ארוחות למשפחת היולדת למשך שבוע, כולל שבת, או לחילופין ארוחות לשלוש שבתות.

פעולות "שפרה ופועה" ממומנות ע"י תרומות ומבצעי התרמה מיוחדים חד שנתיים. השנה יקיים הארגון ערב מיוחד שבו תהיינה הרצאות שונות. מילדת תרצה על היבטים רגשיים. שרה בוטלך תרצה על גבודתה של אם. כן תערך הופעה אומנותית והגרלת פרסים יקרי ערך.

צילומי חתונה
רח' מלכי ישראל 14 ...
טלפון 281973

בריאות
טיפולין רפלקסולוגים רפואיים
ע"י רפלקסולוגים מוסמכים
נשים לחוד וגברים לחוד
טל: 02-414480

הורביץ
שם שמזכיר לכם
אור

בכל בית
חרדי
המודיע
העתון של
היהדות
החרדית

טיולים מאורגנים
בארץ ובחו"ל
בביג בן טורס!!!

First Lady
ראשונה בעולם!
ראשונה בישראל!
בטיב, ביופי
ובעיצוב
הגיע משלוח חדש!
ובו ששה דגמים חדשים
המצטרפים לקולקציה הרב־גונית
של פיאות היוקרה
First Lady
★ ★ ★
בסלון "הפאה"
תמצאי צוות גדול מקצועי ומיומן לייעוץ והדרכה
שירות ללא המתנה
פתוח רצוף כל שעות היום מ־9-19
ר' עקיבא 65, בני־ברק טל' 788710, 03-790089

דירה בשיפוץ

"דירה למכירה — אזור חרדי בנין והבו חרדי מיעוטו מסורתי/ חילוני יחסי שכנות מצויינים".

תמונה מס' 1

זוגות זוגות נהדרים הם לראות את הדירה מטפסים לקומה העל־יונה. החתן, הכלה, האב עם האם, החותן עם החותנת. לבסוף אחד מכולם, מקבל את הדירה עם כל מעלותיה וחסרונותיה והעסק מגיע לגמר טוב.

תמונה מס' 2

השיפוצים על הפרק. דין ודב־רים ורעש, המגיע לאוזני השכנים הלא מעוניינים. עם קבלן גס־רוח, גם מידות. אבל... זול, הרי כמה שהוא זול, היתרון מחפה על החסרונות.

תמונה מס' 3

שעה 8 בערב. הבנין על דייריו נח לאחר היום המייגע ופתאום קופץ רוגזם של מהלומות פטיש וקירות שנהרסים עד יסודם.

דו שיח קצר עם הקבלן "מותר לו עד 11" וטריקת דלת. הילדים מתעוררים (הקיר משותף) וכל החמש פורצים במנגינה לא ערי־בה.

תמונה מס' 4

בעל הבית מגיע לאחר שעתי־ים, הרעש מפסיק ו... מתחדש למחרת מהצהרים עד הלילה — מותר לו.

הדייר החדש מבטיח — עוד יום יומיים וזהו.

תמונה מס' 5

הקיר המשותף נסדק והטיח מתחיל לנשור באיטיות אך בה־תמדה. הקבלן מבטיח: "אסתום בסוף את הסדק ואטייח מחדש". על צבע אין מה לחלום. השכנה — חרדית ושתקנית וכן בעלה.

תמונה מס' 6

השכנים מלמטה זוג זקנים של־וים בשנות השבעים מגלים חי־דוש בתקרתם — חור אוורור בזינם. הקבלן מרגיע: "זאת עשה הפועל — אסתום ואתקן".

תמונה מס' 7

חורים בגג לאוורור מחדר השרותים, מה עם הזפת שנמרחה לפני שנה? זאת אין איש יודע — החברה בכל אופן מסירה את האחריות.

תמונה מס' 8

שלושה חודשים עברו — לא ביצף אלא בזחילה. שלושה חוד־שים של דפיקות, קול טרטור הקונגו (מכונה העושה חורים בקירות ירושלמיים, סרבנים עם ציפוי אבן) אבק, שברי בלוקים ורצפות בחדר המדרגות ומנקה מרוטת עצבים.

תמונה מס' 9

פוליש, הדייר החדש בכולל ורעיתו — בעבודה. ואילו השכנה (זו עם הסדק) מנגבת מים לפוליש. המים מטפטפים מהצינור, הילדים חוגגים והשכנה מתנחמת: "עולם חסד יבנה".

תמונה מס' 10

פינוי הפסולת מהדירה היישר לגג הסמוך כולל ההסקות, המי־טות ועוד כמחצית הסוגה של רי־הוט בלה. הגג נהרס. לשכנה מלמטה יש שמיכת פוך, הרוטבה במימי אבק — אין דבר קבלן הפוליש חילוני ואינו מוכר — ובמחיר זול.

תמונה מס' 11

השקט חזר לבנין, רק ציפוי הזפת על שני גגות נהרס, השכנה בעלת הסדק המטויחה בגודל מטר מרובע, ממתינה לתיקון, שכנראה לא יתוקן — הקבלן ברח — מה אפשר לעשות? זוג הזקנים ההוזר שאצלם, מתוקן כבה כבה...

האם הסיפור נראה לכן מוכר? אין בכך פלא, כל דייר בבנין משותף חוזה על בשרו את השי־פוץ של שכנו. המקרה שקרה בב־נין שלי היה חריג, ותאורית בקירו העיקריים רק משום שחילול השם שנגרם הזעק לשמים. ולכן סוף שיפוץ במחשבה תחילה ובזהירות. ודצוי בפיקוח תמידי עם קבלן אמין טוב ומנוסה והעיקר ירא שמים. ועוד עיקר — לאמינות ולישר יש מחיר. והם שוים אותו.

רוז. מירושלים

"זכור ואל תשכח"

תגובות וזכרונות

כשהתפרסמה כתבתי "נקמה מתוקה מהי" — הרהנה בהיבטים על השואה, קבלתי תגובות מעניינות ממכרות וידידות. צלצלה חברה שהוריה שניהם יוצאי אירופה ועברו את מוראות המלחמה.

האמא היתה בחורה צעירה, עלמה. בכל הזדמנות, אם חגיגית ואם עצובה, הרבתה לתאר לילדיה את כפר הולדתה, והרי החיים המגוררים בין גויים, עולם של פעם. תארה בכיות קיום קשיות של יתומה בשנות המלחמה הראשונות, ואח"כ גיטו ואושוויץ — הרס, חורבן ושכול. סיפרה על דרכה אחרי השחרור במחנות מעבר, על ההסגר בקפריסין על־ידי הבריטים כמעפילה, ועל בניה מחדש. סיפרה לילדיה, והיום ממשיכה לנכדיה — זכור ואל תשכח!

ואילו האבא — היה תמיד מאופק יותר. לא רצה לפרט על גלגוליו בצבא נכרי, על שבי בידי הרוסים, סיביר ומחנות ונסיונות כיהודי. וכשגילתה לכך חמק בקיצור, הדמעות חנקו אותו מחדש. את כולם קבר מאחור, וסתם את הגולל.

צלצלה ידידה שסיפרה במבוכה כי גם היא בת להורים ניצולי שואה — וידיעותיה בנושא דלות ביותר, כמעט ולא כלום. ההורים לא שיתפו אותה בחוויותיהם הנוראות, אותם חוו על בשרם. הם שיקמו חייהם, בנו ביתם, ואת כל עברם שמו מאחורי סורג ובריח.

וכשנשכב האבא על ערש דוי, החל לפרוק במעט את משאו הכבד. לא עמדו לו כוחותיו דימיו לפרט הרבה. הוא סיפר על אשת נעורים וילדים רכים — עולם שחרב ואיננו עוד. והילדים נשארו פעורי פה — רק אז הבינו מדוע אין שם הסבתא מצוי ביניהם — ילדתו הראשונה נקראה בשמה — ולא יכל לשאת זאת בשנית.

ובימי שבעה השתפכה ידידה; זכרונותיה מבית אבא הקשורים לחג הפסח ולליל הסדר מלוטים צל אפור, נדהמתי — והלא משאת נפשו של כל ילד יהודי מתמקדת בליל הסדר?! אמנם כן, גם אצלם היה הכל הדור ונוצץ, חגיגי. אך כל מה שהוחבא בין קפלי הלב במשך ימות השנה — התפרץ לו בליל הפסח. עם קריאת ההגדה, תינוי צרותיו של עם ישראל — גולל האב מידי שנה בשנה את מסכת צרותיו האישיות שלו. בקול ניחר ובבכיות נוראות הזכיר משפחה ענפה, קהילה מפוארת, אשת עלומים וחמישה ילדי חמד. הוא אמנם נרגע עם אמירת ההלל, אך בילדים חרותה עמוק מגילת אושוויץ מה היא.

ונזכרת אני בסבתא שישבת עם נכדותיה לארץ. בליל תשעה באב, ומקריאה קינות ותוכחות חורבן. הצעירים מודעים והיא ממשיכה. על בשרה חזתה אימה זו, ואף יותר מזה. עברה בין שבילי הגיהנום ולעגה למלאך המות.

אם בסיפורים ישירים ואם בליקוט פירורים עקיף — דור הבנים לניצולי השואה רואה ויודע את המעט מפי עדות ראשונה. דור הבנים עוד זכה להכיר יהודים של פעם, תמימות וגדלות של גולה מפוארת.

ולא אוכל לסיים מבלי להזכיר אותו זקן מופלג, שבע נדודים ותלאות שהרבה להתארח בביתנו. יהודי שטולטל מכובש לכובש, רעב אובדן ומצוק. אולי לא ידע להתעמק בדפי הגמרא, אבל לומר תהילים — ידע גם ידע. וכשהשתפך בפרקי התהילים והמעמדות של אותו יום — נעצר הכל סביב, ונדם. ערגה מתוקה, צלילים מתוקים שמילאו את חלל החדר, כילד המתרפק על אב אהוב, שיחים של שנים. ואז — כאם צעירה, לא השכלתי להקליט חויה מופלאה זו כדי להנחילה הלאה, ונשארה חוויתי שלי.

שיני הגיל והזמן אוכלים בדור הנפילים, והם נפרדים אט אט לעולם שכולו טוב.

ודור ההמשך, מאין ידע כל אלה?

פייגי

המטבח שלנו

בצק עלים - בקלות ומתכון קליל לעוגיות

בצק עלים הוא אחד הידידים היקרים במקפיא של כל עקרת בית. באמצעותו היא יכולה להגיש משהו מיוחד מתוק או פיקנטי, לכבוד כל דבר; בצק עלים עוטף יפה גבינה וגם ירקות, בשר וגם תפוחי אדמה. הוא מנצל מצוין שאריות ונשמר מצוין במקרר או בהקפאה. הנה מתכון להכנת בצק עלים מקילוגרם וחצי של קמח, מהכמות המחולקת לארבע ניתן ליצור 16 פסים נאים וממולאים ואינסוף (כמעט) עוגיות.

החומרים הדרושים:
- קילו וחצי קמח
- 3 כפות שמן
- 3 כפות חומץ
- 4 כוסות מים חמים
- 3 מרגרינות

אופן ההכנה

הכיני בצק מכל החומרים פרט למרגרינות, חלקיהו לארבעה חל־קים. מכל חלק רדדי עלה ומרחי עליו רבע מחבילת מרגרינה אחת. קפלי את ה"רבע" והכניסי למקפיא לעשר דקות וחזרי על הפעולה בלי לפתוח את הקיפולים. חזרי על הפעולה עם חבילת המרגרינה השלישית והבצק מוכן. תוכלי להשתמש בו לאחר 4 שעות של שהייה במקרר, אם אין לך זמן לחזור על הפעולה כל עשר דקות, השאירי במקרר, לא במקפיא לשעה ויותר וחזרי על הפעולות כנ"ל.

הוראות לעוגיות פשוטות ופריכות מבצק עלים

רדדי רבע מן הבצק לעלה בעובי חצי ס"מ, ופרסיהו לרצועות ברוחב 4 ס"מ. פזרי סוכר לבן או חום על השולחן הניחי עליו רצועה כזו ולחצי עליה לכל אורכה בעזרת מערוך. חזרי על הפעולה מצד שני. חתכי את הרצועות לעוגיות באורך של בין 5 ל־10 ס"מ לפי טעמך, ואפי עד להשחמה.

אפשר להסתפק בהחדרת סוכר רק מצדה האחד של הרצועה.

נברשות לבתי כנסת
במחירים מיוחדים
אצל הורביץ
ר' עקיבא 122 ב"ב
ר' עקיבא 139 ב"ב

מפעלי השתלמות ורווחה של נשי אגו"י

מפעל הקייטנות בשתוף עם משרד העבודה והרווחה

לוח הבראה לאמהות ברוכות ילדים - קיץ תשמ"ז

שם הישוב	תאריך פתיחת ההבראה	מקום ההבראה
מחוז הצפון		
חיפה	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
טבריה	כ"ב בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
מגדל העמק	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
עפולה	ט' בתמוז 6.7	עפולה
צפת	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
רכסים	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
מחוז המרכז		
אור־יהודה	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
בני־ברק — מחזור א'	ח' בתמוז 5.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
מחזור ב'	כ"ב בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
בת־ים — מחזור א'	ח' בתמוז 5.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
מחזור ב'	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
מחזור ג'	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
גבעתיים	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
גבעת־שמואל	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
גני־תקוה	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
הוד־השרון	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
יהוד	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
כפר־סבא	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
נוה מונוסון	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
נחל־שורק	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
נתניה	ח' בתמוז 5.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
עמנואל	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
פתח־תקוה	ט"ו בתמוז 12.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
ראש־העין	ט' בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
ראשון־לציון	כ"ב בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
רחובות	כ"ב בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
רמת־השרון	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
רמת־גן	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
תל־אביב — מחזור א'	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
מחזור ב'	כ"ב בתמוז 19.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
מחוז הדרום		
אופקים	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
באר־שבע	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
ירוחם	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
מרחבים	ט"ו בתמוז 12.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
נתיבות	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
שדרות	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
מחוז ירושלים		
אשדוד	ח' בתמוז 5.7	"מכללה" בית וגן, ירושלים
אשקלון	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
ירושלים	ט"ו בתמוז 12.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
קטמונים	ט"ו בתמוז 12.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
קרית־גת	ט' בתמוז 6.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת
שפיר	ט"ו בתמוז 12.7	ישיבת "נחלים" אזור פ"ת

בברכת חופש נשים — **ההנהלה**

هكذا من الأصل

יבנה וחכמיה

(המשך מעמוד ד׳)

אנו מתכוונים בעיקר לתוכנה של הפגישה וביחוד לתוצאותיה. עם זאת ברצוננו להבהיר נקודה אחת על מקום הפגישה של רבי יוחנן בן זכאי עם המפקד הרומאי. הר״מ בן חיים מגיע בספרו "גלויות סנהדרין" לדעה כי הפגישה היתה בקיסריה, העיר הראשית של האדמיניסטרציה הרומית בארץ ישראל השוכנת על שפת הים. לדבריו נראה מדברי הגמרא שרי יוחנן בן זכאי לא הלך מרחק כה רב מירושלים עד לקיסריה לפגוש את אספסיאנוס, אלא זמן מועט אחרי "יציאתו את ירושלים כבר נפגש אם אספסיאנוס. לאחר עיון מעמיק בגמרא ובמדרשים הוא מציע לקבוע את מקומה של הפגישה בסביבות גופנא, שם נמצא באותה תקופה לא רק מחנה הרומאים, אלא גם שבמקום נקלטו תושבים שנטו להידברות עם הרומאים והוא מציין כמה נקודות להוכחת עמדתו זאת.

רבי יוחנן בן זכאי קידם את פני המפקד הרומאי "שלום עליך המלך", אך המפקד הרומאי ענה לו בפנים זועפות "חייב אתה שתי מיתות, אחת שאתה קורא לי מלך ואני לא מלך. שנית אם מלך אני מדוע לא באת אלי עד כה". בתשובתו ענה לו הריב״ז שיש לו הוכחות שהוא מלך שאלמלא היית מלך, לא היתה ירושלים נמסרת בידך, שנאמר "והלבנון ביד אדיר יפול", ואילו לשאלה השניה הודיע לו שאמנם רצה לבוא קודם לכן אולם הבריונים שעמדו בראש המערכה לא נתנו לו לצאת, תיכ־רים דברי אמת.

שלוש היו בקשותיו של רבי יוחנן בן זכאי, לאחר שהמפקד הרומאי הציע לו לבקש בקשה אחת והוא ימלא אחריה. רבי יוסף, ולפי גירסא אחרת רבי עקיבא העיר בהזדמנות זאת את הפסוק בנבואת ישעיהו "משיב חכמים אחור ודעתם יסכל", שכן היה צריך לבקש ממנו להסיר את המצור מעל ירושלים ולעזוב אותה בידי ישראל, אולם גם הבקשות שביקש היו צנועות יחסית בעיני הרומאים. אולם הן היו חשובות ביותר לעתידו הרוחני של העם היהודי "תן לי יבנה וחכמיה, שושלת רבן גמליאל ואסותא דמ־סיין לה לרבי צדוק".

הדרישות כפי שהם מפורשים ברש״י: "תן לי יבנה — שלא תחריבנה ולא תהרוג חכמיה, ושושילתא למשפחת הנשיא שלא תיכלה שלטון בית דוד", וכן לשגר רופאים "תן לי מאנשיך שירפאו את רבי צדוק שלא יכול היה לב־לוע אוכל, לפי שנתקצרו מעיו בתעניותיו, וכבר הזכרנו שהיה מתענה ארבעים שנה לפני החורבן.

לפי הגמרא בגיטין נ״ו ע״ב ענה לשאלת המפקד הרומאי "בקש ממני בקשה אחת ואענה לך". תן לי יבנה וחכמיה, שושלת רבן גמליאל ורפואות לרבי צדוק. לפי הנוסח באבות דרבי נתן, ענה לשאלת המפקד הרומאי "מה אתן לך" "איני מבקש ממך אלא יבנה, אלך ואשנה ואקבע בתפילה ואעשה בה כל מצוות האמורות בתורה", ובקשתו נענתה.

במדרש איכה רבה ישנה השלמה לפגישה של רבי יוחנן בן זכאי עם אספסיאנוס שהציע לו לריב״ז להעלות בקשה כל שהיא ותיענה. הריב״ז ביקש להשאיר את השער המערבי ההולך ללוד, ארבע שעות היה השער פתוח, וכל מי שרצה להימלט מן העיר יכול היה לצאת באותן שעות.

כן שלח הריב״ז להוציא את רבי צדוק, וכאשר הגיע התיצב לפניו הריב״ז. אספסיאנוס פנה אליו בשאלה "מן הדין סבא הדוה אתה קם". אמר לו "אם היה בעיר עוד אחד כמותו והיו פי שניים חיילים אתך, לא היית יכול לכבוש את העיר, בגלל צדקתו המרובה ולאחר שהוא אוכל דבר מועט הוא שונה מאה פרקים".

כאמור בראשית מאמרנו היתה יבנה עוד לפני החורבן מקום תורה, ושכן בו בית דין של עשרים ושלש, תושבי יבנה אף השלימו עם הרומאים, ולכן ביקש רבי יוחנן בן זכאי להעביר לשם את מקום התורה המרכזי יבנה וחכמיה.

לעומת זאת יש הטוענים כי בימי הבית לא היה ב״ד גדול אלא ליד הסנהדרין בירושלים, אולם יבנה שימשה מקום ריכוז לחוגים המתונים שנרבו לשלום עם הרומאים. ריב״ז ותלמידיו הגיעו ליבנה עוד לפני החורבן, כאחד ממקומות הגולה שנכלאו מהם המשלימים בעם, אולם בקשתו של ריב״ז היתה שלא יתי־פיות עליהם בתנאי מעצרים אלא שיאפשרו להם כאמור "ללמוד תורה ולעשות ציצית ולעשות בו שאר כל המצוות".

יבנה, ששימשה מקום ישוב יהודים מאונס בגזירות הרומאים, כאמור, הפכה תוך זמן קצר מרכז האומה היהודית, חכמי תורה נהרו לבית מדרשו של רבי יוחנן בן זכאי ויבנה הפכה להיות הישיבה המרכזית בארץ, וכך הדשו "צדק צדק תרדוף" אחר רבן גמליאל ליבנה, ובפירוט עשר הגלויות שגלתה סנהדרין מופיעה יבנה פעמיים, מיד לאחר החורבן או סמוך לפניו "מירושלים ליבנה" וגם בתקופה מאוחרת יותר חזרה הסנהדרין ליבנה.

באותה תקופה "משנכנסו חכמים לכרם ביבנה" (תוספתא עדיות א א) נפלו הכרעות חשובות לדורות, וכן נשתמרו בידינו תקנה שהותקנו ביבנה, החשובות ביותר, לסדרי החיים של הצבור והיחיד, וענין תקנות יבנה הוא נושא לבי־רור בפני עצמו.

הטיפול בזיעת

(המשך מעמוד י״ג)

בחלק עליון של הקרקפת.

לפעמים הקשקשת בראש מגיעה למימדים כאלה שנראית כמו שיריון. בדרך כלל תופעה זו מופיעה בחודשים הראשונים של החיים. אין להיבהל מהמצב כי איננו קשור עם בעיה פנימית כלשהי. ניתן לרכך קשקשת בראש עם שמן זית נקי (לאחר הרתחה וצינון) למשך שעה־שעתיים ולאחר מכן לחפוף תוך כדי הורדת קשקשים בליטוף היד, או מסרק עם רווחים גדולים בין השיניים. בצורה זו, אפשר לנקות את הק־רקפת לגמרי באופן הדרגתי. כפ־לים אפשר לשמורת בתחליב וקרם תינוקות ואם אין הטבה, לפנות לרופא.

מחלה נוספת שיכולה להופיע בחודשים ראשונים של החיים היא "דרמטיטיס אטופית". מדובר במחלה תורשתית, בדרך כלל ישנו סיפור של מחלת עור, אסט־מה, ברונכית ספסטית או נזלת כרונית אצל אחד מבני משפחת התינוק. פריחה מופיעה בדרך כלל בגיל מספר חודשים בכפלים של ברכיים, מרפקים, אמות ופנים, בצורת אודם ופצעים קטנים מל־ווים בגרד, יש לפנות לרופא.

מילואריה (חררה)

תופעה של דלקת בבלוטות זיעה. תופעה זו קיימת גם אצל מבוגרים, אך בעיקר נפוצה בילד־דים ותינוקות שאצלם בלוטות זיעה לא בשלות ונוטות לצבור זיעה בלי להפרישה על כיסוי העור. החררה היא כל כך נפוצה שאצל תינוקות איננה נחשבת אפילו למחלה. הפריחה מתפתחת מהר מאוד בצורת קבוצות סימטריות של בבשושיות ושלפוחיות זעירות קטנות, שיכולות להופיע בכל מקום, אבל שכיחות יותר מסביב לצוואר, חזה עליון, בתי שחי, מפשעות או בפנים. הפצעים מת־רפאים מעצמם במשך כ־3-2 ימים ומופיעים פצעים חדשים. אם הפריחה מפושטת, הילד יכול להיות חסר מנוחה ולא שקט. דבר ראשון חשוב ביותר שצריך לע־שות, זה להכניס את התינוק לס־ביבה קרירה ולא להלבישו חם מדי. במקרים קשים או במידה ומופיע זיהום משני, יש לפנות לרופא.

בעית הזעת יתר אינה מטרידה תינוקות בלבד. באקלים החם שלנו הבעיה מטרידה את כולם. על מנת להקטין הזעה, רצוי ללבוש בגדי כותנה ללא תוספות. סינטטיקה ועדיף בצבע לבן. קיימים מספר תכשירים שיכולים להקל על בעיה זו. לאנשים שריח של זיעה מפריע להם במיוחד, אפשר להמליץ על תכשיר בשם חלבולין שזאת מעין פססה אותה מורחים בכמות קטנה, פעם או פעמיים בשבוע בבתי שחי או ברגליים. תכשיר זה איננו מפסיק הזעה, אך מונע למספר ימים את הריח. כל התכ־שירים שמיועדים למנוע הזעה, משפיעים לתקופה קצרה, כך שצריך להשתמש בהם 3-4 פעמים ליום.

לסובלים במיוחד מהזעה בכ־פות הידיים או הרגליים, אפשר להמליץ על שימוש במכשיר בשם דרוניק, שהוא מכשיר פשוט ולא יקר במיוחד ואפשר להשתמש פעם או פעמיים ליום בהצלחה רבה. ניתן לקבל אותו מבית מרקחת לניסיון של שבועיים.

בשלב זה, מחכים לתכשיר נוסף שצריך להיכנס לשוק בקרוב ושנשמע מבטיח.

עצה אחת פרקטית לסיום: לאנשים שמזיעים ברגליים עקב נעילת נעליים סגורות, מומלץ להשתמש בסוגי אבקות מיוחדות שמכילות חומר נגד פטריות — אבקת דקטרין, אבקת אגיסטן, אבקת פיטרקס, ובכך למנוע התפתחות הפט־ריות.

ד״ר ר. ליבשין
מומחית למחלות עור
מס׳ רשיון 11500

הבה נלמד פרקי אבות

(המשך מעמוד י״א)

האחרים ולהוציאה לפועל".

רש״פ לא נתכוון לשעשע את מאזיניו בפר־פראות ואמרי שפר. הוא דיבר ב״אש דת" לפני מעצבי־הדמות של הדור החדש, צעודה של מחנכים בכח, אשר בידיהם יופקד המפתח ללב הדור העתיד של היהדות. היה בודד, איפוא, כל מלה ושוקל במאזני זהב מה עליו לומר להם. המשנה אומרת "עשה רצונו כרצונך". פירש רש״פ לתלמידיו: אל״ף — מכאן אזהרה והיתר להתרגל במדת החריצות. עשה רצון השם, מצ־ותיו, לפתוח באותה מדה של חריצות ושקידה שאתה מתמסר בהם למילוי שאיפותיך העצמיות. משהו ברוח הכתוב "אם תבקשנה ככסף וכמט־מונים תחפשנה אז תבין יראת השם": ב״ית — עשה את רצון השם לרצונך העצמי. וזהו "אתכפיא" בלשון חסידים, או "צדיק" בתפיסת שמונה פרקים של הרמב״ם, וזהי טרנספורמציה של השכל האנושי בשכל התורה המשתלשל משכל האלקי. כיון שהקב״ה ברא את התורה ואת ישראל, צריכים המה להתאחד ולהתהתך אהדי", אם קורה שאיננו מבינים פשט בגמרא משמע שעדיין לא זכינו לשכל תורתי ורצוננו טרם הפך להיות רצונו ית׳.

התנא אומר "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ". עמד רש״פ מגדלוביץ׳ והוכיח מן המציאות: כל הנכנס בעול תורה ויהדות, אינו חש כלל בקיומו של עול אחר, ומרגיש רק את עושרו ואושרו הרוחני שהוא גם נצחי. הלא ראינו בעינינו, אמר, כמה וכמה יהודים שהיו בעלי מסחר ועסקים, אך באותו זמן הציעו גם כלומדים מופלגים והתורה היתה עיקר בחייהם. משמע שהשאיפה לקבלת־עול כזאת אינה עקרה. גם כל יהודי חרדי עד שהגוי לא היכה אותו לא הרגיש כלל שהוא שרוי בגלות. ומה אם שכניו הגויים מלעיגים עליו, מה איכפת לו, הרי הוא אינו מחפש את קירבתם. כל זמן שלא חסר לו לחם צר ומים לחץ, כדי קיומו, היה איש יהודי מאושר באמונתו ובדבי־קותו באלקים חיים. עול הגלות לא העיק עליו אף פעם. רק האיש החילוני, מי שפורק מעליו עול תורה ויר״ש, רק הוא עלול להרגיש את הגלות בכל אשר יפנה. ויש לזכור עוד, כי אחרי שהאדם מקבל עליו עול תורה, מתחיל הוא להרגיש בה נועם ומתיקות, עד שגם העול הזה בכלל אינו נחשב בעיניו עול, ואין קץ לאושרו.

תשבץ/ מס׳ 64

פרשת שלח

מאת אבינועם שולב

בין הפותרים נכונה יוגרלו פרסים. על הפתרונות להגיע למערכת תוך שבוע. את הפתרונות יש לשלוח על גבי התרשים המודפס בעתון. המען למשלוח פתרונות: "המודיע" — תשבץ מס׳ 64, ת.ד. 1306, ירושלים 91012.

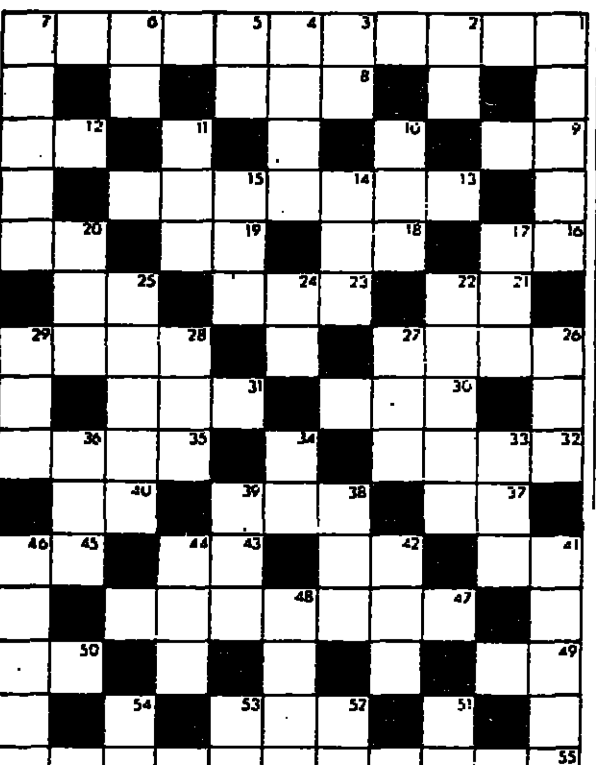

מימין לשמאל:
1. מהמרגלים ששלח משה; 8. דינמיט, אבק שריפה; 9. צד מערב; 12. בבקשה; 13. ענק; 16. שקט; 18. כעס; 19. ענף; 20. בתוכו; 21. מתכת מרוקעת ללוח דק; 23. אֶגֶל; 25. כנוי רומז לגוף או לדבר ממין זכר; 26. מהמרגלים ששלח משה; 28. מהמרגלים ששלח משה; 30. חלש, חסר כח; 31. בן יצחק; 32. רצועה, חבל; 35. נהר בארץ; 37. שַׂר; 38. חרפה, בוז; 40. מאותיות הא״ב; 41. שמא; 42. מורא; 43. מלת שלילה; 45. ילדה; 47. מי״נ מזרח; 49. מלכודת; 50. פקודה; 52. תעלת מי שופכין; 55. אמורא בדור הראשון, תלמידו של רב.

מלמעלה למטה:
1. בצק; 2. אחד הנפים; 3. מרכז; 4. יסוד כימי, מהמוצרים החשובים של מפעלי ים המלח; 5. תל, קיר; 6. עני; 7. עיר בארץ ישראל; 10. מקום מעבר צר בין הרים; 11. גזיר עץ שאוחזה בו האש אך לא נשרף כולו; 14. מהמרגלים ששלח משה; 15. דברי נבאי, רכילות; 17. תבואה הנעבטת הצומחת מן הגרגרים שנשרו בקציר; 20. שממון, ריקנות; 22. עיר בארץ ישראל; 24. פרוסת לחם; 25. ענף הגפן עליו תלויים האשכולות; 26. קורת רוח; 27. נאה; 28. מהענקים שגרו בחברון; 29. עיר בירה במזרח התיכון; 33. כלי נשיפה; 34. הדרין; 36. כאב, צער; 38. נשפך; 39. שיח בר המשמש כצמח מאכל; 41. טלטול, זעזוע; 42. בהשאי, בסתר; 44. צרה; 46. הסרה; 48. התנגדות; 48. צר; 51. יהיר; 52. הגיע; 53. תבואה; 54. פתח.

פתרון תשבץ מס׳ 62

בהגרלה שנערכה בין פותרי תשבץ מס׳ 62 זכו:
1. אליהו ינון — ירושלים.
2. משפ׳ פינצ׳בסקי — ירושלים.
3. רבקה הלפרין — בני ברק.
4. משפ׳ קורנפלד — ירושלים.
5. משפ׳ שער — קרית אתא.
6. אתי אייזנשטיין — ירושלים.
7. סימה גלזר — חיפה.
8. ה. קורץ — בת ים.
9. הגית ריבלין — ירושלים.
10. בראון — ירושלים.

הפרסים: קלטות — מתנת גלפז, המבחר הגדול לקלטות, מכשירי חשמל ותקשורת, רח׳ מלכי ישראל 15, ירושלים. הודעות ישלחו לזוכים.

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ בהזדמנות במרכז בית וגן 7 (1 קטן) + 2 מטבחים, דירת 3, צריכות שיפוץ טלפון 10-2.00 415014

★ במרכז בית וגן 4 (1 קטן) צריכה שפוץ טלפון: 2-10 415014

★ למכירה קומה שלמה 3 דירות בנות 2 חדרים בתל ארזה (02)522622

★ ברמות ג׳, דירת קוטג׳ 5 + מרפסות, ק״ג, מטופחת, נוף מרהיב שטיחים ותוספות. (02)865848

★ בבית וגן 2 + 2½ סגור + הול, ק״ב, הסקה + דוד״ש, $60,000 (02)414175 מ־13.00

★ בסורוצקין 4½ חדרים תנאים מצויינים ללא תיווך (02)812171

★ מציאה בבאולה 3½, ק״א, 77,000, (02)822232 מיום ראשון בין 4-7

★ בבניה, 5 חדרים בדו־משפחתי + גינה + חניה. במקום מעולה "רומן־נכסים" 637201

★ ברמות 3½ + יציאה לגג 51,000!!! + 3½ ברמות ג׳, מחסן 55,000!!! ברמות 4, 52,000!!! 249141

★ ברמות ד׳, 4 ח׳, ק״א, $72,500. "דור נוף" (02)243021

★ ברמות ג׳, 3 ח׳ 58,000 "דור נוף" (02)243557/8

★ קוטג׳ 5 חד׳ ברמות ג׳ + גינה כיוונים 130,000 (02)243021

★ בהר נוף, 4, 85,000 "אנגלו־סכסון" (02)221161 (מלד״ן)

★ בשמואל הנביא, 3, ק״א, אחרי שיפוץ כללי, כמו חדש, כניסה מיידית. 49,000 "אנגלו־סכסון" (02)221161 (מלד״ן)

★ בעזרת תורה 3 חדרים + מרפסות סגורות ק״ג + מטבח משופץ $65,000 (02)820919

ביקוש דירות

★ מעוניינים לשכור דירה בת 5 חדרים לפחות בירושלים באזור אונסדורף למשך שנה ויותר צדדים טובים טל. (03)777389

★ לפעוטון בשכונת ארזי הבירה דרושה בדחיפות דירה בשכירות בקומת קרקע טל. (02)812893 (02)813049

בני ברק

למכירה

★ בהזדמנות 5 חדרים מפוארים + פ״א + מעלית + שרותים כפולים + תוספות (03)791592

★ דירות בנות 4-5 חדרים בנחמיה הזית, מפרט טכני מעולה גימור מושלם לובי מפואר "המצליח" 798367

★ בקרית ישמח משה 4½ + מזגן + שרותים כפולים כ״א טובים (03)341896

★ דירת פאר 4 חדרים 140 מ״ר ק״ב בבנין 4 דיירים באזור אבטלין (03)783622

★ 3 חדרים ק״ד ברח׳ שרת 18 טל. 7517349

בערי הארץ

חיפה

★ בבאולה, בסביבה דתית, 2 + 2 מרפסות, + פ״א, משופצת, ק״ב (04)668807

ערד

★ מעונין לשכור דירה מכ״ב מנ״א עד ט׳ באלול בערד להתקשר (03)704597 בערב בין 9-10

תל אביב

★ דירה 2½ חדרים גדולים בצפון ת״א ק״א ע״א טלפון (03)707715

ניו יורק

★ להשכרה באזור חרדי בברוקלין. דירה מרוהטת קומפלט לקיץ מיידית (02)819632

קייט

★ דירת 4 חדרים + מעלית + מזגן 4 כווני אויר, להשכרה משבוע הבא ל־10 ימים. (053)614362

★ לתיירים 3½ מרוהטת קומפלט בקרית משה לחודשי הקיץ יולי־אוגוסט (02)531566

★ להשכרה בערד לקייטנים דירת נופש מרוהטת + טלפון + דשא (057)953941

עבודה

★ דרושה בדחיפות תופרת מעולה לסלון "אהה" טל. 787813 בני־ברק.

★ דרוש אדם לעזרה במכולת מ־8-10 מ־6.00-14.00 702866 בערב

★ למפעל בבני ברק דרושות עובדות לאוברלוק טל. (03)779183

★ דרושה פקידה אחראית למשרד עו״ד בבני־ברק רצוי בעלת נסיון, עדיפות לידע בעיבוד תמלילים, בכל יום לפנה״צ ופעמים בשבוע אחה״צ (03)781088

★ לחברת יבוא של מוצרי חשמל דרוש איש מכירות + רכב לכל חלקי הארץ (03)761062

★ ברחובות מזכירה עברית/אנגלית + ידע בעיבוד תמלילים הנהח״ש ראשון עד חמישי (02)638452

★ לילד נכה מלווה־מורה בשעות אחה״צ רצוי דובר אנגלית (02)424161

בס״ד

מכון בית יעקב למורות ירושלים

ככר הרב לוין
ירושלים

כנוס הבוגרות

במעמדם של גדולי תורה יתקיים אי״ה הכינוס
ביום רביעי, י״א בתמוז (8.7.87) בשעה 6.00 בערב,
בבניני האומה בירושלים.

תכנית הערב:

חלק א׳:
- פרקי תהלים — הרב **יצחק גרינברג** שליט״א
- פתיחה על ידי המנהל הרב **בינם לוין** שליט״א
- ברכות גדולי התורה
- הענקת תעודות:
"תעודת היובל" — הרב **הלל ליברמן** שליט״א
תעודות הוקרה לידידי הסמינר ולמחנכים הדגולים.
דברים בשם מקבלי התעודות —
הרב **י. הולצברג** שליט״א.
- **מנחה:**
הרה״ג **יהודה אריה זילברשטיין** שליט״א
רבה של קרית טבעון

חלק ב׳:
א. "חכמת נשים בנתה ביתה" — הגבי **דינה שפירא** תחי׳.
ב. חלוקת תעודות "אשת חיל".
ג. תכנית אמנותית:
1. תזמורת בביצוע בוגרות העשור האחרון.
2. רון ולחן — שירו לה׳
בהשתתפות ק״כ תלמידות.
3. בתנועה ובכלים:
א. חוליות במחול.
ב. בצל כְּנָפֶיךָ.
ג. צופיה הליכות ביתה.
4. "אחור וקדם צרתני" — בתמונה, באומר ובצליל.
תמונות מצהיבות מן־הארכיון.
5. הסמינר כיום — חזיון אור קולי.
ד. התארגנות לפעילות חסד של הבוגרות בעתיד.
ה. **מפגש מחזורים מסביב לשולחנות ערוכים, באולמות בנייני האומה.**

מנחה: הגבי **בלה טשרנוק** תחי׳

- **יו״ר הערב**
מוהר״ר **שמעון מושקוביץ** הי״ו
מראשי קהל עדת ישורון בעיר וינה
- **אורח הכבוד**
הרב **אברהם יוסף שפירא** הי״ו
יו״ר ועדת הכספים של הכנסת
- **מארח הערב**
הר״ר **משה בורנשטיין** הי״ו
יו״ר מועצת המנהלים תשלובת טמפו

לתשומת לב:
לא נוכל, לצערנו, לשריין מקומות במחזור עבור בוגרות,
שאישורי השתתפות לכינוס יתקבלו אצלנו לאחר יום ב׳ כ״ה בסיון.

לוח המודיע

דירות ובתים

ירושלים

למכירה

★ ברמות א' 4 חדרים קומה ד' 02-821651 02-861652

★ 4 בסנהדריה מורחבת ק.ב. + כיווני 90,000 3 ברמות פולין ק.ד. 43,000 "ההמתק" מלכי ישראל 6 02-273355

★ ברמות פולין 3 חדרים ק"ד כתנים טובים $39,000 (תווך) 02-866690 02-861180

★ ברמות ורישא 4 חדרים ק"ד $72,000 (תווך) 02-861190 02-866690

★ רמות א' דירה מסודרת 3½ חדרים, דרומית, ק"א טל. 02-866188

★ בהר-נוף, 4 חדרים, מחסן, חצר וגינה, מיוחדת, 02-224769, 02-538654, 02-247444

★ ברמות א' 3 חדרים + פ"א דרומית 42,000 דולר "עם-גר" 02-816833

★ בבלוי 3 + חצר חדשה ק"ק מסודרת מיידי 72,000 "נאמן" 02-287461

★ למכירה קוטג' ברמות 4 חדרי שינה + גינה + הסקה 02-382006

★ בשמואל-הנביא 3 חדרים (בבנין טוב) ק"ב דרומית בהזדמנות "עם-גר" 02-816833

★ בהר-נוף מבחר דירות לכניסה מיידית והבניה "אודטל" 02-283812 02-288588

★ בגבעת שאול רח' כתב סופר 28 נותרו דירות בנות 3-4-5 חדרים פרטים 8.00-10.00 02-521535 במשרד 02-225916

★ דירת פנטהאוז יפהפיה באופירה 4 חדרים גדולים 02-820970

★ ברמות ג' התורדית 3 + מחסן נוף מטבח משופץ, מיידי 60,000 02-529065

★ בהר-נוף 4 + הלל 80 מ"ר + גינה לכניסה מיידית "אודטל" 02-283812 02-288588

★ בסלוסטן דירת 2 קומה 6 חדרים + מטבח 20 מ"ר, שטיח מקיר לקיר + ארונות 02-411312

★ בסנהדריה 3 חדרים ק"ד 86 מ"ר $72,000 "עם-גר" 02-816833

★ בנוה-יעקב מול קרית-קמניץ 3 חדרים ק"ק $35,000 02-859021

★ בסנהדריה המורחבת 3½, אפשרות ל-4, מזרח דרום, ק"א + 2 מרפסות וסוכה 80,000, מיידי. 02-820538

★ בנין בן 2 קומות למכירה בראשית חכמה 7 ירושלים 02-241543 מ-5 בערב. אברהם שלם

★ ברמות ג' (בניה מאבן) 3 חדרים ק"ב 60,000 "עם-גר" 02-816833

★ בטלז סטון למכירה 3 ק"ק מטבח משוכלל + סורגים + מחסן 055-96432

★ ברמות החורדית 3 ק"ב + סוכה טל: 868503

★ בהר נוף מבחר דירות 4-5 חדרים, פנטהויזים מוכנות ובכל השלבים. טל- 414184

★ ברמות ב' !!! פינת חמד!!! 3 חדרים, נהדרת + כיוונים + מרפסת!!! רק 65,000!!! בלעדי "פרפר" 02-272710

★ ברמות א', 3 חדרים מרווחת ומיוחדת + מיקום + נוף מקסים!!! רק 57,000!!! בלעדי "פרפר" 02-272710

★ בגבעת שאול 3 חדרים גדולה ומטופחת + מרפסת סוכה, 75,000, "פרפר" 02-272710

★ בהזדמנות במקור ברוך 2½ ק"א מסודרת 60,000 "תיתכלית" 02-233211

★ בהר-נוף, דירת 5, פנטהאוז, מפוארת, ק"ב, נוף, גג 70 מ"ר, מחסן + חלון, פינוי מיידי. 02-713376 02-538716

★ למכירה ברמות 03, 3 חדרים, ק"ב נוף נהדר, כיוונים טובים, מרפסת סוכה גדולה בבניה, בלעדי לתיווך "מוטי קרצר ושות'" 02-247937 02-225588 02-868313

★ למכירה באתנסדורף 3 מרווחת, ק"ד (בלי מעלית), נוף וטלפון 02-538126

★ בהר-נוף 4 מיוחדת + מטבח קומפלט + סורגים, דרום-מערב, + נוף נהדר + מחסן, מיידית. 02-538247 02-539308

★ בהר-נוף פנטהאוז דרומי + דירה ק"ג דרומית יפהפיות כניסה והעברה מיידיים 02-721841

★ בשמואל הנביא 3, דוד"ש מסודרת 39,000 817697

★ 3 חדרים ק"ק + חצר ע"י פורת יוסף באולה 02-381628

להשכרה

★ לקיטנים!!! בשמואל-הנביא 2 מרוהטת קומפלט + טלפון, מיידי לחודשיים ופחות (02)821098

★ דירת לוקסוס + ריהוט מלא באונסדורף-סורוצקין, ק"א 02-823641

★ בק. צאנז דירה 4 חדרים חדשה לא מרוהטת ק"א $500 לחודש. 02-287080 02-825606

★ ברחביה 3 חדרים יפיפיים להשכרה. ליולי/אוגוסט + כל השכלולים 03-789823

★ דירת 4 חדרים, גדולה, מרוהטת קומפלט שרותים כפולים + טלפון + דוד"ש + מכונת כביסה לתקופות קצרות/ארוכות טלפון: 02-381138

ביקוש דירות

★ דרושה דירה בת 3 חדרים בשכירות באיזור רחוב יעקב-מאיר רצוי בקומת קרקע 02-382006

★ לקניה דירת 4 + נוף, מרפסת ברחוב סורוצקין/קרית אונסדורף. לפנות ע"י גרייבסקי 02-231215, 02-245491

"מידע" 02-828741

מידע דרך הטלפון על דירות מהוסות ובני ברק, ירושלים, אשדוד וכל האיזורים החרדיים מצוי בקניה ובשכירה... השכרה ללא תיווך.

יום שישי 11.45-1.45 במוצאי שבת

מגרשים

★ דרוש מגרש או בית חד קומתי לקניה במזומן באיזור גאולה 02-382006

בני ברק

למכירה

★ בית פרטי 130 מ"ר + גג + חצר, בירגרין $150,000 03-766243

★ 3½ חדרים שמורה ומאווררת חזית ק"ב 110 מ"ר בנוה אחיעזר 03-748058

★ למכירה דירת 2 + הול גדול + דוד"ש + טלפון אפשרות לבניה 03-790784 $42,000

★ בבני ברק ברח' ז'בוטינסקי 3 חדרים + 3 מרפסות, ארונות ק"ד 03-787579

★ בבני-ברק, במקום טוב שני חדרים + הול גדול, מרפסות + טלפון, $52,000 08-452643 בערב

★ 2 + פ"א, מרפסת + דוד"ש, אפשרות להוספת בניה, בונים, מיידי. 02-976988

★ הזדמנות!!! 5 + גג, מפוארת חזית, מעלית, מיידי "הנאמן" 700185

★ לרציניים - בזכרון-מאיר 5 מרווחים, חזית כיוונים מצוינים 132,000 "הנאמן" 700185

דמי מפתח

★ 3½ גדולים + 2 מרפסות סגורות ק"ק + חצר פרטית קטנה במינץ 4 בני ברק 055-35031 06-974844

להשכרה

★ בשרת ק"ב מרוהטת "יומאווררת" + טלפון + נקיה (ומראשון אחה"צ) 06-935526 (03-706823

★ דירת 2 חדרים להשכרה בני ברק טל 785832 783212

★ מעונין לשכור דירת חדר באיזור בני-ברק והסביבה טל: 03-708871

ביקוש דירות

★ מעונין לקנות דירת 2 חדרים לא רחוק מהמרכז עד 40 מדרגות 03-741146 03-707920 בערב

ערי הארץ

ראשון לציון

★ למכירה מציאה!!! דירת 3½ מרווחת בקאליב ק"ג, פנוי מידי 08-459239 08-457741

אשדוד

★ למכירה 3 חדרים ק"ג ק' גור 03-718413

★ למכירה חדשה 3 חזית כותנים מצוינים בקרית חסידי גור רובע ח' במחיר הזדמנות 055-58471 בערב

קייט

★ ליד אורי-הבירה 3 נאה ומאוורת מסודרת קומפלט לחודשי הקייץ 02-823937

★ לקיטנים 5 חדרים ברח' סורוצקין מרוהטת + טלפון + נוף 538321 בערב

★ לקיטנים! בעדד דירות להשכרה לתקופות קצרות קומות א' וב' טלפון: 057-954313

עבודה

★ דרושה עוזרת לגננת לגן דתי טלפון, 02-273826

★ דרושים מלמדים: 1. ללימוד א'-ב'. 2. לכיתה ד', תלמוד תורה הדר ציון 02-720395

★ דרושות גננת ומטפלת לגן ומעון דתי 02-287388

★ בירושלים דרוש סוכן למכירת מוצרים יקרותיים לתינוקות בחנויי הארץ תמורת תשלום אחוז סוכנים מעוף המכירות 02-227619 02-533060

★ בירושלים, דרושה מטפלת דתית לתינוק בביתנו, בבית-וגן, טלפון: 02-422130 אחה"צ

★ דרוש עובד מוכשר לניהול צרכניה תנאים טובים טלפון 765006 בערב

★ דרושה תופרת מעולה + נסיון מוכח לסלון יקרותי תנאים מצוינים 03-792654, 03-788019

★ דרוש טבח מקצועי לאולם שמחות בבני-ברק טל. 03-786755 (03)703851

★ דרושה מוכירה מנוסה, מומחית לנסוח בעברית ולתקתק במכונת כתיבה, רצוי ידע בקצרנות המשרה במשרד חרדי, לפנות לת.ד. 175 ירושלים

★ אם רצונך באתגר ובקידום וידעת לעבוד בתיקוני בגדים אנא התקשרי 03-791098

★ דרושה פקידה חרוצה חיקנית למנה"ש בחולון, רצוי דתיה - חלקי 03-5051295

★ דרוש פקיד + ידע בהנה"ש + הפעלת מחשב P.C (רצוי חשבשבת) לעבודה באזור הקניון ברמת גן שעות העבודה 8.00-15.00 03-799585 03-708863

★ "אשכול", כריכת ספרים ירושלים מחפשים עובדים מקצועים ובלתי מקצועיים להתקשר לטל: 02-285351 02-248597

★ בחור חרדי מעונין לעבוד במטבח / במלצרות, בישיבה / במקום אחר. 02-284633 בערב

★ דרושה מנהל/ת חשבונות עם נסיון + ידע באנגלית למישרה מלאה 02-380463 02-381615 לפנה"צ

★ אשה מעונינת לעזור לגלמודה בביתה עם אפשרות לינה 03-493550

מכירות

★ בהזדמנות!! למכירה מכונת ריקמה וציוד לריקמה במצב חדש 02-828931

★ סט סלוני, ספה של 1+2+4 + שלחן וארון ספרים. טל. 02-813338

★ בהזדמנות תנור לאפיית מצות כל אביזריים, עובד בגז, בערב 04-239552

★ בזאר מיוחד לבגדים מתו"ל, יתקיים אי"ה ביום א' אחה"צ ברח' דבורה הנביאה 14 באולם ראה מודעתנו ביום א' בעמוד אחרון

★ למכירה מכונת כביסה זהור במצב טוב להתקשר: 02-381533

★ בירושלים למכירה בגדי נשים אלגנטיים וליום יום יבוא מפריז וגם הזמנות לשמחות בבדים מיבאים מפריז ע"י יצרני אופנה מפריז טל. 02-246312 מ-9.30 עד 18.00

★ למכירה עגלת שכיבה אינגלזינה (גדולה) ועגלת טיול (פג) במצב מצויין (03)784977 בערב

★ אל תשלם יותר!!! 655 שקל עבור פלד-דלת ב-4 תשלומים (03)777208, (02)821101

מטפלות

★ דרושה מטפלת בביתנו ברמות-פולין. בלי עבודות בית, 4 פעמים בשבוע, 866019

★ מטפלת אחראית ומסורה דרושה לשעות אחה"צ מ-8.00-4.00 + נסיון 03-788019 03-792654

שידוכים

★ בס"ד מזל טוב שידוכים לדתיים וחרדים טלפון 03-701046

★ בס"ד "בנה קינך", שידוכים לדתיים שטראוס ב/20 טלפון 02-242428

חנויות

★ חנות 20 מ"ר ברחוב פינס 32,000, מחסן 25 מ"ר ע"י גאולה 10,500 "זורו" 02-245258 מ-10.30

שונות

★ מעסה רפואי מטפל בירוזן וכאבי שרירים ובהתעמלות מתקנת טלפון 03-793691

★ השכרת ציוד וידאו + מסך לצפיה ביתית, הסרטת אירועים בוידאו + צילום "אלי ביתן הצילום" 03-700105

נקיון ופוליש

★ "שרותי נקיון ב"ב" אחזקת נקיון כללית לכוסדות ופוליש לבתים (03)790260

★ שרותי נקיון ב"ב חברה חרדית טלפון (03)790260

טבעונות

★ ברצונכם לדעת ה"התזונה" בשתיה רגילה התקשרו במוצ"ש לד"ר פרנקל (03)767640

קורסים

★ "אמייל" לקראת החופש תפתחנה קבוצות חדשות לחוג אמייל טלפון 03-707267

★ בד' תכה יפתח אי"ה בפתח תקוה קורס סופר סת"ם פרטים: (03)904583

שמלות חופה

★ שמלות חופה חדשות יפות ומרהיבות כולל כל האביזרים 02-811562

הרזיה

★ אם לרזות רצית ליפה קליין פנית טלפון 03-786096

אבדות

★ במוצש"ק פר' נשא הוחלף תיק כחול בקו 400 מירושלים לב"ב טל' 03-783062

שעורים

★ אברך בן-תורה בעל נסיון רב בהוראת פסנתר, מחירים נוחים 02-353170

★ חדש! נפתח קורס למלאכת יד מקורית בימי החופש לבנות כיתה ו', ז' ע"י מורה למלאכה בעלת נסיון מספר המקומות מוגבל פרטים (03)794807 בשעות הערב

מכוניות

★ פורד אסקורד 76 אחרי טסט במצב מצויין דו-שימושי לנוסעים ומטען טל. (03)702153 702054

הודעות

בית הדין הרבני האזורי רחובות

הוגשו בפני בית הדין בקשות לקיום צווי ירושה בתיקים המפורטים להלן. כל המעוניין או הטוען שהוא מעונין בענין שאותו הבקשה מתייחסת אליו הרוצה להתנגד לה, יבוא לבית הדין תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו, שאם לא כן יתן בית הדין צו כמוצע בעניין.

תיק 2367/מד

בענין ירושת המנוח יוסף סלים ז"ל שנפטר ביום כ' סיון תשמ"ו (27.5.86) ברחובות המבקשים: אלמנה, בנות הנפטר.

תיק 2388/מד

בענין ירושת המנוח חיים תורגמן ז"ל שנפטר ביום כ"ז כסלו תשכ"ו (21.12.65) ברחובות המבקשים: בעלה, בניה הנפטרת.

תיק 2410/מד

בענין ירושת המנוח קפ"שמש זקיה ז"ל שנפטר ביום כ"ב אדר תשמ"ז (13.3.87) ברחובות המבקשים: בעלה, בניה הנפטרת.

תיק 2412/מד

בענין ירושת המנוח פליפ מיכאל ז"ל שנפטר ביום ט"ו שבט תשמ"ו (25.1.86) בבאר-יעקב המבקשים: אלמנה הנפטר.

תיק 2450/מד

בענין ירושת המנוחה רחנה אליעזר ז"ל שנפטר ביום י"א כסלו תשמ"ז (12.12.86) בבאר-יעקב המבקשים: אלמנה הבני.

חנוך ברנשטיין

שערים יציגים במטבע חוץ

יחידות המטבע	השער בשקלים
סל	1.6783
דולר ארה"ב	1.6020
ליש"ט	2.6201
מרק גרמני	0.8784
פרנק צרפתי	0.2629
ין יפני (100)	1.1098

אין תחליף לעוצמת הפרסום ב המודיע

שיפוצים כלליים

★ ביצוע עבודות ★ שיפוצים כלליים ★ תוספות בניה והרחבה ★ מטבחים וצבע כללי ★ צוות מקצועי

כל עבודות הבניה באחריות

טפול ברטיבות בחומרים מיוחדים ואיטום גגות

טלפון 24 שעות ביממה 02-234454

בדחיפות

לישיבה קטנה בבני ברק

דרוש מבנה בשכירות

לכ-60 בחורים

כולל חדר אוכל ואולם (בלי פנימיה)

03-792672

03-787089

תגיגה צבעונית!

מבחר עצום של חצאיות חולצות וסריגים מאנגליה

במוצש"ק 11 - 9.30 וביום א' 12-10 לפנה"צ, 10-8 בערב

ברח' יואל 7 ק"ב ירושלים

אפנת נשים מעולה

אלגנט שפי

עשרות דגמים חדישים של חליפות ושמלות ערב ושל חליפות ושמלות כתונה

אפשרות הזמנה לכל מידה שירות מהיר ואמין

מבצע של ממש 20% הנחה

לחצאיות וחולצות אלגנט ספורטיבי וסריגי כותנה

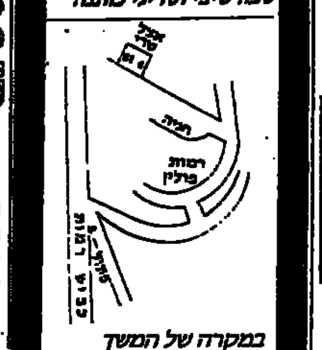

במקרה של המשך שביתת אוטובוסי אגד מונית הלוך וחזור על חשבוננו

בקניה מעל 100 ש"ח

פתוח כל ערב כרגיל (חוץ ממוצש"ק) מ-10-8 טל. לתאום זמן אחר 02-868799

תפארת רמות 81/4

לוח היום

בס"ד יום ועש"ק פ' שלח כ"ב סיון מ"ז

הדף היומי בבלי: בבא בתרא ל"ד

ירושלמי: נזיר י"ד

משנה יומית: סכול יום ב-ג, ח-א

הלכה יומית: או"ח שכ, טו-יז

שבת: פרקי אבות: פרק ג'

שבת מברכין החודש ראש חודש תמוז, ימים: שבת ראשון

קריאת שמע	8.07
תפילת השחר	9.38
	7.49
	3.37
	5.30

קול הדף

לשמיעת השעור בדף היומי עברית 02-241112, 02-243121 אידיש 04-672111, 04-672006 אנגלית 02-223341 השיעורים מתחדשים בכל שעה עגולה.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: שישי: הבבכה הצרפתית רחוב הנבנה 23 מ. מסתרי, שבת: פרמצת רוממה רחוב הפ"ב 28, מוצ"ש: רמות אלון מ. מסחרי רמות.

תל-אביב: שישי: שער רחוב המלך ג'ורג' 54, כל-שער רחוב אשר 9 הדר יוסף. שבת: אחוה רחוב דיזינגוף 165, צפון רחוב יהודה המכבי 33, מוצ"ש: אחוה רחוב דיזינגוף 165, נמה ישראל רחוב נמה ישראל 11.

בני-ברק, רמת גן: שישי: הרצל רחוב הרצל 52 ר"ג, שבת: רמה רחוב ז'בוטינסקי 65 ר"ג.

חיפה: שישי: "הנשיא" רחוב שדי הנשיא 33, שבת: מרדוי רחוב מרדוי 13.

הקריות: שישי: ביאן רחוב מרדכי גטיר, כיכר ביאן קרית ים. שבת: ארלוזורוב רחוב יצחק הנשיא 9 קרית חיים.

פתח-תקוה: שישי: הכל רחוב הטשלד 89, שבת: סוטרטואוס רחוב שפירא 43.

נתניה: שישי: קופ"ח כללית רחוב בורוכוב 31, שבת: תרופה רחוב הרצל 2.

באר-שבע: שישי: גבי ברים רחוב הנביאים 3, שבת: בלפור רחוב בלפור 90.

חולון: שישי: ד"ר חורי רחוב סוקלוב 70, שבת: ד"ר חורי רחוב סוקלוב 70.

אשדוד: שישי: בית מרקחת היפרטראס י"א, שבת: בית מרקחת היפרטראס י"א.

רחובות: שישי: קופ"ח כללית רחוב בני משה, שבת: קופ"ח כללית רחוב בני משה.

שעות הפתיחה של בתי המרקחת התורניות בדרך כלל עד 10 בלילה.

תורנות בתי חולים

ירושלים: שישי: שערי צדק - פנימית, ביקור חולים - ילדים. שבת: שערי צדק - ילדים, ביקור חולים - נשים, הדסה הר הצופים - פנימית.

המודיע

עתון יומי - ירושלים

המו"ל: הסתדרות אגודת ישראל העולמית - הועד הפועל

העורך הראשון: ר' י' ל' לוין ז"ל

איזור התעשיה מקור ברוך רח' יהודה המכבי 5

טל. 8-539255 ◇ ת.ד. 1306

דפוס "הדף", בע"מ

הדפסה: גירושלם מוסש

סניף ת"א: אלנבי 132, ת"ד 1869 טלפון 624353

בשעות הערב: טלפון 614950

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

סוכנות בארצות הברית:

R. LICHTENSHTEIN

324 Ave. I

Brooklyn, N.Y. 11230

U.S.A.

"יד לשבים"

למעסיק החרדי באזור ירושלים!!

אנו מעונינים להציע לך עובדים במגוון רחב של מקצועות:

★ מזכירות ★ עובדות משק בית

★ נהגים ★ מספלות

★ אלקטרונאים ★ אומנים - וצלמים

ועוד ועוד...

מספר הטלפון שלנו הוחלף והוא מעתה 02-272233

נא לפנות בימי א-ה מ-9.30-12.30

הכיוון רהיטים רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

ב"יריד הכיפות"

המבחר הגדול ביותר!!

במחיר הזול ביותר!!

היום הגעלת כלים

כלים שישי שבבני-ברק הגעלת כלים...

פרטים 03-769879

מבצע! קנה 4 קססות וקבל המתנה

רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

איציק הובלות העברת דירות ומשרדים בעיר ולכל חלקי הארץ במשאיות וטנדרים הספקת אריזות אחריות מלאה כולל ביטוח

הובלה במחיר מהובלה תובל

משרד: 288578 בית 227680 בערב

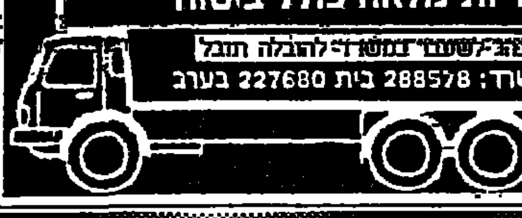

כדאי לבוא למרכז כלל

סלייד

צעצועים, משחקים ומכשירי כתיבה

חנות 234

קומה ב' 242573

מבצע השבוע

קופסת לגו 575 — 65 ש"ח במקום 90

אלפי דירות ומאות הצעות עבודה

"מעון" שרותי מידע

ללא דמי תווך

רח' פינס 9 קומה ב

טל. 233266 — 233913

חדש

יצא לאור

סדר טהרות — מהדורת כיס

עם פרוש הרב קהתי

כמו כן ניתן להשיג סט שלם של מהדורת כיס

להשיג בכל חנויות הספרים

הפצה ראשית: נחלה בע"מ, חבצלת 6 ירושלים

טלפון 222879, 02-247553

מלון מוטל צפת 4 כוכבים

המלון היחידי בצפון גלאט כושר

בהשגחת הרב לוי ביסטריצקי שליט"א

כל החדרים עם אמבטיה, שרותים שטיחים, מזוג אויר וטלפון ורדיו.

בשר בהכשר הרב לנדא

מבצע לשבת קרח מיום חמישי 25.6 עד יום א' בבוקר 28.6

100 ש"ח לאדם

ע"י המלון דירת 3 חדרים מיוחדת לאדמו"רים. כולל כל שירותי המלון

להזמנות טלפון 06-972579 06-930914 03-798070

שימי לב:

כל מה שלא קנית - אתמול -

בגלל קשיי תקציב.

תוכלי לקנות - היום -

ועוד לקבל עודף...

החודש במבצע בחנויות לוססיג מכונות תפירה

מהפירמות:

מרזיקס, ברדר, זינגר, פאף

תשלומים ללא ריבית ובמחירים מפתיעים

שרות והדרכה במקום

אחריות 5 שנים

תקוני מכונות תפירה מכל הדגמים גם בבית הלקוח

ירושלים —

לוססיג, רח' שטראוס 29 טלפון 222946

בני ברק —

סלון המרכז, רח' ירושלים 12. טלפון 702153

דרושה בדחיפות

משפחה או זוג המוכנים לגדל אח ואחות - נחמדים בני 5 ו-8 ממוצא ספרדי עד לחופה בס"ד

משיקולים של מצוה יש תשלום ממשרד הרווחה

להתקשר: 410883

"תכשיטון" ש. (בעק)

רשב"ם 2 בני ברק

טלפון 706776

אל תחמיצו את ההזדמנות

כל סוגי התכשיטי זהב ופנינים במחירים מפתיעים

כל יום בין השעות 7.30 — 9.30 בערב

מרכז המסגרות והתמונות

עיצובים מקוריים ★ עבודה מקצועית מעולה

מבחר תמונות מכל הסוגים

והכל במחירים זולים

רח' ר' עקיבא 48 (בחצר) ב"ב

טלפון 03-780451

סכנו מיקס

המרכז לתיקון כלי בית חשמליים

רח' רבי עקיבא 72, בני-ברק

חדש! חדש!

הגיעו סכיני "ויקטוריה" במחיר סולינגן.

הסכינים הטובים בעולם

מבצע מכירות על כל מוצרי חשמל

במחירים מיוחדים ובתשלומים נוחים

והוראות שימוש נכונות לכל מוצר

סומחה בעל נסיון עשיר לתיקוני מיקסרים ושואבי אבק מתוצרת

KENWOOD, PAUL, MOULINEX

BOSCH, HOOVER, ROVENTA ועוד

עשו חשבון: להכנס ל"סכנו מיקס" זה הדבר הנבון

כמו כן ניתן רק אצלינו להשיג חלקי חילוף אורגינליים לכל סוגי המיקסרים

קנית איכות ★ תיקנת איכות ★ שיהנו אותך עם איכות

סלון לפאות ולתספורות

"גבץ"

עזרא 40 ב"ב 783661

דרושות:

★ פאנית מעולה

★ ספרית לתספורות שיער ופאנים

★ פאנסטית

★ חופפת

גמליבדר ביטוחים

רח' בן יהודה 29 ירושלים, טל. 246201, 246202

מבצע!!!

ביטוחי רכב התייקרו ב- 10%

אצלינו ניתן להשיג עד סוף החודש

במחירים הישנים

לפגישה אנא טלפן בין 8.00 ל-14.00 לפנה"צ

הצעות מדהימות!

שקט ובטחון רצית — לגמליבדר ביטוחים פנית!

תריסי ירון

רח' ירושלים 17 ב"ב

טל. 795794 (857284)

★ כל עבודות אלומיניום

★ שיפוצים ברמה גבוהה

★ סורגים

★ ויטרינות

מבצעי תיקוני תריסים באו והתרשמו!

הורביץ

ראית אור - ראית טוב

אופנה לנשים ולנערות

"חיננית"

רח' פרג 1 פינת שטראוס 9 י-ם

האם את מוכנה לחופש?

הגיעו דגמי קיץ חדשים אלגנטים וספורטיביים

כל הקודמת זוכה

להתראות "חיננית"

למוסד תורני בירושלים

דרוש בנין להשכרה

02-863253

817116, 868404

ד"ג'אנית"

רח' ר' עקיבא 113, בני-ברק טל. 03-702270

מכירת חיסול

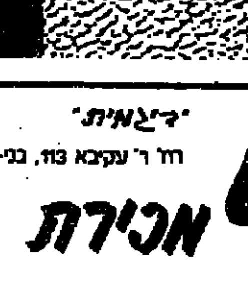

המכירה תחל בע"ה ביום א' כ"ד סיון (21.6.87) למשך חודש אחד בלבד

20%-30% הנחה על אריגים אופנתיים

50% הנחה על השאריות ★ צרכי תפירה ואביזרי קישוט

להתראות שולמית

לת"ת חסידי במרכז

דרושים

לשנה"ל תשמ"ח

1. מלמדים

בעלי נסיון באידיש

2. מורים

ללימודי חול אחה"צ

פרטים 03-917040

בשעות 1 — 11, 7 — 5

בס"ד

המרכז המסחרי בהר-נוף

החלה מכירת החנויות!

במפלס הרחוב — בכל הגדלים

במקום 5000 מ"ר של חנויות ומסחר

לפרטים:

נציגי מכירה בלעדיים

אנגלו סכסון

סוכנות לנכסים בע"מ

ירושלים, הסורג 2, טל' 4-02-221161

חברת התווך הגדולה בארץ.

דרושה דירה

בקניה או בשכירות

מרווחת 5-6 חדרים

באזור דתי

עם גישה לעגלת נכים

(אפשרי מקלה) טל: 02-424161

מבצע

תכשיטים מלאכותיים

אצל ג'ודי אקסלוסיב

ר' עקיבא 92 ב"ב

תזמורת

"משמח ישרים"

ומתופף

063-98218

עבודות גינון במסגרת שמיטה

גיזום קוצים וכו' במסגרת שמירת השמיטה ההלכה

טל. 02-826636, 02-867551

יוסף ומאיר

هكذا من الأصل

תכונה לקראת המבחן העולמי ובחירת חתן ההלכה בדיני שביעית

עשרות הורים ומחנכים מגיעים מחו"ל עם 13 המצטיינים שיתמודדו בבנייני האומה

— מאת סופר "המודיע" —

תכונה רבה ניכרת בציבור החרדי עם התקרב מועד המבחן העולמי על דיני שביעית בו יתמודדו עשרים ותשע נערים מתשע מדינות ברחבי העולם.

ממשרדי מרכז אגודת ישראל בירושלים בו שוכן המטה המיוחד לארגון המבחן העולמי נמסר על ביקוש גובר והולך מאות מחנכים ומנהלי מוסדות המעוניינים להבטיח מקום שמור באולם הגדול של בנייני האומה בו יתקיים המבחן ואשר הכניסה לאולם תותר אך ורק ע"י כרטיסים ממוספרים.

עידוד רב שאבו ראשי דגל ירושלים מהידיעות שקבלו מהמ־דינה ברחבי תבל על עשרות הו־רים ומחנכים אשר החליטו ללוות את שלש עשרה המצטיינים מארה"ב, אנגליה, בלגיה, דנמרק, דרום אפריקה, צרפת, קנדה ושוי־יץ, אשר יחלו להגיע מיום ראשון הקרוב.

ועדת קבלת פנים אשר סיכמה אתמול את התוכנית לקבלת עש־רות האורחים מחו"ל כללה בתוכנית בין השאר ביקורים עם התלמידים המצטיינים אצל גדולי ומאורי הדור שליט"א אשר יברכו את הנבחנים מרחבי תבל. כמו־כן יבקרו התלמידים בליווי מדריכים במקומות הקדושים בירושלים ובגליל וגם בפארק השמיטה בבני ברק.

במשך שהותם של התלמידים מחו"ל בארץ, סודרה עבורם תכנית לימודים, יחד עם הרבנים החשו־בים, מחברי הספר "דיני שביעית" שי"ל ע"י דגל ירושלים ואשר עליו יתקיים המבחן הפומבי.

צוות השופטים מסכם בימים אלה את השאלות המקיפות על דיני שביעית כאשר לידם קבוצת עוזרים בשפות שונות אשר יעזרו לצוות השופטים בעת המבחן לתלמידים דוברי השפות אנגלית, צרפתית, גרמנית, דנית.

נזק כבד לענף הדיג בגלל יבוא מתחרה

מאת סופר "המודיע"

נזק חמור וקשה נגרם לענף הדיג ומוצריו על ידי היתר של יבוא מתחרה, למרות שהשוק המקומי יכול לייצר את כל כמות הצריכה בישראל.

לסופרנו נודע כי בשנת הכספים 86 הסתכם היבוא של מוצרי דגים בסך 9.750 מיליון דולר, למרות שכתי החרושת לדגים ושימורי דגים בארץ מייצרים כמות מספקת וטובה עבור האוכלוסיה המקומית.

עוד נודע לסופרנו, כי החלק הגדול של יבוא השימורים של דגים ומוצריה, הם מארצות כגון תאיילנד, פיליפינים, טיוואן ויפאן, עמהם אין לישראל כל הסכמי סחר מחייבים, דוגמת ארצות השוק האירופי המשותף.

בתחקיר שערך כתבנו נודע, כי אותם דגים ושימורי דגים, כמו סרדינים, טונה בשמן טבעי, ומ־קרלים ועוד, מיוצרים באותם בתי חרושת בהם מייצרים כל מיני דגי טריפה. שימורי דגים אלה מיוב־אים לארץ ומציפים את השווקים כאשר עליהם מוטבע "כשר".

לשאלת כתבנו, האם הרבנות הראשית מעניקה את ההכשר למוצרים אלה, לא ניתן לקבל הסבר ברור, האם המילה "כשר" נועדה להטעות את הציבור, שכן אין רבנות מוסמכת אחראית לכך. מדוע אין הרבנות הראשית נוקטת באמצעים הדרושים, לפחות לפי החוק העוסק לבידה, ולהגיש תביעה נגד היבואנים.

מבצע! קנה 4 קסטות וקבל הפתעה
רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

במשרד התמ"ס מגבשים הסדר להיטה

במשרד התעשיה והמסחר מגבשים לגבי הלכבם הסדר לאר ספקת חיטה בשנת השביעית בדרך שלא תפגע באף חלק מן הציבור האת עד לישיבת הב־משלה ביום הראשון הקרוב — כך נמסר אתמול משם המשרד.

מקורות במשרד אומרים כי ההצעה הכוללת כעת על הפרק היא שהחיטה המקומית תחול ב־10 אחוזים והיא תטחן בלעדית ע"י 9 מתוך 28 הטחנות הפעולות בארץ. שאר טחנות הקמה יטחנו קמח יבוא — ואילו עודפי החיטה המקומית יאוחסנו בארץ לשנה הבאה. הדוברים אומרים כי משרד האוצר הוכן בהסדר ועתה פועלים לקבל הסכמתם של כל הגורמים.

● ביירות. — היתתן הלבנוני צ'באת אל היר כוסר. כי שלטונות ירדן החלו להחזרה ללחוץ על הפלשתינאים

עוד 3 מחבלים נהרגו בהיתקלות

שלושה מחבלים נהרגו בהיתקלות עם כוח צה"ל באזור הגירה הבטיחות.

כתב עתיים שלמה חזר מוסר, כי סיור שלצה"ל היה באיזור, הבחין במחבלים העושים דרכם צפונה.

הכוח פתח לעברם באש ובס־ריקות שהיו במקום, נתגלו גופות המחבלים ולידם ציוד רב, נשק אישי וציוד לחימה מגוון.

זוהי ההיתקלות השנייה עם מחבלים ביומיים האחרונים. בתקרית הקודמת, שהיתה בגיזרה אחרת, נהרגו גם כן שלושה מחבלים. (עתי"ם).

מאסר בפועל לנוהג בזמן פסילה

תושב כרכב מוריה ניתן אתמול ל־9 חודשי מאסר בפועל, 24 חודשי פסילת רשיון נהיגה בפועל ולתקופה מקבילה על תנאי ול־1500 ש"ח קנס, לאחר שהורשע בנהיגה בזמן שהיה בפסילת רשיון.

גזר הדין ניתן ע"י השופט בר דיין בבית המשפט לתעבורה בתל אביב. (עתי"ם).

נסיון חטיפת הילד — מעשה קונדס

נסיון חטיפת ילד בן 9 שאירע בצהרי יום ב' השבוע, בוצע על רקע מעשה קונדס. כתב עתי"ם בחיפה מוסר, כי ביום ה' אחר הצהריים, התיצב צעיר בן 18 בתחנת המ־שטרה בחיפה וסיפר, כי הוא, יחד עם שניים מחבריו החליטו להח־לוץ ולבצע נסיון חטיפה כמעשה קונדס בילד המוכר להם, המתגורר בשכנות.

לאחר המלצת צוות הבדיקה להסגיר את נקש:

פרקליטי נקש קוראים לא לקבל את ההמלצות להסגירו לצרפת

פרקליטיו של ויליאם נקש הגיבו על המלצת ועדת הבדיקה במשרד המשפטים שהמליצה בפני השר להסגיר את נקש לצרפת. הפרקליטים אמרו, כי השיטה שבה פעל הצוות היתה שיטה מוטעית, היו נקודות רבות שלא נבדקו ולכן הם קוראים לשר המשפטים לא לתת משקל רב להמלצות צוות הבדיקה.

עורכי הדין וולנר רוט והרב שמחה מירון דיברו במסיבת עתונאים שנערכה אתמול בירוש־לים. הפרקליטים טענו, כי הנציג הישראלי עו"ד שלמה גוברמן שבדק את מצב בתי הכלא בצרפת, אינו איש מקצוע בתחום, ואין לו הבנה בבתי כלא. הם טענו, כי אנשי הועדה סירבו לאשר למר גוברמן לחקור בצרפת אנשים שהגישו תצהירים לצוות, הקוב־עים, כי יש חשש לחייו של נקש, אם יוסגר לצרפת.

הרב מירון אמר: "האם ישראל ציפתה באמת שצרפת תודה שבכלא הצרפתי יש חשש לחייו של נקש?" הוא אמר, כי השליח הישראלי בדק רק את הגירסה הרשמית משלטונות צרפת, וגירסה זו הפוכה לחומר, אותו הציגו פרקליטיו של נקש.

עורכי הדין קראו להעמיד לדין את נקש בארץ והם מוכנים להגיע לעיסקת טיעון, לפיה יודה נקש בהריגה בבית משפט ישראלי. בכך תימנע הבאת עדי תביעה מחו"ל והמשפט יוכל להסתיים בישראל בתוך זמן קצר. לחילופין מסכימים עורכי הדין, כי נקש ייצא לצרפת, ישפט שם ואת העונש שיוטל עליו בצרפת, ירצה בבית כלא ישראלי.

מבצע! קנה 4 קסטות וקבל הפתעה
רפאלי רח' ר' עקיבא 115 בני ברק

ילדה בת ארבע נמחצה למוות במעלית

ילדה בת 4, בת למשפחה חדשה מאתיופיה, נהרגה אתמול אחה"צ

לאחר שנמחצה למוות במעלית בבית השלים ע"ש מילכן ברמת אביב.

רחל אדריגאי ואמה אסתר נכנסו בסביבות השעה 5 למעלית שבבניסה לבניין, ועלו לדירתן. לפתע נתקעה המעלית בין קומת הקרקע לקומה הראשונה, על פי עדויות הדיירים שנכחו במקום בעת האירוע.

כאשר נתקעה המעלית, הושחלו בכל הנראה ידיה של הילדה ברווח שבין הדלת למעלית, וחצי גופה נתקע ברווח הזה.

האם שנתקפה היסטריה החלה לצעוק צעקות אימים במקביל, היא שברה בידיה את זכוכית הדלת של המעלית ונתחכה בוידיה.

אחד מדיירי הבית, מסר מייד את מפתחות החירום של המעלית לפקיד הקבלה, וזה שיחרר תוך מספר דקות את האם.

אולם את הילדה שהיתה לכודה ברווח לא יכלו לחלץ. מכבי האש שהגיעו למקום חילצו את הילדה, ניידת טיפול נמרץ שהגיעה למקום מצאה את הילדה במצב קשה ביותר, כשהיא נפגעה בחוליות הצואר וקיבלה ככל הנראה מכה בראש. צוות הנט"ן טיפל בילדה במשך שעה וחצי. לאחר מכן הועברו האם, שאיבדה דם רב, והילדה במצב קשה ביותר לבית החולים "איכילוב" בתל אביב. שם נקבע מותה. (עתי"ם).

שמיר הגיע לליבריה סיים ביקור בקמרון

מדינה אפריקנית נוספת עשויה לחדש את הקשרים

מונרוביה, — דובר ישראלי בכיר אמר אתמול, כי הוא מצפה שמדינה נוספת במערב אפריקה תודיע על חידוש הקשרים עם ישראל בעקבות סיורו באיזור של יצחק שמיר.

הוא אמר לכתב רויטר: "אם המגעים יוכתרו בהצלחה, אנו עשויים לבקר במדינה זו אחרי הביקור בחוף השנהב בסוף הש־בוע".

הוא לא נקב בשם המדינה, אך כתבים ישראליים המלווים את שמיר הזכירו את גאבון, גיניאה־ביסאו, או הרפובליקה של מרכז אפריקה, כמדינות העשויות לחדש את הקשרים עם ישראל.

מונרוביה, — ראש הממשלה, יצחק שמיר, בא אתמול למונרוביה מקמרון, לביקור רשמי של יומיים, שבמהלכו ייפגש לשיחות עם נשיא ליבריה, סמואל דו ויישא את דברו בפרלמנט.

אמצעי בטחון קפדניים ננקטו לקראת בואו במונרוביה, וקהל רב התאסף בחוצות העיר לכבוד שמיר.

במהלך ביקורו בקמרון, נועד שמיר משך שעתיים עם הנשיא ביאה. הם שוחחו בעיקר על הידוק שיתוף הפעולה הטכני והמסחרי בין שתי המדינות. שמיר אמר כי הנשיא ביאה נענה להזמנה לערוך ביקור רשמי בישראל.

במקביל לשיחות אלה, נפגשו אנשי עסקים ישראליים שבאו יחד עם שמיר, עם שרי התכנון, המסחר והתעשייה, והחקלאות. (ע"ר)

בית החולים בקור חולים ירושלים

ברכות מזל־טוב

להולדת הבנים/הבנות

אוחיון רפאל ואהובה	בן	יששכר נתנאל ואילנה	בן
אלמקיאס דניאל ורבקה	בן	ינקלביץ יעקב ורבקה	בן
ברזל אהרן וחיה	בן	כהן ניסים ויוכבד	בת
בלוך רפאל ומרגלית	בת	לינגר עזרא וסימונה	בן
בלוי יצחק ולאה	בת	מילר שמואל ויפה	בת
ברמזון יעקב ורבקה	בת	מיטבנה אברהם ואוריטה	בת
גפנר חיים ואסתר	בן	מועלם דוד ומרגלית	בת
גוסליב ברוך וציפה	בת	מינץ משה ודבורה	בן
גודמן מרדכי ויהודית	בת	מגבורי משה וורדה	בת
גלבר אליעזר ומרים	בן	מזרחי אברהם וחיה	בן
דיאמנט יעקב ולילי	בן	מועלמי איתן ועדינה	בת
דיין יצחק וזהבה	בת	נדב עזריאל וברכה	בת
דיין מרדכי ואביגיל	בת	נעים אריה ואורלי	בן
הרוני עזיאל וצפורה	בת	סעדון דוד וזהמה	בן
וידר דוד ווריאל	בן	סיגל אלברט וליזה	בת
וסטר חיים ויהודית	בן	סבג שלמה ואורית	בת
זמיר יעקב ועליזה	בת	סעדון דוד וורדה	בת
זבולני בנימין וברוריה	בן	סיסון אוריאל וחנה	בת
זכרי מאיר ואסתר	בן	פישר יהודה ופרומה	בת
זורקייב אליעזר ורבקה	בן	צראפי אריה ואולה	בן
יורמביץ אברהם וחנה	בן	קרישבסקי דוד ובת־שבע	בת
יצחק יעקב ואורלי	בן	רוזשילד נתנאל ואלישבע	בת
יעקובוביץ יוסף וגולדה	בן	שורק דוד ומאיה	בן
יצחק הלוי פנחס ובת־ציון	בת	שרייבר מרב ורחל	בן
יצחקי שלמה ורבית	בן	שלום זקי ורחל	בן

יזכו ההורים לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים

מוסד תורני גדול בהיקף ארצי

מחפש מנהל אדמיניסטרטיבי

במשכורת מתאימה

לפנות לת.ד. 6545 ירושלים

בצירוף תולדות חיים ומקומות עבודה קודמים

★ שלחנות סלון ★ פינות אוכל

★ שלחנות בכל הגדלים ★ ספות סלוניות

במבחר ובטיב מעולה

תצוגה ומכירה בבית החרושת, ירושלים

תל ארזה רח' יוסף זיו 2 פינת רח' בר אילן 32

מקביל לאולם אפריון

פתוח רצוף עד השעה 7 בערב

4 סיבות לקניית

מזגן אויר תדיראן אצל לוסטיג

המחיר —

בגלל הכמות הגדולה הנמכרת אצלנו אנו מקבלים הנחה משמעותית ומחיר המזגן עבורכם נמוך ממחיר החברה היצרנית.

התשלום —

תשלומים נוחים עד 12 תשלומים

הנחה משמעותית בתשלום מזומן.

יעוץ —

אצלנו תקבלו יעוץ ממהנדסי קרור בכירים בביתכם, במזגנים רגילים ובמזגנים מפוצלים.

שרות ונסיון —

עשרות ישיבות מוסדות וחנויות ומאות משפחות אשר רכשו אצלנו מזגנים יעידו על השרות, ההספקה, וההתקנה המהירה והיעילה.

רשת חנויות לוסטיג

מרכזים למכירות מזגנים רגילים ומפוצלים

בכל חלקי הארץ

בני ברק: רח' ירושלים 12 טל. 03-702153

ירושלים: רח' שטראוס 29 טל. 02-222946

מרכז מוסדות החנוך דחסידי גור

בני ברק

במלאת חמש שנים לפטירתו של ידידנו הרגול הבלתי נשכח ממקימי ומפטרוני הסמינר החסידי בית יעקב בב"ב איש החסד

הר"ר יוסף ב"ר יהודה הנדלסמן ז"ל

מאנטווערפן

תתקיים לתלמידות הסמינר ביום ראשון כ"ד בסיון בשעה 9.00 בבוקר

עצרת התעוררות והתיחדות עם זכרו

באולם הסמינר ברח' הרב הרצוג 28 בני ברק

***

עליה לקברו תתקיים ביום ראשון בשעה 6.00 אחה"צ בהר הזיתים בירושלים. התחבורה תצא מב"הכנ"ד דגור רח' מלכי ישראל בשעה 6.15

מוקירי זכרו מתבקשים להשתתף

נפלה עטרת ראשנו

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת בעלי אבינו וסבינו היקר

הר"ר משה בוכנר זצ"ל

מנהל בית הספר "יסודי התורה" באנטוורפן

ההלויה תצא היום, יום ו' כ"ב סיון בשעה 10.30 מבית ההלויות "שמגרי" להר הזיתים

יושבים שבעה בבית משפ' קלין רח' אביעזר 7, גבעת מרדכי

המשפחה המתאבלת

בס"ד

אחי ואחיותי היקרים!!!

כל שבט היהודים מתכנסים

סביב שולחן שבת־שמח עם כל המשפחה.

בני יניב פרץ בן שרה בן הי"פ לרוע מזלו הוא לא יכול לשבת ליד השולחן עם שאר בני המשפחה. הילד יניב מחובר למכשיר הדיאליזה ומרותק למיטתו בבית החולים. לילד יניב 2 כליות לא מתפקדות. ודם דמו מדי יום. לכן הוא זקוק לניתוח רציני להשתלת כליות בדי להציל את חייו.

אני אבא של יניב פונה לאחינו בית ישראל בארץ ובתפוצות לעזור ולסייע לילד בכל מה שאפשר ולהושיט לו ביד טיבה ובעין יפה.

וידוע לכם כי הצלת נפש אחת מישראל כאילו מקיים עולם מלא. חכות המצווה תגן עליכם בבריאות איתנה לאורך ימים ושנות חיים.

יהודים יקרים!!

חוסו נא עלי ועל בני יניב.

הכותב עם צער ולב שבור אבי המשפחה פרץ ארמון

את תרומותיכם אפשר להרים לחשבון בנק

על שם "קרן להצלת יניב פרץ"

מספר חשבון "544011" בנק הפועלים סניף מס' 655

רחוב רבי עקיבא 108 בני ברק

הכתובת בבית הילד יניב — רח' בר־יהודה 4/6 בת־ים

(ישראל) טלפון: 03-582141

החותם בברכה לכל המסייעים

הרב ש. י. נסים קרליץ

רמת אהרן — רח' ר' מאיר 6, בני־ברק

הרב עובדיה יוסף

גם אני מצטרף להנ"ל

הק' אלי' כץ

נפתחים

ברמת גן ובני ברק

קורסי ערב ובוקר

גרפיקה ברמה גבוהה

לנשים ולגברים (נפרד)

בהנהלת צ. מרקוביץ

עיצוב גרפי

סטודיו ובית ספר לגרפיקה

טל. 736439, 781454, 794319

חדש בבני־ברק

בית החלמה לאנשים מבוגרים

לומנים קצרים וארוכים

במקום שקט ויפה

טל. 03-703757, 03-787304

בשעות הערב

בס"ד

הוצאת "אורה"

שלוחת ספרי קריאה במכון "אור הספר"

ת.ד. 6813 טל. 383122 — 224875 ירושלים

הופיע!

חלק א

★ מכתבים לבתי־ב וכל השאר

יצד?

★ כמה קל לעשות מהפכה

★ הזכות להתפלל

חלק ב

★ אצלנו בכתה

★ ידיה שלחה בכישור

★ חודש טוב ומבורך

★ נוי והדר

★ תפקידים

שי לבת — חגיגה לכל בת!

הספר שחכית לו מזמן — הנה הוא כבר מוכן!

בס"ד

מנהלים ומחנכים יקרים!!!

הספר "מורא הורים וכבודם"

מעתה בהישג ידכם לכל התלמידים

טל. המחבר: 02-288137

ספר דוגמה יישלח לכל מנהל שידרוש!

להשיג בחנויות הספרים

ועדת נשים למען בית־החלמה ליולדות

קרית־טלדסטון

מזמינה אתכן "למסיבה השנתית"

שתתקיים בעז"ה ביום ראשון כ"ד סיון תשמ"ז שעה 8 בערב

באולם "מונדיאל" איזור התעשיה גבעת שאול

בתכנית:

הרצאות: (בשפת אידיש)

מאת מרת מרים פרידמן תחי'

מאת מרת בַּמְבִי שלקובסקי תחי' (מילדת ראשית בשערי צדק)

תכנית מענינית מאת מרת חנה רוזנפלד תחי'

הגרלות: "מיקסר", "תנור הבנטה", "מצנן אויר" ועוד... כיבוד

מחיר הכרטיס 20 ש"ח

תחבורה בחזור מובטחת

RONEN

נעלי ילדים ונוער "רונן"

רונן

תיזועות בטיבן

ניתן להשיג:

בני ברק: שתר חזר"א

גלית ר"ע

גרפין ר"ע

ירושלים: דובי, מלכי ישראל 17

נתיבות: שוז. רחובות: ניילינגר

הרצל 142 ת"א טל: 821030

טכנו ואט

ביצוע כל עבודות ותיקוני חשמל

אחריות שנה

מס' רשיון 16042

טל. 03-764274

03-764426

חדש בירושלים!

★ לבר מצוות ★ לחתונות ★ ולשאר שמחות

השמעת מנגינות חסידיות בציוד משוכלל

במגוון עשיר של שירים חסידיים ★ הנחיה

אפשרות לשילוב עם אורגניסט וזמר והפתעות נוספות

חיים רוזנטל

טל: 02-534553, 02-667363

SEEKING A FAMILY

We are seeking a family-living situation for a twenty-one year old intelligent, mutiple-handicapped young man, from an orthodox family in New York, who now desires to reside in Eretz Yisroel.

This young man is a capable computer operator from a loving, supportive family that wishes to place him in a warm and secure family environment. As this bulletin constitutes a serious offer for a substantial livelihood, we are requesting that only those families who can provide the following qualifications respond as quickly as possible:

12Access to living quarters by wheelchair, fluent English speaking home, and private or semi-private room accommodations.

Anyone interested in this financially and emotionally rewarding situation should please telephone immediately

Rabbi Yitzchok Kasnett

Brooklyn, N.Y.

Telephone 718-998-2250

מבצע לתלמידות הסמינרים!

20% הנחה ל־5 בנות הנרשמות יחד לקורסי הנהלת חשבונות וכתבנות שיתקיימו בימי החופש

מחשבת

בי"ס חרדי לפקידות

בני ברק: רח' עקיבא 56 טל. 03-787844

ירושלים — צפניה 41, 02-826251

חיפה 04-846876

פתוח 4.30-6.30 אחה"צ

"סלע" — הדברת מזיקים

רשיון משרד הבריאות 197

עם ריח ובלי ריח

ללקוחות ללא הוצאת כלים

03-494936

המוכרות האדיבות ביותר

המתנות היפות ביותר

הקניות המוצלחות ביותר

האמת מדברת

האינסטלטור לא הגיע!

גם היום וגם אתמול!!!

צלצל ומיד נגיע

★ גלוי נזילות במכשיר אלקטרוני חדיש

★ ניקוי שורשי מ־ביב ע"י מכשיר חשמלי חדיש

★ הרכבת כיורים וברזים

שור טל: 03-799998 ★ נסיון 14 שנה

שרות 24 שעות ביממה ★ מחירים נוחים

מבצע חיסול עודפים! רק השבוע!

★ שמלות, חצאיות וחולצות עד — 39 ש"ח

★ חליפות אלגנט עד 79

★ חלוקים לנשים — 50

★ חולצות טריקו ריקמה לילדות — 15

רח' ירושלים 52 בני ברק

אצל "בתיה"

מבצע 20% הנחה ל־5 בנות הנרשמות יחד לקורסי...

מחשבת

טיול לאירופה

באוירה דתית. (14 יום)

חצי פנסיון, גלאט כשר

$ 1410 (בתשלומים)

היציאה 12.8.87

02-420884, 02-431118 רבורה

ירושלים, תל־אביב, הרצליה ונתניה — האזור שלי.

בקשר למקרקעין

כדאי לכם להתקשר אלי. שרות מקצועי תאמן

יוסף שבן, נכסים, 03-454554

שמחה בירושלים?

באולמי

בית שערי...

ארועים ושרותי קייטרינג

למנהלי מוסדות ובעלי עסקים

חברה חרדית המתמחה בשיווק מוצרי שי ופרסום כולל תעודות הוקרה למיניהם אפשרויות מגוונות, תצוגה מתמדת

ברחוב הטורים 32 פינת הזית 2

בפרסום מרכז

טל. 381406

מחפשים מנהל כספים למוסד חרדי חסיד

לפנות ת.ד. 7364

ירושלים 91073

מאיר

מזגני אויר תדיראן אצל ← כמובן

אפשרות ל־7 עד 12 תשלומים הנחה על מזומן

רבי עקיבא 41 בני־ברק טל 782584

מאיר

תדיראן

עד 12 תשלומים

ר' עקיבא 41 בני־ברק

הוצאת "אורה" שלוחת מכון "אור הספר"

טל. 383122 224875 ירושלים

ב"ילדות מתוקה" אוהבים לדפדף?

מעתה גם "חמדת ימים" - מצטרף